DOSLO: 16 APR 1927 kat. priloga

Poštnina plačana v gotovini

Leto VIII, št. 91 — Ljubljana, sobota 16. aprila 1927 — Cena 3 Din

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25·—; za inozemstvo Din 40·— neobvezno.

Oglasi po tarifu.

Uredništvo: Ljubljana, Knaflova ulica štev. 5/I. Telefon št. 2072 in 2804, ponoči tudi št. 2034.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo, prosveto in politiko

Upravništvo: Ljubljana, Prešernova ulica št. 54. — Telefon št. 2036.

Inseratni oddelek: Ljubljana, Prešernova ulica št. 4. — Telefon št. 2492

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta

Račun pri poštnem ček. zavodu: Ljubljana št. 11.842 - Praha číslo 78.180 Wien, Nr. 105.241

Današnji list šteje 36 strani rednega teksta in 8 strani ilustrirane priloge v bakrotisku ter stane v prodaji 3 Din.

Prihodnja številka «Jutra» izide v sredo ob običajni jutranji uri.

Redakcija ima tudi v praznikih omejeno službo. Telefon izključno 2072 in 2804.

Ljubljana, 15. aprila.

Devetič je prišla v našo novo, osvobojeno in ujedinjeno domovino pomlad in devetič praznujemo v njej največji praznik krščanstva, Veliko noč. Praznujemo ga letos v znamenju brezpravja, preganjanj, socijalnih krivic in težje gospodarske krize nego smo jo imeli kdajkoli doslej. Na stotine in tisoče ljudi v celi državi, katere je radikalsko-klerikalni režim vrgel na cesto in v naročje bedi in gladu, na tisoče onih, ki jih čaka še enaka usoda, obhaja letošnjo Veliko noč s trpkim občutkom v srcih, da jim je svobodna domovina mačeha, ki jih je kakor siroto Jerico pognala po svetu. Ljudje, ki so pred desetletjem s hrepenenjem v srcih čakali odrešenja in svobode, ljudje, ki so leta 1918. z zanosom pozdravili veliki dogodek silnega svetovnega potresa, ki je mahoma preobrazil svetovni zemljevid, stoje danes razočarani in skoroda obupujejo nad možnostjo, da se ozdravijo in konsolidirajo naše notranje politične prilike. Doživljati morajo sramoto, da jih lastni bratje gnjavijo v zvezi in s pomočjo onega tujerodnega elementa, ki je skozi stoletja pil našo narodno kri kot naš tlačitelj in krvnik in ki je med svetovno vojno naše najboljše sinove vlačil po ječah in taboriščih. Doživljati morajo, da oni, ki v svojem časopisju farizejski govore o «duhu krščanske ljubezni» v današnji vladi, o obnovi v duhu krščanstva, netijo med ljudskimi masami proti njim sovraštvo in mržnjo, da premeščajo, upokojujejo in odstavljajo, kar je ostalo značajno, da razpuščajo legalno voljene odbore stanovskih organizacij, avtonomnih korporacij in celo gospodarskih institucij samo zato, ker jim nočejo služiti kot slepo politično orodje. Gledati morajo, kako nalagajo narodu nova bremena namesto obljubljenih izenačenj in olajšav; kako izigravajo ustavno zajamčene samouprave in jih izrabljajo v svoje samopašne politične svrhe; kako so s svojo brezglavo politiko od prevrata pa do danes zaigrali ugled Slovencev v državi, zavrli konsolidacijo države in njenega gospodarstva.

A kljub vsemu stoje naše narodne in napredne vrste krepko in odločno na braniku državnih interesov. Vidimo celo znamenja, ki kažejo, da se pripravlja še trdnejša konsolidacija zlasti pri nas v Sloveniji doslej tako razcepljenih naprednih političnih skupin. Pojavlja se vedno bolj spoznanje, da je samo v skupnem odporu, v močni napredni fronti sigurno poroštvo za ureditev notranjepolitičnih razmer in za uspeh v borbi proti političnim konjunkturistom. Morda ni neutemeljeno upanje, da bodo že prve prihodnje volitve stale v znamenju enotne napredne fronte proti klerikalizmu v Sloveniji. Borbenost in samozavest v naprednih vrstah rasteta tem bolj, čim jačji je pritisk klerikalskega režima v Sloveniji. To je prvo zadoščenje v dušljivem ozračju letošnje Velike noči zlasti pri nas v Sloveniji.

Režim, ki je danes na krmilu, deluje razkrojno na naše notranje državne prilike, a on je na žalost tudi moralično in politično preslaboten, da bi v polni meri mogel čuvati dostojanstvo in ugled Jugoslavije v konfliktu, ki ga je tako lahkomiselno izzval fašistovski imperijalizem. K sreči je spregovoril narod in se je dvignilo legalno njegovo zastopstvo v tako enodušnem odporu, da je drzna ataka Mussolinijeve Italije zmagovito odbita. Z mirno dostojanstvenostjo je Jugoslavija v veliki razpravi Narodne skupščine povedala svetu resnico o laških klevetah in italijansko orožje se je moralično skrhalo že pri prvih mahljajih. Tu se je zopet pokazala neprecenljiva vrednost demokracije, kateri današnji režim tako sistematsko streže po življenju. Nedvomno je tudi, da bi naš odpor proti italijanskim nakanam bil še silnejši, ako bi imeli na krmilu države v resnici nacijonalni režim in ne samo slučajno zvezo dveh strank, ki je le posledica politične konjunkture.

Ponovno kričanje, ki se tik pred prazniki razlega od Tibere nas ne more vznemirjati. Naš narod je miroljuben, on ne išče nobenih konfliktov, si le želi miru, da bi mogel svoje zadeve spraviti v red. Jugoslavija ve, da je vsa Evropa o tem globoko prepričana in bo zato brez vznemirjenja proslavljala praznične dni Vstajenja.

Baš dogodki letošnjih predvelikonočnih dni pa so okrenili oči vsega naroda v centralni problem našega miru in spokojitve. Ni bil slučaj, da so Beograd, Zagreb, osobito pa Ljubljana in Maribor nedavno s takim oduševljenjem manifestirali za solidarnost balkanskega Slovanstva, za bratstvo med Jugoslavijo in Bolgarijo. Pozabiti kar je bilo in zgraditi na novih temeljih zajednico teh dveh slovanskih narodov! Ta v resnici spomladanska misel vedno globlje prepaja dušo naroda, ki se instinktivno zaveda, da je v ozkem sodelovanju balkanskega Slovanstva podana najsilnejša garancija proti vsem neprijateljskim nakanam, ki nas obkrožajo in streme za našim gospodarskim in političnim zasužnenjem. Globoka vera v vstajenje Slovanstva zmaguje v naših srcih.

S temi občutki praznuje nacijonalno in socijalno napredni element v naši državi letošnjo Veliko noč. Kakor ni klonil pod nemškim bičem pred in med vojno, tako ne klone tudi danes v trdni veri, da so izbruhi strankarske nestrpnosti in sovraštva le efemeren pojav. Samozavestno zremo nasproti velikemu dnevu, ko vstane naš narod k novemu, zdravemu in krepkemu življenju. In ta dan bomo tudi mi slovenski naprednjaki pripravljali slej ko prej s svojo odločno, vztrajno idejno borbo.

Kriza Uzunovićeve vlade otvorjena?

Velja Vukičević sestavlja novo kombinacijo. — Trdi se, da je s svojim delom v glavnem že gotov. — Ves dan so včeraj trajale avdijence in konference. — Razdvojenost v Davidovićevi demokratski stranki glede vstopa v vlado. — Prehodni značaj Vukočevićevega poskusa.

Beograd, 15. aprila, p. Ako vsi znaki ne varajo, se Uzunovićeva vlada nahaja dejansko že v akutni krizi in je formalna otvoritev krize le še vprašanje dni. Včerajšnje opetovane avdijence ministra Velje Vukičevića, katere so se danes ponovile, kažejo, da je njegova akcija v polnem razvoju in kakor se trdi v glavnem tudi že zaključena. Usoda gg. Uzunovića in Maksimovića se smatra za zapečateno. Napori gospoda Uzunovića, da se obdrži na krmilu za ceno Maksimovićeve ostavke, niso uspeli. G. Vukičević je sestavil kombinacijo, ki še jačje povdarja srbijanski značaj režima: radikalom naj bi se pridružili davidovićevci, obe verski grupi, klerikalci in spahovci, pa bi bili za okrasek proti gotovim tekočim strankarskim koncesijam. To je osobito važno v momentu, ko gre za uporabo važnih gospodarskih pooblastil in nove tranše Blairovega posojila.

Glede sestave novega kabineta, s katero se računa že za prihodnje dni, se je celo govorilo, da že za jutri razgovori še niso končani. Notranje ministrstvo bi naj po eni verziji prevzel davidovićevec Kosta Timotijević, po drugi verziji pa g. Vukičević sam. Maksimović in Uzunović bi mogla kot resortna ministra ostati v vladi. Centrumaši propagirajo, da bi dr. Srškić prevzel notranje ministrstvo. Klerikalni ministri bodo reducirani na dva. Od Dem. zajednice se imenujeta kot ministrska kandidata še dr. Grol in Spaho Dr. Marinković pravzame zunanje ministrstvo, dr. Perić naj bi šel v kak drug resort.

Konference so trajale danes ves dan. Ob 13. se je opazil dolg razgovor Voje Marikovića z Uzunovićem. Oba sta odklonila razgovora, smatra se pa, da je Marinković obvestil Uzunovića, da davidovićevci pod njim ne bi mogli v vlado.

Ob istem času je bil g. Vukičević v dolgi avdijenci, nakar je posetil g. Maksimovića, ki se je danes javil bolnega.

Ob 15.30 je bil na dvoru Voja Marinković. Njegova avdijenca je trajala do 16.20. Za njim je kralj sprejel Uzunovića, ki se je po povratku v predsedništvo vlade znova sestal z Marinkovićem. Po kratki konferenci s predsednikom radikalskega kluba je bil Uzunović ponovno sprejet v avdijenco, potem pa je posetil Maksimovića, pri katerem je ostal do 21. Medtem je bil pri kralju državni podtajnik ministrskega predsedništva Andra Petrović, kar je dalo povod za govorico, da je nesel vladarju ostavko vlade. Ob pol 10. zvečer se je Uzunović podal domov. Novinarjem je izjavil: Nocoj ni nič novega. Potrpite.

Važno je omeniti, da se Ljuba Davidović protivi vstopu Dem. zajednice v vlado z radikali in da Demokratski klub ne odobrava v celoti dela Voje Marinkovića in njegovih prijateljev. Trdi se, da v demokratski stranki glede vprašanja vstopa v vlado z radikali obstoji razdvojenost v mišljenju in da zelo lahko pride do težjih posledic. Eventualna vlada Velje Vukičevića bi bila zelo prehodna vlada. Z ozirom na znane napete odnošaje med demokrati in radikali v uradniškem vprašanju bi se brez pretiravanja mogli pričakovati vsakodnevni spori in onemogočenje dela vlade. Preciznejših obvestil o razvoju politične situacije se ni moglo dobiti, ker se vsi dogodki vršijo v največji tajnosti in med velikimi intrigami. Vsako noč se vršijo konference vladnih pristašev, katerih se udeležujeta tudi Uzunović in Srškić, v krčmi Braničevo na periferiji Beograda. Tam so zbrani centrumaši tudi nocoj in iščejo izhoda iz težke situacije.

Nove italijanske izmišljotine

Naša država ne bo odgovorila na nove italijanske spletke. — Nove gorostasne izmišljotine italijanskega tiska. — Italija naj odpove vse pogodbe, ki jih Jugoslavija krši... — Značilen francoski glas.

Beograd, 15. aprila p. Vsa javnost je pod vtisom komunikeja italijanske vlade, ki pravi, da direktnih razgovorov med nami ne bo, najmanj pa o tiranskem paktu, ki da se nas prav nič ne tiče. Mussolinijeva objava je napravila povsod prav mučen utis, ker se iz nje jasno vidi, da Italija nekaj hoče od nas in da nas hoče prisiliti k novim koncesijam. Naravnost ogorčenje pa je izzvala trditev, da se ne smemo brigati, ali in kakšen dogovor je sklenil Rim z Ahmedom begom Zogom.

Z velikim interesom pričakuje javnost, kaj bo naša vlada sedaj storila. Raznesle so se vesti, da se obrne do Društva narodov, o čemer se je že pred par tedni pisalo. **Z zanesljive strani pa se čuje, da se vlada tega sredstva ne bo poslužila.** Posebno komisija trojice velesil je ustanovljena in čaka da stopi v akcijo. Vlada na italijanski komunike ne bo odgovorila, še manj pa na novo kampanjo, ki jo je začel »Giornale d' Italia« proti nam s ponovnimi izmišljotinami o vojaških pripravah ob albanski meji. Zunanji minister je ponovno vsemu svetu naglašal, da imamo čisto vest in da nimamo ničesar prikrivati. Evropa se more vsak hip prepričati kaj je resnice na italijanskih dolžitvah. Velesile dobro vedo, na kateri strani je pravica. Gotovo so si tudi one na jasnem, da Italija nekaj išče in da dolži nas oboroževanja, da bi s tem prikrila svoje lastne imperijalistične namere ali pa svoje notranje težkoče. Jugoslavija mirno čaka, da se živci v Rimu pomirijo.

Rim, 15. aprila l. »Giornale d' Italia« prinaša zopet gorostasne stvari o jugoslovenskih pripravah ob albanski meji. List piše sedaj, da se Jugoslavija mrzlično oborožuje in že mobilizira. Iz inozemstva prihajajo ogromne množine orožja in municije. V inozemstvu se urgira gradba novih torpedovk. Ob albanski meji se zbirajo čete, orožniki in celo civilno delavstvo, ki naglo gradi ceste in popravlja obstoječa pota. Rezervni oficirji da so dobili nalog, naj bodo pripravljeni na vpoklic. Na Kosovu da se vrše priprave za proglasitev neodvisne Kosovske države, ki naj bi podpirala Jugoslavijo proti Albaniji.

Rim, 15. aprila. l. Časopisje poroča iz Ženeve, da so nova odkritja o vojaških pripravah Jugoslavije ob albanski meji vznemirila javnost in da švicarski listi o tem obširno razpravljajo. Zlasti so pozorni krogi Društva narodov, ki smatrajo, da so na obzorju nove mednarodne komplikacije.

Rim, 15. aprila. l. Zaderski poslanec Dudan je interpeliral ministrskega predsednika v zbornici zaradi «nepreštanih kršitev mednarodnih pogodb po Jugoslaviji», vsled česar ima Italija veliko škodo. Dudan vprašuje vlado, ali ne razmišljajo o tem, da je prišel trenutek, ko bi kazalo odpovedati vse pogodbe, ki jih je Italija sklenila z Jugoslavijo v svojo škodo, predvsem pa rapalsko, ki je podlaga vsem med obema državama kasneje sklenjenim dogovorom.

Milan, 15. aprila. l. «Corriere dela Sera» obširno razpravlja o sporu z Jugoslavijo in pravi, da je treba zahtevo Beograda po jasni interpretaciji tiranske pogodbe odločno odkloniti. Beograjska vlada gotovo ne bo take nespametna, da bi mislila, da bo Italija dopustila iz kakršnegakoli razloga revizijo ene ali druge mednarodne pogodbe. Rim in Tirana imata pravico sklepati med seboj politične pogodbe in jih ratificirati, ne da bi imel pri tem tretji pravico ugovora. Albanija je pač neodvisna država, Italija pa velesila.

Rim, 15. aprila. l. Albansko poslaništvo odločno demantira inozemske vesti, da se v Albaniji dogajajo številne dezertacije iz vojske. Nasprotno, albanska vojska je popolnoma disciplinirana in po vsej državi vlada popoln red in mir.

Pariz, 15. aprila. l. «Temps» pravi o italijanski objavi glede direktnih pogajanj z Jugoslavijo, da skuša Rim stvar zavleči. Bolj resno je italijansko stališče, da ne gre za razgovore o razlagi tiranskega pakta. **Dejstvo je, da italijansko - albanska pogodba zelo interesira Jugoslavijo kot sosednjo državo in je zelo v njenem interesu, da vé, kako razlaga Italija ta pakt glede neodvisnosti Albanije, od česar je vendar v veliki meri odvisna njena varnost.**

Minister financ dr. Marković o novem obroku Blairovega posojila

Interesantne in važne izjave ministra «Jutrovemu» dopisniku. Kako se bo posojilo porabilo. — Kaj bo s klerikalnimi železnicami v Sloveniji. — Definitivna stabilizacija naše valute. —

Beograd, 15. aprila p. Danes je fin. minister dr. Marković v svojem kabinetu sprejel vašega dopisnika in mu dal o finančni situaciji, posebno pa o vprašanju posojil nastopna obvestila: Predvsem je pojasnil dosedanje stanje odnošajev med našo državo in Blairovo grupo. Pred 5 leti smo sklenili s to grupo pogodbo glede posojila 100 milijonov dolarjev, ki bi se imeli porabiti za zgraditev železniške proge Beograd-Kotor. Ako bi kaj ostalo, naj bi se izgradile nekatere druge proge v Srbiji in v južnih krajih. Minister je v daljšem razgovoru navajal slabo stanje bivše pogodbe. Med drugim je bilo tudi določeno, da bi ameriška družba gradila Jadransko progo na račun države proti proviziji. Namesto 100, smo pa dobili do sedaj samo 15 milijonov dolarjev z 8% obrestmi in sicer po kurzu 86.75. Pogodba je vsebovala še to neugodno točko, da nismo smeli skleniti nobenega posojila na ameriškem trgu, ne da bi se to prej ponudilo Blairovi grupi. Pozneje je bivši minister, dr. Spaho, pod vlado Korošec-Davidović emitiral bone za 3 milijone dolarjev z 12 % obrestmi. Ko smo dobili to majhno vsoto, se je naša država obvezala Blairovi grupi, da sploh ne bo sklenila nobenega posojila brez predhodne ponudbe tej skupini tako, da smo ji dali pravcati monopol na naša inozemska posojila.

Pri realizaciji druge tranše 30 milijonov, ki smo jih sedaj zaključili, je finančni minister naglašal, da je bilo treba premostiti mnoge težkoče. Finančni minister je posebno povdaril, kot svoj uspeh, **da je osvobodil našo državo obveze napram tej družbi glede graditve železniških prog tako, da smemo sami graditi te proge. Vendar ji bomo morali plačati 1 % od dveh tretjin investiranega kapitala** in to radi tega, ker imajo po ameriških zakonih banke pravico do kontrole izdanega posojila. Razen tega je minister navajal, da je dosegel mnoge druge ugodnosti, med drugimi to, da **imamo v bodoče proste roke glede eventualnih nadaljnih posojil.** Zato je on že odkupil izdane bone 3 milijonov dolarjev ter plačal zanje 170 milijonov dinarjev iz državne blagajne. Minister je povdarjal velik dobiček od tega, da smo dobili proste roke, posebno zato, ker **imamo ogromne ponudbe za inozemska posojila.** Dalje je minister izjavil, da so se **depotne obresti našega denarja iz tega posojila, ki so prej znašale pol %, dvignile v našo korist na 3 %. Sklenjeno posojilo gre po pariteti 90.45, emisijski kurz je 92.5. Prodano je grupi za 86, t. j. da se ima 6.5 dolarja od komada dati za razne stroške, provizijo itd. Obresti znašajo 7 %, t. j. na 86 znašajo 7.40 %. Posojilo je sklenjeno za 35 let.** Minister je izjavil, kako vrednost naših obligacij na ameriškem trgu raste, kar je najboljši znak, da se je naš kredit v inozemstvu silno dvignil.

Na vprašanje vašega dopisnika, za kaj se bo porabil prvi obrok 15 milijonov dolarjev, je minister izjavil, **da se bo porabil izključno za zgraditev jadranske proge.** Na vprašanje, **ali se bo gradila tudi kaka proga v Sloveniji, je finančni minister odgovoril, da iz tega posojila ne, videli pa bomo pri bodočih posojilih, kaj se da napraviti.**

Na vprašanje, za kaj se bo porabila druga polovica (15 milijonov dolarjev), je minister odgovoril, **da za saniranje naše proračunske situacije.** Minister ima namen, da vse večje investicije izvzame iz proračuna in da te potrebe krije iz posojila. V kolikor pa se bo proračun razbremenil, bo reformiral takse in zmanjšal gotove davčne doklade.

Minister je končal razgovor z obvestilom, da bo Narodna banka od tega posojila dobila veliko deviz, s katerimi bo mogla preprečiti vsako umetno dviganje ali padanje dinarja tekom enega leta. **Minister se nadeja, da bo v enem letu mogel donesti zakon, s katerim se bo definitivno regulirala naša valuta.**

•

K tej izjavi g. finančnega ministra moramo dodati, da je sicer z vso spretnostjo vodil pogajanja z Blairovo grupo, da pa so rezultati mnogo manjši, nego se je pričakovalo. Prvotno se je mislilo in tako se je tudi poluoficijelno razglašalo, da bo kurz, po katerem se obračuna to posojilo naši državi, znašal 92.50 za 100 nominale. Sedaj pa vidimo, da smo dobili samo 86 % od nominalne vrednosti. Za vseh 30 milijonov v nominalni vrednosti bomo dobili samo 26.800.000 dolarjev, obresti pa bomo plačevali od 30 milijonov. Nadalje izvemo, da je Blairova skupina zaslužila na proviziji 1,950.000 dolarjev to je preko 110 milijonov dolarjev. Da bo ta skupina zaslužila na kurzni diferenci vsaj enako vsoto, je tudi precej jasno. Končno je Marković, žalibog, postavil na laž naše klerikalce, ki so se hvalili, da se bodo iz tega posojila gradile tri slovenske železnice, med njimi zveza z morjem.

Poulični boji v Sanghaju

Dogovor med Čangkajškom in Čangtsolinom? — Kantonci zopet napredujejo. — Vedno večje nesoglasje pri Kantoncih. — Odgovor Hankova velesilam.

Šanghaj, 15. aprila. d. Z raznih strani prihajajo vesti, da je general Čangkajšek sklenil s severnimi četami dogovor, kar naj bi se videlo že iz tega, da je Čangtsolin nenadoma ustavil svoje prodiranje proti jugu. Severna vojska doslej še ni prekoračila Jangtsekianga.

Na drugi strani pa objavlja glavni stan južne vojske, da **so njegove čete zasedle Pengpo ob železnici Tientsin - Nanking, severno Fenjanga. Kantonske čete so zopet precej napredovale, celo preko črte, s katere so se morale pred par dnevi umakniti vsled prehudega pritiska severne vojske.**

Šanghaj, 15. aprilt. d. Vsled ostrega Čangkajškovega nastopa proti delavcem je prišlo v Šanghaju do pouličnih nemirov. Neprestano se vrše poulični boji med radikalnimi elementi stranke Kuomintang in Čangkajškovimi četami. Delavci zahtevajo, naj jim vojaštvo vrne orožje, ki ga je zaplenilo na sedežu njihove organizacije. Priredili so sovražne demonstracije in gnali pred seboj veliko množico žensk in otrok v nadi, da čete ne bodo streljale. Kantonci pa so kljub temu parkrat ustrelili v množico in ubili več sto demonstrantov, večinoma žensk in otrok. Stavka še ni popolnoma končana. **General Čangkajšek je dal ustreliti voditelja delavcev Vonga, ki ga dolže povzročitve nešletih umorov.**

Pod vplivom Čangkajška se snuje nova zmerna delavska stranka. V Nanking je sklicana konferenca nacijonalistične stranke, na kateri utegne priti do definitivnega preloma generala Čangkajška z radikalnim krilom stranke v Hankovu. Širijo se glasovi, da namerava general sestaviti lastno vlado.

Moskva, 15. aprila. (lo.) Komunistična internacijonala je izdala proglas, v katerem označuje vrhovnega poveljnika Čangkajška za izdajalca kitajske revolucije in zaveznika imperijalistov. Pozivlje delavstvo vsega sveta, naj prepreči dovoz čet in orožja na Kitajsko.

Hankov, 15. aprila. s. Nacijonalistična vlada je odgovorila peterim velesilam, ki so protestirale proti dogodkom v Nankingu, z enakimi notami. Predlagala je za ta incident posebno preiskovalno komisijo. **V odgovoru Angliji in Ameriki je izjavil zunanji minister Čen, da so vojne ladje obeh držav obstreljevale Nanking, ki se ni mogel braniti. V noti Franciji in Angliji omenja Čen obstreljevanje nezavarovanega Šamčeva in ga primerja z obstreljevanjem v juniju 1925. V noti vsem vladam pa izjavlja, da so taki incidenti neizogibni, dokler obstojajo neenake pogodbe. Čen ne more tozadevno prevzeti nikake odgovornosti.**

Dva zagonetna atentata na orijent-ekspres

***Subotica,* 15. aprila. n.** Pred nekaj dnevi je zbudila veliko senzacijo vest, da je bil pri Subotici blizu državne meje poskušen napad na vlak orijent-ekspresa, ki vozi iz Budimpešte preko Subotice. V bližini granice pri Subotici so bili odviti vijaki tračnic v dolžini 20 m. Železniška direkcija v Subotici je danes popoldne vršila preiskavo, ni pa mogla najti storilcev. Iz spisov izhaja, da so v noči od 9. na 10. april trije ljudje odvili vijake iz tračnic, med železniškima stražnicama št. 108 in 109. Bilo bi prišlo do katastrofe, da nista slučajno dva vijaka ostala na svojem mestu, ki sta vzdržala, ko je vlak vozil po tem delu proge. Progovni paznik je šele dopoldne ob 10. opazil, da so bili vijaki odviti. O poskušenem zločinu je bila obveščena tudi madžarska obmejna policija, katera je potem tudi na madžarski strani postavila močne straže, da bi se preprečili nadaljni poskusi. Predvčerajšnjim dopoldne je bil po dnevu izvršen atentat na orijent ekspres, ki prihaja iz Budimpešte v Subotico. Nedaleč od meje, ko je vlak vozil počasi, je bilo oddanih več strelov na vlak k sreči pa je samo en strel zadel in razbil okno spalnega vagona, v katerem pa nikogar ni bilo. V vlaku je nastala velika panika. Po izjavi potnika Schönberga, ki je potoval iz Hamburga v Carigrad, sta izvršila atentat dva mladeniča, o katerih pa ni sledu. Sum policije pada na odpuščene delavce železniške kurilnice v Subotici. Bili so zaslišani vsi delavci toda brez rezultata. Vršijo se obsežne preiskave.

Po vsej Sloveniji gre glas, le „Domovina“ je za nas!

Parlamentarizem in demokracija spasitelja Jugoslavije

Ofenziva reakcije zaenkrat odbita. — Le demokracija nam je v sporu z Italijo izvojevala simpatije Evrope. — Vlada naj izvaja konsekvence.

(Od našega rednega beograjskega političnega sotrudnika.)

★ **Beograd, 14. aprila.**

Sada su umaknuli kod nas glasovi protiv parlamentarizma i demokracije. Još do pre neko vreme vodila se sistematski organizovana kampanja protiv parlamentarizma, a za nekakovu diktaturu. U Beogradu proveo je kolo časopis «Politički Glasnik», koji je pre mesec dana počeo izlaziti i kao dnevnik, ali ga je brzo nestalo. Za njim udariše u istu žicu zagrebačke «Novosti» i za čudo i «Obzor». Najprostačkije napadao je na parlament zagrebački nedeljni list «Narodno djelo»; za koga je držala javnost, da je neki organ «Narodne Odbrane». Doskora se ispostavilo, da je redaktor toga lista Višošević obična varalica, koji je na račun «Narodne Odbrane» i toga svoga lista izmuzao za sebe preko 700.000 Din. Sad sjedi u zatvoru u Zagrebu i čeka osudu.

Sve te novine najprije su počele rušiti šefove stranaka. Oni su svemu zlu krivi. Kad su šefovi — onda su loše dalje i stranke, koje ih na svojim ledjima nose. A kad stranke ne valjaju, ne valja ni narod, koji ih bira. Dakle? Treba narod proglasiti maloletnim i postaviti mu tutora.

Nitko nije pravo znao, kakove sile stoje za ovakovom kampanjom i šta se zapravo hoće. Na vladu nisu došli šefovi stranaka, ali stvari ne samu nisu krenule na bolje, nego na gore. Večita nestalnost, krize, nerad, kompromitovale su naš parlament — i površna lakomiselna javnost, već se je počela navikivati, da u koru više ne samo na ovaj parlament, nego i na samu instituciju. Zbog Nikole omrznuo joj i sveti Nikola.

Uvlačenje neparlamentaraca v kabinet kao «stručnjaka», što više i aktivnog gjenerala, nije uzbunilo javnost. Mnoge su korporacije ovakov opasen gest i pozdravile.

Sad je momentano nastao zastoj u toj antiparlamentarnoj kampanji. Nije opasnost minula tako, da se ne bi doskora opet pojavila. Ali, sudeći po nekim nesumnjivim znacima, režiserji i dirigenti malo su se trgnuli natrag.

Zašto?

Došao je ozbiljan incidenat s Italijom. Talijani su u svojim novinama uperili svoje napadaje na tobožnje razne gjeneralske i kamarilske klike, kod nas, koje da hoće i spremaju rat. Fantastičnim pričama izmešali su Bele i Crne ruke, masoneriju, pa i samoga kralja, da ove elemente iza kulisa prikažu Evropi kao prave rušitelje mira.

Onda su naši reakcionarci morali da osete, koliko je u takovem času potreban parlamenat, kao predstavnik celoga naroda, svih konfesija, svih slojeva i klasa, svih partija i struja. Samo parlamenat mogao je, da sve ove talijanske intrige demantuje. Jedino parlamenat može da nesumnjivo pruži garantije, da bi u slučaju oružanog napada spolja ušle u akciju uduševljeno sve žive narodne snage. Nema više malenih, plaćeničkih vojska. Danas ulaze čitavi narodi u rat, koji traži krajnju napetost svih materijalnih i moralnih sila.

I naša je Narodna Skupština progovorila dostojno i odlučno. Nikad nije nivo diskusije bio tako visok.

Pa onda: mi smo u tom času mogli, da se moralno uzdignemo nad Italiju i našim demokratskim — kakav da je — uredjenjem. Mi smo ustavna i parlametarna zemlja. Samim tim faktom uživamo simpatije zapadne demokracije u opreci sa talijanskim nasilničkim fašizmom. Svakom je kulturnom čoveku jasno, da sam fašistički sistem nasilja i egzaltiranog šovinizma izaziva nemire, traži sukobe. Dok sloboda i demokracija trebaju mir za život i stvaranje.

U poslednjem sukobu s Italijom osetili smo i videli svi bez razlike, koliko vredi danas snaga jednog mišljenja Evrope i sveta. Pred tim javnim mišljenjem morala je da ustukne i zvanična Engleska. Naša je propaganda u svetu oduvek bila slaba, gotovo nikakova. Zaostaje i za onom Bugara i Madžara. Sad smo uprkos tome, imali sav kulturan svet na našoj strani.

U to doba čuli smo iz samih vladinih krugova, kako je bila nesretna misao, da se je aktivnog gjenerala uvuklo u vladu kao ministra saobraćaja. To da je izazvalu sumnju na zapadu u naše pacifističke namere. Postavljanja gjenerala na vladu smatralo se, naročito u Engleskoj, kao početak neke naše mobilizacije. Zato se nedavno pojaviše glasovi iz merodavnog kruga, da će gospodin gjeneral Milosavljević ispasti kod prve zgode iz kabineta. To bi bila stvarna likvidacija onih predjašnjih reakcijonarnih tendenca.

Još jedan karakterističan detalj. Pre više od mesec dana napisao je radikalski poslanik g. Krsta Marić u «Političkom Glasniku» članak «Kralj Aleksandar zakonodavac». Tu je g. poslanik grdio sve od reda zbog nerada, pa je na kraju došao do zaključka, da parlamenat ne vredi ni prebite pare i pozvao kralja, da on bude sam zakonodavac. U posljednjoj svesci «Letopisa Matice Srpske» nailazim na članak toga istoga g. Krste Marića. Ovde polemizuje sam sa sobom — lomi kopije za parlamenat, i ovaj naš, koji da vrši veliko delo duhovnog ujedinjavanja. Ako parlamenat nije radio, onda veli ovaj vladinovac «ne leži krivica na parlamentu, na narodnim poslanicima, nego na vladi. Vlada je većina bila vrlo poslušna i pokorna in glasala je sve zakone, koje je vlada podnosila, ali vlada nije podnosila projekata, ili, ako ih je podnela, otezala je sa radom.»

Ovo su pre tvrdili opozicijonalni poslanici, a g. Marić nije pre zbog toga zvao vladu na odgovornost, nego je u sumnjivom društvu «Političkog Glasnika» hteo, da iz osnovke obori zbog grehova njegove vlade i sam parlamenat.

Svoj članak ovako završava: «Nema demokratije bez parlamentarizma, pa zato čuvajmo parlamentarizam kao zenicu u oku. Neka padaju vlade, neka se raspadaju i pregrupisavaju partije, neka se vrše izbori, ali neka postoji parlamentarizam.»

Nadamo se, da su ovako i oni ostali Šavli postali Pavlima. Ali onda bi u prvom redu morala postati neuporabivima ona vlaštenja, votirana u budžetu, kojima se kuša učiniti naš položaj u najvažnijim pitanjima suvišnim.

Notranje razmere v slovenskem delu Radićeve stranke

SKS in napredna fronta. Poskus likvidacije spora z Radićem.

V sredo se je vršila v Ljubljani seja vodstva radičevske SKS, katere so se udeležili delegati iz ljubljanske in mariborske oblasti. Z ozirom na Radićevo ostro stališče, ki ga je zavzel proti voditeljem SKS in na njegovo napoved, da bo 24. t. m. na posebni konferenci v Ptuju obračunal z dosedanjim vodstvom radićevske politike na Slovenskem (z g. Pucljem in njegovimi prijatelji) se je na seji razvila silno živahna razprava o notranjih razmerah v stranki ter so zlasti štajerski delegati vršili ostro kritiko. Mnogi govorniki so povdarjali, kako ogromna škoda je nastala, ker v Sloveniji ni prišlo do napredne fronte. Bilo so iznešeni tehtni pomisleki proti pravilnosti dosedanje taktike SKS. Končno se je vodstvo SKS izreklo da pri srezkih volitvah priporoča svojim organizacijam volilno koalicijo z SDS in tudi s socijalisti, vendar prepušča odločitev od slučaja do slučaja njim samim.

Daljša debata se je razvila glede konflikta s Sti. Radićem, ki je bil povabljen na sejo, pa je odklonil udeležbo, češ da nima časa. Sklenjeno je bilo, da se poskusi aranžman, ki bi naj omogočil, da se SKS izogne razkolu, katerega je Radić napovedal. Od Radića sklicana konferenca v Ptuju 24. t. m. naj bi se ne vršila. Izvoljena je bila posebna deputacija sestoječa iz gg. Pipana, Prepeluha, Ureka, dr. Lončarja in dr. Rapotca, ki se je podala v Zagreb, kjer je včeraj razpravljala z Radićem. Velik del pristašev SKS, zlasti oni v mariborski oblasti, zahteva, da SKS prekine zveze z Radićem ter se vrne zopet na svoj prvotni program.

Na koncu seje je bilo tudi sklenjeno svariti pristaše pred dnevnikom, ki se tiska v Merkurjevi tiskarni in ki pod krinko nevtralnega lista zagovarja na celi črti klerikalno politiko.

Politične beležke

Uspehi klerikalne stranke

Zadnja »Domovina« je naštela kot dosedanje uspehe klerikalne stranke, da je glasovala proti izročitvi korupcije obtoženih radikalskih prvakov sodišču, da je glasovala za Maksimovića, ki je bil obtožen zlorabe uradne oblasti, volilnih nasilstev in trpinčenja ljudi v policijskih zaporih, da je glasovala proti izenačenju zakonov z raztegnitvijo srbskega davčnega zakona na prečanske kraje, in da je preprečila volitve v sreske samoupravne skupščine, ker se boji ljudske sodbe. Na vse to odgovarja včerajšnji »Slovenec« na klerikalno prebrisani način. Klerikalno glasovanje proti izročitvi obtoženih korupcijonistov sodišču zagovarja samo s trditvijo, da se je korupcija razpasla ko so sedeli za vladno mizo »Domovinini« veljaki. Vprašamo, kaj ne bi bilo baš to za klerikalce zadosten povod, da bi glasovali za izročitev sodišču? Dejstvo je, da so vsi demokrati glasovali za izročitev, klerikalci pa proti. Glede Maksimovića pravi, da je obtožena dejanja izvršil takrat, ko je bil v vladi dr. Žerjav. To je seveda laž, ker je bil Maksimović obtožen volilnih nasilstev pri zadnjih oblastnih volitvah, in znano je, da so davidovićevci med razpravo o obtožnici prinesli v policijskih zaporih pretepenega človeka v Narodno skupščino. In tudi, če bi bilo nasprotno res, bi imeli klerikalci še več vzroka glasovati za obtožnico. Glasovanje klerikalcev proti izenačenju davkov z raztegnitvijo srbskega davčnega zakona zagovarja »Slovenec« s to trditvijo, da bi o tem primeru plačeval še več davka. Klerikalci so torej mnenja, da v Srbiji že sedaj plačujejo več davka kakor mi. Nedavno smo že napovedali, da bo »Slovenec« tudi še kaj takega začel pisati in zgodilo se je. Da, »Slovenec« se celo baha, da so ministri SLS z največjim naporom preprečili to izenačenje, kar si je treba dobro zapomniti! Enako vredne modrosti se je znebil »Slovenec« tudi v zagovoru glede preprečitve volitev v sreske skupščine. Pravi, da bo SLS izvedla te volitve takoj, ko bo mogoče, da bi se pa volitve vršile v juniju, ko imajo ljudje največ poljskega dela, pa klerikalna stranka nikdar ne bo dovolila. Volitve se se vrše na nedeljo, zato bi bilo prav, da bi »Slovenec« povedal, ali klerikalni volilci tudi ob nedeljah opravljajo poljska dela? Mi mu samo svetujemo, naj si pusti svoje zagovore klerikalne politike patentirati, da se jih ne bodo posluževali tudi klerikalni agitatorji. V tem slučaju bo namreč polom klerikalne stranke kljub blagoslovu iz škofije še prej tu.

Učiteljska premeščenja po § 71.

Klerikalni režim se pri državnih nameščencih lepo vpeljuje. Poleg redukcij državnih uslužbencev so se pričela brezobzirna premeščanja učiteljstva, kakor v časih neomejenega paševanja klerikalcev v bivšem kranjskem deželnem odboru. Te dni je bil premeščen iz Toplic pri Zagorju učitelj Ciril Pivk v Dole pri Litiji na trirazredno šolo, kjer je še en učitelj. Učitelj Pivk je bil v Toplicah stalno nameščen. Prvotno je bila premeščena v Dole učiteljica Žitko, slomškarica, ki pa je na intervencijo klerikalnih veličin ostala na svojem mestu. Namesto njo je sedaj premeščen g. Pivk, ker je naprednjak in Sokol. Povdariti je treba, da je bila v tem slučaju, ki pa ni edin svoje vrste, kršena ne samo učiteljska stalnost, temveč so klerikalci učitelja Pivka, ki je težko bolan na pljučih, tudi občutno oškodovali v zdravstvenem in gmotnem oziru. Ker proti § 71 (službena potreba), na podlagi katerega je bil učitelj Pivk premeščen, ni pritožbe, bo zopet napreden učitelj trpel škodo, ki postane lahko zanj usodepolna. To je nov dokaz klerikalnega cinizma, ki se cedi same pravičnosti, kadar niso na vladi klerikalci, ki pa se ne ustraši pred nobenim nasilstvom, kadar imajo moč v rokah. Navajamo ta primer tudi zato, ker je na našo nedavno opazko, kaj pravijo k upokojitvam in premeščanjem v prosvetnem resoru šolmškarji, ki so sedaj člani UJU in ki brž kone niso vsi nedolžni pri tem, odgovoril sedanji «Učiteljski tovariš» «Odločno moramo izpodbiti sumničenje, da bi kak član UJU sodeloval pri zadnjih izpremembah v prosvetni upravi.» Vprašanje je seveda, če bo kdo verjel «Učiteljskemu tovarišu», ki se je že povzpel tako daleč, da je začel v svojih predalih že priporočati «Slovenskega Učitelja», glasilo «Slomškove družbe».

Kaj pravi radikalski ptič noj

«Ljudska Samouprava», ki izhaja v Kočevju in je glasilo radikalske stranke, piše v svoji zadnji številki: «NRS je po svojem zaupniku, gospodu Nikoli Uzunoviću, dne 1. februarja 1927. sestavila vlado s slovensko SLS, s katero tvori večino v parlamentu. Slovenska ljudska stranka je dobila tri ministre (dr. Gosar, dr. Kulovec, ing. Sernec) in tri ministrstva. *Brez njenih glasov in sodelovanja v parlamentu, v ministrskem svetu in po ministrstvih se ne more v državi in njeni upravi ničesar storiti.* NRS je s tem z dejanjem pokazala, da so njej vsi državljani in vse stranke v državi enako vredne. *Dala je odločujočo državno moč v roke SLS*, da jo uveljavi SLS po svojih načelih in svojih ljudeh. Na SLS je sedaj, da nam pokaže, kaj zna. NRS, ki je dala SLS v roke moč, ki je *glede Slovenije pustila proste roke. Kar se torej zgodi v Sloveniji, se zgodi le na zahtevo SLS, ki nosi torej za vse v Sloveniji popolno odgovornost. Seveda tudi, ako se potrebno ne zgodi.* Radikali so torej SLS prepustili popolnoma proste roke v Sloveniji ter odklanjajo vsako odgovornost za njeno delo. Po našem mnenju pa so radikali prav tako odgovorni za delo SLS kakor ona sama, ker je pač z njihovim dovoljenjem dobila proste roke. V tem pogledu so klerikalci bolj dosledni, ker zvračajo krivdo za delo SLS na radikale.

Poštna cenzura pod kleroradikalskim režimom

Pisemska tajnost je po vidovdanski ustavi zajamčena. To jamstvo je seveda v prvi vrsti odvisno od vlade, ki je na varstvo in točno izpolnjevanje ustave prisegla. Sedanji vladi klerikalcev in radikalov pa menda vse to ni mnogo mar. Kakor poroča socijalistična »Enotnost«, se na podlagi vladne naredbe iz meseca februarja 1927 izvršuje na ljubljanski pošti cenzura inozemskih pošiljatev. Po tej naredbi je namreč pošta dolžna obveščati policijo o inozemskih pošiljkah in zgodilo se je, da pošiljatev iz inozemstva ni bila dostavljena naslovniku, pač pa je moral iti sam po njo na pošto kjer sta ga čakala policijska uradnika. Na zahtevo je moral oditi z njima na policijo in tam so mu pismo izročili šele, ko ga je prečital policijski komisar. »Enotnost« pristavlja k svojemu poročilu: »Ne bomo pozabili, da je naredba, ki odpravlja pisemsko tajnost, izšla pod vlado SLS.«

Živahno kretanje tujcev v Dalmaciji

Split, 15. aprila. n. Včeraj in danes je dospelo semkaj veliko število tujcev. Včeraj je dospela skupina belgijskih akademikov iz Bruslja, jutri pride večja skupina Nizozemcev, pojutrišnjem pa Angleži s posebnim Lloydovim parobrodom. V ponedeljek pride skupina industrijalcev iz Dresdena, Dunaja in Stuttgarta.

Kriza osiješkega gledališča

Osijek, 15. aprila. n. Upravitelj osiješkega gledališča Konjović je razpustil večino operetnega osobja in pridržal samo najnujnejše moči. Danes je imelo osobje gledališča shod, s katerega so poslali brzojaven protest društvu gledaliških igralcev v Beogradu. Zvečer je upravitelj Konjović odpotoval v Beograd.

Tvornica letal na Bolgarskem

Sofija, 15. aprila. (pr.) Vlada je dala češkoslovaški tovarni za letala Unstaler koncesijo za zgradnjo tovarne za letala v Cizanliku. Tovarna bo lahko izgotovila vsako leto do sto letal.

Živahna volilna borba Slovencev na Koroškem

Celovec, 14. aprila.

Pri volitvah l. 1923. so razvijali Nemci med Slovenci velik teror in na razpolago so imeli mnogo denarja. Takrat so se ponašali z napovedjo konsolidacije gospodarskih in valutnih razmer in prorokovali so sijajno bodočnost koroške dežele. Kar so imeli sredstev, vsa so porabili, da bi bili uklonili Slovence, pa ni šlo. Pri naših volilcih se je manifestirala trdna narodna zavest, kakor skala so stali in ugotovilo se je prepričanje, da ostanejo taki tudi za bodoče.

Smo že zopet v volilni borbi. Na občnem zboru slovenskega političnega in gospodarskega društva se je z radostjo povdarjalo, kako je nacijonalna zavest koroških Slovencev v zadnjih letih narastla. Volilni shodi pričajo o povišanem zanimanju za volitve in lahko pribijemo resnico, da nemške stranke izgubljajo svoj vpliv na slovenske volilce.

Deželni glavar Šumi je prebrisan gospod in je sklenil volilni dogovor med strankami. Mislil je pri tem v glavnem nase in na svoje grehe, da bi se lažje obvaroval pred napadi. Nemške stranke je vodila do volilnega dogovora tudi misel, da se bo dalo tako uspešnejše delovati med Slovenci. Sladki so te dni številni nemški gospodje, ker bi radi nabrali zase polno slovenskih glasov. «Landbund» pozna le koristi svojih ljudi in hinavska krščanska stranka se je zvezala z Velenemci. Tudi socijalisti poznajo samo nemštvo. **Za Slovence je edinole slovenska stranka in te se morajo okleniti vsi naši volilci!** Pa tudi oni, katere so premotili, da držijo z Nemci, bi morali izprevideti, da so na napačni poti. Neznačajno je, tajiti svoj rod in jezik. Pa kaj imajo za to? Zaničevanje in škodo. **Zato naj krene vsak, kdor je slovenskega rodu, v vrste slovenske stranke!**

Lani poleti je v celovškem velikonemškem glasilu R. Poukar pisal o pozabljeni coni A.: «Celo možje ožje domovine ne upoštevajo več tega, kar je storila cona A za vso Koroško in za ves nemški narod. Le malo obljub, ki so bile dane svečano, je izpolnjenih. To ne sme biti več tako. Gorje, ako se odvzame pogum mejnim bojevnikom!» Glede obljub moramo trditev popraviti, da se namreč ni izpolnila sploh niti ena. Kdo bo torej tako pameten, da bo dirjal za nemškimi voditelji, ki poznajo Slovence in «deutschfreundliche» samo v slučaju potrebe, drugače pa so pozabljeni?

Veliko grenkih izkušenj ima naše ljudstvo od plebiscita dalje. V deželni upravi mislijo predvsem na Nemce, za slovenske davkoplačevalce ni obzira. V prosvetne namene je šlo iz deželnega proračuna nad 25.000 S. Slovenci ne dobijo nič, ampak nemška gospoda si vstvarja kulturo na našo škodo. Še slovenske priloge h gospodarskemu listu nočejo privoliti! Kaj še, da bi se odštel kak prispevek za slovenske knjižnice! Gospodarska politika je tako zamotana, da kmet ne more nikamor s svojimi pridelki, kmetije se upropaščajo in davščine so vedno težje. «Landbund» se briga v glavnem za nemške gosposke kmete.

Sveta jeza pograbi Slovenca pri misli na šolo. Gradiščanski Hrvatje v avstrijski republiki že uživajo nekako šolsko samoupravo in imajo 40 ljudskih šol v svojem maternem jeziku; nemščina je obvezna za 5 tedenskih ur. Slovenci na Koroškem, staro avtohtono ljudstvo nima nič! Jasne in sprejemljive so slovenske šolske zahteve, toda nemški oblastniki iščejo poti, da bi prevarali Slovence in utrdili nemško šolo med njimi. Ta grda nemška igra mora nehati!

Avstrija je po mirovni pogodbi obvezana, skrbeti za slovensko ljudstvo enako, kakor za svoje nemške državljane. Koroška deželna vlada je še pred plebiscitom, zbrana v Št. Vidu, slovesno zagotovila, da bodo koroški Slovenci uživali iste pravice kakor Nemci. Danes vidimo, kako so držali besedo nemški mogotci. Pa se še drznejo priti med slovensko ljudstvo in vabiti volilce, da naj oddajo svoje glasove za njihove kandidate. To se ne bo zgodilo. Slovenci imajo svojo stranko in vsi morajo glasovati za slovenske kandidate. Le po slovenskem zastopstvu je upati na dosego pravic.

Grenke izkušnje po plebiscitu velevajo Slovencem kompakten nastop za postavljene kandidate slovenske stranke. Neizpolnjuje se Lemiševa napoved, da bo raznarodovanje po plebiscitu kar vidno napredovalo. Obratno, dviga se narodna zavest in ta se mora sijajno izkazati na belo nedeljo 1927!

Položaj na Češkoslovaškem

Praga, 14. aprila

Pred velikonočnimi prazniki je površina političnega življenja v splošnem mirna. Poslanska zbornica in senat sta odšla na počitnice. Sestaneta se stoprav po veliki noči, koncem aprila in bosta zasedala tja do 12. maja. Nato se ne sestaneta vse do sej, ki bodo posvečene volitvi predsedstva republike. Proračunski in inicijativni odbor, ki z vso vnemo in s pospešenim postopanjem pripravlja davčne reforme, bosta zasedala takoj po Veliki noči, zakaj davčne reforme morajo biti prej ko mogoče pod streho in stopilo takoj v veljavo. Zato so v finančnem ministrstva že pripravljeni tozadevni izvršilni ukazi.

Predsednik republike potuje po Orientu: Egiptu in Palestini. Vrnil se bo po vsej verjetnosti takoj po volitvah, najbrže naravnost k zaprisegi pred zbornicama.

Klerikalci katerim je prispel na pomoč vatikanski zastopnik v Pragi, ki pa za sedaj še nima oficielnega naziva, monsignore Ciriaci, skušajo povsod, kjerkoli je mogoče, ojačiti svoj položaj in vpliv in škodovati naprednim silam. Ne da se trditi, da bi bil njihov trud brez uspeha. V zadnjem času so se razmesli glasovi, da namerava vlada zopet uveljaviti obvezno praznovanje nekaterih praznikov, ki so bili odpravljeni, to pa seveda pod klerikalno sugestijo. Ko pa se je pokazalo, da so zlasti socialistični krogi odločno odklonili ta namen, so klerikalci začasno posunili svoj načrt v ozadje.

Politična javnost na Češkoslovaškem se v zadnjem času posebno zanima za volitve, ki se vrše v posameznih občinah, kjer so bili občinski zastopi razpuščeni. Praviloma zmagujejo vse stranke in v vseh novinah lahko bereš, da je njihova stranka prodrla. Temu je vzrok to, da se sedanji izidi primerjajo z izidi raznih prejšnjih volitev, zato so tudi računi tako različni. Vendar pa je značilno, da pri novih volitvah skoraj povsod nazadujejo socialistični glasovi, nadalje je simptomatično, da narodni socialisti nimajo izgub in da se dozdevni strankin razkrol, ki ga je povzročila izločitev Stříbrnega in njegovih pristašev, stranki prav nič ne pozna. Ondi pa, kjer so somišljeniki Stříbrnega postavili lastne kandidatne liste, so tudi prodrli. Komunisti povsod nazadujejo, pa tudi nova »delovna stranka« v primeri z državnimi volitvami l. 1925 izgublja tla. Povsod pridobivajo meščanske stranke.

Za prihodnje mesece, ko se bodo vršile volitve v mestne zastope in podeželske občine, v okrožne in pokr. zbore, nemara celo tudi državnozborske volitve, je to, kar smo povedali, važen pojav. Reči pa je treba, da to žal ne pomeni naraščanja onih strank, ki imajo na programu napredek in socialne reforme.

*

Javna pozornost se obrača v prvi vrsti k gospodarskim vprašanjem, to pa še zbog tega, ker stoji v ospredju vseh problemov vprašanje davčne reforme. Ta reforma se tiče vseh davkov in posega globoko v celoten davčni sistem. Nedotaknjeni ostanejo zgolj konzumni davki, vsi ostali pa se izpremene. Izpremenil se bo rentni davek, prav tako tudi zemljiški; oba bosta posihmal percentualna. Izpremenjen bo pridobninski davek. Pri vseh davkih se bodo upoštevale dejanske razmere davkoplačevalcev. Določeni bodo tudi roki za plačevanje, da izterjavanje ne bo več tako brezobzirno, kakor je bilo pod sedanjim sistemom.

Trgovina z inozemstvom je bila kljub težki krizi, ki je zadela nekatere panoge in ki še traja, v mesecu marcu za 306 milijonov Kč aktivna; uvoz je znašal 1315 milijonov, izvoz 1621 milijonov Kč. Narodna banka si slej ko prej prizadeva, da uredi in izboljša promet z devizami, hoteč na ta način ojačiti trgovino, industrijo in poljedelstvo.

Industrijska kriza se zlasti čuti v tekstilni panogi in v izdelovanju šablonskega blaga. Premog se še vedno slabo prodaja. Pogajanja za sladkorni kartel so naletela na velike težkoče, ker je na Moravskem zelo veliko sladkorne pese. Sladkorna industrija že z neko bojaznijo v bodočnost: V Evropi se rapidno širi obseg zemlje, ki je posejana s sladkorno peso, in sladkorja se izdela od leta do leta več. Zlasti si Anglija prizadeva, da bi bila neodvisna od uvoza tujega sladkorja; vlada podpira gojitev pese in ustanavljanje tovarn sladkorja, hkrati pa uvaja carino na uvoz sladkorja. Češkoslovaška sladkorna industrija pripravlja nekatere večje rekonstrukcije. Tovarna »Kolinea« snuje skupno z Bolgarsko-češkoslovaško tovarno sladkorja v Orehovici večjo tovarno sladkorja na Bolgarskem.

Veliko zanimanja vzbujajo avstrijsko-čehoslovaška trgovinska pogajanja, ki so bila, kakor znano, te dni prekinjena. Dunajski tisk posebno obžaluje, da je nastopilo brezpogodbeno stanje, ki je obema deželama v škodo. Avstrija je voljna popustiti. Pogajanja z Nemčijo se nadaljujejo in se trdi, da so uspešna; baje bodo zadnje dni maja zaključena. Pogodba z Madžarsko je že sklenjena. Pravkar so odpotovali delegati v Budimpešto, da jo podpišejo. Koncem maja se bodo nadaljevala pogajanja z Jugoslavijo.

Pogajanja za trgovinske pogodbe pa znatno otežkočajo nekatera nova delstva. V prvi vrsti se je občutila Češkoslovaška osamljeno nasproti Švici, Avstriji in Madžarski, ki se jim je postavila na čelo Nemčija, ta položaj pa jo je prisilil k popuščanju. Na drug strani pa otežkočajo pogajanja agrarne carine in velik vpliv agrarcev na obseg in duh pogodb. Poljedelstvo želi prav take zaščite in takih ugodnosti, kakor jih je imela industrija. Radi tega so pogajanja kot vsestranski kompromis zelo zapletena in težavna.

Masarykova zopetna izvolitev za predsednika Češkoslovaške zagotovljena

Praga, 15. aprila. (pr.) «Narodni Politika» pravi, da je vsaka debata o postavljanju posebnih kandidatur pri predstoječih volitvah predsednika neumestna. Vsi izjavljajo, da ni dvoma, da bo zopet izvoljen mož, ki je v svojem revolucijonarnem in pacifističnem delovanju dokazal, da je kot predsednik republike popolnoma na mestu. Ta mož stoji nad strankami in političnimi skupinami.

Poljski poslanik v Pragi odpoklican

Praga, 15. aprila. (pr.) «Narodni Listy» poročajo, da bo poljski poslanik v Pragi grof Lasocki odpoklican in dodeljen zunanjemu ministrstvu v Varšavi. List obžaluje odhod poslanika Lasockega iz Prage, ki je mnogo storil za zbližanje Češkoslovaške in Poljske in izpolnil vse nade, ki so se stavile nanj.

Naši kraji in ljudje

Proslava desetletnice majske deklaracije

Rojaki!

V času, ko je trpljenje našega v stoletnem robstvu izmučenega naroda prikipelo do roba življenja in smrti, ko se je sleherna, v hrepenenju po svobodi zaklicana beseda zasledovala in maščevala z ječo in vislicami, je slovenski narod, zavedajoč se svoje svete pravice do svobodnega življenja in v soglasju s svojimi brati po krvi in jeziku, izpolnjujoč vero in besede svojih pesnikov-prorokov in potrjujoč dejanja svojih mučenikov po svojih zastopnikih, združenih v Jugoslovanskem klubu, dne 30. maja 1917. leta v avstrijskem državnem zboru, samozavestno izpovedal, da zahteva na temelju narodnega načela ujedinjenje vseh pokrajin, v katerih žive Slovenci, Hrvati in Srbi, v eno samostojno, od vsakega gospodstva tujih narodov svobodno in na demokratski podlagi osnovano državno telo.

V spomin tega dneva in v opomin, da na ravninah Gospe Svete in ob bregovih Soče in Adrije še žive naši bratje, bo Jugoslovenska Matica v nedeljo, dne 29. maja priredila po vsej Sloveniji spominske proslave in poziva vsa narodna društva k sodelovanju. Naša mladina praznuje ob tej priliki svoj «Mladinski dan». Dohodki vseh prireditev gredo za narodno-obrambne cilje.

Jugoslovenska Matica.

„Prva pomlad"

Naša ilustrovana priloga.

Današnji številki prilagamo ilustrovano revijo «Prva pomlad», ki smo o nji preverjeni, da bo vzradostila vsakega čitatelja, ki jo bo vzel v roke. V času, ko se zopet oglašajo čez ozelenele trate in brsteče gozdove velikonočni zvonovi, bo zadihalo tudi iz naših slik tisto pomladno razpoloženje, ki si brez njega ne moremo misliti velike noči, saj je praznik Vstajenja v simbolični zvezi z mogočnim vstajenjem prirode. Prinašamo pomlad brstja in cvetja, ozelenelih brez in vrb, ki sklanjajo svoje nežne veje nad veselo žuboreče potoke, pomlad, ki nas miče in kliče v prosto prirodo, da se napijemo njene prelesti in njenega solnca. Kaj je bližjega tej pomladi od mladine, ki se v nji neprestano pomlajuje človeški rod? In kdo nam je bližje od naše mladine, kaj nam je ljubše od naše domače grude?

Tema dvema pomladima — pokrajinski in človeški — smo posvetili svojo velikonočno prilogo.

Vnemaj nas k domovinski ljubezni, lepa domača zemlja, rasti v telesnem in duševnem zdravju, naš mladi rod!

Temu primeren je tudi celoten ton naše velikonočne številke: priroda, mladina, zdrav človek.

Ilustrovano prilogo «Prva pomlad» je izdelala Delniška tiskarna d. d. v Ljubljani, čije nov bakrotisk je ž njo zopet pokazal svoje zmožnosti in smisel za okusno izvedbo.

Če vzameš prilogo v roke, ugledaš lepo reprodukcijo fotografije prestolonaslednika Petra, ki je bil posnet **nalašč za našo prilogo.**

Ko odpreš prilogo, vidiš na 2. strani par zanimivih zgodovinskih portretov. Štirje portreti so v zvezi z osebo našega velikega genija Prešerna: na desni zgoraj je slika Primčeve Julije v njeni nežni dekliški dobi. Ta deklica, ki nam jo je ovekovečil Matevž Langus, je pozneje vnela Prešernovo srce in navdihnila pesnikove nesmrtne sonete. Prav tako nas spominjajo Prešerna portreti, ki so v zvezi z Lujizo Pesjakovo, hčerko Prešernovega šefa doktorja Chrobata, poznejšo slovensko pesnico. Dva portreta je naslikal Miha Stroj, ki ga štejemo med največje portretiste 19. stoletja. Nemci so ga po pravici imenovali «Maler der schönen Hände». Pristati moramo, da je te slike pridobil lani ljubljanski Narodni muzej od še živeče hčere Lujize Pesjakove, ki biva v zelo skromnih razmerah v Križevniški ulici. — Nadaljnje slike predstavljajo: Potočnikova enega zadnjih članov zdaj že izumrle rodbine baronov Smledniških, Langusov portret pa, ki prav tako diha poezijo razcvelega mladoletja, je mladostna slika matere znane ljubljanske rodbine.

Tretja stran je izpolnjena z modernimi deli. Slike naših umetnikov nam kažejo otroke v njihovi srečni mladosti. Človeško brstje, zajeto iz resničnega življenja — danes že rodi sad, novo brstje . . .

Četrta, peta in osma stran veljajo pokrajini, slovenski zemlji v pomladi. Delo naših prvih fotografov-amaterjev. Vidiš in občutiš, koliko čiste umetnostne težnje je v njih. Pozna se jim tradicija Avgusta Bertholda, svetovnega pobornika za umetnost v fotografiji. Fran Krašovec je bil za svoje posnetke odlikovan v Newyorku, Berlinu in v Britanski Kolumbiji. Slike so mu polne nastroja, «štimunge». Profesor Janko Ravnik je znan zlasti kot fotograf planinskih motivov. Tu vidimo nekatere pokrajinske posnetke, polne poezije in občutja. Neimenovani fotograf je prispeval fotografije, ki stoje po lepoti in okusu v isti vrsti z obema imenovanima.

Končno šesta in sedma stran. Deca! Izbrali smo fotografije, ki karakterizirajo malčke v raznih situacijah. Ljubke in poredne, prešerne in navihane, vesele in jokave, vmes pa belokranjsko dekle s pirhi: Da bi le letošnji pirhi razveselili naše male!

Še dvoje moramo omeniti: Ornamenti na straneh so delo mladega grafika J. Omahna. Na str. 7. pa popravi zgoraj v napisu namesto «Potografije F. Krašovca» — «Fotografije Zike itd.»

«Prvi pomladi» bo sledilo še več lepih prilog, ki bodo zopet nova trdna vez med «Jutrom» in slovenskim svetom.

Umetnostna razstava Jakopiča, Jame, Sternena in Vesela

Na Veliko nedeljo odpre Narodna galerija v Jakopičevem paviljonu razstavo del teh štirih nerazdružljivih mojstrov, ki so pred dobrimi tridesetimi leti začeli vstvarjati ono, kar danes imenujemo slovensko umetnost. Pred četrt stoletja so nemški kritiki na Dunaju ta naslov priznali, doma so si ga pa priborili sami šele dosti pozneje. Še peti je bil z njimi, Ivan Grohar. Čeprav bo v četrtek že šestnajst let, kar je mrtev, je še vedno z njimi, vsi drugi so pa izginili.

Vsa leta razstavljajo, pa vedno v družbi z drugimi in redko vsi štirje skupaj. In če jih je še toliko okrog njih, jih je manj, kot sedaj, ko so sami. Celota so, polna in zaokrožena in vendar vsi štirje samostojni in različni kot štiri strani sveta. Kakor štirje vogali hiše, ki drže stene in nosijo streho, so enako močni in enako visoki. Primera med njimi zato ni mogoča in razlikujejo se le v tem, da gleda vsak v svojo smer. Zato je stavba njihove t. j. naše umetnosti tako trdna. Poglejte jo na razstavi, kako je močna in visoka!

Stari? Preiščite njihove slike, saj je vsak razstavil tudi že četrtstoletja staro delo. Kar je bil takrat, je še danes. Boj jih je redil, delo jih je krepilo, volja mladila. Kljubovali so vse svoje življenje, kakor še danes kljubujejo. In zakaj so stopili skupaj? Da se nam pokažejo, predno gredo po svetu pokazat, kaj so, kaj je slovenska umetnost.

Visoko priznanje Zemaljske Kemične Straže našemu učenjaku

Veliki pomen kemije, ne samo kot znanosti, temveč še posebno z ozirom na njeno uporabo v industriji, poljedelstvu, medicini in drugod, je danes tudi lajikom splošno znan. Tako v naravoslovju, kakor tudi v gospodarskem in praktičnem življenju imamo danes povsod priložnost opazovati in občudovati neštevilne in najbolj raznovrstne kemične pojave in procese, katere nam je razkril, oziroma nam venomer razkriva svobodni in zdravi raziskujoči človeški razum v neizčrpljivem zakladu matere narave. Kemija rešuje danes naš največji problem, problem materije; kemija omogoča velikanski razmah današnje ogromne industrije in tako zvana agrikulturna kemija dviga našo poljedelsko produkcijo ter na ta način omogoča blagostanje najširših narodnih mas; v zdravilstvu je danes kemotherapija osnova moderne medicine — in človek sam, celi njegov organizem in vse njegove življenske funkcije, vse to so božanstveni fiziko-kemični procesi!

Upravičena je trditev, da bo trajno najnaprednejša in najpomembnejša ona dežela, ki bo imela tudi najboljše kemike. Imela bo namreč za najnižjo ceno najboljšo prehrano, najboljše izdelan materijal, najmanjše zgube in najizčrpnejšo porabo; imela bo najboljše orožje, najmočnejše eksplozive, najodpornejšo vojno opremo. Njeni prebivalci bodo znali najbolje izkoristiti naravna bogastva svoje zemlje, oni bodo najzdravejši, najštedljivejši in najmanj odvisni od drugih narodov. Kemična in fizikalična znanstvena izobrazba vsakega naroda je torej prosvetno delo, ki se najbolj obrestuje. Današnja konkurenca med narodi je v bitnosti konkurenca tudi v znanstveni in uporabni kemiji!

Svetovna vojna je pokazala kako strašno sredstvo je kemija uporabljena v vojne svrhe. Po mišljenju strokovnjakov bosta kemija in bakteriologija, s katerima se bo posebno operiralo v eventualnih bodočih vojnah, presegali kot vojna sredstva vse ono, kar si more človeški um v tem pogledu danes le zamisliti. Močnejša bo torej ona država, katera bo imela popolnejšo tudi tozadevno vojno opremo.

Ta velikanski pomen kemije, tako za gospodarsko kakor tudi za obrambo zemlje, so spoznali vsi kulturni narodi in v vseh naprednih državah so osnovana društva, katerih namen je: najširše sloje naroda seznaniti s pomenom znanstvene in uporabne kemije, pospeševati domačo kemično industrijo, popularizirati uporabo kemije v poljedelstvu itd. ter končno za slučaj vojne izvršiti tako zvano kemično mobilizacijo zemlje, za kolektivno obrambo države in ljudstva v kemični vojni . . .

V ta namen je tudi pri nas osnovano društvo, pod imenom **«Zemaljska Kemična Straža»**, katero bo — pod visoko zaščito člana dinastije — s pomočjo širom države organizirane privatne inicijative, kakor tudi kompetentnih državnih oblasti, ustrezalo zgoraj omenjenim namenom, in sicer potom javnih propagandnih predavanj in razstav, strokovnih tečajev, lastnih poskuševališč in laboratorijev, ter potom pospeševanja domače kemične industrijske produkcije, kar se nam zdi ne malega pomena posebno za Slovenijo.

Za častnega predsednika Zemaljske Kemične Straže je bil izvoljen profesor ljubljanske univerze dr. Maks **Samec.** S tem je ta naša nova velevažna kulturna in strokovna institucija počastila s svojim priznanjem eno naših svetovno priznanih kapacitet ter tako tudi naš najvišji kulturni zavod, našo Univerzo!

Velikonočna senzacija Ljubljane!

METROPOLIS

Največji film sedanjosti! Gigantski sen bodočnosti!

Režija: FRITZ LANG. — Po romanu THEE von HARBOU.

Joh. Fredersen	*Alfred Abel*
Njegov sin Freder	*Gustav Fröhlich*
Izumitelj Rotwang	*Rud. Klein Rogge*
Berač	*Fritz Rasp*
Juzafat	*Theodor Loos*
Kaznjenec št. 11.811	*Ervin Biswanger*
Groth, čuvar jetnišnice	*Heinrich Georgs*

Marija kot nositeljica rešitve in kot stroj človek! — Žene v «Večnem raju». — Sedem smrtnih grehov: napuh, lakomnost, nečistost, požrešnost, nevoščljivost, jeza, lenoba, *a pred vsemi smrt!* — 11.000 ženskih in 25.000 moških statistov! 1100 starcev! 750 otrok! 100 črncev in 25 Kitajcev!

Sodeluje pomnoženi umetniški veliki orkester, ki svira nalašč za ta film komponirano skladbo! — Predprodaja vstopnic dnevno od 10. dopoldne naprej.

KINO «DVOR» **Telefon 2730.**

Cene zvišane vkljub visokim stroškom *samo 2 Din za sedež. — Predstave trajejo po 3 ure, in sicer na velikonočno nedeljo in ponedeljek ob 10. uri dopoldne in ob 2., ¼ 5., ¾ 7. in ¼ 10. uri zvečer!*

Pismo z Jadrana

Sušak, 15. aprila.

Čeprav je bilo zadnje dni precej aprilsko vreme, vendar ni oviralo prihoda tujcev in gostov. Vlaki so nabito polni ob prihodu na Sušak, ponajveč inozemcev iz Nemčije in Avstrije, a tudi Madžarska jih daje letos precejšen kontingent. Vse se izogiba Italije, ki ubija vsa društvena in človeška prava; vrh tega tudi njih valuta ni preveč mamljiva. Lira se je znatno dvignila in kaže še nadalje te tendence, cene se pa niso prav nič izpremenile, tako da ima letos naša rivijera prednosti, kakor še nikoli poprej. Naši hotelirji in letovišča so veseli tega pojava ter gledajo na vse načine, da ne diskreditirajo renome, ki so si ga z muko pridobili v toku časa. Skrbno pazijo, da ugodijo vsem željam te prijetne internacijonale.

Postreščki in izvoščki komaj zmorejo delo pri odpremi potnikov na parobrode; toda prijazno postopanje prebrede marsikatero težkočo, v prvi vrsti pomanjkanje prepotrebnih kolodvorskih ubikacij in primitivnost mola. Ali tolažilo je tu: Dela se ipak na tem — dokazi so tu; z delom pa je, kakor z Noetovo barko, ali hojo višnjegorskega polža. Te dni se je začel dovažati materijal za zidanje novega kolodvora, ki ga bo gradila zagrebška firma Ferobeton. Delo ob razširjenju luke ob lesenem gatu vidno napreduje in upati je, da bo še letos dovršeno, ako ne nastanejo zopet budžetske neprilike.

V Bakru se otvori še to leto pomorska strojna šola za naše bodoče mašiniste na morju, za kar je kredit že osiguran in naš naraščaj emancipiran od inozemstva.

Ameriški dom v Selcah se je izpremenil v krasen dvorec uprav po ameriški velikopoteznosti; docela renoviran z novimi plažami in grandijoznim, letos urejenim parkom in igriščem za vojno deco, napravi utis knežjega dvorca. Električno strujo dobiva iz Crikvenice, ki je letos popolnoma elektrificirana, kateremu vzgledu bo sledilo tudi Selce.

Parobrodni promet zelo narašča, a je dobil te dni hud udarec po nekem mogotcu iz finančnega ministrstva, ki je povišal luške pristojbine kar na štirikratni iznos, tako da bodo morali nekateri brodi plačati do 20.000 Din. To znači ubijanje prometa, ker je jasno, da bodo parobrodi izbegavali naše luke radi teh horendnih taks. Tozadevno so podvzete mere, da se ta škodljiva naredba ukine. V kratkem se pričakuje poset finančnega ministra Primorju in upati je, da ga bo mogoče prepričati v škodljivosti tega fermana.

Te dni je bila na Reki velika slavnost v znak pobratimstva fašistov in Horthijeve diktature na račun sklepa prijateljskih pogodb med obema državama.

Slave se je udeležil tudi župan Budimpešte Ripka, ki je prinesel pozdrave svojih meščanov in naglašal staro kulturno vzajemnost obeh narodov! Po običajnih frazah, govorih in vzklikih Horthiju in fašizmu, se je odposlala udanostna brzojavka Mussoliniju, ki bo že poskrbel, da bo feri bacsi plesal, kakor bo on žvižgal.

Italijanski hidroplani prav radi rekognosciarjo naš teren ob obali in proti Krku; o protestih naše države se ni še ničesar čulo. Da bi pa bila situacija obratna, bi Mussolini sigurno preplavil vso Evropo s protestnimi notami in izzval konflikte, da bi se gore tresle. Kizmet —

Sušak je enkrat vendarle doletela tudi sreča; pri žrebanju drž. loterije je zadela srečka 19055 premijo od 250.000 dinarjev. Srečen lastnik je neki privatni uradnik, ki kuje že načrte, kaj bo s to maso denarja. Smola pa za nekega carinskega uradnika, ki si puli lase, ker je pred kratkim prodal omenjeno srečko, ker ni imel zaupanja v srečo.

Kastavščina in Krk se definitivno pripojita primorsko-krajiški oblasti, ki bo imela sedež na Sušaku in ne več v Karlovcu, kakor dosedaj. Rab noče v ta konglomerat, ker je preponosen na svojo Dalmacijo.

Miss Evropa, Štefica Vidačič, se je vrnila iz Crikvenice v Zagreb. Povsod je bila predmet pozornosti. Pripomogla je v veliki meri propagandi Jadrana, kajti skoro vsi časopisi so poročali o njenem letovanju na naši divni Rivijeri.

Jubilej damskega salona

Letos bo minulo 30 let, odkar je bil ustanovljen damski česalni salon O. Fettich-Frankheim v Ljubljani.

V sedanji dobi splošnih jubilejnih praznovanj je treba zabeležiti tudi jubilej tega salona. Saj je bil ob ustanovitvi pred 30. leti edini te vrste na celi dunajsko-tržaški progi, ako izvzamemo seve Dunaj, ki je prvačil. Tedaj je moral g. Fettich-Frankheim preslišati marsikatero trpko opazko svojih nasprotnikov, ki so se norčevali iz njegove «modne norosti», češ da je Ljubljana premajhna. G. Fettich-Frankheim pa se ni zmenil za zabavljanje in je vztrajal. Razvoj časa mu je dal prav! Tudi ljubljansko občinstvo je sčasoma spoznalo potrebe po specijalnih salonih za higijeno in nego las in danes se damski saloni otvarjajo celo v malih mestecih in trgih.

Razume se, da salon g. Fettich-Frankheima ni ostal pri prvotni inicijativi in da je v tej stroki prednjačil v Ljubljani do danes, do svojega 30letnega jubileja. Salon g. Fettich-Frankheima je po kvaliteti svojega dela prvi v Ljubljani, kar svedoči pred vsem stalni krog dam, ki ga redno posečajo. Tvrdka posveča posebno pažnjo kvalificiranemu delu in izvršuje friziranje, vodno ondoliranje, striženje, barvanje las, električno masažo in izdelovanje vseh modernih lasnih del s prvovrstnimi strokovnjakinjami.

Naša slika predočuje skupino, ki je sodelovala pri oglednem friziranju dne 3. t. m. v Narodnem domu, kjer so si pomočnice damskega salona-jubilarja stekle vseobče priznanje. Razen tega ima tvrdka priznano najboljše kozmetične predmete v zalogi, ki si jih nabavlja od prvovrstnih inozemskih tovarn.

Če je danes v pogledu ženske lepote in profinjenega ženskega okusa Ljubljana med prvimi mesti v državi in tudi drugače na višini, potem je to v prvi vrsti zasluga pijonirskega dela, ki ga je izvršila naša jubilarna tvrdka tekom zadnjih 30 let.

Zato zasluži ta jubilej splošno pozornost in čestitke našega damskega sveta, katerim se pridružujemo tudi mi!

Incidenti na bizantološkem kongresu v Beogradu

Dunajski učenjak Strzygovski zapustil kongres. — Konflikt med Rumuni in Bolgari radi Dobrudže.

Na bizantološkem kongresu v Beogradu je prišlo v četrtek do neugodnih incidentov. Predavanja o sekcijah so bila določena po abecednem redu in bi moral tako priti znani bizantolog, dunajski vseučiliški profesor Strzygovski kot zadnji na vrsto. Ker pa so nekateri znanstveniki predavali dalj časa, kakor je bilo določeno in je vrh tega mesto dr. Sentenoa predaval italijanski delegat Munlozzi, profesor Strzygovski radi kasne ure sploh ni mogel priti na vrsto. Užaljen je radi tega s prvim vlakom odpotoval na Dunaj in zapustil kongres, čeprav so se trudili naši vseučiliški profesorji, odbor in tudi avstrijski poslanik Hoffinger, da bi ga zadržali.

Do incidenta je prišlo tudi v drugi sekciji, ki pa ni bil osebnega, temveč političnega značaja. Profesor N. Banescu iz Rumunije je namreč predaval o temi »Bizantinska vladavina nad predelom dolnjega Dunava«. Opisal je zgodovino področja dolnjega Dunava (Dobrudže) pod vlado cesarja Justinijana. Govoril je tudi o uničenju bolgarske donavske države in ustanovitvi mejnega bizantinskega vojvodstva. Končno je prešel na položaj v 11. in 12. stoletju in na zaključke, ki so bili sicer strogo znanstveni, a so prof. Mutafdžijeva iz Sofije silno razburili. Ta se je namreč nenadoma dvignil s sedeža in energično protestiral, češ, da govornik vmešava v strogo znanstvene stvari politične težnje, da bi na ta način dokazal pravico Rumunije na Dobrudžo. Predavanje Rumuna Banesca, ki je bilo do tega momenta zelo stvarno, se je nato razvilo v živahno in strupeno politično razpravo, tekom katere je prišlo ponovno med Rumuni in Bolgari do ostrih prerekanj.

Blejski most

(Iz podučenih pravniških krogov.)

V izletniških in tudi drugih krogih se večkrat čujejo pritožbe radi mostnine, ki se pobira na tem mostu. Pri tem se predpostavlja, da je ta provizoričen most javen most, postavljen od cestnega okrajnega odbora. Temu pa ni tako. Provizoričen most ne stoji na mestu razrušenega mosta na deželni cesti, temveč 13 m severneje na popolnoma zasebnem zemljišču, ki je last g. Ivana Kende, graščaka na Bledu. Od deželne ceste je na obeh straneh mosta zgrajena povsem na novo dovozna cesta na most, in sicer teče tudi ta dovozna cesta edino po zasebnem zemljišču g. Kende, ki je dovolil konzorciju servituto. Most torej veže prehod čez Savo med dvema parcelama gospoda Kende, ne pa na deželni cesti. In ta most je zgradil konzorcij petih zasebnikov iz Lesc, brez vsake inicijative od strani cestnega odbora iz svojih zasebnih sredstev. Cestni odbor na Bledu je na prošnjo konzorcija prispeval le toliko, da je daroval konzorciju nekaj ostankov prejšnjega mostu, ki jih je Sava odnesla tako daleč, da se cestnemu odboru ni izplačalo reševati jih. Razen tega je konzorcij dobil nekaj pomoči iz svoje lastne zbirke prostovoljnih darov požrtvovalnih, toda redkih ljudi, ki so uvideli važnost konzorcijevega podjetja. Vsa ta podpora — ostanki starega mosta in prostovoljni darovi — pa ni krila niti desetinke vseh stroškov, zlasti ker je novi naval vode že začeto stavbo zopet odnesel in ker je bilo treba zgraditi na obeh straneh tudi dovozno cesto, vse druge stroške pa je moral konzorcij založiti iz svojih zasebnih sredstev in ti so bili nepričakovano visoki.

Iz tega sledi, da je most povsem zasebna last konzorcija in da ima konzorcij radi tega tudi pravico, da pobira mostnino, dokler se most uporablja, tako gotovo, kakor sme vsak za uporabo svoje zasebne lastnine, kakršnesikoli bodi vrste, zahtevati odškodnino. O tem so informirane tudi vse pristojne oblasti, ki ne morejo imeti zoper to nikakih ugovorov in so vzele v pravem razumevanju dejanskega položaja to dejstvo molče na znanje, kajti dobro vedo, da je pač potreben poseben zakon in oblastno dovoljenje za mostnino na mostih, ki spadajo pod cestni zakon, ne pa pri privatnih podjetjih.

Koliko časa bo pobiranje mostnine še trajalo, še ni odločeno. Konzorcij jo bo pobiral gotovo tako dolgo, dokler bodo ljudje most rabili. Odpadla pa bo sama od sebe, čim se zgradi nov deželni most in odpasti more takoj, če cestni odbor na Bledu ali kak drug javen faktor most od konzorcija odkupi. Konzorciju nikakor ni na tem, da pobira mostnino tako dolgo, da se zgradi deželni most, saj mora imeti za to nasatvljenega posebnega uslužbenca, kateremu mora za težavno službo plačevati tudi izdatno plačo. V pomirjenje javnosti pa lahko povemo, da so se zadnji čas začeli brigati merodajni faktorji, da most odkupi okrajni cestni odbor na Bledu in če bodo ti faktorji dovolj uvidevni, bodo pogajanja, ki so v teku, kmalu zaključena in ta most bo proti primerni odkupnini prišel v last cestnega odbora.

Naznanilo.

Kdor želi imeti letos prvovrstno in najmodernejšo slikarijo, naj naroči le pri tvrdki

Ivan Martinc,

sobni slikar in pleskar, LJUBLJANA, Poljanska cesta 20.

Konkurenčne solidne cene!

Velikonočni običaji koroških Slovencev

Pri Slovanih so velikonočni prazniki navadno bolj veličastni kakor pa božični. Mnogi so mnenja, da to prihaja od tega, ker so Slovani v splošnem občutljivejši in resnejši kakor njih sosedje in da Velika noč vezana z žalostnim Velikim tednom napravi globokejši utis, kakor veselejši Božič. Ni pa izključeno, da so bili tudi obredi Slovanov o Veliki noči svečanejši, kakor o Božiču. Ostanki velikonočnih obredov nam pričajo še danes v mnogih že davno ponemčenih krajih, kako daleč so segali nekoč Slovenci.

V mnogih krajih pa so se obdržali velikonočni običaji še nespremenjeni. Tako na primer zažigajo v noči od velike sobote na veliko nedeljo po gričih v Labodski dolini kresove in prebijejo poleg njih vso noč, pojoč pobožne pesmi Ni izključeno, da je to v zvezi s pomladanskim veseljem starih Slovanov, ko so sežigali boginjo Morano. Staroslovanskega izvora, ko so se naši dedje veselili naraščajočega dne, pa je gotovo običaj slovenskih Koroščev, iz ravnine med Celovcem in Velikovcem, kjer na posebno lep in svečan način praznujejo Veliko noč naši bratje onstran Karavank.

Takoj po končanih cerkvenih obredih na veliko soboto, ko se prične mračiti, se zberejo kmetski fantje v velike skupine; vsak nosi gorečo baklio. Med streljanjem iz možnarjev hodijo od vasi do vasi, ter sučejo in vrte bakije. Ker je v omenjeni ravnini vse polno slovenskih vasi, kjer se je ohranih ta lepi velikonočni običaj, se nudi mnogo slikovitih prizorov, ki trajajo pozno v noč. V Podjunski dolini pa je prav stara navada, da hodijo od velikega četrtka do velike sobote romarji k štirim cerkvam, ki so druga od druge zelo oddaljene tako, da morajo hitro hoditi, ako hočejo pravočasno priti na cilj. V eni cerkvi je trnjeva krona Kristusova, v drugi žeblji, v tretji sulica in v četrti križ.

Poleg teh običajev, ki jih drugod ne najdemo, pa imajo koroški Slovenci tudi vse naše gorenjske. Kakor gorenjski, tako so tudi na Koroškem pravi piruhi rdeče obročeni. Prav stara navada, ki se je obdržala med vsemi Slovenci in seveda tudi med koroškimi je, da jedo na Veliko noč opoldne alelujo, to so repni olupki, pozimi pripravljeni in posušeni ter skrbno shranjeni do Velike noči Slovenske gospodinje to priprosto jed pripravijo prav okusno. Nekateri so mnenja, da repni olupki predstavljajo vrvi, s katerimi je bil Kristus privezan, ko so ga bičali, drugi pa, da uživanje olupkov spominja na hude čase, ko je bila izredno huda lakota in to baš v pomladi, okoli Velike noči ter so bili ljudje prisiljeni jesti celo odpadke in olupke repe, ki so jih drugače zametavali.

Blagoslovljenje velikonočnih jedi se vrši na Koroškem na isti način kakor na Kranjskem. Pa tudi pobiranje piruhov se je ohranilo skoraj med vsemi Slovenci, prav posebno še med slovenskimi prebivalci Alp.

Fantje hodijo na veliki ponedeljek k dekletom, ki jim dajejo v spomin piruhe in pa tudi razne druge manjše predmete. Na Koroškem v nekaterih vaseh dajejo fantom tudi kose velikonočnih potic, nazvanih kolač. Komur je dekle posebno naklonjeno ali ga hoče odlikovati, tistemu da krajec ali peto. Fant, ki je dobil od deklet največ krajcev, se najbolj postavi. Ta navada zbudi med fanti večkrat ljubosumje, ki preide v prepire in kaj rado konča s fantovskimi pretepi.

Tako najdemo še povsod med našim narodom mnogo lepih in prijetnih navad, ki pa se žal tudi pri nas že potapljajo v suhoparni vsakdanjosti.

Blagoslovljeni ogenj na polju

Velikonočni kresovi na Koroškem

Izpremembe pri mariborski prosveti

Maribor, 15. aprila.

V Mariboru so še mnogo hujše in usodnejše, kakor smo prvotno poročali in domnevali, izvedli izpremembe pri prosvetnem oddelku velikega župana. Klerikalna vlada je ta oddelek takorekoč odpravila in ga reducirala kakor kmetijskega. Poleg prosvetnega inspektorja dr. Poljanca je upokojen tudi oblastni šolski nadzornik gospod Vrščaj, ki je prišel na to mesto šele pod RR vlado na izrecno željo klerikalcev in bil od njihovih listov tedaj toplo pozdravljen. Ker pa so klerikalni avtonomisti prosvet. upravo tako reducirali, da je ostalo le eno mesto v tretji grupi za vso Slovenijo pri prosveti in to za ljubljanski inspektorat, ki ga je zasedel g. dr. Capuder, ni bilo v Mariboru nobenega mesta pri prosveti za dr. Poljančevega naslednika — profesorja dr. Kotnika iz Ptuja (SLS). Zato torej je moral v pokoj še g. Vrščaj in dr. Kotnik je prišel v Vrščajevo 4. grupo.

Pa tudi oblastni nadzornik srednjih šol dr. Pečovnik mora nazaj na gimnazijo, čeprav je tudi on prišel na to mesto pod RR vlado. In tako bo vodil dr. Kotnik vso prosvetno upravo, v katero ni mogel seveda imeti doslej nobenega vpogleda, vrh tega pa še celo nadzorstvo meščanskih in srednjih šol. Kako bo vse to delo izgledalo, bomo šele videli...

A to še ni vse! Število srezkih šolskih nadzornikov so skrčili v novem proračunu v mariborski oblasti od 12 na 7 in bodo na ta način združeni pod enim nadzornikom ogromni teritoriji kakor Murska Sobota in Dolnja Lendava, Ljutomer in Ptuj, Celje in Gornji grad itd. Dosedanji srezki nadzorniki ostanejo v svojih funkcijah le še do konca tega šolskega leta. Jasno je in vsi šolniki so si edini v tem, da mora nastati v šolstvu mariborske oblasti v kratkem pravi kaos. Tudi to je seveda klerikalcem prav!

A. KUNC, Ljubljana

priporoča svojo bogato zalogo

FINIH OBLEK

za gospode 4700 a

po prav zmernih cenah.

Trgovci z dekleti

Ljubljana, 15. aprila

Trgovci z belim blagom ne dajo miru in vsak čas čitamo v naših, hrvatskih in srbskih listih o njihovih zlodelih. Pred vojno so bili te vrste ljudje pri nas neznani pojavi in morda se je le slučajno kdaj čulo o njihovih poskusih med Slovenci. Sedaj pa imamo celo domače ljudi, ki se pečajo s tem dobičkanosnim, a nagnusnim poslom. Zapeljujejo nairaje dekleta po deželi, še več žrtev pa si poiščejo v mestih, kjer je njihov posel tem lažji.

Koliko je danes v Ljubljani deklet brez posla? To dobro znajo taki brezvestneži in izrabljajo položaj. Seznanjajo se ž njimi na ulici, v lokalih in drugod. Obljubljajo jim sijajna mesta v raznih krajih v Srbiji ali na Hrvatskem. Ko pa se dekle uda sladkemu prigovarjanju takega zapeljivca in dospe v gotov kraj, uvidi, da je padla v roke trgovcu z dekleti. Ni treba, da pride vedno takoj na najhujši naslov; poskrbljeno je namreč vedno, da dekle nima denarja za povratek in njen zapeljivec jo odda v kako »kafano«, kjer se vživi poljuben človek, zopet agent za gotovo skrito družbo, v vlogo kavalirja, ki napravi ostalo in zapelje naivnega dekleta tja, kakor je bil cilj dotičnega, ki jo je odvedel iz Slovenije.

Ljubljanska policija je spravila že nekaj takih elementov tja, kamor spadajo, vendar jih je še nekaj na delu. Pred roko pravice se trdovratno skrivata že dalje časa dva prevejana zapeljivca naših deklet, ki imata na vesti že veliko grehov. Spravila sta namreč tja dol že več deklet, čijih usoda je ostala neznana. Najmlajši slučaj, v katerem pa nista uspela, je bil ta, da sta pred par dnevi nagovarjala v Florijanski ulici neko deklico, naj gre z njima v Zagreb, češ, da ji bosta preskrbela tamkaj dobro službo. 18letna Ana K. iz Iga je stala pred gostilno »Pri Amerikancu« v Florijanski ulici in čakala na mater, ki je šla po opravkih v mesto. Nenadoma sta pristopila k njej dva moška, eden mlajši in precej okrogel, drugi starejši in večji. Pričela sta prigovarjati dekletu, naj odide ž njima, da se odpeljejo v Zagreb, kjer lahko nastopi lepo službo. Ker ni hotela ž njima na kolodvor, sta jo jela siliti v neko gostilno v Rožni ulici in ji zatrjevala, kako lepo mesto ji preskrbita. Dekle pa tudi na zadnjo ponudbo ni reagiralo, nakar sta neznanca, ker se je bližal stražnik, izginila.

Policija ju z vnemo zasleduje in upa, da ju v najkrajšem času lahko imenoma predstavi javnosti ter nato postavi za okna z železnimi rešetkami.

Svileni klobuki od 100-145 D

Slamniki od 80-125 D

Stemberger-Reš, Dunajska c. 9.

Naši onstran granic

Vstajenje

Nebroj udarcev je pretrpelo naše primorsko ljudstvo tekom stoletij na svoji zemlji. Preživelo je težke čase, ko je robotalo tujim gospodarjem, fevdalna doba je do skrajnosti izžemala slovenskega kmeta. Vojni vpadi so puščali za seboj strašne sledove. Pa vse je prestal žilavi in vztrajni Slovenec. Svetovna vojna je grozno divjala po slovenskih krajih. Obnova porušenih vasi pa se je izvršila z lahkoto, ker jo je vodila ljubezen do domače zemlje...

V tržaških «Novicah» pravi članek —a—: Opazoval sem naše ljudi, ko so se vračali na svoje do tal razrušene domove, videl sem moč in vztrajnost, s katero so se oprijeli dela, dvignili nove domove, preorali s kostmi in železom posejano polje, videl sem, kako so iz kupa ruševin pričarali novo življenje. Zato pa je moja vera v moč našega človeka neovrgljiva. Največjo krizo je rešilo naše ljudstvo z največjo mirnostjo, z vztrajnim delom in žrtvami. Čemu bi se torej danes udajali obupu? Samo volje je treba, delavnosti, zmernosti in močne vere v sebe in svojo moč «Kar je čilega, to obvelja» poje naš pesnik Župančič.

V preteklem mesecu je poslanec dr. Besednjak v rimskem parlamentu ponosno in zavestno vzkliknil, da je v naših rokah silno in nezmagljivo orožje, na naši strani je kri in narodnost ljudstva. Zgodovina nas uči, da je duh narodov močnejši kakor ves denar, vsi zakoni, vsa upravna sredstva, vsa državna materijelna premoč. Jezik je nerazrušljiva pridobitev zgodovinskega razvoja, jezik je zavest, ki raste iz naše notranjosti. Globok je vzrok, radi katerega bomo vztrajali, kakor smo vzdržali v preteklosti. «Če smo se zmagovito ubranili pred stoletnim ponemčevanjem Avstrije, bodite prepričani, da bomo prenesli s še bolj gotovim uspehom tudi težo vaše raznarodovalne politike». To je povedal v obraz fašističnim poslancem.

Hudo je danes v Primorju, napoveduje se še hujše ali ob skrbi za gospodarstvo in ob narodni zavesti se bo zdrobil končno naval nasilja, kakor je dosedanjemu pritisku že sledil uspešen odpor. Skozi trpljenje gre pot do solnca in zmage. V srcu našega ljudstva živi sredi sedanjega gorja prepričanje, da si po gorjupih mukah pribori — vstajenje!

p— *Smrtna kosa.* V Kanalu ob Soči je preminul g. Mihael Ivančič, vpok. sod. oficijal, v starosti 79 let. V Gorici so pokopali pekovskega mojstra g. Jakoba Bratuža.

p— *Besni in gladni volkovi.* Tržaško fašistično glasilo pripoveduje, da pastiruje pri Kopru duhovnik Cerar, ki se včasih kaže krotkega kot jagnje, v resnici pa je volk, besen in gladen. Dobiva verske liste, ki pa govore o svetilniku Beograda in Cerar razlaga Slovencem, da se njihova domovina razteza od Soče do Makedonije. Po mnenju fašističnega glasila so taki besni in lačni volkovi vsi slovanski duhovniki v Julijski Krajini, ki jih treba izgnati. Kaj stori Vatikan?

Za dober denar

zahtevai tudi dobro blago, kakao »Van Kasteren«

Zaman trud...

Danes v soboto

od 10. ure dop. do 1/21. ure pop.

predprodaja vstopnic

za titanski film

„METROPOLIS"

Telefon 2730. KINO „DVOR".

Mlinček za malčke

Mlinček je jako priljubljena igrača pri naših mlajših, toda marsikdo ne ve, da ga prav lahko napravi doma. Ves »mehanizem« se pritrdi na navadno palčico. Glavni del tvori precej dolg zamašek, ki ga morate skrbno izdolbsti. Skozi to luknjo vtaknete okroglo palčico, n. pr. dolgo špelo od klobase, ali kaj sličnega, kar služi mlinčku za os. Na obeh straneh zamaška zataknite dve bucki, da ne zleti zamašek z osi Vzemite štiri enake podolgaste kose kartona, ki jih lahko lepo poslikate in pritrdite z dolgimi iglami na zamašek. Razdeljeni morajo biti seveda enakomerno. Igrača je narejena. Mlinček se bo urno zasukal čim popuhne veter.

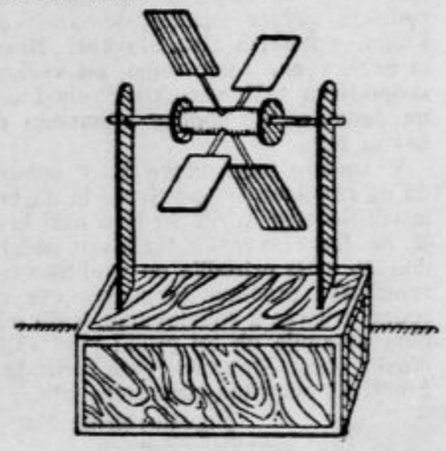

Če hočete, lahko zgradite tudi močnejši mlinček na veter. Vzemite morda kako močnejšo škatljo ali celo zaboj-ček in pritrdite na pokrov z žeblji ali lepilom dve okrogli palčici. Mama vam lahko podari prazno vretence od porabljenega sukanca. Skozi njegovo luknjo gre mlinčkova os, ki leži pritrjena na obe palčici. Vretence se mora seveda prosto vrteti okoli osi, zato ne smete vzeti predebele palčice. Morate pa izvrtati luknjice, da napravite gnezdo za štiri dolge palčice. Na koncu jih lahko razcepite, da vtaknete v razcep štiri kose kartona. Lahko pa napravite take peroti tudi iz gladkega tenkega lesa. Če močno zapihate, se mlinček zavrti. Lahko ga imate na prostem in takoj boste videli, kdaj je v zraku tudi le neznaten vetrič.

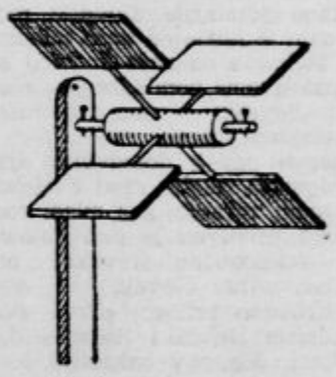

Planjnka zdravilni čaj raztopi tuje snovi v človeškem telesu, jih odpravlja iz telesa ter ojača in obnovi ves organizem. Cena Din 20. Zahtevajte v lekarnah. Glej današnji inserat

KUPUJTE

pomladanska oblačila lastnega izdelka!

Dokazano najnižje cene.

JOS. ROJINA, Ljubljana

POZOR DAME!

Došlo je najmodernejše blago za kostime, toalete itd. Vsa naročila po najnovejših modelih izvršuje točno in solidno ob dogovorjenem času diplomirani pariški »salon F. Potočnika, Ljubljana, Stari trg 9. Damam, ki prinesejo same blago, jela postrežba. Izdelovanje krojev po meri Cene navzlic najfinejšemu in precizne-mu delu konkurenčne! — — — — —

KDOR OGLAŠUJE, TA NAPREDUJE.

Domače vesti

* **Neresnične vesti o dr. Wilfanu.** V inozemskih listih se je razširila vest, da je italijanska vlada dala deportirati slovenskega poslanca v rimskem parlamentu dr. Jos. Wilfana na otok Pantelleria in ga ondi internirala. Ta vest je nastala, ker niso dobili v Ženevi, kjer se pripravlja II. kongres evropskih narodnostnih manišin — dr. Wilfan je, kakor znano, predsednik te organizacije — od dr. Wilfana že dalje časa nobenega glasu. Z ozirom na te vesti je posetila naše uredništvo ugledna oseba iz ljubljanske narodne družbe in nas opozorila, da vesti o deportaciji in internaciji dr. Wilfana niso resnične. Dotični gospod je imel namreč te dni priliko osebno govoriti z g. dr. Wilfanom. Dr. Wilfan je bil na potu v Zagreb, kamor se je napotil, kakor je povedal dotičnemu gospodu, da konzultira radi svoje bolezni zdravnika-specijalista.

* **Napredovanja v državni službi.** V upravni službi so napredovali: vladna svetnika Leon Graselli pri velikem županu v Ljubljani in Pavel Svetec, okrajni glavar v Krškem v 4. skupino I. kategorije; dr. Lovro Bogataj pri velikem županu v Ljubljani in Peter Javor, okrajni glavar v Čakovcu, v skupino I. kategorije; v 6. skupino I. kategorije pa so bili pomaknjeni okrajni glavarji: dr. Leon Brunčko v Celju, Ivan Milač na Prevaljah, dr. Alojzij Trstenjak pri velikem županu v Mariboru, dr. Anton Farčnik v Celju, Fran Levičnik in Milan Makar v Mariboru, dr. Ivan Vidmar v Brežicah, Mirko Brezigar, Pero Popović in Narte Velikonja — vsi v Ljubljani, Janko Šiška v Krškem, dr. Ivan Zobec v Kranju, Fran Maršič v Laškem in dr. Tina Čuš v Kočevju.

* **Iz finančne delegacije v Ljubljani.** Finančna delegacija objavlja uradno: Dosedanji delegat ministra financ v Ljubljani dr. Karel Šavnik je dne 14. aprila oddal posle delegata svojemu nasledniku g. dr. Ivanu Rupniku. Le-ta bo sprejemal stranke vsak delovnik, izvzemši ob ponedeljkih in sobotah.

* **Vodstvo «Vodnikove družbe» prosi gg. poverjenike,** da porabijo velikonočne praznike za čim najintenzivnejše nabiranje novih članov. Poverjenike naj podpirajo v njihovem poslu vsi dobromisleči naši rodoljubi posebno pa naše ženstvo. Računamo tudi s požrtvovalno podporo in izdatno pomočjo naših Sokolov. Vsako sokolsko društvo vsak posamezni Sokol bodi član »Vodnikove družbe«, v vrstah »Vodnikove družbe« pa pred vsem ne sme manjkati noben narodnozavedni vzgojitelj in nobena vzgojiteljica naše mladine! Takisto smo prepričani, da bo smatrala vsa naša narodnozavedna akademska mladina za svojo častno dolžnost, ne samo da je od prvega do zadnjega član »Vodnikove družbe«, marveč da se bo poleg tega tudi vsak akademik potrudil, da pripelje v družbin krog čimnajveč novih članov. Nabiranje članov se v kratkem zaključi. Želeti bi bilo, da bi v teh par tednih, ki še preostajajo, vsi, ki jim je pri srcu dobra slovenska knjiga, napeli vse svoje sile, da naraste število članov »Vodnikove družbe« vsaj na 30.000. Ako se to zgodi postane aktualno vprašanje izdanja pete družbine knjige.

Zaman iščete

drugod tako krasnih oblek
po tako nizkih cenah kakor
jih ima v zalogi samo tvrdka

Fran Lukič, pred škofjo 19

* **Protijugoslovenska gonja v Italiji.** Prijatelj, ki je bil te dni v Italiji nam piše: Smatram za potrebno, da naše ljudi javno posvarim naj brez nujne potrebe sedaj ne potujejo v Italijo. Italijanski listi so s svojimi bedastimi izmišljotinami o mobilizaciji Jugoslavije proti Italiji tako razburili laške oblasti in laško javno mnenje, da se v Italiji nahajajoči ali potujoči jugoslovenski državljani nahajajo v stalni opasnosti, da se jih smatra za vohune. Kakor hitro izve policija, da si prispel v kak kraj, že se okrog tebe smukajo detektivi, izpostavljen si raznim šikanam in gorje ti, če si morda s kakšno neprevidno povsem nedolžno besedo ali kretnjo postal »nujno« sumljiv! Grozi ti, da te bodo vlačili od Poncija do Pilata, te izpraševali, zasliševali — in držali v zaporu Verjetno je, da se ti nazadnje uljudno opravičijo, toda nikdo ti ne povrne onih pet, šest dni, ki si jih prebil v ne ravno čistih laških zaporih. Jaz sem bil te dni v B. pri prijatelju, a že drugi dan so me ljudje opozorili, da naj hitro zbežim, ker bom sicer še isti dan aretiran. Vzel sem naglo slovo in sem res drugi dan dobil obvestilo, da so me iskali karabinjeri. Povdarjam, da sem povsem nepolitičen človek, priprost trgovec, ki sem šel v Italijo po kupčiji. Na vožnji iz Trsta proti Ljubljani sem se seznanil s slovensko rodbino, ki je bila par dni v Opatiji. Tožili so mi, da je tam strašno drago, a predvsem, da niso imeli pred »opazujočimi« fašisti niti trenotek mirnega oddiha. Nahajali so se v stalni nervoznosti in strahu. Sedaj so se bali le še, da se jim na granici kaj ne zgodi. Res se na granici naši rdeči pasuši pregledujejo s posebno pozornostjo in carina vidi v vsakem jugoslovenskem kovčeku sumljivo prtljago, vendar smo tokrat dobro prošli, kar se ne zgodi vsakemu. Dokler bo trajalo sedanje razpoloženje v Italiji je treba največje previdnosti. Kakor mi je pripovedoval neki nemški sopotnik, so tudi Nemci letos skoraj popolnoma izostali, ker se boljšo neprijetnih sitnosti. Francoza pa danes v Italiji prav redko srečaš. Njemu se godi podobno kakor Jugoslovenu

* **Slaba tolažba jetniškim paznikom.** Dobočilo novega finančnega zakona, da so s 1. aprilom odpuščeni iz državne službe in da lahko postanejo samo dnevničarji vsi zvaničniki in služitelji, ki še nimajo treh let efektivne državne službe, je težko zadela je torej zadel tombolo (vseh 15 številk), naj kaznilniške in jetniške paznike. Vsled tega določila, sprejetega od klerikalnih poslancev jih par ducatov samo v Sloveniji izgubi državno službo. »Slovenec« jih v eni zadnjih številk tolaži, češ, da se najbrž to ne bo zgodilo, ker so v Srbiji jetniški paznikižandarji. Ta »Slovenčeva« trditev je seveda iz trte izvita in smo radovedni, kako bodo klerikalni poslanci na »Slovenčev« poziv »pomagali« prizadetim paznikom.

* **Spremembe pri žandarmeriji.** Opustil se je z novim proračunskim letom žandarmerijski vod v Slovenjgradcu in združil z vodom v Prevaljah. Ukinila se je tudi orožniška postaja na Teznu pri Mariboru ter se je njen okoliš porazdelil na okoliške postaje v Studencih in v Hočah.

* **Naše nove vojne ladje.** Naši dve podmornici, ki se gradita v angleških ladjedelnicah bosta v najkrajšem času dovršeni ter meseca septembra izročeni naši državi. vsaka bo imela nosilnosti 800 ton. Razen tega je vojno ministrstvo naročilo v Franciji nadaljni dve podmornici po 640 ton. V Nemčiji je naročena večja vojna ladja tipa »vodja flotilje« in dva »maata«. To je začetek izgradnje naše vojne mornarice.

Priporoča se Vam

zelo ugoden nakup damskega in moškega volnenega blaga. Svila za damske plašče ter vsakovrstne druge svile v različnih barvah po izvanredno nizkih cenah pri tvrdki

Jos. Snoj

Ljubljana, Prešernova ulica.
Palača mestne hranilnice.

* **Za spomenik kralja Petra v Ljubljani.** Odbor za postavitev spomenika kralju Petru I. Osvoboditelju je prejel od krajevne organizacije SDS Koroška Bela-Javornik sledeče pismo: »Na zadnji naši seji je bilo soglasno sklenjeno, da prispeva naša organizacija za spomenik Kralju Osvoboditelju Din 500 kot odgovor na to, da naš občinski odbor, ki razpolaga z 250.000 Din letnega proračuna, ni imel toliko domovinskega čuta, da bi prispeval skromno vsotico, ki jo je predlagal naš odbornik. Skromen je sicer naš prispevek, vendar ga sprejmite kot dar našega zavednega delavstva, ki v veliki večini tvori našo krajevno organizacijo«.

* **Premestitev v poštni službi.** Poštni tajnik dr. Bela Soiner je iz Saraieva premeščen k poštni direkciji v Ljubljani.

* **Himen.** Poročil se je dne 12. t. m. v Novem Sadu g. Miroslav Kvas, odvetniški kandidat v Murski Soboti z gdč. Emilijo Szikla, hčerko direktorja v Novem Sadu Čestitamo! 596

* **Šolskim vodstvom** sporoča konzorcij, ki je zgradil leseni most čez Savo ob deželni cesti Lesce-Bled v svrho zveze z Bledom, da ne bo o priliki majniških izletov od ljudskošolskih učencev in dijaštva vseh vrst pri prehodu čez ta most zahteval nikake mostnine.

* **Zrakoplovna pošta.** Ministrstvo pošte in brzojava razglaša, da se zopet odpravljajo iz naše države pošiljke z zrakoplovi in sicer v Francijo, Češkoslovaško, Poljsko, Avstrijo, Madžarsko, Rumunijo in Turčijo.

* **Kolo jahačev in vozačev Prestolonaslednik Peter v Ljubljani objavlja** vsem interesentom za razpisane kasačke (trab) dirke, da je takozvana Slovenska dirka, ki je že v objavljenem programu navedena kot druga točka, odprta samo za konje, ki so rojeni in vzgojeni pri kmetih v Sloveniji. Potemtakem se te dirke ne morejo udeležiti konji, ki so rojeni, vzgojeni in v posesti raznih žrebčarn

* **Učiteljsko društvo »Edinstvo« za srez Novo mesto** ima ustanovni obč. zbor v torek, dne 19 aprila ob pol 10. uri dopoldne v deški šoli v Novem mestu s sledečim dnevnim redom: 1.) Poročilo predsednika pripravljalnega odbora. 2. Pravila učiteljskega društva »Edinstvo« za srez Novo mesto. 3 Volitev odbora. 4. Slučajnosti. Vsi somišljeniki (ce) toplo vabljeni. — Pripravljalni odbor.

* **Nove podružnice Državne hipotekarne banke.** Razen podružnic v Ljubljani in Zagrebu otvori Državna hipotekarna banka še nadalje filijalke v Osjeku, Banjaluki in drugih večjih mestih.

* **Izlet na Poljsko.** Našo včerajšnjo notico pod tem naslovom korigiramo v toliko, da daje informacije in sprejema prijave gospod R. Goleblowski, Ljubljana Stari trg št. 19.-II.

* **Za 160 km krajša pot iz Ljubljane na Sušak** je nastala vsled avtomobilske zveze iz Kočevja skozi Brod na Kulpi v Delnice. Avtobus odpelje opoldne iz Kočevja in pride v Delnice ob 16. uri. Iz Delnic odhaja 5.30 zjutraj in prihaja v Kočevje ob 8.30. Cene so nizke in sicer po km 1 Din, odnosno 1.50 na 12 km dolgem hrvatskem delu. Vožnja je prav zanimiva, posebno na njeni zadnji polovici. Tudi z nekdanjo mačehovsko zvezo kaznovana Osilnica in njena potnike očarujo ča naravnih krasot bogata okolica je stopila znatno bližje svojemu slovenskemu kulturnemu in gospodarskemu centru z novo upeljano avtomobilsko zvezo iz Broda na Kolpi v Čabar.

* **Pokrajinski zbor Jugoslovenske Matice** se vrši v nedeljo dne 24. aprila v Ljubljani od 10. uri v »Mestnem domu«.

* **Književna tombola Jugoslovenske Matice.** S številkami 24, 7, 43, 33, 34, 68, 21, 6, 53, 51, 48, 49, 72, 81, 31, 12, 75, 14, 25, 46, 82 9, 36, 11, 38, 57, so bili zadeti vsi dobitki od ambov do činkvinov. Včeraj so bile izžrebane sledeče številke 85, 76, 16, 59, 8, 41, 40, 1, 90, 79, 27, 66, 29, 74, 64, 30, 63, in 2 in s temi se prične igra za tombolo. Kdor pošlje svojo tablico na naslov Jugoslovenske Matice, Ljubljana, Šelenburgova ul. 7-II Za slučaj, da bo zadetih več tombol kakor dobitkov, se bo vršilo za dobitke še ožje žrebanje. Tablice je poslati najkasneje do 23. aprila.

* **»Ženski svet«** je izšel. Na uvodnem mestu prinaša nadaljevanje življenjepisa Zofke Kvedrove iz peresa Minke Govekarjeve. Lea Fatur jeva priobčuje povest »Junakinja zvestobe«, Vera Albrechtova prispeva pesem »Pomladna«, Milena Vladimirova piše o Beethovnu. Pesmi imajo še: Dora Grudnova, Gustav Strniša in Marijana Kokaljeva. F. B. objavlja prevod Strindbergove črtice »Na pragu«, Emmyn piše o prostituciji, več pisateljic se oglaša k vprašanju o gospodinjstvu. S Kunčičevo pesmico »Utrgan nageli« se zaključuje uredniški del lista; sledé rubrike o ženskem svetu, materinstvu, higijeni, kuhinji, lepem vedenju itd »Ženski svet« izhaja vsak mesec s krojno prilogo in stane za Jugoslavijo na leto 64 Din. Naročila se naslavljajo na upravo v Ljubljani, Karlovska cesta 20.

* **Živinski in kramarski sejem v Semiču** bo dne 23. aprila, v Metliki pa 26. aprila.

* **Stekel pes** se je prve dni tega tedna priklatil v občino Sv. Miklavž na Dravskem polju. Ugriznil je več oseb, predno so ga ljudje ubili. Odrejen je strog pasji kontumac

* **Umor ali samomor?** V kanalu Rečine pri Sušaku so našli predvčerajšnjim truplo orožnika Jelovška iz Slovenije. Dne 5. aprila je prišel na Sušak ter prenočil v gostilni Kneževič. Na Reki ima dve sestri, obe nuni. Ena mu je dala 150 lir. Doslej se ni še moglo ugotoviti, ali je Jelovšek izvršil samomor ali pa postal žrtev zločina. Truplo se bo obduciralo.

* **Roparski napad v Strnškem Borštu.** Posestnik Janez Turk iz Znojil št. 8, je šel dne 12. t. m na sejem v Št. Jernej. Potoma sta ga ob 6. zjutraj nenadoma napadla dva maskirana moška. Oddala sta najprej štiri strele iz samokresa, nato pa od Turka zahtevala z grožnjo smrti denar. Preplašeni posestnik je izročil napadalcema listnico z 200 Din glavno vsoto 12.000 Din, ki je bila namenjena za nakup volov, pa je utajil. Roparja se seveda s plenom nista zadovoljila in sta hotela Turka prelskati. K sreči pa se je med tem bližal neki avto, nakar sta nasilneža pobegnila v bližnji gozd in izginila.

* **Velikonočnim izletnikom na Gorenjsko** (Sv. Jošt. in Šmarjetno goro), se priporoča na novo urejena restavracija na Šmarjetni gori, pol ure od postaje Kranj. Za praznike izborna pečena šunka in pristno vino. Diven razgled. 597

* **Senzacija za motocikliste** Angleška sve tovna znagovalna znamka AJS in najboljši ameriški motocikli sveta Excelsior Henderson, 1, 2 in 4 cilinderski, dospejo skoro za Jugoslavijo pri generalnem zastopniku O. Žužek, Ljubljana, Tavčarjeva ulica 11 588

* **Ugoden nakup nogavic, vezenine** in žepnih robcev je pri O. Dobelc, Pred Škofijo št. 15 109

* **Tkanina »Eternum«,** glavna zaloga za Jugoslavijo pri J. Medved, manufaktura Ljubljana, Tavčarjeva ulica 7

KONCERT

dne 17. in 18. t. m. od 20—1 ure

Restavracija pod „Skalco.“

Mestni trg 11.

* **Rogaška Slatina** je najcenejše in najudobnejše zdravilišče za zdravljenje želodčnih in črevesnih bolezni posebno v času pred glavno sezono. Zahtevajte prospekte! 136

* **Pri nakupu testenin** zahtevajte vedno in povsod samo »PEKATETE«, ki prekašajo po okusu in kakovosti vse druge. 53

* **Pri bolevanju na želodcu in jetrih** žolčnih kamnih, zlatici, urejuje naravna »Franz-Josef« grenčica prebavljanje na najbolj popolen način. Izkušnje na klinikah potrjujejo, da je domače zdravljenje s »Franz-Josef« vodo posebno učinkuoče, ako se to jemlje, mešano z vročo vodo, zjutraj na tešč želodec.

* **Duco-ličanje avtomobilov v osmih dneh** s petletno garancijo, ročno ličanje in avtotapetništvo izvršuje po konkurenčno nizkih cenah Malgaj & Horvat, Ljubljana, Slovenska cesta.

* **Olivno olje** pristno dalmatinsko, sladko, sveže došlo Lt Din 22. Bučno olje pristno Lt 15 Viktor Šober, špecerijska trgovina Ljubljana, Sv. Jakob trg 4. 603

* **Pri kroničnem vnetju ledvic učinkuje najboljše Radenska mineralna voda. Ona izločuje sečne vode in zmanjšuje beljakovine.** 95

* **Chinoferrin** kina vino z železom za slabokrvne in rekonvalescente. Krepi krv, daje tek za jelo. Dobiva se v vseh lekarnah. 592

* **Opozarjamo na današnji oglas** manufakturne tvrdke Ant. Božič, Kranj. 594

* **Izredna prilika za nakup praktičnih gospodarskih in kuhinjskih potrebščin,** kakor vsakovrstnih izdelkov se Vam nudi pri sezijski razprodaji izdelkov tvrdke »Jugometalija« v njenih razstavnih prostorih Kolodvorska ulica št. 18. na dvorišču, **samo do 1. maja!** 605

Jutri ob 11·15 uri reprezentančna medmestna tekma

Zagreb - Ljubljana

Igrišče Atena (Tivoli).

Iz Ljubljane

u— **Klerikalna ljubezen napram delavstvu.** Klerikalci so pognali sedaj pred veliko nočjo okoli 400 železniških delavcev na cesto z družinami vred, na vse ostale državne delavce pa raztegnili davek na ročno delo ter jim tako povečali za trikrat dosedanje davščine. Iz državnega proračuna so črtali kredite za socijalne ustanove in posledica njihove protisocijalne politike je dejstvo, da se pred ljubljanskim izseljeniškimi agenturami množe trume izseljencev v Kanado, Argentinijo in drugam. To protidelavsko politiko je seveda klerikalnim listom zelo težko zagovarjati. Za to jo skušajo prikriti z izmišljenimi sumničenji o nasprotnih strankah V zagovoru te klerikalne protidelavske politike je te dni »Slovenec« zapisal, da so v času SDS gerentov na magistratu n. pr. vrgli iz službe delavca samo zato, ker v pisarni ni snel z glave kape, ki jo je imel prevezano čez ušesa, vsled česar »ljudje, ki so tako šikanirali mestne delavce, ki so tako nečloveško ž njimi ravnali, pač nimajo pravice govoriti o socijalizmu«. O tem ali je višek krščanskega socijalizma, da smejo ljudje hoditi v pisarne s kapami na glavi, prevezanimi čez ušesa, se ne bomo prepirali. Ugotavljamo samo na podlagi naših informacij, da je »Slovenčeva« trditev laž. Pozivamo ga, naj pove, kdo je bil dotični delavec in kdo ter kedaj ga je odpustil iz službe?! Končno bi bilo tudi prav, da bi povedal, ali je bilo onih 400 železniških delavcev pred Veliko nočjo pognanih na cesto morebiti tudi zaradi tega, ker so imeli na glavah kape, prevezane čez ušesa?

u— **Petdesetletnico rojstva** in petindvajset letnico obratovanja slavi v krogu svoje rodbine dne 7. t. m. g. Franc Sever, mesarski mojster in posestnik v Trnovem. Jubilant je zvest pristaš demokratske stranke in je vzgojil s svojo soprogo sinove Sokole in hčere Sokolice. Čestitkam se pridružujemo in mu kličemo: Na mnoga leta!

u— **Dalmacija dežela solnca.** Opozarjamo na premijero tega filma, ki ga predvaja ZKD na velikonočno nedeljo in pondeljek 17. in 18. t. m v kinu Matica vsakokrat ob 9.30 in 11. dopoldne. Film, ki nam pričara vse krasote naše divne rivijere, zasluži vso pozornost naše publike, vsled česar priporočamo vsakomur, da poseti ta najlepši spored v letošnji sezoni. Oglejte si razstavljene slike in nabavite si čimpreje vstopnice, ker pričakujemo veliko zanimanje publike za ta film. Sedeži 3 in 5 Din.

u— **Zdravje in umiranje v Ljubljani.** Glasom zdravstvenega izkaza mestnega fizikata se je v dobi od 8. do 14. aprila rodilo v Ljubljani 21 otrok (11 moškega in 10 ženskega spola), med temi 1 mrtvorojenec, umrlo pa je 11 moških in 7 žensk, skupaj torej 18 oseb in sicer: 5 oseb za jetiko, 3 za rakom, 1 za prirojeno slabostjo, 1 za boleznijo na srcu, 1 za pljučnico, 1 za vnetjem ledvic, 1 za ostarelostjo, 5 oseb pa vsled drugih naravnih smrtnih vzrokov. Izmed umrlih je 5 oseb doseglo starost nad 70 let, 2 otroka pa sta umrla v prvem letu starosti Na nalezljivi bolezni sta oboleli 2 osebi: 1 na legarju in 1 na duljivem kašlju.

u— **Gospodarsko napredno društvo SDS za šentjakobski okraj v Ljubljani** ima letošnji redni občni zbor v soboto 30. aprila ob 8 zvečer v gostilni pri Kavčiču na Privozu z običajnim dnevnim redom.

u— **JAD »Triglav« v Ljubljani** je prejelo od g. dr. Kostova sledeče pismo: »Akademskoj omladini v Ljubljani: U Beogradu, u Zagrebu, u Ljubljani — svuda ideja ujedinjenja južnih Slavena naišla je na veliko oduševlenje, ali manifestacije za jugoslovenske ujedinjenje, koje je ljubljanska akademska omladina priredila, prelazilaze granice slovenskog naroda i djekuje u sve krajeve, gde jugoslavenski duh živi. Ja neću, da vam zahvaljujem za sve. Moje bi reči bile suviše slabe. Ja odnosim sa sobom vaše oduševljenje, vašu veru, vaš borbeni duh. To je oduševljenje, vera i borbeni duh moga budućeg rada. To je duh Ljubljane, predstraže jugoslovenstva, koji ja odnosim iz bratske države Srba, Hrvata i Slovenaca. — Maribor, 12. aprila 1927. — Mladen Kostov.

u— **Občni zbor pevskega društva »Slavec«.** Dne 9. t. m. je imelo pevsko društvo »Slavec« redni občni zbor, ob polnoštevilni udeležbi. Predsednik g. I. Hladnik je sporočil pozdrav častnega člana g. Zamljena, ki se vsled bolezni občnega zbora ni mogel udeležiti Orisal je nato v kratkih besedah delovanje društva v preteklem letu, ki je kljub vsestranski krizi prav pridno delovalo in s povoljnim moralnim uspehom. Nadalje je omenjal težave, s katerimi se mora društvo boriti, kakor neizprosni davčni vijak, ki odvzema skoro 50% dohodkov vsake veselice, ter 25% od vsakega koncerta, ki so itak slabo obiskani. Največjo skrb pa dela društvu vprašanje društvenih prostorov, ki so mu v Narodnem domu sodno odpovedani in jih mora takoj izprazniti. Kljub mnogobrojnim pismenim in osebnim prošnjam se ni mogel dobiti niti prostor, kamor bi se spravil društveni inventar, v katerem se hrani polstoletno delo idealnih kulturnih delavcev na polju slovenske pesmi, niti sobe, kjer bi moglo društvo nadaljevati svoje pevske vaje. Tajnik g. Roš je poročal o prireditvah, koncertih ter o administrativnem delu, blagajnik g. Merše o finančnem stanju, ki ni ravno prav razveseljivo kljub mnogim prireditvam, ter je priporočal društvu skrajno štedljivost in požrtvovalnost. Po poročilu revizorjev, gospodarja in arhivarja je poročal pevovodja g. prof. Brnobič o uspehih, ki jih je pokazalo celoletno delovanje društva in spodbujal zbor k nadaljnemu delovanju vedno kvišku v dosego vzvišenih ciljev, ki morajo biti vsakemu pevcu sveti. V novi odbor so bili izvoljeni: Predsednik Ivan Hladnik, podpredsednik Cene Jančigaj, tajnik Boris Roš, blagajnik Franc Merše, odborniki: Lojze Breceljnik, Mirko Breglac, Juvan Fricko, Logar Ludvik, namestnikom: Srečko Cerar, Nande Bizjak, Srečko Zupančič. Načelnica ženskega zbora gdč. Ruža Turkova, odbornica: Jožica Kovičeva, namestnica: Jožica Pengalova, Revizorja: Ludvik Baraga, Mirko Martelanc.

u— **Predavanje za zdravnike.** V torek, dne 19. aprila ob 11. dopoldne predava v bolnici za ženske bolezni dr. Jos. Benčan s projekcijo bioskopičnih slik Faurovih gynekoloških operacij. Kolegi vabljeni. 606

u— **Umrli v Ljubljani.** Zadnji teden so bili javljeni sledeči smrtni slučaji: Rudolf Koleša, mizarski pomočnik, 44 let; Anton Viršek posestnikov sin, 15 let; Luka Pušnik, občinski ubogi, 76 let; Elza Mikec, privatna uradnica, 22 let; Franc Boršmar, posestnik, 24 let; Anton Fabiani, zasebnik, 73 let; Marta Pivk, šolska učenka, 15 let; Marjeta Černič, zasebnica, 50 let; Marija Sajovic, zasebnica 72 let; Julijana Rupnik, žena sodnega višjega oficijala, 48 let; Franc Gašperšič, delavec, 35 let; Stanko Bernik, šolski učenec, 14 let; Štefan Fajdiga, delavec 37 let; s. Fabijana Terezija Petino, bolniška sestra, 69 let.

u— **Udruženje vojnih invalidov,** krajevni odbor v Ljubljani, javlja svojem članom, da zopet redno uraduje v svojem društvenem lokalu v Št. Peterski vojašnici. Uradne ure so začasno vsak pondeljek, torek, četrtek in petek od 9. do 12. dop. in od 16. do 18. pop. ter vsako sredo in soboto od 9. do 14. ure

u— **Društvo za narodno zdravje v Ljubljani** priredi v torek, dne 19. t. m. ob pol 20. uri v šolski polidiniki (učiteljišče na Resljevi cesti) predavanje »O prvi pomoči« (nadaljevanje). Predava dr. R. Blumauer.

u— **Pojasnilo.** V sredo smo priobčili notico »Prispevki« za spomenik kralja Petra. Ker konca te notice nekateri niso prav razumeli, ugotavljamo, da so prispevali rezervni oficirji za spomenik 50.000 Din.

u— **Policijske prijave.** Od četrtka na petek so bili prijavljeni policiji sledeči slučaji; 1 prestopek ogrožanja osebne varnosti, 4 prestopki kaljenja nočnega miru, 1 nezgoda, 1 prestopek streljanja na ulici, 1 prestopek hoje po železnici, 1 prestopek trpinčenja živali in 12 prestopkov cestnega policijskega reda. Aretaciji je bilo izvršenih 7 in sicer: 1 radi kaljenja nočnega miru 3 radi pretepa, 1 radi prepovedanega krošnjarstva, 1 radi izgreda in 1 radi beračenja.

u— **Poskušen samomor.** V petek zjutraj je izpil v samomorilnem namenu večjo količino solne kisline mesar Rafko D. v Slomškovi ulici. Odpeljali so ga z rešilnim vozom v splošno bolnico, kjer so zdravniki takoj ukrenili vse potrebno, da ga ohranijo pri življenju. To se jim je tudi posrečilo, vendar je njegovo stanje še vedno kritično.

u— **Trpinčenje živali.** Na ljubljanskih ulicah srečavajo semintja ljudje z živino naložene vozove, ki so tako natrpani, da na prvi mah občutijo proti takemu trpinčenju živali odpor. Teleta leže na ozkem vozu, druga na drugem, primeri pa se celo da se noga teleta drgne ob kolo. Tak slučaj se je pripetil v četrtek na Celovški cesti; pasantje so protestirali proti takim pojavom na cesti ter priklicali stražnika, ki je voznika legitimiral. Na zapravljivcu so bila naložena 4 teleta, na njih pa so ležale še tri rejene svinje. Neusmiljeni voznik se bo moral zagovarjati pred sodiščem.

—u **Neprevidni dečki.** Na Cankarjevem nabrežju se radi zabavajo otroci s tem, da pobirajo kamenje in ga mečejo čez Ljubljanico. V četrtek zjutraj se je na ta način zabaval mehaniški vajenec France B., kar pa se mu ni obnesio. Vrgel je kamen čez Ljubljanico in ta je priletel naravnost v izložbeno okno trgovke Smrekar ter razbil 600 Din vredno šipo. Storilec je bil izsleden in bo moral škodo poravnati.

u— **Razglednice,** *umetniške, v eno- in večbarvnem tisku, nudi po reklamni ceni dokler traja zaloga po Din 25 in 30 za 100 komadov tvrdka* **M. Tičar, Ljubljana.** 130

u— **Perilo,** *kravate nogavice itd. srajce po meri v 24 urah. Oglejte si te lepe in ugodne stvari brezobvezno v trgovini* **P. Magdič, Ljubljana.** 122

u— **Tovarna Jos. Reich** naznanja občinstvu, da plisira v najmodernejših vzorcih tekom 24 ur Obenem se priporoča za **kemično čiščenje oblek,** kakor tudi za **barvanje v različnih barvah.** Vsako delo izvrši z največjo vestnostjo in v najkrajšem času, **na željo tudi v 24 urah.** 525

u— **Ozalid, sveži svetlopisni papir,** negativni in pozitivni, brzovrstne znamke, skicni in pavzni papir najfinejših specijalnih vrst, vse tehnične in risalne potrebščine priporoča stavbenim podjetjem, trgovina s papirjem Iv. Bonač, Ljubljana. 113

u— **Moške in ženske nogavice** solidne kvalitete, dobite po zelo nizkih cenah pri **Francu Pavlinu, Gradišče 3** 575

Prva velika letošnja sportna prireditev v Ljubljani.

Profesijonano moštvo dunajska

Hertha

v kateri igra več reprezentativnih igralcev Avstrije, igra z našim prvakom

Ilirijo

Tekma se vrši ob vsakem vremenu in prične oba dneva ob 15. uri 30 minut.

Predigre ob 14. uri.

Dobi se povsod, koder cenijo dobro in zdravo pijačo, kjer ga še ni, naj se ga takoj naroči pri tvrdki LOVRO SEBENIK, žganjarna in rastlinska destilacija Ljubljana VII.

u— **Slovenski akademski oktet** v Ljubljani je imel dne 12. aprila svoj občni zbor. Izvoljen je bil naslednji odbor: predsednik Binter Bogdan, stud. phil., tajnik Fras Stane, stud. techn., blagajnik Kitek Gojko, stud. iur., arhivar Hribar Miroslav, stud. med. 587

u— **Godbeno društvo »Gradaščica« Vič-Glince** javlja, da je zbirališče za na Sv. Katarino pred novo šolo na Viču ob 5. uri odkoder se podamo čez Dobrovo k Sv. Katarini. 598

Voika
Din
149

u— **Žive postrvi!** Tvrdka »Riba«, Ljubljana, Gradišče 7, kupi vsako količino živih postrvi po izredno visoki ceni. 600

u— **Koncert na godala** se bo na velikonočni ponedeljek ob 3. popoldne v gostilni »Pri dobri kapljici« (Reininghaus-Valjavec) v Sp. Šiški, Frankopanska ulica 5, povodom otvoritve povsem prenovljene dvorane. Vstop prost.

u— **Volno, bombaž** za strojno pletenje in ročna dela dobite po najnižjih cenah pri PRELOGU, Ljubljana, Stari trg 12 in Židovska ulica 4. 88

«ITO» zobna pasta najboljša.

u— **Velika izbira modernih bluz, nogavic, rokavic ter perila** za dame in gospode se dobi po nizkih cenah v trgovini **A. Žibert, Kongresni trg.** 556

Vino preko ulice

štajersko, nudim za velikonočne praznike

2.— Din ceneje pri litru.

OPOLO	Din 10.—
RUŽICO	Din 9.—
PELINKOVAC	Din 24.—.

Restavracija »Pod SKALCO«.
Mestni trg 11.

Iz Maribora

a— **Iz mežiške afere.** Višje deželno sodišče je včeraj ugodilo pritožbi nekaterih aretirancev iz mežiške afere zoper preiskovalni zapor ter je odredilo njih izpust na prosto. V preiskovalnem zaporu ostane samo še oblastni poslanec g. Vinko Möderndorfer.

a— **Novinarski zlet v Budimpešto.** Dne 1. majnika prirede mariborski novinarji zlet v Budimpešto na tamošnji pomladanski velesejem. Vodstvo velesejma je najavljeni izlet z veseljem sprejelo in sporočilo, da oskrbi prosto vožnjo na železnici v prvem razredu brzovlaka. Novinarji, člani JNU, ki se nameravajo udeležiti izleta, naj to čimprej javijo predsedniku mariborskega novinarskega kluba g. Udo Kasperju.

a— **III. Jadransko noč na obali** prireди pevsko društvo »Jadran« dne 7. maja v vseh prostorih Narodnega doma. 604

a— **Slabo informirani minister.** Minister za socijalno politiko dr. Gosar se je v svotem ekspozeju, ki ga je priobčil »Slovenec« moral dotakniti tudi perečega stanovanjskega problema. Ker je stanovanjsko vprašanje v Mariboru najbolj kritično, so si najemniki od novega ministra za socialno politiko mnogo obetali. Toda razočaranje je veliko. **Dočim g. minister v Ljubljani ve, da potrebuje še okrog 600 stanovanj, trdi o Mariboru, da jih potrebuje še samo 200.** Žal da je tako optimistično naziranje ministrovo brez podlage in interesentom najemnikov samo škoduje, če se stanovanjska beda, ki faktično vlada v Mariboru, z najvišjega kompetentnega mesta nalašč ali vsled neinformiranosti prikriva. Iz podatkov, ki so bili koncem leta 1926 razglašeni od mariborskega stanovanjskega sodišča in ki jih je društvo najemnikov v svojih spomenicah predložilo ministrstvu za socialno politiko, je namreč razvidno, da je bilo 31. decembra lanskega leta v Mariboru 891 strank brez družinskega stanovanja in sicer 228 državnih in občinskih nameščencev ter 363 zaščitenih oseb iz drugih stanov. Poleg tega pa je bilo še 129 državnih nameščencev in 191 drugih strank, ki so imeli pretesna in nezdrava stanovanja. Te številke so torej strašnejše nego od ministra navedene. Da minister za socijalno politiko ne pozna sedaj veljavnega stanovanjskega zakona, mu tudi ne dela posebne časti. Trdi namreč, da dodeljevanje stanovanj po obstoječem stanovanjskem zakonu prestane s 1. majem 1927., v resnici pa se bodo stanovanja dodeljevala državnim nameščencem po čl. 8 in 10 še do 1. novembra 1927.

a— **Razstava tombole »Doma ubogih«** Odboru »Doma ubogih« pod predsedstvom g. inž. Accetta se je posrečilo dobiti primeren prostor za razstavo dobitkov za tombolo in sicer v bivšem prodajnem prostoru tvrdke Bühl v palači Zadružne gospodarske banke. Razstava je občinstvu brezplačno na vpogled od petka dne 15. t. m. naprej. Istotam so na razpolago tudi srečke.

a— **Ljudska knjižnica** bo poslovala še samo nocoj v Narodnem domu ne pa jutri na velikonočno nedeljo. Danes so uradne ure običajno od 18. do 20. Sprejemajo se tudi novi člani.

a— **Promenadni koncerti.** V prazničih se bosta vršila dva promenadna koncerta v Mestnem parku. V nedeljo dopoldne in ponedeljek bo igrala vojaška godba v korist zbirke za spomenik kralja Petra. Na sporedu je med drugim tudi potpuri Smetanove Prodane neveste.

a— **Ker je klel Boga,** je bil včeraj obsojen pri mariborskem okrožnem sodišču neki blapec na 14 dni ječe. Zakona je bilo zadoščeno, upamo pa, da bo pomagalo tudi v boju proti kletvicam.

a— **Tuj volilec.** Včeraj je mariborsko okrožno sodišče zopet obsodilo nekega Ivana, železničarja, ki je hotel ob zadnjih volitvah v oblastno skupščino v mestu voliti na ime Pranca, pa so ga prej spoznali. Sodišče je bilo to pot mileše. Obsodilo ga je le na 100 Din globe in 50 Din takse bo moral plačati prevneti volilec. Zanimiva je bila izpovedba članov dotične volilne komisije, ki je izpovedala, da so se po četrti uri na volišču kar gnetli sumljivi volilci, ki so hoteli glasovati za neznance. Le obsojenega Ivana so mogli obdržati s pomočjo policije, drugi pa so jim ušli.

a— **Prijatelji vrtov.** Maribor je že nekako znan kot vrtno mesto, kakoršna so nastala šele v najnovejšem času po Nemčiji in Ameriki vsled intenzivne higijenske propagande komunalnih politikov. Te dni kar mrgoli delavk in delavcev po neštetih vrtovih mariborskih ulic, zlasti ob novejših hišah. Posebno pridno obnavljajo ograje. V vilski četrti pod Kalvarijo pa je nastala letošnjo pomlad cela kolonija novih vrtov z obsežnimi kompleksi, ki jih urejujejo poklicni vrtnarji, tako da bodo v kras idilični okolici. Sprehod po Kamniški ulici, okrog sanatorija in vinarske šole proti Kamnici bo posebno prijeten, ko bodo na teh vrtovih razcvele cvetlice. Potrebno bo, da tudi Gradbeni urad popravi ceste in stranske steze v teh ulicah, ki so že zelo zanemarjene. Zidanje treh novih vil se bliža koncu. Drugače pa stavbena sezija še spi, samo nekaj starih hiš popravljajo in novi poslopji na Kralja Petra trgu tudi dozidavajo.

a— **Poskus samomora.** Včeraj zjutraj si je prerezal vrat delavec Karl Neubauer, stanujoč v Koroški ulici 81. Storil je to v samomorilnem namenu, ker je nedavno umrla žena in je ostal sam na svetu.

a— **Izginil je brez sledu** železničar Jože Strotovšek, delovodja državne železnice na koroškem kolodvoru.

Iz Celja

c— **Prvi majnik Celjskega Sokola.** Prvega majnika bo imel celjski Sokol zlet na Celjsko kočo. Podroben program se bo še objavil.

c— **Novo poslopje za desinfektor** Danes se je vršil komisijonalni ogled na dvorišču stare justične palače, kjer misli postaviti mestna občina novo poslopje za desinfektor Upamo, da so pri tej priliki ugotovili, da bi bilo že iz estetičnih vidikov potrebno to dvorišče ali gmajno na kak način ograditi. Ta prostor je res v veliko nečast celjskemu mestu, zlasti ob deževnem vremenu izgleda kakor kaka vaška gmajna in luža.

c— **Iz policijske kronike.** Radi hudodelstva tatvine je bila aretirana ena oseba. Naznanjeni so bili 1 prestopek goljufije, 1 zločin poneverbe in dva prestopka tatvine. Našla se je 1 ženska ročna torbica z zneskom 140 Din.

c— **Sleparski agent.** K tvrdki Erik Breuil v Celju je prišel neznan moški, ki se je izdal za M. Teodoroviča, zastopnika tvrdke Rudolf Mosse v Zagrebu. Sprejel je za naročilo reklamnega inserata predujem v znesku 250 Din. Ko se je tvrdka Breuil informirala, se je izkazalo, da dotičnik ni potnik reklamnega zavoda Mosse. Teodorović je neznanokam izginil. Mogoče je, da so ogoljufane tudi druge tvrdke.

c— **Aretacija.** Radi tatvine je bila aretirana 25 letna brezposelna služkinja Pavla Kožuh iz Gaberja pri Celju. Pokradla je večje zneske Frančiški Šega iz Braslovč ter Tereziji Slamerčak iz Gaberja. Oddana je bila v preiskovalni zapor.

L. PUTAN, Celje. Specijalna trgovina za rokavice, nogavice, kravate, ovratnike.

c— **Dobro se je založil.** Dne 14. t. m. je bila ukradena iz avtomobila trgovca Umbergerja iz Ljubljane na dvorišču gostilne Braniborr rujava usnjata torba z večjo množino perila. Neznan storilec je odnesel 2 para moških in 1 par ženskih čevljev, 2 moški in 1 žensko srajco, 2 previeki za blazino z monogramom H. U, 4 pare moških in 2 para ženskih nogavic, 4 bele in 4 rižaste robce z monogramom H U, vse skupaj v vrednosti Din 1200.

Zbor SDS v Celju

Lista SDS za občinske volitve s bivšim županom dr. Hrašovcem na čelu Trdna organizacija jugoslovenske demokracije in njeno uspešno delo v prošlem letu. Posl. Pivko v Celju.

Celje, 15. aprila.

Ob lepi udeležbi članstva krajevne organizacije SDS se je vršil snoči v mali dvorani Celjskega Doma redan strankin zbor. Vodil ga je predsednik organizacije dr. Ernest Kalan, ki je v otvoritvenem govoru orisal delovanje celjske organizacije v preteklem letu in razmerje stranke v Celju napram ostalim strankam.

Stranka je v preteklem letu delovala živahno in agilno. Vršili so se redni tedenski sestanki članstva, ki so bili vselej izborno obiskani. Poleg tega je deloval odbor in razni odseki, ki so se pečali z vsemi vprašanji javnega življenja. Organizacija se je notranje še učvrstila in poglobila, tako, da je zaznamovati znaten napredek glede števila članstva. Čeprav je stranka sedaj v opoziciji, ni zaznamovati — razen treh slučajev — nobenih izstopov. Članstvo, ki je prepričano o pravilnosti idej in smernic stranke, je ostalo trdno in vzdržalo tudi najhujši pritisk od raznih strani. To dejstvo je pripisovati notranjemu prepričanju članstva, ki obstoja iz trdnih značajev. V političnem oziru zaznamuje stranka v minulem letu važne dogodke. Narodni blok, ki je izšel pri zadnjih občinskih volitvah kot zmagovalec, se je razbil po krivdi radikalov in njihovih pomagačev. Izvršeno je bilo nad njim grdo izdajstvo, ki je bilo dokazano tudi pred sodiščem.

Radikali in klerikalci, združeni z Nemci, so onemogočili delovanje v celjskem občinskem zastopu. Brez tehtnih vzrokov so bojkotirali seje in preprečili sprejem proračuna, čeprav so sami trdili, da je bil ta proračun najboljši od vseh dosedanjih. Zahtevali so preklic sklepa glede tiskarne Mohorjeve družbe in prepustitev dveh tretjin mandatov v Mestni hranilnici. Obe zahtevi sta bili seveda nesprejemljivi. Kato je sledil razpust občinskega sveta in je bil imenovan komisar.

Klero - radikalski režim je sedaj razpustil tudi upravni svet Mestne hranilnice, češ, da je nalagal velike zneske pri Slavenski banki. Tako je vsaj poročal «Slovenec» in navedel imena komisarja in sosveta. Čeprav so Nemci svoječasno zahtevali od nas, da morajo dobiti zastopnika tudi pri Mestni hranilnici, in so se radi odklonitve te zahteve zvezali z nasprotniki, pa sedaj ni noben Nemec imenovan v ta sosvet. Iz tega je razvidno, da so dali klero - radikali Nemcem druge dalekosežne nacijonalne koncesije. Trditev o nerednem poslovanju v Mestni hranilnici je popolnoma iz trte izvita. Nobena komisija ni tega dognala in zastopnik klero - radikalnonemške koalicije v Mestni hranilnici, g. dr. Goričan, ki je prisostvoval sejam upravnega sveta, ni nikdar oporekal sklepom tako glede poslovanja, kakor tudi nalaganja denarja.

Sedaj stojimo pred občinskimi volitvami, ki so bile razpisane dne 31. marca. Koalicija klerikalcev, radikalov in Nemcev bo menda nastopila skupno in bi rada, da bi se vršile volitve še po starem sistemu, kar pa je izključeno, ker je dosedanji propore s 1. aprilom ukinjen.

V Celju se je ustanovila izobraževalna organizacija napredne mladine «Edinost», ki pridno deluje in jo bo treba z vsemi sredstvi podpreti.

Odboru in blagajniku je bil dan absolutorij, nakar je bil izvoljen sledeči novi odbor.

Iščemo

inteligentno **žensko osebo,** z lepim nastopom za predvajanje novega konsumnega predmeta v raznih trgovinah. Plačamo dobro.

Ponudbe na Upravništvo „Jutra" pod „Potovanje 19 7"

Centralne kurjave

izvršuje 4859a

inženir GUSTAV ZEMANEK

Ljubljana, Gorupova ulica št. 17.

Iz Kranja

k— *Velikonočna procesija* bo danes ob 18. uri pri mestni župni cerkvi.

k— *Ljubezen klerikalcev do delavstva v pravi luči.* Našo vest pod tem naslovom izpopolnjujemo v toliko, da je bilo nadurno delo naloženo celokupnemu delavstvu v tovarni Pollak in da se je temu upravičeno upri neki delavec iz Srbije, ki ga je pa radi tega tvorniški poslovodja odpustil.

r— *Lep uspeh tukajšnje puškarske šole.* Državna puškarska šola v Kranju izkazuje pod vodstvom upravitelja g. Janka Ravnika krasne rezultate v strokovni izobrazbi gojencev. Letos bo izšlo iz šole deset prvovrstno strokovno izvežbanih absolventov. Kvaliteto izdelkov gojencev dokazuje sledeči slučaj: Pred kratkim je šolsko vodstvo prodalo neko puško upraviteljstvu državnega imanja v Belju. Sedaj so dobili obvestilo, da je z ono puško tamkajšnji inženjer ustrelil v teku 4 tednov 36 zajcev, od teh v enem dnevu 17.

r— *Lepo velikonočno presenečenje naših Kolešic.* Na veliki četrtek so kranjske agilne in požrtvovalne članice kola jugoslovenskih sester presenetile 40 revnih tukajšnjih družin ter jim pripravile vesele praznike. Članice so namreč s pomočjo šolske mladine hodile od družine do družine ter razdeljevale najpotrebnejše življenske potrebščine.

r— *Številne avtomobilske nesreče* bi se že lahko sedaj pripetile ob pričetku sezone radi neprevidnosti podeželskih voznikov in radi zanemarjenja cestnih prometnih predpisov. Zlasti je to opažati že sedaj na cestah na Gorenjskem, kjer se bo promet z avtomobili in motocikli najbolj razmahnil. Da se onemogočijo nesreče in druge neprijetne posledice, je želeti, da bi merodajni činitelji, zlasti varnostna, šolska in cerkvena oblastva vršila svojo funkcijo med prebivalstvom s tozadevnim poukom. V interesu razvoja našega prometa in ugleda pred inozemstvom je to neobhodno potrebno in nujno!

Iz Laškega

l— *Sejem* na veliki četrtek je bil slabo obiskan. Prignanih je bilo 360 glav živine, prodanih pa 49 glav, in sicer 18 volov, 14 krav, 13 juncev in 4 telice. Obisku je škodoval gotovo novi sejem v bližnjem Št. Lenartu, ki se je vršil v soboto. Ekonomično gotovo ni, da se dovoljujejo na vse strani in v vsaki vasi novi sejmi. Veliki, stari sejmi v centrih, kakor je Laško, ki jih posečajo tuji kupci, se slabijo, živine ni in se ne proda, s tem sta pa oškodovana kmet in država.

l— *Pobeg iz zapora.* Pred enim tednom so na večer v farni cerkvi zasačili dva mlada fanta, brata Henrika in Rudolfa Kunej iz Trbovelj, stara po 16 in 17 let, ko sta se ravno pripravljala k tatvini. Radi poskušene tatvine sta bila obsojena na 14 dni zapora, nakar bi bila oddana v prisilno delavnico. V četrtek ponoči pa sta zvrtala v steno zapora veliko luknjo, skozi katero sta prišla na dvorišče, odtod pa preko strehe na prosto. Oba tička še veliko obetata.

Iz Zagorja

z— *Vlom.* V noči od 12. na 13. t. m. so vlomili v mesnico g. Janka Barliča v Toplicah neznani tatovi, vzeli nekaj salame in pobrali iz predala okrog 200 Din drobiža. Prejšnji dan so opazili par sumljivih oseb, ki so hodili okrog in ogledovalo.

z— *Električna zadruga* je razpisala mesto električnega vodje v Zagorju. Prijavilo se je okrog 30 prosilcev. Razpisano mesto je podeljeno trboveljskemu rojaku gospodu Franc Ameršku, dosedaj uslužbenemu pri rudniku Krmelj.

z— *Osebne vesti.* Učitelj v Toplicah gospod Ciril Pivk je premeščen na Dole pri Litiji. Bolehnega človeka prestavljati iz političnе nestrpnosti ni lepo, posebno ne za tiste, ki uče ljubezen do bližnjega. Sicer pa zopet en «uspeh» SLS. — Premeščen je iz Prevalj v Zagorje železniški uradnik gospod Franc Černač.

z— *Občinske volitve.* Razpisane so občinske volitve v Zagorju na dan 21. junija. V smislu člena 12. zak. volilnega imenika se smejo popravki zahtevati še 15 dni po razglasu t. j. od 11. do 25. aprila. Ker precej somišljenikov v oblastno skupščino ni volilo, se opozarjajo vsi, da se prepričajo in izreklamirajo vpis v volilni imenik.

z— *Ivano Kos našli* Ženo rudarja Franca Kosa iz Sv. Urha, o kateri smo poročali, da jo pogrešajo, so našli v nedeljo po naključju v gozdu. Sosedje so opazili, da v gozdu nekdo kuri in res, našli pri ognju izgubljeno Ivano.

Iz Trbovelj

t— *Iz delovanja občinskih odsekov.* Te dni so se sestali razni občinski odseki. Tako so na seji odseka za ceste, kmetijstvo in ekonomijo razpravljali o najbolj popravila potrebnih občinskih cestah iz Hrastnika proti Trbovljam, iz Urhučeve loke proti Posetju itd. Rešene so bile tudi različne prošnje za zboljšanje kmetijstva. Na seji ubožnega odseka so bile že zopet v pretresu prošnje za podpore, katere so večinoma pozitivno rešili.

t— *Obrtniško razstavo v Trbovljah* bo izdatno podprla tudi občina. V smislu sklepa finančnega odseka sta pooblaščena župan in podžupan, da nakažeta primerno vsoto.

t— *Apel na okrajni zastop.* Hrastniški kmetje so se obrnili na nas s prošnjo, naj pozovemo okrajni zastop, da popravi vodno napeljavo nasproti dečke šole. Poprej, predno ni pričel rudnik z obrambnimi deli, da zavaruje železnico, je tekla voda prav lepo v korito, kjer so napajali živino, zdaj, ko je rudnik končal s popravili, pa je pričela teči voda čisto drugje in nimajo kmetje kje napajati živine z dobro pitno vodo. Upamo, da bo ta apel zalegel.

t— *Občni zbor Kmetijske zadruge na Dolu* je sklenil zgraditi Društveni dom, v katerem bi imel lokale vse hrastniške klerikalne organizacije. Kier je Hrastnik napreden, bodo klerikalci koncentrirali svoje delovanje v to občino.

t— *Za domače obrtništvo.* Kakor hitro bodo odobreni načrti za nove vodovode, bo sklepala plenarna seja občinskega zastopa, ali se bodo dela oddala z javnim razpisom ali pa bo gradila občina v svoji lastni režiji. Pričakovati je, da se bo občinski zastop odločil za zadnje, da pomaga domačemu obrtništvu in pridejo do kruha številni brezposelni. Poleg tega je upati, da se bodo vsa dela izvršila ceneje.

t— *Bogat si lahko 1. septembra 1927.*, ker lahko zadeneš hišo, vredno 200.000 Din. Torej kupi srečko loterije Invalidskega doma v Trbovljah, ki nudi poleg tega še mnogo krasnih dobitkov. Pri tem pa storiš še dobro delo, ker podpreš vojne ubožce. 599

Iz Novega mesta

n— *Ogoljufane tvrdke.* Na prijavo raznih mestnih tvrdk so aretirali orožniki 18letnega mesarskega pomočnika Alfonza Rajnerja, ker je ogoljufal tvrdke za precejšnje zneske in denar zapravil v družbi malopridnih žensk.

n— *Polaganje šoferskih izpitov.* Pod vodstvom policijskega komisarja ljubljanske direkcije g. Stanka Kosa in g. inž. Hauffna so položili 13. t. m. šoferski izpit gg. dr. Konvalinka iz Toplic, Ogoreutz, Medic, J. Pavčič in R. Kopač iz Novega mesta.

n— *Narcisni dan.* Novomeška podružnica Rdečega križa je priredila v četrtek, 14. t. m. narcisni dan, ki je prav lepo uspel.

n— *Ciganska nadloga.* V Novem mestu trpimo mnogo radi ciganov, ki nadlegujejo ljudi s prosjačenjem in kradejo, kjer se jim le nudi prilika. Ta teden se je vnel med njimi radi pomaranč na sredi ceste velik pretep. Ko je došla orožniška patrulja, sta se dva bojevita cigana pognala tudi na nekega orožnika. Po kratkem intermezu pa ta bila oba aretirana in predana čez praznike v zapor okrožnega sodišča. Ciganska svojat so sedaj zopet pognali iz mesta.

n— *Živinski in kramarski sejem v Novem mestu* se bo vršil v torek 19. t. m. Ker je ta sejem eden največjih v novomeškem okrajnem glavarstvu in se bo vršil prihodnji šele meseca avgusta, je upati na velik obisk.

Bajno bogastvo indijskega maharadže

Splošno se trdi, da je najbogatejši človek na svetu znani tovarnar Ford, medtem ko drugi navajajo petrolejskega kralja Rockefellerja. Oba denarna mogotca pa poseka neki indijski maharadža, čigar bajno bogastvo je razkril strmečim revežem vsega sveta angleško-indijski novinar Nichal-Sing, ki je bil nekaj časa gost tega maharadže.

O bogastvu indijskih maharadž se je pisalo že toliko, da bi lahko napolnili cele biblioteke. Vendar pa je malo Evropcev, ki bi jim ti — za naše pojme skorajda pravljični knezi in Krezi zapupali vpogled v svoje zaklade. Po tviditvah omenjenega angleško-indijskega novinarja je sigurno, da je najbogatejši med bogatimi maharadži knez Cothi, vladar indijske dežele Haiderabad. Leta je tako bogat, da prekaša vse bogataše v Ameriki in Evropi in povsod po svetu.

Knez Cothi je absoluten gospodar svoje dežele. Njegovemu žezlu se pokori 13 milijonov podložnikov. To prebivalstvo, ki je torej po številu nekoliko večje od jugoslovenskega, je nanosilo v blagajne svojega vladarja toliko bogastva, da bi ga sploh bilo težko preceniti. A že približna ocena daje ogromne zneske.

Prav za prav je maharadžino bogastvo mrtev kapital, ker obstoji v glavnem iz draguljev. Za svoj zaklad si je dal knez Cothi zgraditi posebno poslopje, v čigar kleteh je zakladnica. Dragulji niso nakopičeni samo v eni, marveč v več sobah. Shranjeni so v modernih blagajnah angleškega izdelka. Bogastvo se je množilo tako hitro, da je moral sedanji maharadža že ponovno razširiti in povečati svojo zakladnico. Ne pozabimo pa, da mu podaniki plačujejo davek v čistem zlatu ali v draguljih. Samo z dragulji je napolnil že petdeset velikih železnih blagajn v obliki omar in samo to premoženje je vredno okrog 130 milijonov dolarjev. A to je zgolj del; če bi mu mogel kdo ta zaklad iztrgati, bi bil še vedno zelo, zelo bogat mož in mogočen indijski maharadža . . .

Račun

Gostilničar je dal svojemu kuharju 100 dinarjev z navodilom, naj kupi 100 kosov razne perutnine. Vsaka gos je stala 10 Din, ena kokoš 3 Din, 1 jerebica pol dinarja. Koliko kosov vsake vrste je nakupil kuhar? (5 gosi, 1 kokoš, 94 jerebic.)

Večna nit

Pustite ležati več dni v močno slani vodi debelo nit. Potem jo dobro posušite, navežite na en konec poročni prstan ali kovinast obroček od zastora in obesite vse skupaj na žebelj. Zdaj boste lahko zažgali nit. Če zgori, ostane v pepelu vse polno kristalov soli. Pepel se bo držal precej časa skupaj. Obroček ne bo padel, temveč bo visel kakor poprej.

★

Mati nareku je sinčku: »... branil se je kakor lev, velica ...«

Peterček: »Kaj samo velica za kraljem živali?!«

Najnižje cene

vseh vrst **oblačil** Vam nudi domača tvrdka

Davorin Bizjak, Ljubljana, Stari trg štev. 6

Konfekcija — galanterija — modni salon! 4788a

„KUVERTA" d. z o. z.

konf. tvornica papirja

Vožarski pot 1. 828a **Karlovska cesta 2**

Stalna zaloga kuvert vseh velikosti, plačilnih vrečic, aktovk, Cene nizke! kuvert z okenci itd. Blago solidno

Narodni dohodek in narodno premoženje Jugoslavije

V založništvu državne tiskarne v Sarajevu je izšla knjiga pod naslovom »Naša narodna privreda i nacionalni prihod« 1927. Avtorji, med katerimi je tudi ugledni načelnik ministrstva financ g. M. V. Tosić, so skušali podati javnosti po možnosti zanesljivo oceno našega narodnega dohodka, o katerem se pri nas in v inozemstvu navajajo različne ocene. Tako so ob priliki proračunske debate v skupščini trdili ugledni poslanci, da znaša naš narodni dohodek le 35 do 40 milijard Din.

Statistični podatki, na katere bi avtorji mogli nasloniti svojo oceno narodnega dohodka, so zelo pomanjkljivi, zato so bili primorani vzeti za podlago cenitve metodo inventarja, ki obstoji v tem, da se proučava vsaka posamezna panoga narodnega gospodarstva glede na povprečne dohodninske razmere v tej panogi v gotovem razdobju.

Narodni dohodek znaša po cenitvi avtorjev na označeni podlagi v celoti **801. milijarde dinarjev**, ki se na posamezne panoge razdele takole: poljedelstvo 18.64 milijarde Din, živinoreja 12.94, trgovina 8.31, obrt 7.76, industrija 5.82, hišna industrija 4.84, promet (železniški, pomorski, rečni, avtomobilski in vozni) 4.60, gozdarstvo 3.94, rudarstvo 0.90, gradbena podjetnost 0.81, kreditne ustanove 0.35, pošte, telegraf, telefon 0.30, zavarovalnice 0.15 in ribolov 0.08 milijarde dinarjev, skupaj 69.61 milijarde dinarjev; k temu so prišteti še dohodki prostih poklicov, službenih prejemkov in hišni donosi v znesku 10.49 milijarde Din.

Ta ocena našega narodnega dohodka je vsekakor preoptimistična, kar spoznamo takoj, če ugotovimo razmerje med narodnim dohodkom in narodnim premoženjem in če primerjamo tozadevne rezultate v drugih državah.

Naše narodno premoženje je težko ugotoviti, vendar nam je mogoče na podlagi dosedanjih cenitev, kakor tudi na podlagi vzporeditve z rezultati drugih držav, vsaj približno določiti njegovo višino.

Naše narodno premoženje se je v inozemskih finančnih krogih različno ocenilo. Te cenitve se gibljejo med 300 in 500 milijardami dinarjev. V zadnji številki dunajske »Die Börse« so bili objavljeni podatki o narodnem premoženju evropskih držav po pravkar v založništvu »London General Press« izišli obširni statistiki. Narodno premoženje Jugoslavije je v tej statistiki ocenjeno na 509 milijard Din, kar je gotovo previsoko. Na drugi strani pa nam je znano, da je l. 1925 ocenil znani statistik Harvey E. Fisk po naročilu »Bankers Comp, Newyork« naše narodno premoženje na 312 milijard Din (5.5 milijarde dolarjev), naš narodni dohodek pa na 31.2 milijarde Din. Po ostalih virih pa se ceni naše narodno premoženje na 380—440 milijard dinarjev.

Naše narodno premoženje znaša približno **400 milijard dinarjev.** Do tega zaključka prihajamo, če upoštevamo na eni strani gornje cenitve, na drugi strani pa povprečno premoženje posameznega prebivalca v sosednih državah. Cenitve narodnega premoženja avstrijske republike, izdelane na podlagi bogatega statističnega materijala, se precej ujemajo tako, da lahko s precejšno sigurnostjo računamo, da znaša narodno premoženje Avstrije 20—22 milijard zlatih kron, ali približno 230 milijard Din; na posameznega prebivalca odpade torej ca. 35—37.000 Din. (V Franciji 75.000 Din, v Nemčiji 68.000, v Češkoslovaški 40.000, v Italiji 35.000, na Poljskem 28.000 Din itd.) Višini našega narodnega premoženja v znesku 400 milijard Din pa bi odgovarjalo povprečno premoženje prebivalca od 31.000 dinarjev, kar bi glede na strukturo našega gospodarstva odgovarjalo tudi podatkom drugih držav.

Preden preidemo k primerjanju našega narodnega dohodka z našim narodnim premoženjem, naj še omenimo, da se je na podlagi cenitev narodnega dohodka in narodnega premoženja v gospodarsko razvitih državah z dobro urejeno statistično službo ugotovilo, da znaša narodni dohodek običajno 10% narodnega premoženja. Tudi omenjeni ameriški statistik Harvey E. Fisk je cenil naše narodno premoženje in naš narodni dohodek na podlagi relacije 10:1.

Če pa primerjamo naš pravkar ocenjeni narodni dohodek z gori izračunanim približnim narodnim premoženjem, tedaj vidimo, da odgovarja narodni dohodek v znesku 80.1 milijarde Din 20 % narodnega premoženja. Čeprav moramo priznati, da narodni dohodek v gospodarsko manj razvitih državah presega 10% narodnega premoženja, vendar glede na naše razmere nikakor ne more presegati 12—14 %.

Kje je torej pomota? Avtorji so dohodek posameznih panog našega gospodarstva gotovo previsoko ocenili; deloma pa so gotove dohodke računali dvojno. Pri računanju dohodkov posameznih panog so najbrže upoštevali neobdavčen dohodek, oziroma neobdavčen čisti dobiček posameznika, kar moremo sklepati iz dejstva, da so n. pr. kalkulirali dohodek trgovcev na podlagi 15% zaslužka v detajlni, oziroma 5% zaslužka v veletrgovini. V tem primeru pa ne bi smeli upoštevati onih dohodkov, ki izvirajo iz državnih izdatkov. Tu gre za približno 7.5 milijarde Din, kolikor znaša čista davčna obremenitev prebivalstva. Dvojno štetje pa je mogoče tudi tedaj, če se ne izločijo dohodki, izvirajoči iz pretvarjanja novostvorjenega kapitala v dohodek, ki nastane tedaj, če posamezniki v cilju ustvarjanja kapitala odstopijo del svojih dohodkov drugim. Tudi v tem primeru gre za razliko ca. 3 milijarde dinarjev.

Vsekakor je gotovo, da bi se pravilna cenitev našega narodnega dohodka morala gibati med **45 in 55 milijardami dinarjev.** Zato se ne moremo ubraniti vtisa, da so se avtorji dali preveč voditi od stremljenja, pokazati svetu našo finančno moč v čim ugodnejši luči, in od želje, dokazati, da naše gospodarstvo ni v toliki meri preobremenjeno z davki.

Dopisi

LITIJA. Komedija »Morala gospe Dulske«, ki se je zadnjo nedeljo odigrala pred razprodano dvorano, se na občo željo publike ponovi na velikonočni ponedeljek, dne 18. t. m. ob 20. zvečer. Predprodaja vstopnic v trgovini g. Končarja.

BLED Prednjački zbor Sokola si je od ZKD nabavil film: Fordove tovarne avtomobilov, katerega bo predvajal kino »Jadran« na Bledu. Sokolski dom, obenem z velefilmom »Skrivnosti vladarske hiše«. Predstave sporeda se bodo vršile v nedeljo in ponedeljek ob 3. popoldne, v torek ob 3. in znižanih cenah 2 Din za prostor za šolsko mladino, ob 8. pa za odrasle. Občinstvo naj si sigurno ogleda ogromno industrijo Forda, izdelovatelja avtomobilov, kajti s tem podpre prednjački zbor, ki bo porabil čisti dobiček za nabavo orodja.

KOROŠKA BELA. Omenili smo že zadnjič, kako so se postavili naši občinski možje, ko je bil predlagan skromen prispevek 250 Din za spomenik kralja Petra v Ljubljani. Na leto ima naša občina povprečno 250.000 Din proračuna, pa ni »mogla« prispevati skromne vsotice. Da pa ne bo vse ljudstvo naše širne občine nosilo te sramote, je krajevna organizacija SDS na zadnji seji odobrila prispevek 500 Din v to svrho. Naj bo tudi naše zavedno napredno delavstvo, ki v večini tvori tuk. kraj. organizacijo SDS, udeleženo pri postavitvi spomenika Velikemu narodnemu heroju in Osvoboditelju, čeprav je »Slovenec« leta 1914 pisal, da je največja sramota za slovenski narod, da postavlja liberalno časopisje kralja Petra v isto vrsto s »presvitlim cesarjem«. E, kako zelo so se časi izpremenili, gospoda, pa se boste tudi vi morali z njimi! Verjemite nam pa, da bo tudi brez vas stal spomenik v ponos naši beli prestolici in slovenskemu delu jugoslovenskega naroda. Naj vas zapeče vest, ko boste kdaj hodili mimo te narodne svetinje! Memento! Tko.

PTUJ. Krajevna skupina nižjih poštnih uslužbencev v Ptuju priredi dne 1. maja na Florijanskem trgu veliko javno dobrodelno tombolo z mnogimi lepimi dobitki. Glavni dobitki so: Pohištvo, drva, blago itd. Tablice po 2 Din prodajajo pismonoše. Ker se čisti dobiček porabi samo za podpore bolnim članom in njih družinam, se prosi občinstvo za blagohotno naklonjenost. Obenem želijo ptujski poštarčki vsemu cenjenemu občinstvu vesele velikonočne praznike. 601

KOROŠKA BELA-JAVORNIK. Razprodaja tombolskih tablic za veliko javno tombolo tukajšnjega Sokola dne 8. maja prav lepo napreduje. Sobna oprava (spalnica) je krasno izdelana in je vsakemu na ogled pri mizarju g. Vengarju na Koroški Beli. Tam se tudi prodajajo tablice po 3 Din. Oglejte si vse razstavljene predmete in pridno segajte po še ostalih tablicah. Pomislite samo, da boste za bore 3 Din odnesli lahko domov celo spalnico, zaboj sladkorja, vrečo moke, ali pa vas bo potegnil bister konj na krasnem vozu domov. Če pa vas bo sreča tu zapustila, pa sedete na izborno kolo, ki ga vam nudi tombola, in veselo zdirjate z njim domov. Izključeno pa seveda ni, da vam tudi žena oziroma bodoča ženka ne privriska domov s finim šivalnim strojem. Sezite v žep takoj, ker po toči zvoniti je prepozno! Na svidenje! Zdravo!

LOČE. Na cvetno nedeljo se je ustanovila »Kmetijska podružnica v Ločah«. Občno zborovanje je bilo zelo dobro obiskano. G. kmetijski nadzornik Zupanc je predaval o potrebi združitve kmetov v takšne organizacije, o vrednosti kokoši, o velikem donesku dobička pri izvažanju jajc, ter končno povdarjal potrebo pravilne živinoreje, zlasti izbiro našemu kraju prikladnih plemen. G. živinozdravnik Kenda nam je razlagal o metuljavosti, kako nastane in kako jo zatiramo. Z veseljem in hvaležnostjo smo poslušali oba predavatelja, kajti kmeti čutimo danes potrebo takšnih poučnih predavanj. Kmetje, ki še niste vpisani pri podružnici, storite to takoj, zlasti v sedanjem času je velike važnosti takšno združenje.

Tajnosti morskega kopališča

Veselo! Zabavno! Moderno! Elegantno! Salonsko!

Ljubavno! Duhovito! Krasno! Smehapolno!

Devet velikih dejanj ljubavi, pustolovščin, smeha in veselja! — Penzijonat lepih, mladih, ljubavi željnih devojk, njih brezskrbno življenje, polno sladkih doživljajev ... — Razkošno življenje v svetovnoznanem kopališču Svinemünde. — Skrivna ljubezen mlade penzijonatke. — Mednarodni pustolovci v velikem modernem hotelu. — Mlada dama v službi policije in obenem roparske družbe. — Lepe penzijonatke v akciji. — Skrivnostni ponočni obisk. — Originalni debeli »šef policije«. — Veliki nemški tehnično dovršeni velefilm! — Prekrasni, očarujoči naravni posnetki! — Izvrstna fotografija daleč prekaša vse dosedaj prikazano! — Ljubavne, vesele, zabavne, pustolovne in humoristične situacije se vrstijo druga za drugo v kolosalnem tempu in nudijo najboljše razvedrilo za deževne velikonočne praznike! — Za obilo smeha in izvrstno zabavo ter neodoljive komične situacije pridno skrbijo: VIVIAN GIBSON — MARIA FORESCU — H. BENDER (najboljši nemški komik) in simpatični junak dneva: HARRY HILL. — Preskrbite si pravočasno vstopnice!!

ELITNI KINO MATICA

najudobnejši kino v Ljubljani. Tel. 2124

Predstave ob: 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

ELITNI KINO MATICA

najudobnejši kino v Ljubljani. Tel. 2124

Predstave ob: 3., pol 5., 6., pol 8., 9.

Svilo samo iztisniti

ne ožemati in izvijati!

Nekdaj je bilo nošenje svilene obleke redek dogodek. Danes nosite svilo sleherni dan, ker se ista pere z lističi Lux-a brez vsakega truda in nevarnosti. Opustite ribanje in izžemanje svile, ker se pri tem nežne svilene niti derejo in trgajo. Pri pranju z milnatimi lističi Lux pa je vsako ribanje nepotrebno, kajti sama pena razkroji in odstrani nečistoto. Perite nošene svilene predmete takoj, ker znoj škoduje svili.

Svilene predmete perite na sledeči način:

Napravite v vroči vodi lepo Luxovo peno, pridenite isti hladne vode, da postane mlačna in jo nato potisnite skozi predmet, katerega hočete čistiti. Potem izplaknite istega v mlačni vodi, zavijte ga v čisto krpo in ko je že skoro suh, likajte ga s toplim, toda ne vročim železom.

LUX

Gledališki repertoarji

Ljubljanska drama:

Nedelja, 17.: «Hamlet». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.
Pondeljek, 18. ob 15.: «Lumpacij vagabund ali zanikrna deteljica». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.
Torek, 19.: Zaprto.

Ljubljanska opera:

Nedelja, 17.: «Aida». Ljudska predstava po znižanih cenah. Izv.
Pondeljek, 18.: «Orlov». Operета. Izv.

Mariborsko gledališče:

Nedelja, 17. ob 15.: «Pasijon». Kuponi. Ob 20.: «Logarjeva Krista». Premijera Izv.
Pondeljek, 18.: ob 15.: «Pasijon» Kuponi. Zadnjič. Ob 20.: «Logarjeva Krista».

Velikonočni prazniki v ljubljanski operi in drami. Na veliko nedeljo zvečer ob pol 8. se poje v operi Verdijeva «Aida» z go. Žaludovo, Thierryjevo ter gg. Betettom, Holodkovom, Knittlom in Zupanom v glavnih ulogah. Opero dirigira kapelnik Neffat. Ob 8. zvečer je v drami Shakespearov «Hamlet» v naslovni ulogi. Na velikonočni pondeljek ob 3. popoldne je v drami «Zli duh Lumpacij vagabundus», ob pol 8. zvečer pa v operi opereta «Orlov» z go. Poličevo, Balatkovo, Drenovcem, Pečkom in Povhetom. Opereto dirigira gosp. Švara, dramske režije pa vodi gosp. prof. O. Šest. Izvzemši Orlova veljajo za vse predstave znižane cene.

«Logarjeva Krista» na mariborskem odru. Na velikonočno nedeljo se vrši v Mariboru premijera veleuspešne, nekoč jako popularne operete «Logarjeva Krista». Šegavo - ljubko dejanje polno humorja, zelo prikupljiva godba, efektne plesne točke, vse to bo gotovo pripomoglo, da bo imela ta opereta še večji uspeh kot v kinu. l

Velikonočni prazniki v mariborskem gledališču. Na oba velikonočna praznika se vršita po dve predstavi in je oba dni isti repertoar: popoldne ob 3. «Pasijon», zvečer pa krasna opereta «Logarjeva Krista».

Sokolstvo

V. pokrajinski zlet JSS in otvoritev sokolskega Tabora v Ljubljani

Bratje in sestre!

Naša VIII. glavna skupščina je dne 27. marca v Beogradu sklenila, da se bo vršil V. pokrajinski zlet JSS letos v Vidovih dneh od 27. do 29. junija v Ljubljani. S pokrajinskim zletom bo združena slovesna otvoritev sokolskega Tabora — krasnega novega doma bratskega Sokolskega društva Ljubljana I.

Korporativna udeležba na V. pokrajinskem zletu je po sklepu glavne skupščine obvezna za bratske župe: Celje, Kranj, Ljubljana, Maribor, Novo mesto, Rijeka-Sušak in Zagreb. Brata delegata ČOS sta že na skupščini v Beogradu najavila večje odposlanstvo bratov in sester iz Češkoslovaške. Upamo, da se odzovejo našemu bratskemu pozivu tudi bratje Poljaki in Rusi, da bomo mogli v onih dneh pozdraviti v Ljubljani predstavnike vseh sokolskih organizacij, združenih v Zvezi Slovanskega Sokolstva.

Pričakujemo, da bodo tudi naše župe, ki stoje izven obvezne udeležbe, po lastni volji in po možnosti poslale na ta zlet svoje zastopnike, da bo v našem bratskem sokolskem krogu v Ljubljani v letošnjih Vidovih dneh združena po svojem Sokolstvu vsa Jugoslavija, poveličana v sokolski slavi, ki bo dala izreden sijaj otvoritvi Sokolskega doma na Taboru.

Vse bratske župe, ki jim nalaga sklep glavne skupščine obvezno udeležbo, najno pozivamo, naj jim bo sedaj prva skrb najresnejša priprava, da bo pred kritično javnostjo in pred najstrožjim merilom lastne sodbe na V. pokrajinskem zletu v sokolski disciplini razvita in z dovršenim delom izpričana naša fizična in moralna moč in ponosna sokolska zavest.

Sokolski Tabor sam, ki je dokaz in lik skrajnih naporov in neizčrpanosti sokolske tvornosti, nas zove, da proslavimo praznik zmagovite sokolske volje in z bratskim sotrudništvom podpremo vzorno požrtvovalnost bratov Tabornikov.

Vsa sokolska rodovina zgoraj navedenih bratskih župa se dvigni na pot v belo Ljubljano, ki bo sprejela in pozdravila vse sestre in brate z radostnim srcem, kakor je doslej vedno storila.

Zdravo!

V Ljubljani, dne 7. aprila 1927.

SLAVNOSTNI ODBOR:
E. Gangl, starosta JSS; **dr. Viktor Murnik**, načelnik JSS; **dr. Riko Fux**, tajnik JSS.

ZLETNI ODBOR:
dr. P. Pestotnik, starosta Sokola I., predsednik; **Žane Miklavc**, načelnik Sokola I.; **Stane Flegar**, tajnik; **Vilko Turk**, predsednik fin. odbora.

Program

V. pokrajinskega zleta JSS in otvoritve Sokolskega doma na Taboru v Ljubljani v dneh 27. — 29. junija 1927.

Predzletni dan

Binkoštni pondeljek, dne 6. junija: Dan Sokola I. na Taboru

1. Razvitje društvenega prapora.
2. Javna telovadba vseh oddelkov.
3. Prva glavna skušnja slavnostne zletne scene za V. pokrajinski zlet JSS v Ljubljani pod imenom: «Za solncem in svobodo».

Scena se po potrebi ponavlja v junijskih nedeljah za ljubljansko občinstvo. Uprizarjanje scene v dnevih zleta je namenjeno predvsem zunanjim gostom. Scena je delo prof. br. O. Šesta, višjega režiserja Narodnega gledališča v Ljubljani. Pri uprizarjanju scene sodeluje 600 do 800 oseb.

Glavni zletni dnevi

Pondeljek, dne 27. junija na Taboru.

Zjutraj ob 7.: Prvenstvene tekme JSS.

Dopoldne ob 11.: Razna zborovanja v mali dvorani in drugih prostorih na Taboru. (Seja odbora JSS, razne seje župa in eventualna seja Saveza «Slovansko Sokolstvo»).

Popoldne ob 15.: Nadaljevanje dopoldanskih zborovanj, ogledovanje mesta z došlimi gosti.

Zvečer ob 19.: Mirozov godbe Sokola I. po mestnih ulicah. — Ob 20.: Slavnostni koncert godbenih in pevskih zborov v pozdrav gostom.

Torek, Vidov dan, dne 28. junija na Taboru

Zjutraj ob 7.: Lahkoatletske tekme JSS in tekme društev v prostih vajah.

Dopoldne ob 10.: Skuπnje v prostih vajah v Ljubljani se že nahajajočih članov in članic. — Ob 10.30: Skušnje gostov in vseh posebnih točk posameznih župa.

Popoldne ob 16.: Javen nastop društva Sokol I. na Taboru s sporedom:

1. Simultane vaje na treh krogih.
2. Skupne proste vaje moške in ženske dece.
3. Vaje na gredeh: članice in ženski naraščaj.
4. Moški naraščaj.
5. Društvene proste vaje članov.
6. Nastop starejših bratov.
7. Nastop vojaštva.
8. Orodna telovadba vseh oddelkov.
9. Slavnostna zletna scena.

Narodna veselica z raznim sporedom v vseh zunanjih in notranjih prostorih Tabora.

Sreda, Petrovo, dne 29. junija, na letnem telovadišču Ljubljanskega Sokola (Tivoli).

Zjutraj ob 5.: Budnica godbe Sokola I. po mestnih ulicah. — Ob 6.: Glavne skušnje za popoldanski nastop vseh župa.

Dopoldne ob 10.: Zbiranje članstva na letnem telovadišču Ljubljanskega Sokola za manifestativno povorko. Ob 10.30: Pričetek pozorke po mestnih ulicah proti Taboru. (Bleiweisova, Aleksandrova, Prešernova, Frančiškanski most, mimo magistrata, Pred škofijo, Zmajev most, Resljeva, Komenskega, Vidovdanska, Tabor.) — *Ob 11.30: Stik na Taboru in otvoritev Sokolskega doma.*

Popoldne ob 15.: Javna telovadba V. pokrajinskega zleta JSS na telovadišču Ljubljanskega Sokola (Tivoli).

1. Proste vaje članov.
2. Proste vaje članic.
3. Skupne proste vaje moške in ženske dece.
4. Proste vaje moškega naraščaja.
5. Proste vaje ženskega naraščaja.
6. Telovadni nastop ČOS.
7. Posebna točka Sokola I.
8. Nastop vojaštva.
9. Posebne točke posameznih župa.

Zvečer ob 20.30: Slavnostna zletna scena ob umetni svetlobi na telovadišču Sokola I. na Taboru. Istočasno posebne točke gostov in domačinov na odru v novi dvorani Tabora. — Ob 21.30: Poslovilni večer na telovadišču in vseh prostorih Sokolskega doma na Taboru.

Slavnostni odbor more do 15. junija spored dopolniti in po potrebi v nebistvenih točkah izpremeniti.

Zbadljivo

— Jaz bi si hotela za moža takega človeka, ki bi moral imeti baš nasprotne lastnosti kakor jaz.

— No, potem se pa kar odpovej zakonskemu stanu; saj veš, da popolnost ni od tega sveta!

V zverinjaku

— Nikar ne primi papige, deček, ker te bo kljucnila.

— Zakaj?

— Saj vidiš, da te ne pozna!

— Pa ji povejte, da se pišem Janez!

Črna kri

Oče: Že zopet so vse tvoje knjige s črnilom poškropljene.

Sin: Saj nisem kriv očka. Poleg mene sedi v razredu zamorec, in njemu je celo uro kapljala kri iz nosa.

„Jutro“ svojim prijateljem za pirhe

Morske kopelji za 20 siromašnih otrok

Dvajset brezplačnih mest za naše slabotne siromašne fantke in punčke v otroški letoviščni koloniji ob Jadranskem morju. — Štiri tedne solnca in morja.

V mislih imamo najrevnejše med revnimi. Pomagali bi radi nadebudni naši deci, ki jo ovira v razvoju in poletu telesna slabost in šibkost. Našim naročnikom hočemo dati priliko, da po svoji najboljši vesti in po svojem plemenitem čustvu izberejo 10 dečkov in 10 deklic v starosti od 6 do 14 let, katerih zdravje koprni po solncu, morskem zraku in po morski kopelji.

Začetkom julija odpošlje »Kolo jugosl. sester« na otok Krk v **4 tedensko morsko okrepčilo** kolonijo svojih deklic, koncem julija kolonijo svojih dečkov. »Jutro« hoče, da se tema ekspedicijama priključi tudi **po deset fantov in deklic, ki bodo deležni »Jutrovih« nagrad. Oni bodo uživali udobnost brezplačne obskrbe za štiri tedne, kakor tudi brezplačne vožnje tja in nazaj.** Pravico do brezplačne »Jutrove« štiritedenske morske kopelji ima **deca vseh onih naročnikov »Jutra«,** ki jim razmere ne dopuščajo utrpeti večji znesek za morski oddih otrok. Boljše situirani naročniki pa imajo **pravico, da predlagajo iz svojega okoliša tudi deco potrebnih družin,** ki niso naši naročniki. Pri izberi slabotnih in šibkih otrok imajo predpravico popolne sirote (otroci brez staršev), nezakonski otroci, otroci vdov in nadalje otroci, katerih stariši z malimi prejemki imajo večje število nepreskrbljene dece. Otroci **z akutnimi boleznimi ter škrofulozna deca so izključeni.** Za predlaganje siromašne in telesno slabotne dece morajo naročniki izpolniti »Prijavo« ter jo poslati v zaprtem pismu na upravo »Jutra« v Ljubljani, Prešernova 54, **najkasneje do 15. maja t. l.**

Izbera dece se bo vršila po socialnih načelih, izraženih v tem razpisu, pri eventualni enakosti razmer prijavljene dece odloča žreb.

«JUTRO».

Prijava otrok za morsko kopel.

Ime in priimek otroka _____
Starost _____
Kam hodi v šolo
Ali je otrok sirota brez staršev _____
Ali je otrok brez očeta, matere, ali nezakonski _____
Naslov in poklic staršev _____
Koliko nepreskrbljenih otrok šteje rodbina _____
Koliko dohodkov ima rodbina _____
Kakšno je zdravstveno stanje otroka _____
Zakaj prav posebno priporočate otroka za morsko kopel _____
_____
Kdo priporoča otroka? (Natančen naslov, ime in priimek, stan, kraj, občina in pošta naročnika, ki priporoča otroka) _____
_____
Datum _____

Podpis naročnika:
_____

Iščite ‚Jutrove‘ velikonočne kovače

Prijeten in koristen velikonočni predlog čitateljem «Jutra».

Včeraj popoldne smo spustili v promet 3 desetdinarske bankovce. Enega smo izdali v naši upravi v **Ljubljani,** drugega v podružnici naše uprave v **Mariboru,** tretjega pa pri podružnici v **Celju.**

Vsi trije bankovci so sedaj v rokah občinstva, morda v Tvojem žepu, dragi čitatelj, morda v miznici Tvoje trafike, ali v blagajni trgovca, kjer kupuješ, ali v rokah razprodajalca »Jutra« ali pa pri mesarju in branjevki. »Jutrovi« trije kovači, ki so bili izdani v Ljubljani, v Mariboru in Celju, so morda v tem trenotku, ko to bereš, že v Prekmurju, v Tržiču, na Rakeku ali pa v Metliki.

Išči jih, lovi jih;

kajti oni se v trenotku, ko jih uloviš in zadržiš

spremenijo v tisočake

Kakor znano, se vsak bankovec natančno loči od svojega tovariša po tekoči številki, ki je natisnjena na glavni strani desno zgoraj z rdečimi črkami in številkami.

»Jutrovi« trije velikonočni bankovci so sledeči:

P 223734
(izdan v Ljubljani)

A M 593522
(izdan v Mariboru)

A P 159332
(izdan v Celju)

Te iščite, te lovite!

Kdor nam do **srede, 20. t. m. do 6. ure zvečer** prinese ali pošlje v našo **glavno upravo v Ljubljani, Prešernova ulica 54** enega izmed treh bankovcev, dobi zanj izplačan

bankovec za 1000 Din.

Trije »Jutrovi« kovači imajo torej za nekaj dni čarovniško moč, da se pretvorijo v tisočake!

Čitatelji z dežele lahko pošljejo bankovec tudi v **priporočenem pismu,** v katerem naj po možnosti navedejo, kje in kedaj so ga dobili v svoje roke ter označijo svoj natančni naslov. Pismo sme biti tudi še v **sredo,** 20 t. m. oddano na pošto. Obenem z bankovcem je predložiti tudi »Jutrov« izrezek razpisa nagrade **»Iščite »Jutrove« velikonočne kovače«.**

Kdor izroči bankovec osebno v upravi, mu **takoj po ugotovitvi izplačamo tisočak,** kdor ga pošlje po pošti, ta dobi tisočak nakazan **po pošti.**

Prihodnji četrtek izgubijo »Jutrovi« bankovci P 223734, AM 593522, AP 159332 zopet svojo čarobno moč in se ne bodo več dali pretvoriti v tisočake.

Prijateljem in čitateljem »Jutra« vesele praznike in srečen lov na »Jutrove« kovače!

«JUTRO».

Letovišča in počitniška potovanja za „Jutrove“ naročnike

Šest krasnih nagrad za rešitev naše velikonočne križanke.

Na 16. strani današnjega lista priobčujemo križanko »Zajec«, za katere pravilno rešitev razpisujemo naslednjih

šest velikih nagrad:

Za **prvo** nagrado smo določili

tritedensko bivanje v odličnem kopališču gornjega Jadrana.

(Brezplačna soba in celodnevna prvovrstna prehrana in obskrba v enem izmed prvih hotelov gorenjega Jadrana. Brezplačna vožnja tja in nazaj.)

Druga nagrada:

Najlepše potovanje vzdolž jadranske obale

(Z luksuznim parnikom »Jadranske plovidbe« od Sušaka do Kotora in nazaj v I. razredu.)

Kot **tretjo** nagrado smo določili:

Enotedensko bivanje na Bledu.

(Brezplačna soba in celodnevna prvovrstna prehrana in obskrba v znamenitem Kendovem »Parkhotelu« na Bledu.)

Četrta, peta in šesta nagrada po tridnevno bivanje v Rogaški Slatini.

(Brezplačna soba in celodnevna prvovrstna prehrana in obskrba v renomiranem Maratinovičevem etablizmanu Zdraviliški dom v Rogaški Slatini.)

Rešitve morajo biti v naših rokah **najkasneje do 29. aprila 1927.** Napisane naj bodo na posebnem listu po vzorcu naših rešitev, na njem pa mora biti tudi »Jutrova« slika križanke »Zajec«. Dan žrebanja nagrad objavimo kasneje.

Pravico udeležiti se tekmovanja za te nagrade imajo vsi naročniki »Jutra«, ki so poravnali naročnino do konca aprila.

Ne pozabite napisati na rešitev natančnega svojega naslova!

Rešitve naj se pošljejo na uredništvo **»Jutra« (Križanka), Ljubljana, Knafljeva 5.**

«JUTRO».

SRBOHRVATSKO SLOVENSKI SLOVAR

Besedni zaklad tega slovarja vsebuje izraze iz vse knjig, ki so v rabi na naših šolah, poleg tega pa vse izraze iz vsakdanjega življenje za dom in urade, v kolikor so različni od slovenskih.

Slovar je opremljen z **akcenti, kar je neprecenljive vrednosti za šolo, ker brez akcentov ni mogoče srbohrvaščine pravilno izgovarjati.** V slovarju je upoštevana ijekavščina in ekavščina, tako da ne pride človek v zadrego ne pri čitanju hrvatskih, ne srbskih knjig.

Ker je naklada slovarja jako mala in ker bo zato v nekoliko tednih knjiga razprodana, je v Vašem interesu, da slovar čimprej naročite.

Naročila sprejema:

UČITELJSKA KNJIGARNA
V LJUBLJANI, FRANČIŠKANSKA ULICA ŠT. 6

Cena v platno vezani knjigi 50 Din.

Vremensko poročilo

Meteorološki zavod v Ljubljani 15. aprila 1927. Višina barometra 308.8 m

Kraj	Čas opazovanja	Barom.	Temper.	rel. vlaga v %	Smer vetra in brzina v metrih	Oblačno 0—10	Padavine: Vrsta	Padavine: v mm do 1. ure
Ljubljana (dvorec)	7.	754·1	9·5	78	W 6	10		
	8.	754·0	10·2	70	SSW 2	10		
	14.	751·7	12·5	67	W 8	10		
	21.	751·5	11·0	79	SW 2	10		
Maribor	8.	752·3	9·0	80	NW 2	10	dež	0.1
Zagreb		753·2	10·0	75	SSW 6	10	dež	0.2
Beograd								
Sarajevo								
Skoplje		758·8	6·0	73	mirno	10	dež	5.0
Dubrovnik								
Split	7.	755·4	12·0	78	mirno	6		
Praha		749·1	8·0	—	SSE 4	10	dež	11.0

Solnce vzhaja ob 5.15, zahaja ob 18.46, luna vzhaja ob 18.9, zahaja ob 5.21.

Najvišja temperatura danes v Ljubljani 13.3 C, najnižja 8.6 C.

Tržaška vremenska napoved za soboto: Lahki vetrovi iz drugega kvadranta. Nebo spremenljivo, a večinoma oblačno; nekoliko dežja. Temperatura od 10 do 16 stopinj. Morje nekoliko razburkano.

Dunajska vremenska napoved za soboto: Spremenljivo, semintja padavine. Polagoma bolj hladno.

Darujte za spomenik kralja Petra Osvoboditelja!

Griša:

Lastovkam

Lastovke mile,
ki ste gnezdile
lani pod našimi krovi:
spet so zaveli
v naši deželi
topli, pomladni vetrovi.

V solncu svetlika
vrh se zvonika,
line vas vabijo v svate;
šum netopirjev,
sov in skovirjev
luči ne upihne vam zlate.

Gledale v letu
svet ste v razcvetu,
ljudstva na njem milijone;
smeh bogatinov,
solze trpinov,
narodov krone in spone.

Čule ste v ravni:
rod maloslavni
vriska in «alala» vzklika;
mrk mu ob strani
narod tlačani
naše krvi in jezika.

Ptice višine,
solnca, jasnine,
pridite v naše domove,
gnezda pletite,
bratom nosite
naše pozdrave in osnove.

Kot se smejoči
popek razpoči
roži na oknu in zine:
vzide ti zarja,
izza viharja,
solnce ti, Adrija, sine!

Pismo iz Kanade

Ford City, (Windsor) Ontario, 27. marca

Od vseh strani se oglašajo naši rojaki, le iz Kanade so poročila bolj redka, dasi je tukaj nad 30.000 Slovencev, ki živimo, brez večjih skupnih naselbin, po raznih provincah neskončne Kanade.

Kako, da Vam poročamo naše razmere? Ni ravno najboljše in tudi ne najslabše. Kdor ima srečo, da dobi delo v industrijskih podjetjih, ta tudi zasluži, da lahko prav dobro izhaja. Poletni čas se dobi delo kjerkoli, a zima je navadno ona doba, ki prinese vsako leto veliko brezposelnost.

Tukaj je okoli 50 Slovencev; dasi mala, a smemo reči ena izmed večjih skupnih naselbin Slovencev. Mesto leži čisto na meji Zedinjenih držav, tik mogočnega Detroita (Michigan), ki slovi kot središče avtomobilne industrije na svetu. Tam živi tudi nad 3000 naših rojakov.

Dne 30. januarja smo ustanovili slovensko pevsko društvo «Lira». Društvo šteje 32 članov, med temi zbor 20 dobrih pevcev, katerega uspešno vežba pevovodja gospod Iv. Pregelj. Njemu gre tudi največ zaslug, da se je društvo sploh moglo ustanoviti. Duhovitemu in zmožnemu pevovodji smo sledili vsi ostali, ter vsak po svoje moči pripomogli k ustanovitvi pevskega društva, ki naj širi v daljni tujini našo prelepo pesem, krepi duh narodne zavesti ter čuva svetinje naše rodne zemlje do poslednjega vzdiha! V drugi vrsti se nam je zahvaliti sosednemu pevskemu društvu «Ljubljanski vrh» iz Detroita, posebno predsedniku in tajniku društva, bratoma Gaber, rodom iz Vrhnike, za nujno prvo pomoč z notami, za vzpodbudo in lepe nasvete.

Lep dokaz, narodne zavesti so pokazali tudi naši bratje Hrvatje, ki pridno pristopajo k našemu društvu, kar naj bi storili do zadnjega tudi ostali Slovenci, ki do danes še niso pristopili v krog našega lepega nepolitičnega društva. Združimo svoje glasove v en sam mogočen glas: Na dan Slovan!

Tujec obstoji. Strme posluša. — Na hodniku ob naši dvorani stojijo številni pasanti, poslušajo, vprašujejo, kdo so ti pevci? Kdo? Odkot ta neznani narod in njih prekrasno petje? . . . In Ti? Zakaj brezbrižno drviš mimo. Kje si se rodil?

Meseca junija priredimo prvo veliko veselico. Program bo kar najskrbnejše sestavljen. Med izvajanjem najlepših slovenskih pesmi bo tudi zanimiva igra, več komičnih nastopov ter veliki mednarodni ples. Računamo, da nas poseti več slovenskih in hrvatskih društev iz Detroita. Pokazali bomo, kdo kmo oni neznani narod, in na prvi naši narodni prireditvi se zberemo prvikrat z našimi brati in sestrami, ki živijo onkraj meje, da zapojemo pod slovensko trobojnico in zastavo nove domovine — svobodne Kanade. Domovina mili kraj, kjer sem ležal v zibelki. Mili mamci v oko gledal . . .

Vsem rojakom in rojakinjam v domovini želimo vesele velikonočne praznike: Šteblaj Albin, predsednik Slov. Pev. Društva «Lira», Leskovšek Daniel, tajnik, Smole Josip, blagajnik, Pregelj Ivan, pevovodja, Štular Urh, Štritof Andrej, Željko Ignac, Krašovec Lovrenc, Farkaš Matko, Pogačar Vinko, Sodnikar Anton, Žnidaršič Majk, Ščurk Alojz, Kos Franc, Čop Matko, Krtovič Stevo, Juričič Krešimir, Švajger Josip, Pirnat Vinko, Pirnat Ivan, Trošt Ernest, Tadej Živko, Magdič Karol, Grilc Florjan, Urbanc Josip, Zdravje Alojz, Godiša Franc, Avsec Ivan, Magdič Franc. — Vinipeg v Kanadi: Metličani: Maks Malešič, Josip Weiss, Leopold Trček, Ludovik Sopšič, Anton Brodarič, Josip Ogolin, Franc Matjašič, Anton Cerjanc, Janko Cerjanc, Jože Vraničar, Anton Šuklje. — Črnomelj: Josip Gratuk, Josip Kraker. — Krško: Ivan Pirc. — Žirovnica pri Rakeku: Jakob Drobnič, Franc Marolt, Sv. Lenart pri Cerkljah: Ivan Dolinšek.

Kikiriki!

Charles G. D. Roberts:

Prelep ptič je bil, petelin od fare, rdeč, s črnimi prsi. Kakor plamen je žarel v temi smrekovega gozda. Njegova kačasta glava je nalikovala živi sulici, greben je bil tenak, brada je visela tesno ob glavi ter pričevala o njem, da je plemenitega rodu. Oči so se ostro svetile, zmerom pripravljene, da se prevzetno upro vsakemu tujemu pogledu, naj bi bil živalski ali človeški.

Tako je sedel na štoru nedaleč od železniške proge in mirno zrl na razvaline velikega tovornega voza, iz katerih je bil ušel kakor po čudežu. Tik pred vrhom strmega klanca, po katerem je sopihal dolgi vlak, se je bila utrgala spona in del težkih vozov je z divjo brzino zdrevil nazaj. Zavirač, videč, da ne more rešiti ničesar več, je na srečo še za časa skočil s svojega mesta. Na ostrem ovinku ob znožju klanca so zleteli vozovi s tira in so grmé zaropotali po visokem železniškem nasipu. Eden izmed njih je treščil ob skalo in se je razpočil kakor dinja. Lahki kurnik, v katerem so bili poslali petelina v mesto, se ni razbil, le vratca so odletela in skozi odprtino je petelin oprezno prikoracal v svobodo. Z dolgim, pridušenim krikom, ki je pomenil, da prezira pravkaršnji dogodek, je odskakljal preko razbitin in zletel na bližnji štor. Tu si je oprhal perje in zafofotal s kreljutmi. Nato je zagnal rezak vrisk zmagoslavja, ki je izzivalno pretrgal jutranjo tišino. Bilo mu je, kakor da je iz lastne moči premagal sovražnika.

In zdaj je stal sredi šume in si je trebil rdečo pernato glorijo. V teh temnih smrekovih lesovih, pomešanih z brezami in topoli, so pred leti sekali drvarji. Sledove njihovih neusmiljenih sekir si videl še zdaj. Ozke steze, preraščene z mahom in nizkim grmičjem, so vodile po gozdu na vse strani. Ena je šla izpred štora, na katerega se je bil spustil petelin, naravnost v globino šume.

Bližina nesrečnega kraja ni prijala petelinu. Zvedavo je gledal po poti; morda je vodila h kakemu njegovemu narodu. Privzdignil je peroti in skočil s svojega počivališča. A tedaj se mu je zazdelo, da je mahoma šinila preko njega svetla senca. Zdrznil se je in ostro pogledal kvišku.

Kragulj je plaval v višavi. Presenečen po svetli ptičji postavi na štoru, je bil zadržal razmah svojih kril in je kakor bel oblaček nepremično obvisel nad čudno prikaznijo, da bi si jo bolje ogledal. A bil je lačen. Le trenutek je pomišljal, nato je s silnim zamahom širokih kreljuti udaril nizdoli. Toda žrtev

se ni prestrašeno potuhnila niti se ni spustila v beg. S privzdignjenimi krili, naježenim ovratnikom in izzivalno se iskrečimi očmi je obstala, kjer je bila, pripravljena na boj. Nekaj metrov nad zemljo se je kragulj iznova ustavil, ne vedoč, ali bi ali ne bi. Toda v njegovem razbojniškem srcu je bilo malo prostora za strah; še trenutek in je pal na svoj plen ter usekal z jeklenimi kremplji — v zrak. Zakaj prav tisti mah se je petelin s svojimi mogočnimi perotnicami lagotno zavihtil preko njega, obenem pa je sunil z dolgimi, ostrimi ostrogami nizdoli. Sreča mu je bila mila: razbojnik, zadet v levi plečni sklep, se je nagnil z ohromljeno kreljutjo in je obupano sfofotal na tla. Petelin, ki se je med tem ustavil nekaj metrov od neprijatelja, se je po bliskovo obrnil, da bi odbil novi napad. Kragulj je napel vse sile; pobral se je s pomočjo zdrave kreljuti ter jel z grozeče odprtim kljunom in razkrečenimi kremplji pričakovati strašnega neznanca.

Po bojnem običaju svojega rodu se je zakadil petelin malone tik do sovražnika in se je postavil nared: privzdignil je peroti, našopiril ovratnik in naperil kljun kakor meč. Ko je videl, da se nasprotnik ne gane z mesta, ampak le čaka in ga prezirljivo gleda s trdimi, svetlimi očmi, ga je poizkusil razdražiti. V znak zaničevanja je pobesil orožje, pobral bilko, vrgel je malomarno v stran ter bliskoma spet naperil kljun.

Kragulj se ni umel dvobojevati po petelinje. Stal je visoko vzravnan in čakal nepremično kakor štor zraven njega. Zvitež petelin se je zapodil na levo, kakor bi ga hotel napasti v bok. Takoj se je tudi kragulj obrnil na levo, da bi s čelom odbil naval. Toda zlomljena kreljut ga je ovirala; omahnil je in to priliko je neutegoma pograbil petelin. Zaprašil se je vanj kakor ognjena žoga, vzdignil se od tal in udaril s smrtonosnimi ostrogami navzdol. Kragulj se je zrušil; ena ostroga mu je bila predrla grlo, druga pljuča. Padaje je potegnil zmagovalca s seboj in mu je še v svojih poslednjih krčih zadal globoko rano v bedro. Še enkrat so vzprhutala krila, šop nežnega rdečega perjiča je zletel v jutranji hlad in kragulj je obležal mrtev. Ponosno je stopil rdeči petelin z njegovega trupla. Trikrat zaporedoma se je razlegel njegov rezki, zategnjeni »Kikiriki!« v izziv vsem vitezom goščave. Nič se ni oglasilo. Tedaj je odkorakal po stari stezi v osrčje šume, ne meneč se za ubitega nasprotnika. Tudi rdeče rane na stegnu mu ni bilo mar.

Šuma se je širila kakor izumrla. Ne sluteč neznanih opasnosti in sovražnih oči ki so prežale iz nje, jo je petelin brezskrbno mahal tja v en dan, bleščeč se sredi gozdnih mrakov v krasoti svojega perja in zanašaje se na svoje tanke čute in svojo prirojeno vladarsko čuječnost. Radovedno je gledal okoli sebe. Kedaj pa kedaj je pozobal nekaj sočnih jerebik, ki so se nalik zvezdicam svetile obakraj poti. Toda njegova opreznost ni ponehala; vsak trenutek je bil pripravljen, da ga opazi kak tekmec njegovega rodu in ga pozove na mejdan.

Tako je prispel do napol strohnelega štora, ki so ga bili razkopali medvedje, ko so iskali mravljincev. Zrahljana zemlja okoli korenin je bila popotniku zapeljivo lovišče; in res je kmalu izgrebel veliko, debelo gosenico. Ta grižljej je bil pač res preslasten, da bi ga bil smel pojesti sam. »Tuk, tuk, tuk!« je zaklical kar moči vabljivo, kakor bi upal, da se usuje izpod grmovja vse polno mladih kokošk. Toda nič se ni ganilo. Željno je oprezal na vse strani — kar zagleda temno, rumenkastordečo prikazen, ki se je za gostim vrbjem potuhnjeno plazila proti njemu. Brž je pogoltnil mastni grižljej in se pripravil, da sprejme novega sovraga.

Le-ta je bil podoben rdečkastorumenemu psu s košatim repom, šiljastim gobcem in čudno divjimi, nevarnimi očmi. Dobrega gotovo ni kanil. Petelin se je prihulil, pobesil krila in napel mišice za skok.

Prav tisti mah je lisjak z neverjetno brzino šinil izza vrbja proti njemu. Toda ujel je le nekaj svetlih peres iz repa. Petelin se je po bliskovo vrgel v zrak in zletel na vejo, ki je visela več metrov nad zemljo; odtod je jel z iztegnjenim vratom in steklenimi očmi ogledovati nasprotnika. Lisjaka je neuspeh očividno utogotil. Nekaj časa je gledal okoli sebe, nato pa je z izrazom vzvišene malomarnosti izpihnil pero, ki mu je bilo ostalo v kotu čeljusti, in jo je pobrisal, kakor da se je iznenada domislili nečesa drugega.

Petelin je spet zletel v svoje lovišče. Delal se je, kakor da zoblje črve, pri tem pa je neprestano pazil na odhajajočega lisjaka in zdaj pa zdaj z izbranim posmehom kikiriknil za njim. Toda lisjak se je delal gluhega, čeprav mu je vrela kri od osramočenja. Še enkrat je zapel petelin — zaman! Šele ko lisjaka ni bilo več videti, se je mirno nazobal ličink. Sit in zadovoljen je zletel spet na varno vejo, da bi si tam udobno otrebil perje. Čez kakih pet minut se je lisjak iznova pojavil. Strahotno tiho se je priplazil s čisto druge strani; toda petelin

ga je že opazil in ga je pozdravil z ostrim »Kr-rr-rr-iii!« Ozlovoljen se je potepel lisjak drugam, da bi si izbral manj oprezno žrtev.

Brez strahu, a vendar pripravljen na nove nevarnosti je petelin obsedel na svojem visokem prestolu, zvedavo spuščaje oči po čudni okolici. Čez kakih deset minut je tiha puščobnost gozda nenadoma oživela. Dvojica črnobelih žoln je marljivo potrkavaje tekala po skorji napol odmrlega drevesa gori in doli. Petelin je videl gozdno miš, kako je smuknila iz svoje luknjice pod koreninami in z breskrbno živahnostjo zarajala med šumečim listjem. Debel rjav zajec je veselo in malomarno priskakljal po poti. Nedaleč od štora je sedel na zadnje noge, bulječ z dobrodušnimi očmi okoli sebe in oprezno strigoč z dolgimi uhlji na vse strani. Zdajci pa se je obrnil in jadrno prhnil v beg. Tik za petami mu je brzela majhna, sloka, svetlorjava stvarca s katkimi nožicami, dolgim, žilavim telescem, kratko, trioglato glavico in krvoločnimi očmi, ki so se ognjeno iskrile iz svojih jamic. Petelin še ni bil videl podlasice, a takoj je začutil, da ta zleknjena živalca z okrutnim pogledom ni manj nevarna od lisjaka. Zajec in podlasica sta kakor blisk izginila v goščí; strah in groza je bilo gledati ta lov.

Petelin se je po malem naveličal čakanja; spet ga je obšla želja, da bi poiskal družbo bratov in sestra, po katerih mu je koprnelo srce. Držeč se poti, je fofotal z drevesa na drevo, dokler se ni utrudil. Nazadnje se je ojunačil in je iznova skočil na pot. Oprezno in ošabno

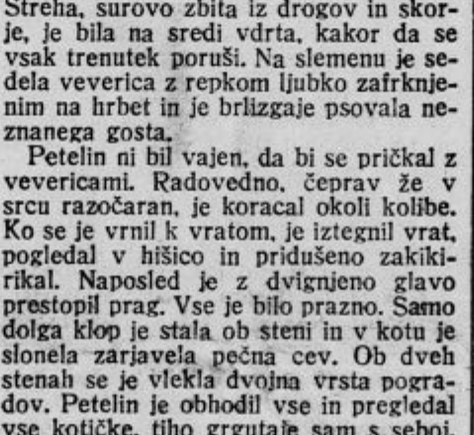

je meril korake v zeleni dan. Toda samota in somrak med jelovjem sta ga jela tesniti; nehote se je podvizal, da bi čim preje dospel na ravno polje, kjer bi se lahko okopal v zlati solnčni toploti.

V svojo veliko radost je naposled zagledal majhno jaso. Sredi jase je stala lesena koliba — hišica! Gotovo je tod prebival cel roj najzalših put. In gotovo so tu živeli dobri ljudje, kakršnih potrebuje vsak petelin, ako hoče biti od zore do mraka sit rumenega žita in drugih dobrih stvari. Veselo je stekel proti kolibi, ne vprašujoč se, kaj ga čaka tam, ljubezen ali boj!

Bila je prazna! — Še njegovo neizkušeno oko je videlo, da je zapuščena kdo ve odkdaj. Napol odprta vrata so krivo visela na tečajih. V malem okencu ni bilo stekel in na pragu je rasel plevel. Streha, surovo zbita iz drogov in skorje, je bila na sredi vdrta, kakor da se vsak trenutek poruši. Na slemenu je sedela veverica z repkom ljubko zafrknjenim na hrbet in je brlizgaje psovala neznanega gosta.

Petelin ni bil vajen, da bi se pričkal z vevericami. Radovedno, čeprav že v srcu razočaran, je koracal okoli kolibe. Ko se je vrnil k vratom, je iztegnil vrat, pogledal v hišico in pridušeno zakikirikal. Naposled je z dvignjeno glavo prestopil prag. Vse je bilo prazno. Samo dolga klop je stala ob steni in v kotu je slonela zarjavela pečna cev. Ob dveh stenah se je vlekla dvojna vrsta pogradov. Petelin je obhodil vse in pregledal vse kotičke, tiho grgutaje sam s seboj. Nazadnje je zletel na vrhnji pograd, zafofotal s perotmi in večkrat zakikirikal, kakor bi hotel razglasiti po vsej šumi, da se polašča kolibe. Ko je opravil to formalnost, je skočil na tla in spet odstopical na solnce, pogledat, kako je z odpadki.

Kolikorkrat je naletel na dober zalužaj, tolikokrat ga je s kljunom podržal v zrak, položil ga na tla in zaklical »Tuk, tuk, tuk!« — kakor bi še vedno upal, da prihite odkod kaki podaniki.

Podlasica, nemara da tista, ki se je zjutraj podila za dolgouhcem, je začula petelinovo vabljenje. Krvoločno se je vrgla na plen; toda petelin je z neverjetno prisotnostjo duha preskočil napadalko.

Podlasica je vsa osupla obstala in pihnila od togote; a že se ji je zadrla smrtonosna petelinova ostroga naravnost v možgane. Drobno telesce se je iztegnilo in se je rahlo zvalilo na stran; v napol odprtem žrelcu je obtičal in zamrl poslednji srditi pih. Petelin še ni povsem verjel svoji zmagi, prelahka se mu je videla; zato je z obema ostrogama še enkrat usekal v trupelce. Nato je prevalil sovražnico na drugo stran in — kakopak — mogočno zapel v proslavo svoje zmage. Le škoda, da ni bilo nikjer nikogar, ki bi jo videl in občudoval!

In vendar se je morala njegova slava nekako raznesti med sivimi razbojniki šume, zakaj nihče izmed njih se ga ni več upal pozvati na dvoboj. Tako je vladal v nemoteni samoti malone teden dni. Čutil se je silno zapuščenega in koprnenje po ljubljenih putkah bi ga bilo kmalu zvabilo dalje, da ga ni prehitela usoda.

Nekega dne — bilo je že pozno popoldne — se je pojavil drvar v sivem platnenem jopiču, noseč na ramenu sekiro, od katere je visel sveženj z njegovimi stvarmi. Korakal je naravnost proti kolibi. Petelin, ves vesel, da vidi spet človeško bitje, mu je stekel naproti. Gozdni mož se mu je začudil, da nikoli tega. Kakšna pečenka! Boljše večerje si ni mogel zaželeti. In še, ko je bil tako lačen! Brž je spustil sekiro z ramena in segel po petelinu. Ta se je kajpak nadejal drugačnega pozdrava. Spretno se je izmuznil, našopiril ovratnik, zagnal svoj jezni »Kr-rr-rr!« ter poskočil v zrak in krepko oplazil z ostrogami po drvarjevi desnici.

Drvar je prestrašen odskočil in jel otresati kri z roke.

»Preteto in prešmentano!« je zagodrnjal, občudujoč pogumnega petelina. »Ti pa nisi kdor si bodi! Nu, prav imaš, skleniva mir!«

Tako govoreč je segel v žep po nekaj drobtin in jih je vrgel petelinu, ki jih je hlastno pozobal. Kruhek, čeprav je bil suh, se mu je zdel slaščica po dosedanjem enoličnem življenju ob travi in ličinkah. Zato je hodil za prišlecem kakor senca, toda ne vdano, ampak z nekakšno objestnostjo, ki je na moč zabavala drvarja.

Mož si je zakuril pred kolibo majhen ogenj, da bi si opražil rezenj slanine in skuhal požirek čaja. Petelin se je namestil na drugi strani ognja, odkoder se je z dolgimi koraki zaganjal po grižljeje, ki mu jih je metal drvar.

Zmračilo se je. Človek je bil povečerjal in petelin je zadovoljno kokodakaje odkoracal v kolibo; zletel je na rob vrhnjega pograda in se je usedel k počitku.

Drvar si je zapalil lulo in se je zleknil ob dogorevajočem ognju; ko je mesečina pošastno zalila gozd, se je vrnil tudi on v kolibo. Legel je na spodnji pograd, kjer si je bil postlal s praprotjo in dračjem, in je kmalu zadremal.

A tudi najbolj izkušenemu drvarju se pripeti, da napravi pogrešek. Naš mož je bil pozabil pogledati, ali je žerjavica res ugasnila; in ko je zapihal veter, se je zbudil umirajoči ogenj k novemu življenju. Majhni, nedolžni plamenčki so se razlizali po raztresenih trskah do kolibe in so se zajedli v razpoke izsušenih brun...

Žarka svetloba je udarila petelinu v oči.

Bilo je, kakor da se vsa koliba utaplja v živordečem solncu. Dolgi, ozki ognjeni jeziki so se vzpenjali ob podbojih navzgor. Petelin je z glasnim petjem pozdravil to svetlo, prelepo jutro. Kikirikal je brez prestanka, zakaj tako krasnega solnčnega vzhoda še niso videle njegove oči.

Speči mož se je zdrznil. Pogledal je, skočil s pograda, pograbil sveženj in rjuho ter planil skozi goreča vrata pod milo nebo. Preklinjaje je vrgel svoj siromašni imetek ob tla.

Tedajci pa je začul petje neustrašenega petelina, ki se je čedalje glasneje razlegalo iz kolibe.

»Petelin!« je zamrmral. In že je planil v kočo, zakrivaje si obraz z laktjo, ter je pograbil pevca za noge. Še trenutek in spet sta bila zunaj na sladkem, dehtečem hladu gozdne noči. Nič se jima ni zgodilo, le drvarjeve obrvi in lasje so bili osmojeni.

Toda petelin, ogorčen po tem nenadejanem napadu, je prhutal in kljuval kakor divji. Drvar se ni zmenil za to. Stisnil ga je k sebi, zvezal mu oborožene noge in ga zavil v svoj suknjič.

»Tako, tovariš,« je dejal. »Skupaj pojdeva v beli svet. Rešil si mi življenje, ko sem jaz tebi izprva stregel po njem! Odslej se ti bo dobro godilo pri meni. Hajdiva, da naučiš peteline vse naše naselbine, kaj se pravi petelin od fare!«

(Prevel V. L.)

KRIŽANKA „VELIKONOČNI ZVON"

Pomen besed:

»KRILI.«

Navpično: 1. velikonočna pečenka, 3. del sobe, 7. laško plemstvo, 9. šahovski prvak, 11. neprijetna stvar, 13. kralj v francoščini, 16. svečenik, 18. politična kratica, 19. nemški spolnik, 20. sodnik Kristusa, 23. mazilo, 29. nizozemski slikar, 30. latinski pomožni glagol, 31. nota, 32. številka, 33. koristna rastlina, 34. egiptovski bog, 35. turški plemski znak pred imeni, 36. hrvatska vprašalnica, 37. kratica, 38. boginja, 39. žensko ime, 43. latinski veznik, 46. žensko ime, 48. morsko kopališče ob Adriji, 49. nadležna živalica. — Vodoravno: 2. uš, 4. skrajna točka celine, 5. zemljiška mera, 6. medmet, 8. francoska kratica, 10. član, 12. latinska kratica, 14. tropična rastlina, 15. plemiški znak, 17. srbski veznik, 21. načelo, 24. laški list, 25. provinca v Aziji, 26. oče, 27. član, 28. srbohrvatski veznik, 29. voščilo, 39. mesto na Siciliji, 40. termalna kopelj v Italiji, 41. zaliv v severni Evropi, 42. provinca v Aziji, 44. stanovska kratica, 45. kratica, 47. samoglasniki, 50. neplodna ozemlja, 51. kratica.

»ZVON.«

Vodoravno: 1. narod, 5. del posode, 7. prvi človek, 9. del hiše, 10. del glagola, 12. zemljiška mera, 13. nota, 15. glas valov, 17. pridevnik, 19. latinski pomožni glagol, 21. žensko krstno ime, 22. težč kristjana ob velikonočnem času, 23. vojna (sbh.), 24. gorovje v Rusiji, 25. kratica, 27. jeza, 29. kratica na

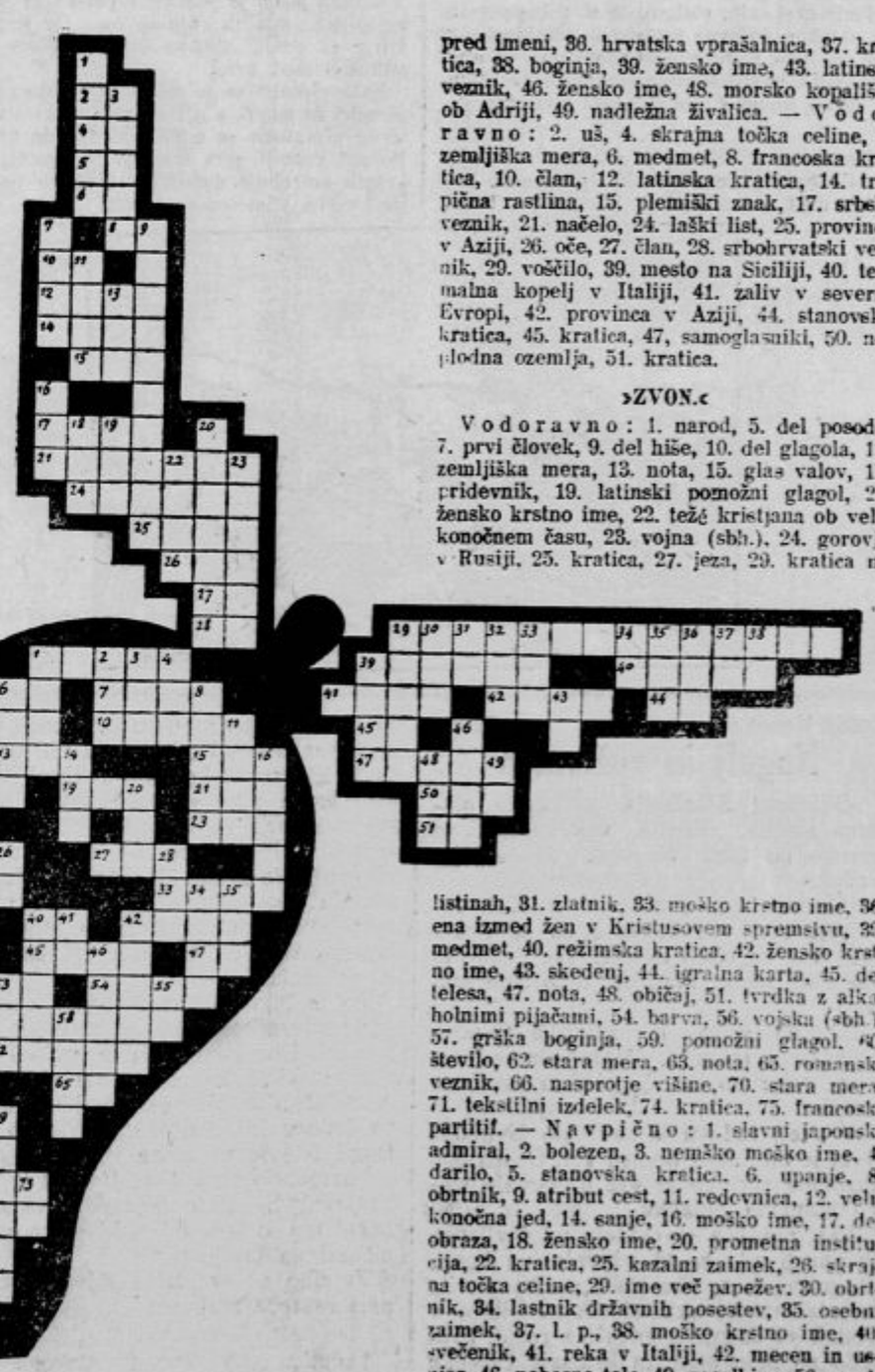

listinah, 31. zlatnik, 33. moško krstno ime, 36. ena izmed žen v Kristusovem spremstvu, 39. medmet, 40. režimska kratica, 42. žensko krstno ime, 43. skedenj, 44. igralna karta, 45. del telesa, 47. nota, 48. običaj, 51. tvrdka z alkoholnimi pijačami, 54. barva, 56. vojska (sbh.), 57. grška boginja, 59. pomožni glagol, 60. število, 62. stara mera, 63. nota, 65. romanski veznik, 66. nasprotje višine, 70. stara mera, 71. tekstilni izdelek, 74. kratica, 75. francoski partitif. — Navpično: 1. slavni japonski admiral, 2. bolezen, 3. nemško moško ime, 4. darilo, 5. stanovska kratica, 6. upanje, 8. obrtnik, 9. atribut cest, 11. redovnica, 12. velikonočna jed, 14. sanje, 16. moško ime, 17. del obraza, 18. žensko ime, 20. prometna institucija, 22. kratica, 25. kazalni zaimek, 26. skrajna točka celine, 29. ime več papežev, 30. obrtnik, 34. lastnik državnih posestev, 35. osebni zaimek, 37. l. p., 38. moško krstno ime, 40. svečenik, 41. reka v Italiji, 42. mecen in usnjar, 46. nebesno telo, 49. naselbina, 50. uradni spis, 52. nota, 53. srbski izraz za kri, 55. nota, 58. narkotično sredstvo, 61. krstno ime univerzitetnega profesorja v Ljubljani, 64. latinski veznik, 67. kratica, 68. zver, 69. Albanec, 72. agregatsko stanje vode, 73. Prešernov veznik.

Na visoke planine, na strme gore...

Alpinizem se je rodil izven naših meja. V 16. stoletju se je pojavilo prvo zanimanje za alpski svet. Bilo je zgolj znanstvenega značaja. S tem je bil položen temeljni kamen alpinizmu. Zarja alpinizma je zasijala šele v 18. stoletju z Jakobom Scheuchzerjem in naravoslovcem Hallerjem. Tudi Jean Jacques Rousseau je s svojim geslom: »Nazaj k naravi!« navduševal za planine.

Uvod k splošnemu naskoku na Alpe so dale ekspedicije na Montblanc l. 1787. in na Grossglockner l. 1799. in 1800. V 19. stoletju so se izvršile vse znamenite prvenstvene zmage. Število slavnih imen je z zlatimi črkami ovekovečeno v analih alpinistike. Med njimi se sveti ime očeta slovenskih alpinistov Valentina Staniča. Vse alpske zmage, ki so se vršile do leta 1880., so bile izvršene z vodniki.

Šele po l. 1880. se je pojavil prvi samostojen planinec — Barth. Šel je v gore ne iz znanstvenih stremljenj — šel je radi njih samih — radi sebe samega. Barth je oče alpinistike. Njegovemu vzgledu sta sledila Emil Zsigmondy in Ludvig Purtscheller. Za njimi so prišli G. Winkler, R. H. Schmitt in G. Lammer. Potegnili so za seboj vrsto najboljših turistov — in danes šteje alpinistika na tisoče alpinistov. Postala je kulturna potreba, postala je del mase.

Da so bili in so pri tem neizogibni tudi izrastki alpinistike, se razume. Izrastki so povzročili boje, ker se je radi njih hotelo širok pojem alpinistike potisniti v ozke meje sporta. Za »sport« eta dve razlagi. H. Steinitzer pravi, da je sport vsako delovanje, ki se vrši zgolj z namenom, meriti pod gotovimi pogoji svoje zmožnosti napram drugim. Ako je ta razlaga pravilna, potem alpinistika ni sport. Da pa eksistirajo ljudje, ki goje alpinistiko ter jo imenujejo sport, ker pojmujejo pod to besedo Steinitzerjevo razlago, je na žalost res. Mnogo jih je! A to so izrastki alpinistike.

Je pa še druga razlaga, in sicer Oertljeva, ki pravi: Sport je gibanje, ki zahteva nadpovprečne telesne in duševne zmožnosti, katere se goje zgolj radi veselja.

To je sport v prvotnem in pravem pomenu. Le v tem slučaju lahko imenujemo alpinistiko sport. Delokrog alpinista so planine. Ako opazujemo alpinista na strmi nebotični steni, če ga gledamo na brzečih smučah, na ledenih grebenih, vidimo, da so tukaj potrebne posebne duševne in telesne zmožnosti. S tem, da goji in neguje te zmožnosti, se alpinist iztrže iz vse izenačujoče moderne kulture in-ne utone v vsakdanjosti življenja.

•

Slovenska alpinistika je mlada. Pred vojno je bilo bore malo slovenskih planincev. Najboljši med najboljšimi je bil naš dr. Tuma. Kot alpinist pravega kova je urejeval naše Alpe, ki so bile prepuščene večinoma nemškim alpinistom. Tuja zmožnost in podjetnost je tu izvojevala zmago za zmago — uspeh za uspehom. Dr. Tuma je bil naš prvi pravi alpinist. Združil je alpinistiko z alpinizmom in si je pridobil neprecenljive zasluge. S sistematičnim delom se je bavil z nomenklaturo naših Alp, katere je raziskoval leto za letom. Plod njegovega truda je bila rešitev zmešnjave v nomenklaturi. Danes imamo po zaslugi dr. Tume neovrgljiva slovenska imena o naših gorah. Iztrebljene so potvorbe germanizma in romanizma.

Prišla je vojna. Zopet je utihnila in preko noči na novo vznikla vrsta mladih alpinistov, vrednih drja. Tume. Vse, kar je strmega, nebotičnega, težko dosegljivega, prihaja, harmonira z mladino, z današnjo mladino. Posledica vojne je bilo hrepenenje po naravi, po udejstvovanju v nji. A nikjer ni narava tako veličastna, raznolična kakor v Alpah. Težnje naše mladine so se obrnile k njim, te težnje so rodile zdrav, mlad rod slovenskih alpinistov.

Spomladi l. 1921. so se združili planinci v klubu »Skala«. S svojim pogumom, s podjetnostjo so osvajali naše planine. In padla je prva žrtev. Junija se je ponesrečil mladi Carletto Tauzher na Turški gori. Brez žrtve ni napredka.

Vzrastel je dr. Jug ter s svojimi spisi o plezalnih turah vzbudil še poslednjega spečega. Ponosna je bila vrsta naših mladih. Jug je bil mislec in je iz tega vidika našel v stenah šolo svoji podjetnosti in pogumu. Jeklena je bila njegova volja, ki je osvajala steno za steno. Pri reševanju problema Triglavske severne stene je našel dr. Jug 11. avgusta 1924 prezgodnjo smrt. Mnogo je dal našim mladim alpinistom, a dela ni dovršil. Pokazal jim je pot v planine, vzpodbujeval jih je z besedo in zgledom. Da seme ni ostalo brez kali, kažejo dejanja naših mladih, ko postajajo planine od dne do dne bolj naše.

Isti mesec, kakor Jug, je odšel tudi otrok solnca — mladi Topolovec. Tudi njega je strla Triglavska stena in ni ga več izpustila.

V kratki dobi smo torej imeli tri dragocene žrtve. Danes niti zima ne ovira naših alpinistov. Smuči so jim odprle zimske duri na stežaj. Naše planine so postale njihova last tudi pozimi. Steno za steno, vrh za vrhom so

si osvojili naši mladi. Preplezali so vse stene Kamniških planin. V Julijskih Alpah so padle stene ena za drugo. Triglavska, Prisojnikova, Razorjeva, Cmirova, Stenarjeva stena — vse so bile preplezane. Odprli, odkrili so naše Martuljkove dolomite, neznan, najlepši biser naših Alp. Preplezali so stene njegovih vrhov. Lani je bila preplezana najtežja Špikova severna stena. Sedaj lahko rečemo, da so naše planine res naše.

Lanska jesen je pobrala zopet enega izmed najboljših mladih alpinistov, De Reggija. Štirje so odšli, njihova imena, njihov spomin živi med nami.

Naša alpinistika je mlada, nje smučarji in plezalci so mladi, a njihov naprednik je velik. Vrste alpinistov se množe od dne do dne. V jekleni kopelji gora zrastejo celi možje, karšnih potrebuje domovina. Njihova pot pelje kvišku, k solncu in lepoti.

Doktrinarji

»Absolutni akuzativ v svezi s particípom perfekta (participe passé), bolj redko s participom prezenta (participe présent), nadomešča v stavku predmi stavek, natančno kakor latinski ablativi absoluti; kakor le-ti, sme se pa tudi on porabljati le, če imata nadrejeni in podrejeni stavek različne subjekte.«

Ta stavek je citat iz gramatike in slika je preplonkana iz Prager Presse. Tako se ti zdi, da si tega moža že kedaj videl, celo doživel. Pred 20 ali pred petimi leti, ali letos. Zunanjost, izraz, kretnje, in ta stavek iz gramatike, — vse to je resnično in živi. V resnici in v našem spominu.

•

Debata »francoščina ali nemščina?« je vzbudila več zanimanja, kakor si mislijo oni, ki so sodelovali. Vprašanje ni stavljeno poljubno, niti slučajno. Formalno je debata že nekolikokrat »končana«, zato ni nič hudega, če jo jaz — še enkrat končam ali sveršim ali zaključim. Nadaljevala se je v rodbinah in po kavarnah in to prav srdito. Zanimivo je bilo opazovanje. Ne samo naš 80letni dobri nono, marveč sploh stara generacija je srdito, strašno srdito branila in brani nemščino.

To je okoščina (je li, saj se reče »okolščina«?!) — katero so prezrli v onih znanih odgovorih v debati ali anketi. To pa ni kar tako. Saj je pri ustvarjanju javnega mnenja prvo, da opazuješ, katere skupine in kam se nagibajo. Mladina, vse mlajše generacije — francoščina. Vse starejše — nemščina. Starejše generacije so pri tem trdile, da je Goethejev Faust nedosežen in pa znanost, Dichter und Denker... Praktičnejši ljudje so vpraševali, kje se bo naš obrtni naraščaj vzgajal in kje bo služil kruh.

Mladina je odgovarjala: Montmartre, kultura, in sploh... Debatniki pa so govorili o mednarodnih svojstvih francoščine, in da bo kasneje prišla ruščina, poleg angleščine...

Nikdo ni vprašal bolj praktično. Čemu pa ti je jezik, čemu se ga učiš, kaj hočeš doseči ž njim?

Res, mnogo tehta praktična usposobljenost. Tehniki morda bolj potrebujejo nemščino, razven za nekatere stroke, kjer so francoski na prvem mestu. Branly n. pr. Francoski kemiki, fotografi, elektrotehniki, avtomobilska stroka, francoski, arhitekti (Newyork jih je poln!), — francoski lingvisti, historiki, — o tej k l a s i se nam niti ne sanja, ker velja obče mnenje, da so v teh strokah Nemci daleč naprej. Mnenje je zmotno. Nemški fabrikat je morda preciznejši, vsaj izdelek v seriji, ker je nemški delavec cenejši in manj individualno samostojen. Francoski tehnik za nemškim nikjer ne zaostaja, mnogokrat ga nadkriljuje.

Francoski pravnik — o, da bi (utinam!) naši pravniki primerjali nemško pravo s francoskim ali laškim, iz primerjave bi dobili mnogo dragocene pobude in novo orientacijo, katere so potrebni. Prav potrebni.

Francoski vojak. — Saint Cyr se je izkazal v vojni, in polju, o katerem smo verjeli, da je degeneriran, revoltiran, demoraliziran, je vzdržal, lepše in bolje vzdržal, ko Drei Kaiserreich, Rusi, Prusi, Avstrijanci. Vsi trije zmagalci pri Leipzigu so sto let pozneje doživeli fiasko, ki ni bil fiasko orožja, marveč fiasko kulturnega tipa nemškega.

Danes ne moreš mimo francoskega novinstva, francoske umetnosti, lepega slovstva, mimo njihove diplomacije. Ali poznaš njihove revije? Politično literaturo? To morda nič ne pomeni. Torej ceniš n. pr. arheologijo. Ali veš, kaj so Francozi tu dosegli?

Ni namreč vse filologija. Razen filologov so še tudi drugi ljudje na svetu, in če se učimo jezikov, navadno niso k temu pripomogle filološke potrebe. Tako mi je n. pr. zelo vseeno, v katerem špehu najdem najboljše specialne podatke in največ bibliografije za Antigono. Moram pa že reči, da lahko Antigona svojo bibliografijo nese zur Frau Wirthin an der Lahn. Če pojdem poleti na Akropolo, bom govoril francoski, ali pa me ne bo nikdo razumel.

Cote d' Azur, Chamonix, — ali pa Champs Elysées in Sorbonna, menim da nam povedo več, ko palača na Gendarmenmarktu. Če bi Francoz ne imel tako mizerne knjigotrške organizacije, bi tudi več Slovencev simpatiziralo ž njimi ne le politično (to, mislim, je izven debate), marveč tudi kulturno. Da je kultura tudi politika, to mnogim tudi še ni prišlo do zavesti. —

Rad priznavam: Od Nemcev imamo mnogo lepega. Kar so nam pa sistematično jemali, je pogled v svet. Mi moramo biti poliglotni, »polikulturni«. Srbohrvaščino moramo znati, dobro, in — o, to je novo poglavje. Kako se pečamo s to kulturo, s tem jezikom! Vse Muze se nam muzajo! Potem pa vprašujemo, francoščina ali nemščina? O bedaki! Zakaj pa ne laščina, jezik Danteja, Volte, Goldonija, jezik renesanse in rinascimenta, in fašizma, ki je sicer sovražen, pa vendar nek pokret, ki ga ne odpraviš, če se namrdneš. In Lahom prodajamo svoje pridelke, in se bomo ž njimi morda stepli. Torej potrebujemo njihov jezik! Ne samo za mladoporočence za Benetke, ali za bordonale nso Trieste.

Ne samo poliglotni in polikultarni, — mi moramo gojiti stalne in žive stike s sosednjimi narodi. Imamo inteligence, morda 20 tisoč duš. (Kar se lahko imenuje inteligenca.) Od teh bi moralo 5000 duš imeti stike z Lahi, drugih 5000 s Francozi, tretjih 5000 z Nemci, ostala četrtina z Rusi, Čehi, Angleži, Rumuni in Madžari. Glupost je pa, če zahtevaš, da bi vseh 20.000 znalo vse te jezike in kar spada k jezikom imelo poznanje tujih krajev in ljudi, in vzdrževalo trgovske ali drugačne stike ž njimi. Vprašanje »francoščina ali nemščina« je postavljeno čisto doktrinarno, čisto nemogoče, nepraktično, tako, kakor stavlja takšno vprašanje človek, ki je zdavnaj pozabil. Non scholae, sed vitae discimus. Vita pa ne vpraša, ali hočemo s Francozi ali Nemci, marveč nas je postavila na prag Evrope, med štirinajst in pol naroda, in nam dala nalogo, da živimo dobro, če bomo znali. Če pa ne, pa slabo.

Zakaj se

Schmoll Pasta

oziroma njene plocevinaste škatlje

ponarejajo?

Ker je **vse dobro** izpostavljeno mnogim, večkrat malovrednim ponaredbam, to je vendar staro znano dejstvo!

Ime **Schmoll** jamči za preizkušeno, **vedno izvrstno** kakovost, trpežnost in izdatnost Schmoll-ove paste. 458

Ne kuhajte kave brez Kolinske cikorije, ki ji je zdrava podlaga!

Jenö Heltai:

Trije razbojniki

(Pravljica.)

Trije razbojniki so ležali v gozdu pod staro bukvo. Nedelja je bila in delopust, zato so si preganjali čas z jalovimi sanjarijami. Govorili so o svojih načrtih za bodočnost in o tem, kakšno veliko dejanje bi morali storiti, da bi še povečali svojo slavo. In tako se je sleherni bahal s svojimi junaštvi.

Prvi je dejal:

»Jaz sem nekoč oropal liričnega pesnika!«

»To je moral biti težak posel,« je pokimal drugi. »A jaz sem storil še nekaj večjega: oropal sem razbojnika.«

In je ponosno pogledal okoli sebe.

Toda že se je tretji prezirljivo nasmehnil:

»Prava reč! Jaz sem oropal gledališkega ravnatelja.«

»Lažeš!« — sta vzrojila prva dva in sta v sveti jezi ubila bahača.

Zakaj ima zajec preklane ustnice?

(Litvanska basen.)

Nekega dne se je zajec vsega naveličal in je šel, da bi se utopil.

»Kam pa?« ga je vprašala žolna. »Zakaj si tako žalosten?«

»Kako naj bom dobre volje?« je rekel zajec. »Nihče me ne uvažuje, nihče se me ne boji, le mene mora biti vsakogar strah.«

»Ne bodi!« je dejala žolna. »Ako hočeš, da se te bodo drugi bali, je to kaj preprosta stvar. Sedi za ta-le grm in počakaj, da priženo ovce na pašo. Ko bodo že blizu tebe, plani mahoma iz svojega skrivališča; videl boš, da se neumne ovce ustrašijo!«

Zajec je poslušal žolnin nasvet in se je skril v najgostejši grm. Ko so prišle ovce tik do njega, jim je z mogočnim skokom planil naproti. Ovce so se ustrašile da nikoli tega in so se spustile v beg.

Tedaj se je zajček silno razveselil, in se je smejal, smejal — tako, da so mu počile ustnice.

Polževa dirka

Dirka, posebne sorte, pri kateri menda ne gre za to, kdo pride prej na cilj, nego kdo dospe poslednji. Zakaj želvi se očividno nikamor ne mudi. Dirko so organizirali v zoološkem vrtu v San Diegu (Zedinjene države): udeležili so se je sami malčki, ki so jezdili na želvah. Naša slika predstavlja dete, ki naganja žival k večji hitrosti. Izračunali so, da so pri tej »dirki« gibale želve s hitrostjo 0.00002 milje na uro. Naslov »polževa dirka« je bil povsem upravičen.

Zofija Kosova:

Nagelj in rožmarin

»Solnček! Solnček!« je karala mamica sinčka. »Poglej, vsi svetovi se ozirajo po tebi. Ni lepo, da se tako vedeš.«

»Mamica!« je zagostolel Solnček dobrikaje se. »Iz vsega srca te imam rad! Vse na okoli ljubim! Vse ljubim in vse ljubi mene. Mamica, tako sem srečen!«

Biserna solza je zaigrala v očeh Solnčkove mamice. Raztegnila je prelepe roke in vroče objela svojega malčka.

V sveti radosti je završalo življenje. Svet je bil kakor opojen vrt. Do najbolj skromne stvarce je vse prepevalo slavo bolnemu Solnčku.

Vsa zemljica je drhtela od življenja. Pisane livade so jo odevale, na bogatih pašnikih so mukala goveda, visoko na planinah je vriskal pastir. Ribice v vodah so nagajivo migale z repki. Prelepo so pele ptice in kraišale človeku čas.

Krasno je bilo življenje na zemlji in človek bi bil mislil, da ostane vedno tako. Toda se je naselilo zlo v srcih zemeljskih bitij. Cvetice so spoznale, da so lepe. Zavistno so se gledale med seboj, zakaj vsaka je hotela biti najlepša. Ptički so se kosali v petju. Tisti, ki niso umeli peti, so razkazovali barvo svojega perja in so se šopirili. Medved je zavladal v gozdu. Človek je pograbil orožje in je šel bit človeka. Deca je postala neposlušna. Zemljica sama je postala ničemurna. Leta in leta je že brzela okoli, da bi našla zrcalce in bi se ogledala v niem.

To je bilo že kar ostudno. Žalosten se je odvrnil Solnček od zemljice in je zajokal. Bog pa je zemljo proklel in je ukazal: »Vse kar diha, naj okameni!« A Solnčku je bilo žal zemljice. Pal je na kolena in je prosil: »Vse, o ljubi Bog? Nič je ne more rešiti?«

Nasmehnil se je ljubi Bog in je toplo pogledal Solnčka: »Zaradi tvoje ljubezni naj jo sme odkupiti solza najponižnejšega življenja.«

Zgodilo se je. Brez diha je ostalo prej brsteče življenje.

•

Dolinica ob znožju staroslavnega Triglava se je kitila s cvetjem. Opojen voni je prepravljal kraj. Razkošno grmičevje šipkov je široko opletalo po deblih drevja, ki je v svojem rdečem cvetju dajal okolici čaroben mik. Prekrasno petje ptičev je odmevalo med bregovi.

Skrita pod grmičevjem pa je samevala neznatna rastlinica z enako sosedo. Tiho sta opazovali življenje okoli sebe, boječ se, da bi ju kdo ne odkril, in sta zamaknjeno poslušali ptičje speve.

V trenotku, ko je bilo izrečeno prokletstvo, je vse okamenelo. Le nežni rastlinici sta zamaknjeno saniali dalje vso noč, dokler ju ni prebudilo jutro. Tedaj sta jeli začudeno gledati okoli sebe. Na bližnjem drevesu je sedel slavček. Odprt je bil kljunček, a ni pel. Sapica je zavela po dolinici, a vse je ostalo negibno, tiho kakor v grobu. Čudno težko je postalo rastlinicama. Radi bi se bili premaknili, pa sta bili zaraščeni v tla. Radi bi bili vprašali, radi zakričali, ali mrzel strah ju je oblival. Strašna misel ju je dušila. Molče ste se ozrli druga v drugo, čutem, da ne je zgodilo nekaj strašnega. Njiju drobni telesci sta se zvili od bolečine. V nemi boli sta jima pritekli iz srčec dve solzi, strnili se in se izlili v biserni studenček.

Videl je ljubi Bog, kako se premika ozek srebrn pas, in že je vedel vse. Pogladil si je belo brado in topel smehljaj mu je zaigral na ustnicah. Solnček je pokleknil pred Boga in rosa radosti se je zaiskrila v njegovem krasnem očesu.

»Rekel sem!« je izpreovoril Vsemogočni. »Naj postane življenje!« Tisti mah je zemljica globoko zasopla in vse življenje je zacvelo iznova. Krasna Solnčkova solza se je raztegnila v pisan pramen, ki je segal od nebes do zemlje. Prišli so angelci in so tekali po pramenu ter zalivali zemljico iz krasnih ročk.

»Mavrica! Mavrica!« se je veselil Solnček in skakal okoli mamice. A Bog je ostal resen in je dejal: »Zemljica, vstala si v življenje zaradi solze dveh ponižnih rastlinic; a da boš pomnila svoj greh, imej poslej šest mrtvih in šest živih mesecev. Ti dve rastlinici pa živita tudi v mrtvih mesecih, ker sta bili vedno čisti in dobri!«

In preden sta se rastlinici zavedli, sta se izpremenili v nerazdružljivo dvojico rdečega nageljna in večno zelenega rožmarina.

Tako sta nas drobni rastlinici oteli prokletstva in sta nam rešili vsaj polovico cvetočega poletja. Mislimo na to, ko se veselimo lepe spomladi, in pridno zalivamo žlahtnemu nageljnu in blagodišečemu rožmarinu!

Zárica — kranjski Vintgar

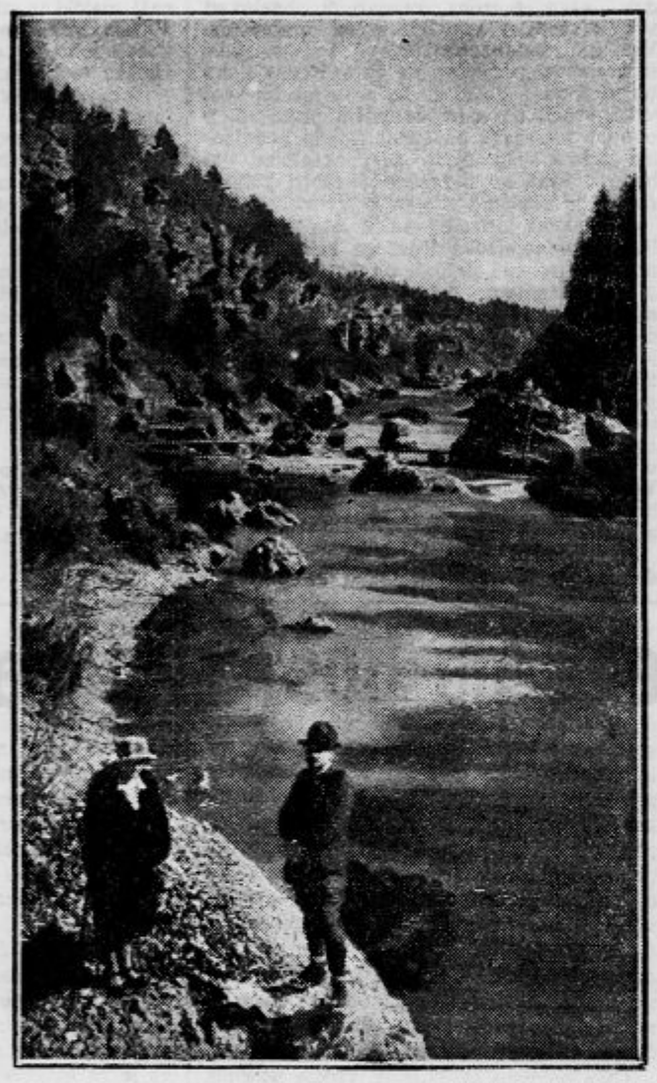

Na stotine in stotine ljubljanskih i. dr. izletnikov se giblje sleherno leto od Šmarne do Smarjetne gore naokoli po vseh hribih, ki v slikovitem gorskem vencu obrobljajo naše pestro Sorško polje na njegovem spodnjem kraju. Toda kaj je tam na zgornjem kraju Sorškega polja, kam se zarije Sava, ko izgine pod Kranjskim logom tja nekam pod one visoke, navpične, rjavkasto-rdeče peči, ki jih opazujemo tolikrat z vlaka, kaj nam prikriva vsa prostrana, gozdovita dobrava za Savo od Kranja pa do Smlednika, za to se nihče ne zmeni. Ni tam nobenih hribov, zato menda nihče ne zaide tjakaj, kakor da nam nima naša Sava tukaj ničesar povedati in pokazati.

Motite se. Enkrat je že izpregovorila prav ta nepoznana Vam pokrajina **Zárica** in glasno odjeknila. Ona je navdahnila našega pevca Sorškega polja Simona **Jenka**, razvila v njem globoko ljubezen do narave, da je čutil in živel z naravo ter slutil njeno skrivnostno življenje. In čisto uverjen sem, tudi Vas vse, ki Vas noga še ni zanesla semkaj, a imate drugače odprte oči za naravo, čaka tu — nekaj, kar ne bo ostalo brez globokega utisa v Vaši duši.

Slovenci se strašno radi pobahamo, kako lepo imamo urejeno našo deželo v turistovskem oziru itd., le jaz sem menda ona nesrečna, osovražena trma, ki noče tega uvideti. Ako bi res bilo, da imamo vse tako lepo urejeno, kako potem, da smo pustili Zárico, to krasno in velezanimivo deber do danes tako, kakor nam jo je Bog dal in v kolikor je niso v zadnjih tednih že pokvarili na zgornjem koncu?! Ali smo res v našem turizmu še tako daleč zaostali, da še danes ne vemo, kaj bi z Zárico počeli, da se niti ne zavedamo, da ona nekaj velja kot prirodna znamenitost, da te turistične atrakcije ne znamo izkoristiti v tujskoprometnem oziru, da bi s tem povečali sloves in dobrobit naše dežele?

Izbrišimo torej to sramoto, da Zárice, dasi nam je tako rekoč pred nosom, do malega niti po imenu doslej nismo poznali in pogiejmo: kje je, kaj je na njej, predvsem pa kaj nam je storiti.

Zárica (ali Zarta) je imenitna savska deber svoje vrste, nekaj sličnega kakor tudi nepoznano Kávčičje ob kolenu Save nad vasjo **Moste** pri Žirovnici ali kakor Vintgar pri **Bledu** ali Korana pri Plitvičkih jezerih. Ta tesen prične dobra 2 km niže Kranja ob Savi pod vasjo Čirče in neha šele pri umetnem jezu nad **Medvodami**. Tostran Zárice leži Sorško polje, na levem bregu Save pa Krajnsko polje. Med njima torej se je zarila Sava in izprala okrog 50 m široko in nad 30 m globoko strugo skozi trdo, baje še predledniško (predglacijalno) prodno naplavnino, tako zvano laboro. Vsa ta nad 11 km dolga deber kaže divjeromantično lice. Iz dna Save mole velike čeri, ob krajeh leže odkrhnjene debele, silne skale, vseskozi pa spremljajo divje valovečo Savo fantastične, v vodoravnih skladih naložene navpične peči. In po čelih in stenah teh peči — v višini okrog 350 m — rastó prave planinske pečnice ali očnice, kakor po naših snežnikih! Neverjetno ali res. Kdor ne verjame, prosto mu, da se v letošnji letni sezoni o tem na lastne oči prepriča. Najzanimivejši del Zárice ste gornji dve tretjini Savske debri tja do vasi **Podreče** nasproti Sv. Valburge pri Smledniku. Tu je bil rojen pesnik Simon Jenko (1835. do 1869.), poznejša mladostna leta pa je preživel v vasi **Praše**, med Mavčicami in vasjo Jamo, odkoder se nam nudi skoro s ceste velezanimiv pogled v Zárico in na onkraj Save ležečo vas **Trbóje**. Omenim še, da je v Prašah tudi gostilna, da bo vsem in v vsakem oziru ustrežno.

Pred kratkim smo zaznali, da nekaj poka in se ruši v tej krasni romantični Zárici in kmalu na to smo čitali «Protest proti razstreljevanju skal v Zárici» iz Kranja (gl. «Jutro» št. 86. z dne 10. aprila). Tu poročajo, da že drugi mesec ljubljanska Stavbna družba s polno paro razstreljuje čeri v Savski strugi, kar da je v interesu «Jugo-češke» i. dr. tvorniških podjetij v Kranju itd., in da je upati, da bodo razni činitelji in organizacije napravile pešpot po desnem bregu Save skozi Zárico.

Vestni kranjski kronist naj mi dovoli, da to zadnjo njegovo novico nekoliko izpopolnim. Ni nam samo za prehod po desnem bregu Zárice. Ta prehod od Brega spodaj za Savo navzgor že prav za prav obstoja, čeprav v obliki kozje stezice. V prvi vrsti nam gre za most čez Savo v Zárici, kako ga bomo postavili sedaj, ko so nam porušili vse čeri tam v Savi na zgornjem koncu Zárice, preko katerih bi ga bili lahko z malimi stroški položili, in sicer tej naravi primeren naravni most, a so nam ta lepi načrt uničili. Čez, čez bi mi radi na zgornjem koncu Zárice preko Save, da si tudi še z nasprotnega brega pogledamo to prirodno znamenitost in da pridemo odtod, brez ovinkov skozi Čirče in potem hkrati še skozi sosedno istotako znamenito **Kokrsko deber** navzgor v Kranj. To bi bila prava, edino umestna kombinacija in v interesu tujskega prometa osobito za Kranj. Verujte mi, ta pot bi bila zelo zanimiva, privabila bi mnogo domačih izletnikov, posebno Ljubljančanov in Hrvatov in Kranj bi pridobil s tem še nekaj, na kar bi lahko tudi inozemskega turista opozoril.

Kranjski kronist se po suhi konstataciji razstreljavanja v Zárici dalje ne spušča v zadevo, zato naj še nekaj nadomestim. Gospodje podjetniki, ki ste nam pokvarili naš načrt in v precejšnji meri pokvarili tudi romantiko lica zanimivega vhoda, oziroma izhoda iz Zárice, blagovolite vpoštevati težnje slovenske turistike in v skupnem prizadevanju z mestno občino kranjsko, Kranjsko podružnico SPD i. dr. činiteljev v Ljubljani itd. pomoči, da realiziramo gori omenjeni načrt in to čimprej. Sedaj se dela v Zárici, sedaj je prilika, ako jo izpustimo, pade zopet vsa stvar za dolgo časa v vodo.

Upošteva naj se tudi, da most čez Savo na zgornjem koncu Zárice ni važen zgolj samo v turističnem oziru, temveč bo most dobrodošla prometna zveza za vse vasi: Čirče, Hrastje, Drulovko i. dr., kajti čez 4 km dolgi tok Save od kranjskega mostu pa tja do broda pod vasjo Bregom ni sedaj nobenega prehoda čez Savo.

Ljubljanskim izletnikom, ki bi se radi že sedaj ogledali Zárico, vsaj površno, naj služi naslednje: Sedanje kozje stezice skozi Zárico od Brega navzgor spodaj ob Savi ne priporočamo še, najmanj pa v navadnih čevljih. Pot je potreben popravila. Bolje si je izbrati za enkrat naslednja pota:

a) od železniške postaje **Bitnje**, čez polje in gozdiče ssi. na **Breg** 3 km, tod čez Savo (imejte pripravljen drobiž za brodnika), dalje po desnem bregu Save **zgoraj nad** Zárico skozi Hrastje in Čirče ter skozi Kokrsko deber navzgor v Kranj 4 km. Komur je ta izlet prekratek, naj ga podaljša na Šmarjetno goro 651 m, da jo spozna tudi še sedaj, predno bo stekla tja gor lepa **avto cesta!** Menda ja, zakaj pa ne? Tudi to upam še doživeti, kadar bodo kranjski mestni očetje prav izpregledali, kaj je na Kranju in kaj okrog njega.

b) od železniške postaje **Reteče-Gorenja** vas čez dobravo na **Podrečo** 4 km (rojstni dom Simona Jenka), odtod čez Savo v Trbóje (mikavno kopališče v Savi tod je sedaj še premrzlo) tu zopet čez Savo ter skozi Praše in Jamo na Breg 5 km ter dalje kakor pod a).

c) najhujši turisti «Šmarnogorci» pa jo udarijo lahko na Smlednik in dalje kakor jih je volja navzgor za Savo ob Zárici do Kranja.

Zdi se mi, da nikakor ne gre podcenjevati kranjskih dičnih gospa in gospodičen, zato se obračam nanje s specijelno vljudno prošnjo: napravite cvetlični dan ali planinski dan ali sejem ali kako drugače zrevolucijonirajte vse «fante in dedce» v Kranju, da rešimo enkrat to nebogljeno Zárico. Plačilo za Vaš trud gotovo ne bo izostalo, kajti od tistihmal, ko bomo spustili prvikrat ljubljanske turiste in pa še Zagrebčane skozi Zárico, Vam nikdar več ne bo tako — dolgčas, kakor doslej v Kranju.

Rud. Badjura.

Nazaj k naravi in človeku!

Začetnika skavtizma sta Američan Ernest Thompson Seton in angleški general Boden Pourel. E. T. Seton je l. 1902 ustanovil organizacijo «Indijanskih gozdovnikov» v Ameriki. V prostem času je vodil mladino iz mesta v naravo, kjer so taborniki sami kuhali, se zabavali in proučevali prirodo.

Drugi ustanovitelj skavtizma general Boden Pourel je v burski vojni l. 1899 branil trdnjavo Moseking. Ko mu je zmanjkalo vojakov, je organiziral izvidniško četo mladeničev, katera se je dobro obnesla. Po končani vojni ni zapustil disciplinirane čete, temveč jo je vzgajal naprej, ji pridobival novih članov in ustanovil organizacijo «The Boy Scout» (izvidniških dečkov). Opisal je svojo vzgojno metodo v knjigi «Scouting for Boys», katere se je razpečalo v enem samem letu nad 200 tisoč izvodov.

Skavtska ideja se je hitro razširila po vseh evropskih državah. Med Slovani so uvedli skavtizem prvi Čehi in Poljaki, ki štejejo danes preko 15 tisoč skavtov. V naši kraljevini se je osnovala ta organizacija najprvo v Srbiji l. 1911 kot četniško odelenje «Saveza trezvene mladeži», od leta 1917 pa obstoja kot odsek «Društva za zaščito jugoslovenske dece».

Leta 1921 se je osnoval «Savez izvidnikov in planink» s sedežem v Beogradu. Savez je član «Mednarodne skavtske zveze», od 25. julija 1922 tudi član «Slovanske skavtske zveze» (Poljska, Češkoslovaška, Rusija in Jugoslavija) ter šteje nad 65 stegov s preko 4 tisoč člani. V Sloveniji se je osnoval prvi steg v Celju l. 1922, kmalu nato avgusta tudi v Ljubljani. Sledili so še stegi v Mariboru, Trbovljah, Kočevju, Kamniku in Kranju. Letos se je steg v Trbovljah razpustil, ker ni bilo primernega voditelja in radi finančnih težkoč. Pred nekaj leti se je ustanovila «Skavtska župa za Slovenijo» v Ljubljani.

Organizacija

Najmanjša edinica skavtske organizacije je vod, ki šteje 20 mož. Vodi ga vodnik (vodnica). Štirje vodi tvorijo četo (kolo), poveljuje mu četovodja (kolovodja). vse čete (kola) tvorijo steg. Četa šteje 40 mož, steg 200. Vsi stegi v eni državi tvorijo savez. Več savezov v državi ne sme obstojati.

Vsaka organizacija se deli na šest odsekov: Čebelice (deklice) in volčiči (dečki) od 7—11 leta, skavti — skavtke (planinke) od 11—18 leta in roveri od 18 leta dalje.

V Ljubljani je osem čet. Čete izvidnikov so: Črtomirova, Triglavska in Iztokova; planinke imajo eno kolo in sicer: «Savsko kolo», stanarice pa «Kolo kraljice Alenke»; volčiči «Čopor kraljeviča Marka» in roveri Perunovo četo.

Vsak vod ima enkrat na teden sestanek. Na sestankih razpravlja o prvi pomoči, uči se teoretično postavljanje šotorov in podobnih stvari. Enkrat na mesec se vrši četni sestanek in po potrebi tudi sestanek stegov.

Ideologija

Program skavtizma je zelo obsežen in raznolik ter močno vpliva na zdravje, na moralo in intelekt.

Boden-Pourel kot globok psiholog in odličen pedagog, nam je podal tako dovršen in dober sistem, da mu sploh ni potreba ničesar dodati ali ga okrniti. Vaška deca, ki je odrasla v svobodni naravi, je mnogo bolje razvita nego mestna deca. Znano je tudi, da je mnogo bolj razvita ona deca,

Taborišče

ki se bavi s športom, ki redno zahaja v telovadna društva, od dece, ki ničesar sličnega ne dela. Skavtizem združuje obe zahtevi ter jih v polni meri zadovoljuje.

Izvidniški zakoni so polni najvišjih moralnih pravil n. pr.: drži dano besedo, bodi trezen, reden, varčen, poslušen, vljuden, bodi prijatelj ljudem in živalim, bodi skromen, vesel in razpoložen. Izvidniški zakoni zahtevajo nadalje od izvidnika, da vsak dan napravi vsaj eno dobro delo, da vsakemu priskoči na pomoč, če je v nesreči

Družina ob svetem ognju

— če tudi bi bilo to združeno z nevarnostjo za njegovo lastno življenje.

Namen skavtizma je vežbanje spretnosti, ki so potrebne za življenje, gojenje ročnega dela ter izdelovanje skavtskih potrebščin. Stremljenje mu je tudi odvajanje mladine od razvad, zlasti od kajenja in alkohola.

Taborniki vlečejo vrv

Skavtizem in Sokolstvo

Naš odnošaj napram Sokolstvu ne more biti drugačen, kakor napram vsem sportskim združenjem in klubom, namreč prijateljski. Sokolstvo izpolnjuje del skavtizma, ono mu lahko mnogo pomaga kakor lahko i skavtizem pomaga Sokolstvu ter ga spopolnjuje.

Naši najboljši izvidniki bodo najboljši Sokoli in obratno. Razlika leži samo v tem, da žive izvidniki bolj v prirodi.

Delovanje

Ljubljanski skavti so priredili do sedaj sledeča taborenja o velikih počitnicah: v Kamniški Bistrici, v Žirovnici, dvakrat v Bohinju in enkrat na otoku Krku blizu Omišlja.

Celjski skavti so priredili 10 dnevno taborenje v Logarski dolini. Priredili pa so tudi več skupnih izletov v okolico.

Mariborski skavti so lansko leto taborili na Gorenjskem. Njihov tabor se je razprostiral na lepem, velikem travniku na vzhodni strani Lampetovega bajerja v Žirovnici. Tudi vsi ostali stegi so priredili uspela taborenja in skupne izlete.

Lansko leto so se udeležili ljubljanski skavti manifestacije za neodrešene brate, katero je priredila «Jugoslovenska Matica».

Vsako soboto je priredil steg uspela predavanja s skioptičnimi slikami. Predavali so vedno sami strokovnjaki.

Do sedaj so priredili ljubljanski skavti dve razstavi skavtskih del, ki sta zelo pripomogli k razširitvi ideje skavtizma med Ljubljančani. Poleg tega pa prirejajo vsako soboto in nedeljo izlete v bližnjo in daljno okolico.

Življenje v taboru

Pri izletih odide naprej tehnični oddelek izvidnikov. Ta ima nalogo, postaviti tabor in pripraviti vse za 100 skavtov. Treba je napraviti kuhinjo, nabirati les, postaviti sveto ognjišče, ob katerem se vrše posvetovanja in večerna zabava. Daleč v gozdu morajo biti primerna stranišča, za kuhinjo pa globoka rupa za odpadke, ker higijena je v taboru glavna stvar.

Mnogo dela je s šotori. Sredi vseh šotorov stoji velik šotor, v katerem se vrši zabava v dežju in kjer se lečijo eventualni ranjenci. Ob vsakem šotoru je treba izkopati globoke jarke, ki odvajajo deževnico.

Okoli svetega ognjišča se razprostirajo amfiteatralno sedeži in v njihovi sredi je sedež starešine.

Kar krasi tabor, so totemi. Srednji totem je iz lipe izrezljan zelen zmaj, ki sedi s podvihanim repom in razprostrtimi perotmi na tri in pol metra visokem, lepo izrezljanem in poslikanem stebru. Pod zmajevimi nogami je skavtska lilija in na obeh straneh vihrajo trakovi v državnih in slovenskih barvah. Potem so še totemi funkcijonarjev: Bistrega očesa, Medvedjega srca in Kenguruja.

Življenje v taboru poteka v strogem redu. Podnevi se razgube izvidniki po gozdovih, kjer se vadijo v zasledovanju, postavljanju preprostih vigvamov, signaliziranju, čitanju kart in spoznavanju terena. V skavtskih igrah se urijo vsa čutila, se vadijo v obvezovanju ranjencev ter sploh v prvi pomoči.

Pa tudi v taboru samem je mnogo dela. Izvidniki se vadijo v vsem, kar je potrebno in koristno za življenje.

Celo mrak prinese svoje veselje. Ko ugašajo na gorah in oblakih zadnji žarki solnca, se začno zbirati skavti okoli taborneg ognjišča, kjer je pripravljena grmada. Tedaj sede starešina na svoj sedež, varuh ognja pristopi h grmadi. Vse utihne in sveti ogenj oblame grmado. Nato začne brat taborovodja čitati in vsi ga vestno poslušajo ter se vtopijo v čudne doživljaje nam sorodnih ljudi. Po čitanju se vrše deklamacije. Mladim srcem govori tu v lepi prirodi Shakespeare, Župančič, Cankar. Končno zaorijo še pesmi in nato utihne vse. Nastopi dveminutni molk. Samo prasketanje ognjišča čuješ. To je najlepši in najsvečanejši trenutek življenja v taboru. Še kratek pozdrav in vse se razide k počitku. Po kratkem posvetovanju tabornih vodij ostane po koncu le straža, ki nas v družbi mogočnih gora čuva vsega zlega.

Mednarodni stiki

Direktno jih sicer nimamo, temveč potom glavnega stana (saveza) v Beogradu s Čehi, Angleži, Francozi, Nemci, Italijani in drugimi. Z vsemi narodi so skavti v dobrih in iskrenih odnošajih.

Lansko poletje so bili nemški skavti gostje ljubljanskih skavtov: bili so na našem lepem taboru ob Bohinjskem jezeru, kjer jih je očarala lepota naših krajev. Letos so se Nemci revanžirali ter so povabili naše skavte na tritedensko potovanje po južni Nemčiji. Naši skavti so se odzvali rade volje povabilu. Med udeleženci izleta je bil eden iz Maribora, trije iz Kočevja in pet iz Ljubljane. V vseh mestih so navezali stike s tamošnjimi skavti.

Bodoče naloge

O Binkoštih proslavijo ljubljanski skavti petletnico ustanovitve ljubljanskega zmajevega stega z vzornim taborom vseh slovenskih skavtov v bližini Ljubljane. Ob velikih počitnicah pa priredijo sledeča taborenja: na otoku Krku blizu Omišlja bosta dva tabora: eden za planinke in eden za izvidnike. Planinke bodo taborile tam, kjer so bili lansko leto češki skavti. Taborile bodo popolnoma samostojno. Njihov tabor bo precej oddaljen od tabora izvidnikov. Tretji tabor bo zopet v Bohinju.

V prihodnjih počitnicah bo ob Plitvičkih jezerih velik skupen tabor, v katerem se

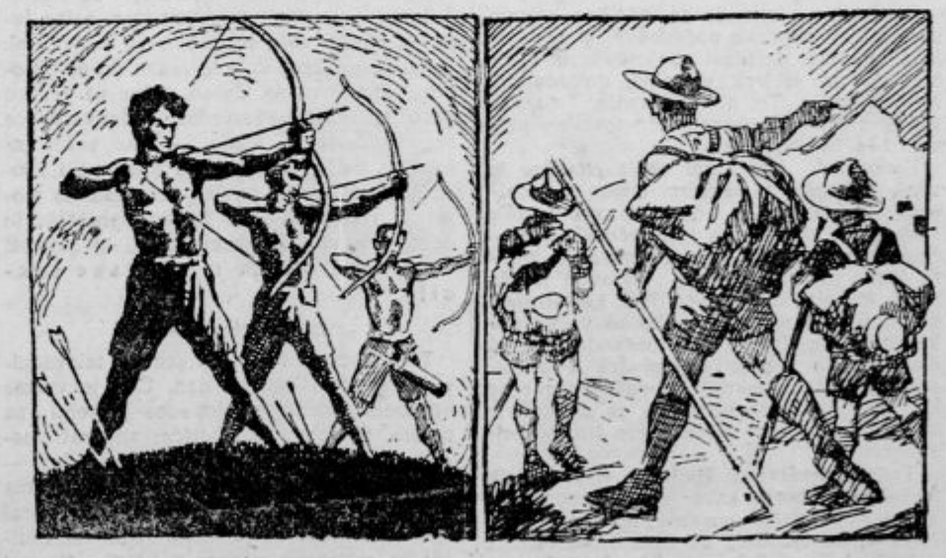

Vaje z lokom. — Na poti

bodo vršile tekme. Ljubljana pošlje na to tekmovanje 25 dobrih tekmovalcev.

Končno prirede naši skavti izlete po Dalmaciji in drugih pokrajinah naše države.

Statistika

V celi Sloveniji je okoli 400 skavtov. V Ljubljani jih je 200, v Mariboru 50, v Celju 30, v Kamniku 30, v Domžalah je četa, kateri pripada stegu v Kamniku in šteje 20 izvidnikov, v Kranju 30 in v Kočevju 30.

Skavtizem se razširja

Angleški «Scouting for boys» je bil osnovan l. 1907 ter je danes razširjen po celem svetu.

Knjige Boden-Pourela, kjer opisuje svojo metodo, je v 7 letih doživela 6 izdanj ter je bila tiskana v pol milijonski nakladi. Nastala je že cela skavtska literatura in to ne samo v angleščini, temveč tudi v mnogih drugih jezikih. Dve leti po 1. angleškem izdanju je bila knjiga prevedena v nemščino («Pfadfinderbuch»), a skoro nato tudi na francoski, poljski, švedski in ruski jezik.

Ko se je skavtizem globoko ukoreninil na Angleškem, se je organizacija brzo razširila po vseh angleških kolonijah in drugod, v Ameriki, Nemčiji, na Madžarskem, v Švici, Italiji, Španiji, Rusiji in na Japonskem. Danes imamo že na milijone dečkov, ki so enako oblečeni: siv klobuk (kakor amerikanski «kou-boji» ali kakor Buri), kratke hlače in barvasto srajco, dobro obuvalo, ovratni robčič turistovska palica, nahrbnik, s polno taborno opreme.

V Franciji, Španiji in Madžarski so spremljali patronažo nad skavtskimi udruženji prvi državniki, politiki, častniki in književniki.

V čolnu

Skavtizem in šolstvo

Ministrstvo za prosveto se je začelo zelo zanimati za naš pokret. Priporoča učiteljskim in profesorskim krogom, da razvoja skavtizma ne ovirajo z neumestnimi prepovedmi, temveč naj ga podpirajo z vsemi močmi. Priporoča srednješolskemu dijaštvu vstop v organizacijo. Dalje odreja, naj se od strani šolskih ravnatelistev dela za čimprejšnjo ustanovitev organizacije, kjer ista še ne obstoja.

Mladi, požrtvovalni profesorji, učitelji, oficirji in drugi! Čaka vas mladina! Vaša dolžnost je, da ji pomagate!

Jutranja telovadba na prostem

Podmladek Rdečega križa

Tiho in brez brupa se je zadnja leta razgrnila preko naših krajev organizacija, v kateri polje eden najidealnejših pokretov mladine. To je podmladek Rdečega križa. Ali veste, da imajo učenci in učenke v najnižjih razredih ljudske šole pa do najvišjih letnikov srednjih in meščanskih šol svoje posebne odbore, da se vrše seje, da razvija tu naša omladina posebno delavnost in da v okviru enega programa bleščé visoki ideali telesnega zdravja, varčnosti in ljubezni do bližnjega ter najvišji ideal

vsečloveškega bratstva? Kar je bilo še pred leti fantom tujega modrijana, to je danes stvarnost: **Pomladku Rdečega križa v naši državi odgovarjajo enaki podmladki po vseh kulturnih državah.** Milijoni mladine žive v enakih organizacijah, v milijonih nežnih glavic tlejo iste plemenite misli in se užigajo enaki ognji hrepenenja po višjem življenju.

Pokret pomladka Rdečega križa je mednarodnega izvora. Ideja je prišla iz Amerike. Tekom svetovne vojne se je ameriška omladina posvetila karitativnemu delu med ranjenci, zbirala sredstva za bolnice, kupovala darove, skrbela za higijeno in zdravje. Iz priložnostnega delovanja se je razvila ideja trajnega vzgajanja mladine za cilje zdravstva, pomoči do bližnjega in mednarodnega bratstva. Tako je vznikla organizacija podmladka Rdečega križa.

Podmladek Rdečega križa ima v naši državi kratko, zato pa tem bogatejšo preteklost. Ves pokret vodi glavni odbor v Beogradu. Slovenski kraji tvorijo enotno oblast. Na čelu podmladkovega pokreta v Sloveniji stoji **oblastni odbor** v Ljubljani. Podrejeni so mu **okrajni in krajevni odbori**, ti pa **odbori ter končno razredni odbori**. V obratni smeri dobimo isto organizacijo od nižje do višje stopnje. Razredni odbori nastajajo začetkom šolskega leta nove odbore, ki obstojajo iz predsednika, tajnika in blagajnika ter njihovih namestnikov. **Že same volitve teh razrednih odborov navajajo deco in mladino k nazornemu pojmovanju demokratičnih institucij ter državljanskih dolžnosti.** Koliko neprisiljene radosti in samotvornosti, koliko inicijative, skupnega razmišljanja in enotnih akcij, ki jih prej nismo poznali!

Čemu služijo ti šolski in razredni odbori, kakšne so njihove neposredne zadače? Evo par programatičnih točk:

1. Vsak član naj goji v sebi zavest o plemenitih ciljih Rdečega križa v mirnem in vojnem času.

2. Zbira in izpopolnjuje naj temeljna pravila telesne in duševne higijene ter jih ostvarja v praktičnem življenju.

3. Udejstvuje se naj na praktičnih poljih humanosti in pomoči do bližnjega.

4. Vzgaja se naj v nacijonalnem duhu in v ljubezni do domovine.

5. Neguje naj občutke radosti pri izvrševanju dobrih del. Goji naj ljubezen do dece v tujih mestih in deželah ter zbira denar in druga sredstva, da podpira bolestne in siromašne tovariše, da lajša bedo itd.

Iz teh razrednih in šolskih odborov je zadnja leta prišlo v našo mladino toliko higijenskega znanja, kakor prej v celih desetletjih. Danes ni več mladinca brez zobne ščetke, vsako dete ve za osnovne principe telesnega negovanja, ve, da mu je potreben zrak, da so kopelji potrebne, da so dobrosrčna dela najlepši čini človeškega življenja.

V teh razrednih odborih se nabirajo osnovni **fondi za ferijalne počitniške kolonije.** Koliko veselja je s temi kolonijami, kako vsak hrepeni za tem, da pride v kolonijo! Na velike počitnice se raduje skozi celo šolsko leto. Res, da te kolonije še niso zadosti razvite. Toda prvi koraki so storjeni in odslej pojde ladjno naprej: **Kolonije ob morju, kolonije v visokem gorovju s taborjenjem, z gozdovništvom, s plavalnimi in sportnimi tekmami s skupnimi izleti v bližnjo in daljno okolico.**

Fondi za te kolonije se marljivo zbirajo v temeljnih edinicah podmladka, ki razvijajo s tem tudi dolžnost varčevanja in štednje. Vse to se vrši vztrajno, dosledno in sistematično. To ni igračkanje, marveč predpisano, toda obenem prostovoljno prevzeto in izvajano delo.

Podmladek ima tudi svoje **čitalnice in svoje knjižnice z mnogimi lepimi in poučnimi knjigami. Tu najdemo vse letnike «Glasnika podmladka Rdečega križa». Podmladek prireja cvetne dneve in nabira javno za svoje svrhe.** Naravno je, da stopi na plan predvsem pri **katastrofah, kakor je bilo na pr. leni, ko so velike pokrajine naše države bile poškodovane od elementarnih poplav. Podmladek v posedinih zavodih in pokrajinah naše države je kar med sabo tekmoval, da se nadkrili v delih dobrodelnosti in da zbere čimveč prispevkov.**

Takole **društveno življenje v razrednih in šolskih odborih,** kakor v celem podmladku ima še svoje posebne in svojevrstne mikavnosti. Od časa do časa prispevajo iz **daljnih tujih dežela dopisi nezanih podmladkarjev in podmladkaric,** ki izmenjavajo pozdrave s tujimi neznanci. Čitajo se dopisi iz **Združenih držav in drugih prekomorskih dežel.** Zgodilo se je tudi že, da je dospelo pisemce **japonskega podmladkarja v naše kraje.** Koj so bili napisani odgovori in slovenska pisemca so romala v tuje, neznane dežele, da tamkaj na enak način razvesele enako živahna mlada srca. **Od časa do časa prispelo iz tujih krajev omoti in zaboji z darovi,** ki se razdele med najrevnejše in najbolj pridne podmladkarje. Seveda so to večinoma malenkostni darovi, knjige, slike in ročna dela, ki pa nosijo na sebi pečat ljubezni, ki sega preko kontinentov in morja ter išče sorodnih duš.

V razrednih in šolskih enotah življenje podmladka s tem vsem še ni izčrpano. Podmladek prireja **akademije** in veselice ter se zlasti intenzivno posveča **ročnemu delu.** Tej panogi so tudi osrednje oblasti podmladka posvetile pažnjo ter organizirale za učiteljstvo posebne tečaje ročnega dela.

Moramo omeniti še **vrtove, ki jih obdeluje podmladek.** Ti vrtovi so zlasti umestni na deželi kjer ima vsaka šola svoj zelen vrtič. Učitelji in učiteljice uče podmladek, kako je treba ravnati in obdelovati vrt, kakšni so temelini pojmi vrtnarstva. Vse, kar podmladkar izve v šoli, poizkusi in preizkusi praktično na vrtu. Pozneje mu bo to dobrodošlo in ko bo odrastel, bo svoj vrtič uredil po najmodernejših principih. S tem bo vse naše podeželje dobilo popolnoma drugo sliko, zlasti naše naselbine, ki bodo v kratkem okrašene z dobro kultiviranimi in smotrno urejenimi vrtovi.

Podmladek priredi vsako leto svoj veliki **«Dan pomladka Rdečega križa»,** ki se praznuje po celi državi. Le še par zgledov o **humanitarnem delovanju našega podmladka.** Kot rečeno, se zbirajo drobni fondi za razne namene. Ti fondi se uporabljajo predvsem za najbližnje namene. Tu je treba podpreti siromašne tovariše in jim pomagati pri nakupu šolskih knjig. Tam je treba obleke druge v nujnih slučajih tudi denarne pomoči za rodbino. Vse to se vrši v edinicah našega podmladka v 10. točkah. **Vsako leto dobi koledarček** z zanimivo vsebino. Vsak razred ima končno svojo **priročno apoteko** za slučaj nesreče ali nezgode.

Navedimo sedaj nekaj točk iz **pouka o domači in šolski higijeni,** ki za dobivajo naši malčki in naši omladinci v podmladku: V tem oziru se vrši reden pregled dece, kože, zobovja, oči, ust, nosa, srca, pljuč. Obleka mora biti snažna, v odmorih so odrejene vežbe šetnje, teki in razne sportne igre. Higijensko je treba urediti vso opremo šole garderobe, igrišče dvorišče.

Posebno skrb je podmladek posvetil opremi šol in zavodov s **kopalnimi napravami.** Namen podmladka je, **da dobi vsaka šola svojo kopel.** Učitelji predavajo o prvi pomoči o nezgodah.

Podmladek ima danes približno 200 šol po celi Sloveniji. Igrišč je 58. Delavnic za moško ročno delo je bilo osnovanih 32. Šolske vrtove ima 122 šol. Večina šol je imela tudi svoje posebne šolske nadzornike. Šolskih kuhinj je bilo 14. Itd.

Če ves ta pokret uvažujemo s pedagoške strani, potem bomo razumeli resolucije mednarodnega vzgojeslovnega kongresa, ki se je vršil pred 2 letoma v Parizu in kjer so priznani vzgojitelji celega sveta priznali, **da tiči v pokretu podmladka Rdečega križa nova, živa smer pravega vzgojeslovja...**

Krêpi svoje telo, da boš čvrstega duha!

Sokolska omladina.

Velik del naše omadine gre skozi mogočno institucijo Sokolstva. Tu si utrjuje svoje nežno razvite mišice in prejema mladostne pobude. Evo par bežnih podatkov o teh prvih stikih mladine s Sokolstvom, o sokolski omladini:

Življenje v telovadnici.

Najraje vas bi povabili v telovadnico. Tam ni praznote, ko je napovedana telovadna ura za deco ali naraščaj. Prostorna telovadnica je polna živahnih malčkov, ki igrajoč in smejoč se čakajo na pričetek telovadbe. Na povelje: »Pozor!« utihnejo na mah ter se na nadaljnje povelje tiho uvrste v svoje vrste. Sicer tega prvikrat, ko so stopili kot šestletna deca v telovadnico, niso bili vajeni — toda priučili so se z lahkoto s o k o l s k i d i s c i p l i n i. Od šestega leta pa nekako do 14. leta so stari ti mladi junaki. Kako samozavesten je njihov korak! Pazljivo gledajo na vodnika - člana, kadar jim kaže vajo, in s trdno v o l j o, da jo čim najbolje ponove, stopajo drug za drugim k orodju. Zopet drugi se vežbajo s palicami, tretji se uče proste vaje. Z lic sije radost, oči žare zadovoljstva. Z veseljem jih vodi pot v telovadnico, veseli in razigrani jo po končani vežbi zapuščajo. — Ko pa bo j a v n i n a s t o p, bodo oblekli rdeče košulje, se vstopili v močno četo ter na junaškem mejdanu pri j a v n i t e l o v a d b i pokazali, kaj so se naučili, kakšne uspehe so dosegli pod vodstvom vodnika.

Vrste in število sokolskega naraščaja in dece v Sloveniji.

Danes nahajamo skoraj v vsakem sokolskem društvu poleg odraslega članstva še dvoje pripadniških kategorij: d e c o od 6. do 14. leta in n a r a š č a j od 14. do 18. leta. Običajno vežbata in delujeta obe kategoriji ločeno ena od druge, kar je z ozirom na starost in z njo spojene okoliščine razumljivo samo ob sebi. Le v nekaterih manjših društvih manjka ena ali druga navedenih kategorij vsled pomanjkanja vodnikov ali vsled premalega števila. V Sloveniji imamo danes 137 sokolskih društev in odsekov, ki štejejo 1321 moškega, 1033 ženskega naraščaja: 1766 moške in 1794 ženske dece. Skupno znaša število sokolske mladine 3914 oseb, t. j. okroglo 1.4% vse slovenske mladine.

V večjih sokolskih društvih, kjer je mnogo dece in naraščaja, nahajamo posebne m l a d i n s k e o d s e k e, ki jih vodijo starejši izkušeni člani, večinoma bivši vaditelji in telovadci. Naši Sokoliči in Sokoličice se s tako radostjo oklenejo vsakega, ki jih ima rad in ki se zanje zanima.

Sokolstvo se je vedno zavedalo svojih dolžnosti napram mladini. Ako tudi je bilo samo skromnih rok, je vendar vedno skušalo nuditi mladini tudi sokolsko čtivo, bodisi v obliki naraščajskega lista, bodisi potom knjig in brošur. Že pred vojno je izhajalo glasilo naraščaja »Naša bodočnost«, po vojni pa izdaja Učiteljska tiskarna z vso požrtvovalnostjo lista »Sokolič« in »Naša radost« pod uredništvom znanega sokolskega delavca brata Ivana B a j ž e l j a. Oba prinašata sestavke v cirilici in latinici, srbo-hrvatsko in slovensko.

Sistem vežbanja.

Kako vežba deca v Sokolu? Deca mora vežbati tako in po takem načinu, kakor to odgovarja konstrukciji dečjega telesa in njeni duševnosti. S tega stališča moramo presojati vse, ves ustroj mladinske vzgoje. Mladini so postavljeni za vodnike starejši vaditelji, po možnosti s pedagoško predizobrazbo, ki so ob enem dobro podkovani v Tyrševem telovadnem sestavu in vedo, kaj je za mladino koristno ali škodljivo. Saj ima omenjeni sistem toliko raznolikih vaj, ki so sliovito primerne, kakor lahke proste vaje, vežbe s praporci, palicami, za starejši klje itd. Imamo vse polno iger, poleg tega se skače, teče brez ovir in z ovirami, meče žogo, igra kolo in razno drugo. Osobito se pazi na to, da so vežbe za žensko deco in naraščaj popolnoma odgovarjajoče sestavi ženskega telesa. — Vse vežbe za mladino vodijo po društvih prednjački zbori, ki imajo skoraj povsod referente za moški in referentinje za ženski naraščaj in deco. Ravnotako imajo župni in savezni Tehn. odbor posebne m l a d i n s k e s e k c i j e.

Letna telovadišča.

Toda deca se ne vežba samo v telovadnici sistematski dan na dan. Čim je vreme ugodnejše, mora se telovadba preseliti na prosto, na letno telovadišče; smatrati moramo zaprte telovadnice le kot zasilne — na svežem zraku pride telovadba, oziroma njen vpliv mnogo bolj do veljave. Skoraj vsa sokolska društva imajo letna telovadišča in pričenjajo v zadnjih letih čimprej spomladi z vežbanjem na prostem. Kot zelo uspešno se je izkazalo v zadnjem času prirejanje pešizletov. Malo se vežba korakanje, deca se uči v teku, med odmorom ponavlja proste vaje — toda tudi spoznava bujnost in lepoto narave ter jo pričenja ljubiti. Par kratkih stavkov o lepoti domovine vžiga v srcu ljubezen do rodne grude in dviga samozavest mladine. Ali more ona ostati hladna sredi zelenih travnikov, bujnega žita, cvetočih rožic, ob pogledu na naše holmce, brda, gore in silne gorske velikane, ki stražijo našo lepo domovino?

Toda pojdimo še dalje. V vročih poletnih mesecih vodijo vsakoletno večja mestna društva cele čete sokolskih borcev — same mladine — na večtedensko letovanje. Inicijativo je dalo za to prvič sokolsko društvo v Beogradu leta 1921. Tedaj je kampirala deca nad dva meseca v okolici Vranja. Od tistih dni pa so sledila tudi druga društva temu vzgledu; vsako leto je več sokolske mladine na letovišču pod šotori izven mest.

Telovadba ne sme postati suhoparen šolski predmet. Zato je Sokolstvo obogatilo in okrasilo redno delo v telovadnicah s celo vrsto prijetnih dolžnosti, lepih prireditev. Imamo posebne tekme dece in naraščaja v igrah, prostih vajah, na orodju, v lahki atletiki, ki mladino silno zaposlijo, pa ona igraje in z veseljem premaša vse napore. In kako se merijo ti naši mladiči med seboj!

Imeli smo v zadnjih letih polno društvenih, okrožnih in župnih tekem. Nadvse razveseljivo pa je bilo število naraščaja ob priliki saveznih tekem na I. jugoslovenskem vsesokolskem zletu v Ljubljani, kjer je na stotine dečkov in deklic pokazalo krasne uspehe sokolskega udejstvovanja. Končno omenimo ekspedicijo jugoslovenskega sokolskega naraščaja lansko leto v zlato Prago na vseslovanski sokolski izlet. Naraščaj se je vrnil iz Prage poln navdušenja ter je z veseljem pričel nadaljevati z udejstvovanjem doma. Vzbudila se je pri njih zavest, da niso sami, nego da v celi Jugoslaviji, pa tudi v ostalih slovanskih zemljah delujejo tisoči in tisoči mladeničev in mladenk, dečkov in deklic za isti cilj, za iste ideale. — To je vzgoja **slovanske misli, idejne skupnosti vseh Slovanov.**

Moralna vzgoja.

Sokolstvo ni le telesnovzgojna, nego tudi moralnovzgojna organizacija. Nam ne sme nikakor zadostovati, da vzgojimo samo dobre telovadce, krepke državljane, temveč hočemo več. Odgojenci Sokola naj bodo tudi pridni, dobri in pošteni ljudje. Ljubezen do naroda in države, zmisel za demokratizem in naprednost, svobodoljubje jih naj vedno uči. V sokolskih vrstah bodo sami postali enaki svojim učiteljem, brat bratu, sestra sestri! Mladina se mora navajati k štedljivosti, samozatajevanju, požrtvovalnosti, zmislu za celoto. Tu nastaja za mladinske odseke, za prosvetne odbore sokolskih društev mnogo polja za udejstvovanje! Sokolska društva prirejajo svojemu naraščaju in deci tako zvane **mladinske popoldneve,** kjer se vrše čitanja sokolskih listov, brošur in knjig. Drugič zopet se zbira deca k igram. Tu pa tam se je že ustanovilo mladinske knjižnice, sokolske mladinske odre in lutkova gledališča. Ali ste bili kdaj na Taboru ob takih predstavah? Polna samega preljubega drobiža z drhtenjem čaka na pričetek predstave, da jih popelje Gašperček v začarani svet. — Drugikrat zopet vidimo deco pri čajanki. Najprej nagovor, nato par točk deklamacij in petja, kaka otroška igra, sodelovanje orkestra ali naraščajskega tamburaškega zbora — končno pa rajanje vseh skupaj.

Nagovorov, ki trajajo običajno največ 10 minut je bilo lansko leto nad 3000. Mnoge naraščajske skupine goje tamburanje, mnogi se vežbajo v domorodnem petju. Sistematično je v poslednjem času socijalno delo. Vsak naraščajnik, vsak pripadnik dece je zavarovan proti nezgodi. Razna društva prirejajo za svojo deco in naraščaj božičnice in mladinske Miklavže. V mnogih mestih so ustanovljeni zdravniški odseki. Društveni zdravnik preišče vsakega mladinca po enkrat na leto ter zabeleži vse važnejše podatke v »zdravniški list«. Iz tega se tekom let določno razvidi fizijološki učinek telovadbe na deco.

Vse to je le bežen pregled. Vsa mladinska društva, ustanove in ostali omladinski pokreti, ki prevzemajo sokolske člane, priznavajo, da so tudi tamkaj Sokoli najsolidnejši edinci in s tem nehote priznavajo fundamentalni pomen omladinskega sokolskega pokreta. Na mišičevju in volji tega naraščaja bo slonelo bodoče vseslovansko občestvo.

Mali umetnik Francek Veselko

Francek Veselko

je kaj prijazen deček bistroumnega obraza in okrogle postavice. Atek, mamica, strički, tetke in vsi znanci ga hvalijo, da mu ni primere devet fará naokoli. Da bi ga tudi mladi čitatelji «Jutra» spoznali in občudovali, jim je za piruhe narisal nekaj sličic iz svojega življenja (zakaj Francek Veselko je tudi umetnik!) Evo jih:

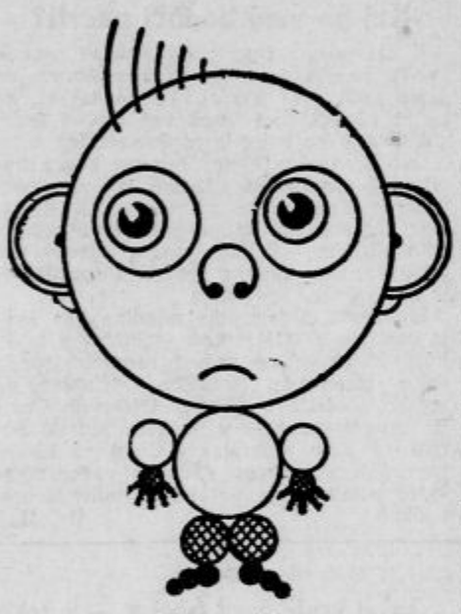

To sem jaz

Kot umetnik v balansiranju

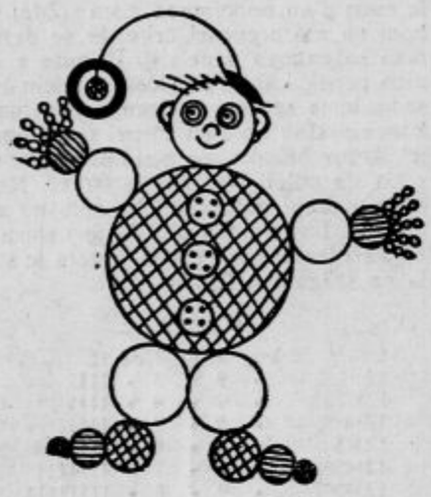

Kot prometni redar

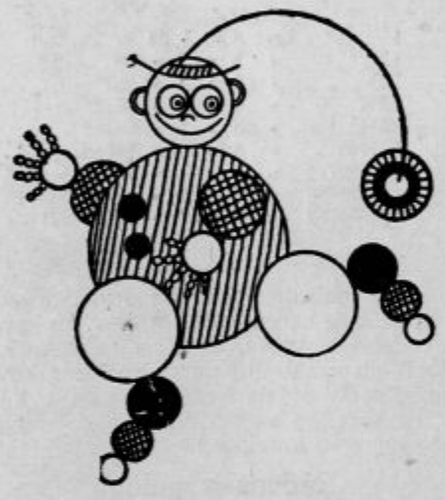

Kot maratonski tekač

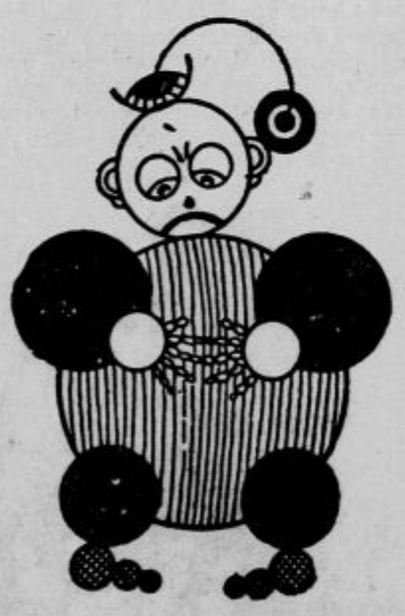

Kot bolnik
(Pomagal sem namreč pri kuhanju češpljeve mezge.)

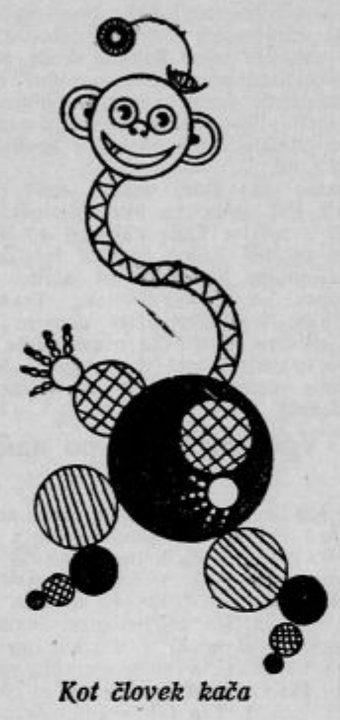

Kot človek kača

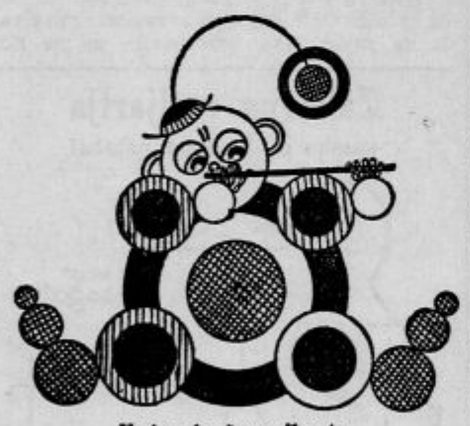

Kot svirač na flavto

Kot klovn

Kot žongler
(Narisal Francek Veselko, umetnik.)

Ko sem bil še čisto majhen

Francek Veselko in kanarček Pipi.

To sem jaz. In to je Pipi

Teka sva bila v mojem prvem vozičku

Kako sva se s Pipkom obročkala

Francek in Pipi se gresta «bavbav»

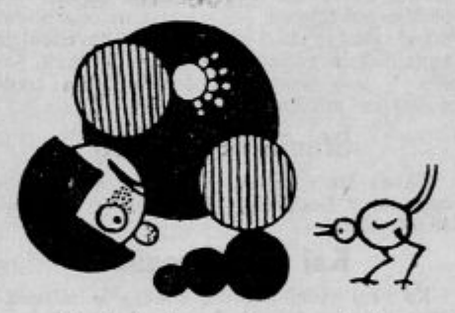

Pipek in jaz se igrava «kuku»

Francek in Pipi na veselici

Pipi se mora učiti žvižganja

«Kdo pa je bil ta grdež, kaj??»

Kam vodi Pipkova sled?

«Da se mi kaj takega več ne zgodi! Rrrazumeš?!»

Pipi in Francek ležita na travniku in modrujeta.

Pipi se vežba v zrakoplovstvu.
(Narisal Francek Veselko, umetnik.)

Kako se drži Francek Veselko

Kadar vidi, da je pes klobaso vzel!

Kadar ga gospod učitelj kaj vprša!

Kadar gospod učitelj kaj »imenitnega« pripoveduje!

Kadar mu v šoli sosed prišepetava!

Kadar je kaj izgubil!

Kadar mu sestrica Milka čokolado »sune«!

Kadar ga hoče sosedov Joško »potegniti«!

Kadar ga mamica ošteje!

Kadar mu atek nameri zavižnico!

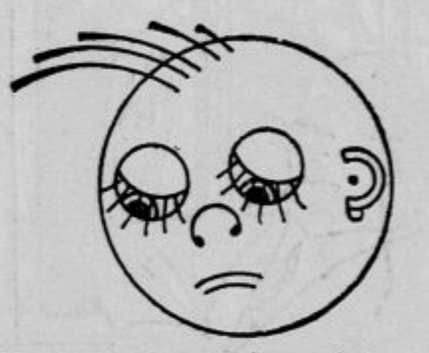

Kadar s sosedovim Joškom »nikoli več ne govori«!

Kadar primerja atkov klobuk!

Kadar v postelji leži in spi!
Narisal
Francek Veselko,
umetnik.

Radio-človek

Radio je razvil nov človeški tip, ki mu pravimo radio-amater ali po slovensko ljubitelj radia. Pod tem imenom seveda ni razumeti petičnega gospoda, ki iz nabite listnice izloči nekaj bankovcev in kupi v trgovini kompleten prejemni aparat. Takšen gospod je komaj poslušalec radia. Radio-amater pa je nekaj **čisto drugega.**

Po cesti grede nosi obraz človeka in pol, ignorira vsakogar in vse, kar ni v kakršnikoli zvezi z radiem. Samega sebe seveda ne prezira, ker ni ignorant, marveč se smatra za največjega strokovnjaka in zna in ve vse in še več kot je treba. Če naletite slučajno nanj, vam nasuje v potrpežljivo torbo kopico strokovnih izrazov kot n. pr. kapaciteta, samoindukcija, elektroni, eter, frekvenca, interferenca itd. itd. Vse to se kreše iz njega s svetlobno hitrostjo in poslušalcu postane kar tesno pri srcu, ker se mu mora videti, da je še čisto zelen Pepček, ki ne pozna niti lune. Če takemu radio-človeku odkrijete, da še nimate prejemnega aparata, se mu nos nevarno pobesi. Na obrazu pa se zariše poniževalen posmeh. Toda v naslednjem hipu se že ponudi, da vam za bagatelno vsoticо sestavi prejemni aparat na — 20 elektronk. Amerika vam je po njegovih besedah zasigurana, čuli se bodo niagarski slapovi, Sing-Sing in aparat bo sploh segal okrog ekvatorja. Istočasno vam začne naštevati prednosti transponiranja, izločanja okvirne antene itd. Vseeno mu je, če ga kaj razumete ali ne. V krasni tekoči radio latinščini da bi celo star divji lovec od sramu zardel, vam pripoveduje radio-človek o svojem najnovejšem divnem aparatu, s katerim je poslušal zadnjič novo postajo Eskimov, ki stanujejo južno od severnega tečaja.

Če si radio-amaterja pobližje ogledate, zapazite tudi, da so njegovi žepi čudovito nabasani. Iz njih mole svetle in barvite žice, papirji in ročaji orodja vseh vrst. Sploh pa se da iz njegove zunanjosti precej natančno sklepati, do kakšne vrste prejemnega aparata je že dospel. V razmerju kakor se njegov aparat veča, postaja njegova zunanjost bolj in bolj zanemarjena in če ima na nosu velika očala iz roženine ter hodi skljućen in je v novembru brez suknje, tedaj lahko stavite glavo, da dela nekaj »velikega«, kjer bo prežgal najmanj 8 elektronk. Po cele dneve divja brez miru po ulicah in stika za cenenimi sestavnimi deli. Pozna vse trgovine z radio-materijalom, cele ure postaja pred izložbami, se steguje, pripogiba, poklekuje in vrti na vse mogoče načine, da bi uganil konstrukcijske tajnosti zvočnika, ki je tam razstavljen. Na las natančno vam ve povedati, kje dobite najboljše kondenzatorje in najnovejše tuljave, kje je drago in kje dobite 10 odstotkov popusta ali pa celo na obroke.

Njegova sodba, da je vse za nič, je vedno pripravljena na izbruh. Če ga ta radio-mrzlica enkrat popade, je po njem! Če je študent, tedaj pozabi na vse inštitute in seminarje in kakor pribito je, da bo študiral najmanj 10 let povrhu. Če pa lopne ta moderna šiba božja celo po družinskem očetu, tedaj: zbogom mir in zlati časi! Začne se večni boj z boljšo polovico, ki ima za njegovo amaterstvo bore malo razumevanja. Zjutraj prihaja v urad prepozno, kajti do 4. zjutraj je zaman lovil Ameriko ...

Radio-amater se razvija po nekih določenih normah, ki imajo več stopenj. Prvi stadij stoji v znamenju kristalnega detektorja, ali aparata na eno elektronko, ki se sestavi po navodilu kake knjige iz žice, pločevine, lesa, vijakov in ebonita. Nato nabrusi amater svoj jezik in se spusti s hišnim gospodarjem ali oskrbnikom v boj za visoko anteno. Navadno zmaga potem, ko se mu posreči dokazati, da strela ni strela in da je antena strelovod in da škodujejo strehi edino le golobi ter kavke. Nato se začne tajinstveno plaziti po podstrešju in plezati na dimnike. V visokih lokih frče vrvice preko električnih in telefonskih

žic in skoro zaniha nad dimniki antena. Ponosno ogleduje radio-amater svoj produkt, ki je znak njegove nadpovprečne pozicije med drugimi semljani.

Zvečer se zbere okrog amaterjevega aparata vsa družina v napetem pričakovanju. Hodi po prstih, šepeta in se muza. Amater s slušali na ušesih vrti nervozno aparat sem in tja. Neprestana vprašanja, če še ničesar ne čuje, ga spravljajo skoraj v obup. Končno — obraz mu zasije v nepopisni gloriji — začuje par pretrganih taktov iz tega ali onega kosa. Družina se globoko oddahne, vzhičen »ah« gre od gospe pa do kuharice; amaterju pa se zavihа nos in usta se mu raztegnejo prav do ušes.

Amater je vedno silno nesrečen, če ne more stremeti navzgor. Obenem pa se bliža pomlad in sprejem postaja slabejši. Ponoči se

mu začne vedno pogosteje blesti o aparatu na več elektronk in ker so ljudje uvidevni in je tudi jako lepo, da se za Veliko noč po-klanjajo darila, dobi tudi on nekaj denarja za par elektronk in drugo kramo, ki spada k radio-aparatu. Njegova temperatura poskoči na 38.5 stopinj Celzija in radio-mrzlica se stopnjuje v delirij, ki znači drugo etapo radioamaterstva. Koketirati začne z zvočnikom, toda še prej se zgodi nekaj, kar povzroči močno svetlobo in kar amater najraje pokrije s pla-

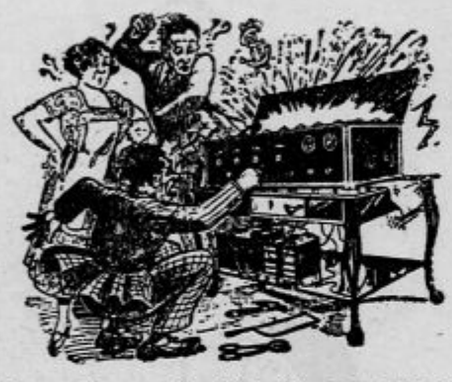

ščem večnega molka. Če trdite, da so mu pregorele elektronke, bo zardel in kategoričnо izjavil, da je to kleveta. Nato pa bo z veliko vnemo pretikal in popravljal na aparatu, godrnjal, kako da se nič ne čuje, dokler se vi ne naveličate in se odstranite.

Elektronke »so šle«. »Servus Nacelj«, pravi amater» in doma pozdravi, toda udamo se ne!« Po kratkem času zahrešči skozi okno mogočen zvočnik, ki ga ženejo štiri močne

elektronke. Začno se domači plesi, ki trajajo pozno v noč. Hudobnim sosedom pa primanjkuje smisla za kronično godbo zvočnika in amater pride navadno z njihovo nemuzikaličnostjo v oster konflikt.. Začno se lokalni prepirčki, kjer se radio-amater izkaže kot levosrčni branitelj svojega novega radio-svetovnega naziranja. »Radio je vse, je zadnja in poglavitna zapoved moderne dobe, je spojitev »jaza« z vsemirjem.« Toda sosedje v svoji plitkosti njegovega naziranja ne morejo doumeti in amater »popusti svetovno raboc, užaljen in razočaran se zapre vase in gre v svojo sobo. Tam si zgradi aparat na 10 elektronk in vsako noč, ko vse že spi, se zabava s šumenjem, praskanjem in pokanjem iz Amerike. Fantastične razdalje izginejo, daljave se približajo in Amerika pride prav v sobo.

Amater je zanešen, radio se je popolnoma polastil vsega njegovega bistva. Temperatura pod pazduho se bliža 40 stopinjam.

To je najvišji štadij današnjega radio-amaterstva. Kaj bo napravila z njim tehnika jutrišnjega dne, o tem si zdravniki še niso na jasnem.

Proti gripi, astmi, kataru

se inhalira SMREKOVO OLJE «TROLIST». — Razpošilja vsaki dan po povzetju Din 15.— «*Trolist, Logatec* — Dobiva se v vseh lekarnah in drogerijah.

Ne zastrupljaj se z alkoholom!

Antialkoholni pokret začenja po navadi povsod enako. Par pijančkov pride v svojih dnevnih gostilniških pogovorih do zaključka, da alkoholna tekočina prav za prav škoduje. Tej družbi se pridruži kakšen mlad idealen človek, ki stvar z vso resnostjo nadaljuje. Stari pijanci pa pričenjajo zopet po malem piti. Radi opravičila pričenjajo zagovarjati zmernost, češ, kozarec ali dva, to je še vedno abstinenca in ne more škodovati. In stari pijančki so se povrnili k ljubemu litrčku.

Mladi idealni filantrop postaja osamljen. Hotel je pomagati pri reševanju pijancev. Užival se je v človekoljubno misel, sodelovati pri samopomoči pijancev. Pri tem pa vidi, da se kljub njegovemu delu alkoholizem širi celo na mladino, a da starih pijancev vendar ni rešil. Nastopa vprašanje: **kdo naj pomaga?**

Mladina sama!

Tako so nastali mladinski pokreti. Pred 20. leti je osnoval «Benjamin» med takratnimi srbskimi zdravniki dr. Miloš Giuro Popović, prve dijaške abstinentske krožke, imenovane «kola trezvene mladeži». Po 5. letih je bilo na 1. kongresu v Kragujevcu zbranih že 2000 članov. V tem času je delovalo že 80 kol s preko 3000 člani. — V ostalih pokrajinah Jugoslavije ni bilo nikjer tako lepega in sistematično izvedenega antialkoholnega pokreta kakor v mali Srbiji. V tem pokretu je prevladovala srednješolska mladina.

Stanje organizacij

Danes šteje «Savez Trezvene Mladeži» s centralo v Beogradu 500 kol s 30.000—35.000 člani.

Kaj pa Slovenija?

Ko sem videl vzorno, enotno in sistematično delo med hrvatsko in srbsko mladino, sem se odločil za slično delo v moji ožji domovini. Nenadoma sem dobil izbornega pomočnika v zdravniku dr. Šariču v Mariboru. Pred Veliko nočjo l. 1925 smo ustanovili 4 kola ter jih združili v mariborsko mestno središče. Poleg stalne vzgoje v mestnem središču s pomočjo debate je dr. Šarić vzgajal tudi posameznike. Hodili so redno k njemu na dom, kjer jim je dajal primerna navodila za sestavljanje predavanj. Njegovi glavni tezi sta bili: bodi odkritosrčen, govori vedno resnico. To še danes ljubosumno čuvamo.

Po moji promociji sem prišel k higijenskemu zavodu v Ljubljani, z nado, da mi bo dana možnost, takoj popolnoma se posvetiti higijenski propagandi naroda, predvsem pa protialkoholnemu pouku. Tako sem se odločil oktobra meseca za akcijo po srednjih šolah, na osnovnih šolah pa samo tam, kjer sem imel zanesljivega abstinentnega učitelja. Naenkrat se je javilo na 6 ljubljanskih kolih skoro 1000 članov, katera sem združil v ljubljansko mestno središče.

Nastala so vprašanja: Kako obdržati to mladino? Kako izkoristiti njeno trenotno navdušenost? Kako jo v čim večji množini vzgojiti za vztrajno, sistematično delujoče delavstvo za odstranjevanje alkoholizma?

Jasno mi je bilo, da mladina v svojih profesorjih nima vedno zanesljivih voditeljev za antialkoholni pokret — vkljub raznim tozadevnim naročilom od zgoraj. Jasno mi je bilo da se 1000 članov težko izobrazi v kratkem času.

Najtežja borba je veljala principu zmernosti, kateri se je s «Sveto vojsko» raznesel tudi med mladino. Posluževal sem se vseh mogočih metod — samo da strem zastarele principe. Ta cilj smo dosegli ter s tem vsaj do neke meje prišli do principielne enotnosti vseh jugoslovenskih strokovnih organizacij za pobijanje alkoholizma.

Kako torej doseči izobrazbo o alkoholnem vprašanju pri takšnem številu?

V početku sem hodil skoro na vse sestanke vsakega kola v Ljubljani. Polagal sem posebno važnost na **o s e b n i** kontakt. Povsod sem povdarjal, da je alkoholizem socialna bolezen — zato je treba alkoholizem lečiti z dobro družbo, v našem slučaju z dobro protialkoholno knjigo. S tem sem želel dvigniti mladino, dati ji miru, da sama misli se

sama vzgaja!

Samota, opazovanje in opazovanje samega sebe — le prvi pogoj samovzgoje. Mladine pa nisem vodil k samovzgoji samo indirektno temveč sem ji tudi razlagal pomen samovzgoje. In naša mladina se danes dobro zaveda vrednosti samovzgoje «in alcoholicis»

Ko so kola že dobro funkcijonirala, smo delo specijalizirali. Upeljal sem koncem januarja 1926 redne sobotne 1 do 1½-urne kurze iz alkoholnega vprašanja pod gostoljubno streho «Akademskega kolegija» v Ljubljani. Ti kurzi so se spremenili v pravcato

šolo iz alkoholnega vprašanja,

kjer naj se vzgajajo bodoči voditelji pokreta. Zanimalo vas bo, kako vzgajam k samostojnemu mišljenju. Ravnal sem se večkrat po vzgledu voditelja nemške abstinentne «Jugendbewegung», ravnatelja neke svobodne gimnazije, slavnega pedagoga W y n e k e n-a. Evo primer. Pred začetkom razlaganja se glasi povelje: «K molitvi vstanite!» Nato sedem h klavirju ter odigram kakšen resen komad. Najljubši mi je Händelnov «Largo». Isto po kurzu. Zadnje čase to lepo navado opuščam. Zakaj, povem morda ob drugi priliki.

Od početka letošnjega šolskega leta se držim Stoddardove knjige «Handbook of modern facts about alcohol». Po tej ameriški učni knjigi pripravljam **m o b i l n o a n t i a l k o h o l n o r a z s t a v o** skupaj z mladino. Ta razstava bo imela 50—60 tabel, katere si lahko vsaka dijaška organizacija sama napravi.

Člani, ki obiskujejo to šolo, se prostovoljno javljajo, da narišejo razlagane tabele. Po daljšem rednem obisku te šole se del obiskovalcev javlja h izpitu iz alkoholnega vprašanja. Dosedaj je položilo izpit iz **višje-srednješolske stopnje** 10 članov. Ti imajo nalog, da instruirajo nižješolce ter po par mesecih privedejo na izpit iz nižje-srednješolske **stopnje** najmanj 5 članov. Člani, ki položijo izpite, dobijo tudi izpričevala. Te stopnje nameravamo še pomnožiti: navzgor v akademsko, navzdol v osnovno šolsko stopnjo. Povsod nam je pred očmi cilj, da vzgojimo mladino v **samostojne voditelje** pokreta, a v okviru našega sistema in naših principov. Minimum dosegljivih točk v raznih stopnjah je: 25, 50, 100, 150.

Kaj zahtevam na izpitih?

Evo par vprašanj. Kako alkohol nastane? Kaj je alkoholizem? Kako bomo rešili alkoholno vprašanje? Osnovno delovanje alkohola na naše telo? Kakšne škode povzroča alkohol jugoslovenskemu narodu? Kako bi izgledalo po jugoslovenski prohibiciji? Pot do nje? Eksterni in interni sistem dela? Kako delajo drugi narodi v protialkoholni borbi? itd.

Razen tega mora vsakdo znati tolmačiti tabele. Pri izpitu ima vsakdo predložiti najmanj 1 tabelo. Toda nekateri so jih predložili po 10! Važna je tudi jugoslovenska antialkoholna literatura pri izpitu.

Danes, ko že «Akademska Treznost» v Ljubljani s svojimi člani aktivno pomaga pri vodstvu mladinske organizacije, korakamo krepko naprej, da tekom ¾ leta prenesemo sistematično protialkoholno akcijo na deželo.

Vprašujete me po naših uspehih?

Uspeh je ta, da mladina sama vodi svoj pokret. Pri šolskih predavanjih v večjem številu izbira protialkoholna tematа — mnogokrat proti volji profesorjev. Isto je pri šolskih debatah. Profesorji tu zelo pogosto celo zagovarjalo alkoholizem, uvajajoč defetizem Mladina, ki je v alkoholnem vprašanju verzirana v vseh smereh, zagovarja svojo aktivnost in agresivnost v tem vprašanju s tem, ker želi videti, da se Jugosloveni razvijejo v velik kulturen narod. Za protialkoholnim «fanatizmom» mladine, če ga smem tako imenovati, pa ne tiči zgolj jugoslovenski nacijonalizem, temveč tudi hladno računarstvo, s tem olačeni egoizem. Naloga organizacije je, da koristne faktorje tega egoizma izkoristi za družbo, za narod.

Alkoholizem in nikotinizem v času pubertete prerano zbudi spolno razdraženost ter spolne ekscese imenzno stopnjuje. V času od 18.—25. leta, ko postane človek prostejši, «maturus», izrabi to svobodo v vseh smereh. V teh letih, ko je okuženje po spolnih boleznih najčešče, rabi človek najlažje živce najbolj ieklen značaj. Alkohol v teh letih najčešče posreduje okuženje. Zato je popolna abstinenca in abstinenčna organizacija v teh letih najnujnejša. Treba le tedaj organizacije, ki omogočuje avtomatičen prehod v društva «Treznosti».

Kaj pa naši bodoči načrti?

V najkrajšem času bomo skušali osamosvojiti žensko deco, da jo usposobimo, da sama vodi svoj pokret. To bo takrat, ko bo ta ženska deca strokovno dovolj usposobljena in bo položila predpisane izpite.

Dalina naša misel je: delovna koncentracija vse abstinentne mladine, bilo skavtske, taborniške sokolske ali katerekoli druge. Kot organizacija, ki se specijalno peča z alkoholizmom, želimo vsem imenovanim organizacijam vzgojiti voditelje-specijaliste iz alkoholnega vprašanja.

Slovenska abstinentna mladina ima svojo centralo v «Oblastnem središču» v Ljubljani. Poleg imenovanih 2 mestnih središč so v «Oblastnem središču» včlanjena še sresko središče v Ribnici (Herman Kmet) ter posamezna kola v Krškem, Murski Soboti itd. Kolo «Savinja» v Celju, na katero smo polagali mnogo nade in važnosti, je vsled pomanjkanja odraslega voditelja propadlo.

Dr. M.

Zabavna rezljarija

kamen do kamena palača!

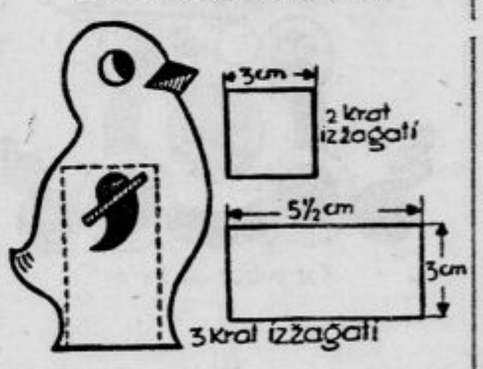

Vsak bi si rad kaj nahranil, jelite? Za to je treba hranilnika. Napravimo ga po tem vzorcu, toda večjega. Ko narišemo sliko na papir, izberemo deščico brez grč, prenesemo povečano risbo nanjo in jo izžagamo. Ali ste gotovi? Dobro. Zdaj izžagajmo odprtino *a*. Tako. In zdaj — deščica! Malo deščico dvakrat, veliko stranico trikrat. Zbijmo ali zlepimo deščice zadaj, tako, kakor kaže pikčasta črta na risbi. Hranilnik je gotov, in če ga še poslikamo, bo lep, da si lepšega ne moremo želeti! Treba je le še, da ga čim preje napolnimo!

•

Pusto je, kadar zunaj ne sije solnce, ali celo, kadar bobna po oknih dež in vam mamica ne dovoli, da bi se igrali okoli hišei Nu, slabe volje zato nikar ne bodite. Rajši prosite mamico, naj vam da škarje in nekaj belega papirja, še rajši barvastega, če ga ima. Nič se ne bojte, ni treba, da bi bil človek umetnik za to, kar vam hočem pokazati!

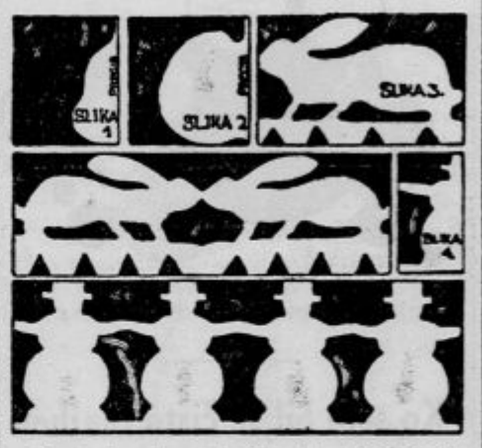

Najprej si odrežite ta pravokoten kos papirja, ki naj bo kakih 8 cm visok in 3 cm širok; prepognite ga po sredi in napravite nanj risbo št. 1. Nato izrežete obliko, ki ste jo načrtali, in razgrnite izrezek: evo vam hruške! Po sliki št. 2 dobite lepo jabolko. Kdor je spretnejši, si lahko sam napravi še druge obrazce; biti pa morajo.

Jako mičen vzorec imate na risbi št. 3. Največ veselja vam bo gotovo napravila zadnja risba. Odrežite si pravokotnik, ki naj bo kakih 8 cm širok in 40 cm dolg. Ta papir zložite tolikokrat, da bodo posamezni deli kakih 5 cm široki (in 8 cm visoki). Nato prepognite še enkrat na polovico, to je na 2½ cm, in izrežite sliko 4. Glejte pa, da ne prestrižete zveze pri rokah in nogah!

Če zdaj razgrnete papir, dobite vrsto snežnih mož, ki se držijo za roke.

Račun

Tukaj imate nova jabolka — je rekla mama in je postavila košaro na mizo. Vsega je bilo 6 otrok: 3 dečki in 3 deklice. Dečki so seveda bili bolj urni in so pograbil največ. Deklice so bile žalostne. Mati je tedaj rekla, naj da vsak deček deklicam po eno jabolko. Toda potem so imele deklice več jabolk, kot dečki. Mati je vse poravnala na ta način, da so dale deklice dečkom nazaj 1 jabolko, katero so že bile razrezale na tri enake dele. Vsak deček je imel potem 2 in pol jabolka. Koliko jabolk so imele deklice in koliko jabolk je bilo prej v košari? (Deklice so imele vsaka po 3 jabolka. V košari pa je bilo 16 jabolk.)

Prečitana skrivnost

Če hočete presenetiti kako družbo, napišite kako besedo n. pr. vaše ime na dlani leve roke z jajčnim beljakom. Črke se naj posušijo, ne da bi jih izbrisali. Na to napišite pred drugimi na listič papirja in z navadnim črnilom isto besedo. Seveda morajo biti črke v obeh slučajih enako velike in sploh podobne. Listič z napisano besedo pokažite vsakomur izmed navzočih, da si ga ogleda. Nato se listič sežge in pepel se zopet vsem pokaže. Po tem prihaja svečan trenutek. Odprite levico in recite: »Kakor vidite je moja dlan popolnoma čista. Zdaj pa bom na njo prenesel črke, ki se držijo tega sežganega pepela.« Primite z levico pepel, kakor da iščete v njem besedo, ki je zgorela in drgnite pepelnate konce prstov ob dlan. Pepel se bo oprijel sledov beljaka. Še malo popihajte na roko, da odleti vse, kar je odveč. Nato odprite dlan: gotovo je! Na splošno začudenje boste pokazali, da je napisana na vaši levici ista beseda, katera je stala na sežganem lističu.

Račun

1	krat	9	in	2	dà 11
12	»	9	»	3	» 111
123	»	9	»	4	» 1111
1234	»	9	»	5	» 11111
12345	»	9	»	6	» 111111
123456	»	9	»	7	» 1111111
1234567	»	9	»	8	» 11111111
12345678	»	9	»	9	» 111111111
123456789	»	9	»	10	» 1111111111

•

1	krat	8	in	1	dà 9
12	»	8	»	2	» 98
123	»	8	»	3	» 987
1234	»	8	»	4	» 9876
12345	»	8	»	5	» 98765
123456	»	8	»	6	» 987654
1234567	»	8	»	7	» 9876543
12345678	»	8	»	8	» 98765432
123456789	»	8	»	9	» 987654321

Naloga

Dve mali deklici lovita druga drugo. Neža je že naredila 20 korakov, ko je za njo stekla Ančka. Zato pa teče Ančka bolj hitro; naredi namreč po 5 korakov, med tem ko dela Neža samo po 4. Koliko korakov naredi Ančka, da dohiti Nežo? (100 korakov.)

Računska naloga

Trije morajo razdeliti 21 sodov vina, izmed katerih je 7 polnih, 7 napol praznih in 7 popolnoma praznih. Vsi trije deli so enaki. (Dva dobita po 3 polne sode, po 3 prazne in po 4 napol prazne. Tretji pa dobi 1 poln sod, 1 prazen in 5 napol praznih. Na ta način dobi vsak po 7 sodov.)

Po zračnih višavah

Letalstvo se je rodilo kot sport, se razvilo kot vojna avijacija in ima bodočnost kot transportno sredstvo doslej nepoznanih možnosti. Med vojno je nastala obsežna letalska industrija, ki je z mirom popolnoma izgubila odjemalce. Treba jo je bilo na kak način zaposliti; letala so se začela uporabljati za prevoz potnikov, pošte in drugega blaga. Posebno ugodno pozicijo je imela po vojni Francoska letalska industrija. Nemčiji je bila po določbah versaillskega miru skoraj popolnoma prepovedana gradnja letal. Angleška zaradi visoke valute ni prihajala v poštev in tako je producirala od l. 1920. do 1926. Francija skoro ¾ vseh letal na svetu. Francoska letalska industrija je delala s polno paro; gradila je po izkušnjah vojnega zrakoplovstva, ker ni bilo časa, da bi se prilagodila novim razmeram in nalogam, ki so jih zadajala konstrukterjem letala za transportno službo. Transportna avijacija zahteva, da se rešijo povsem novi tehniški in zlasti aerodinamični problemi, ki jih seveda ni mogoče zmagati od danes do jutri. Rekordi, ki so nastali zadnja leta, predstavljajo res sijajne uspehe, toda nikakor ne gre, da bi na njihovi podlagi presojali zmožnosti transportnega zrakoplovstva v bodočnosti.

Največja hitrost, ki so jo do danes dosegli, je 448 km na uro, največja višina 12.442 m, najdlje je letelo letalo 45 ur brez prestanka in najdaljša proga, ki so jo zmagali v enem poletu, je 5450 km. Zanimivo je, da se je višina v 17 letih zvišala od 475 m na 12.442 m, torej za več ko 12.000 m. Hitrost, ki jo dosežejo letala, je narastla od 75 na 448 km na uro in trajanje poleta od 4 ur na skoro dva dni in dve noči. Razdalja, ki jo je letalo preletelo brez pristanka, je bila pred 17 leti proga iz Pariza v Calais, danes pa sega ta razdalja od Pariza do indijske meje. Ti čisti rekordi predstavljajo viške, ki so jih dosegli v tej ali oni smeri, skrajno mejo favorizirano po izrednih prilikah, ki pa so daleč oddaljene od zahtev, katere imamo do zračnega prometa v vsakdanjem življenju. Toda ljudem so navadno le rekordi na umu; brez pomislekov jih skušajo prenesti tudi na povprečne rezultate; čudijo se, če zvedo, da more leteti transportni avijon kvečjemu 180 km na uro. Kie ostane 448 km na uro in 12.442 metrov višine, kadar je ob izvrstnih pogojih preleteti večjo razdaljo s tovorom, naj pokaže sledeči primer. Najboljši avijon, ki hoče nesti s seboj bencina za 100 km dolgo progo, napravi na uro kvečjemu še 218 km. Če mora nositi na isti razdalji še 1000 kg tovora, tedaj pade njegova hitrost že na 160 km. Če je letalo zgrajeno n. pr. le za višinske polete in se dviga le z najpotrebnejšim bencinom in le enim pilotom, tedaj doseže 12.442 m višine. S 1000 kg tovora pride le to 7450 m in z 5000 kg tovora doseže samo 3580 m. Pa tudi ti rezultati so zgolj rekordne številke, ki se le časih posrečijo, dočim je v povprečnih razmerah računati z še manjšimi vrednostmi. Kajti letala, ki naj pobijajo rekorde, so zgrajena nalašč za to. Transportno letalo pa mora napraviti kompromis, zgraditi ga treba tako, da v srednjih merah vključuje vse lastnosti specijalnih aparatov, in kakor znano, se pri kompromisu povprečna zmožnost vedno zmanjša. Kot tip transportnega letala vzamemo navadno aparat z motorjem za 500 konjskih sil. To letalo bo prevažalo 6 potnikov s prtljago vred in še 100 kg tovora. Vzeti pa mora s seboj 500 kg bencina in olja za motor, če hoče leteti vsaj 4 ure. Pilot in spremljevalec ga obtežita za 160 kg, potniki s prtljago vred za 540 kg, in še 100 kg bremena da skupaj 1300 kg koristne teže; skupaj z lastno težo letala pa je treba vzdigniti 3000 kg. Kakor kažejo izkušnje, bo preletelo to letalo največ 600 km dolgo pot s povprečno hitrostjo 150 km na uro. Če bi pa hotelo leteti 1000 km daleč, bi moglo vzeti s seboj samo še 2 potnika in za 1200 do 1300 km dolgo progo bi dvignilo samo še pilota in potrebni bencin. Če gre za kak rekord, tedaj se sme letalo mnogo bolj obremeniti. Treba pa mu je v tem primeru ogromnega letališča, zakaj letalo se bo dvignilo le s težavo in bo potrebovalo dolgega zaleta. Ako mora tako letalo neradovoljno pristati, je treba da v nekaj sekundah izprazni vse rezervoarje bencina, ker bi šlo sicer pri pristajanju na kakem manjšem ravnem prostoru vse na kose. Kakor vidimo, so rekordi združeni z ogromnim rizikom, ki se ga je treba v zračnem prometu na vsak način ogniti. Kljub današnji nepopolnosti, ki se izraža v zgornjem primeru, pa avijon čedalje bolj zmaguje kot prometno sredstvo in kmalu bomo dobili zračne proge, ki bodo vezale vse kontinente. Najbrže dobimo že letos velike mednarodne proge n. pr. London—Pariz—Kairo preko Sirije v Indijo; podaljšala se bo proga Pariz—Berlin—Moskva do Pekinga, od koder bodo spajala japonska letala kitajsko prestolico z japonskim glavnim mestom Tokijem. Letalska služba, ki že delj ko tri leta brezhibno deluje podnevi in ponoči med Newyorkom in San Franciscom, se bo v najkrajšem času raztegnila tudi nad Evropo. Letala bodo plula iz Nemčije preko Anglije, Islandije, Grönlandije in Nove zemlje v Združene države. Ostane le še premostitev velikega Tihega oceana, ki se bo najdelj upiral letalom. Zračno zvezo med Azijo in Ameriko bo jako težko realizirati; še najboljša se bo izkazala pot preko polarnih krajev, ki jih Američani zadnje čase izčrpno proučujejo, v koliko bi bili ugodni zračni zvezi med Azijo in Ameriko. Skoro bo razpeta preko vsega sveta prva mreža zračnih prog, ki bodo prevažale blago in potnike s hitrostjo, o kateri se nam danes komaj sanja.

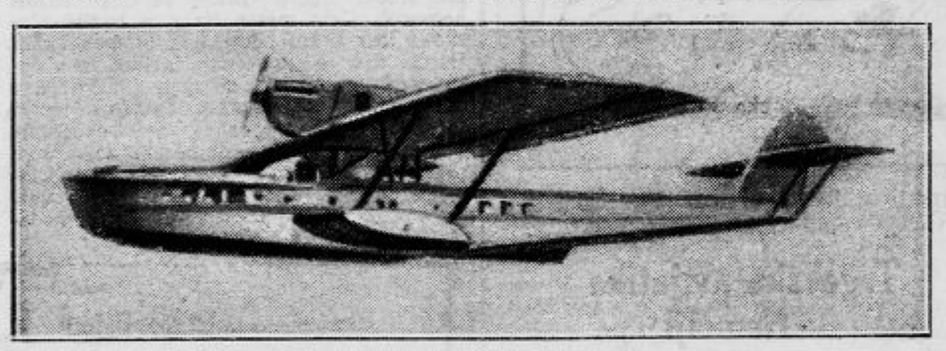

Hidroavion Dornier »Superwal«
za prevažanje potnikov. (Letalo je popolnoma iz jekla in duraluminija in ima motorje za 1400 k. s.)

Sedanje stanje zračnega prometa

Vloga, ki jo igrajo transportna letala, danes res ni večja od pomena, ki ga ima na pr. ljubljanski tramvaj v celotnem prometu Jugoslavije. Toda že skromni začetki so pokazali toliko dobrin in prednosti zračnega prometa, da ga nobena konkurenca ne bo mogla več ubiti. Že letos n. pr. je mogoče, da sedež v Moskvi v sredo zjutraj v letalo in se že v nedeljo vkrcaš v Dakarju v vzhodni Afriki na parnik za Južno Ameriko. V 4 dneh napravi zračni potnik progo, za katero bi potreboval z vlakom in parnikom skoraj pol meseca. Prošlo leto so transportna letala preletela v celoti več ko 20 milijonov km, kar bi bilo enako trikratni obkrožitvi zemlje, vsaka dva dni. Sigurnost zračnega prometa je bila v pretečenem letu 97 do 100% poleti in v vsem letu povprečno 92 do 95%. Še boljši dokaz realnosti zračnega prometa je dejstvo, da je na 20 milijonov km proge padlo le 20 žrtev, kar je tako malenkosten madež na transportnem zrakoplovstvu, da ga niti pod najskrupuloznejšim mikroskopom ni moči obsoditi. Eno samo pristanišče. Bourgot pri Parizu, je odpremilo v pretečenem letu 30.000 potnikov ter 1,500.000 kg blaga v vrednosti skoraj pol milijarde dinarjev. V enem tednu je preletelo Rokavski preliv 1539 potnikov, med njimi tudi historični letalec Blériot, ki mu je pred 18 leti prvemu uspela ta «težka pot».

Transportno letalo prodira danes le z enim orožjem, to je s hitrostjo. Obnese se le tam kjer pride njegova hitrost res do veljave, tedaj na dolgih progah, posebno še, če gredo preko morja, kajti hitrost parnikov je jako omejena in se brez velikega zvišanja prevoznin ne bo dala nikdar povečati. Pogoj pa niso le dolge proge, zakaj promet po zraku je silno drag in bo ostal drag, kljub velikim tehniškim napredkom, ki se obetajo. Treba je tudi, da plove transportno letalo s polnim tovorom, to se pravi, tam, koder je promet res živahen: med pokrajinami jako različnega gospodarskega značaja, ki imajo veliko potrebo po medsebojni izmenjavi dragih industrijskih proizvodov, — tedaj med velikimi trgovskimi in industrijskimi centri. Dragi tovori so in ostanejo domena zračnega prometa. Pred vsem prihajajo v poštev blagovni vzorci, draguljarija, kozmetični in modni predmeti, kjer transport z ozirom na vrednost ni mogoč. Zračni potniki pa se bodo rekrutirali iz ljudi, ki jim je čas dražji od visoke cene voznega listka na avijonih. Letalo je rentabilno le tedaj, če mu gre pot v ravni črti iz kraja v kraj, in če leti brez pristanka po dnevi in ponoči, zakaj le v teh okoliščinah res prehiteva brze železniške proge in uveljavlja vso svojo hitrost.

Danes živi zračni promet še povsod od državnih subvencij in zračni potnik se kruto vara, če misli, da si kupi z voznim listkom res cel sedež. Nevidno sedi poleg njega skromni davkoplačevalec z dežele, nad katero plove: on je tisti, ki je doplačal manjkajočo četrtino resnične cene sedeža na transportnem letalu. Sicer ni rentabilen samo zračni promet, tudi nekatera druga prometna sredstva, ki jih vzdržuje le potreba po hitrosti, se ne vzdržujejo iz lastnih dohodkov, ampak so prav tako navezana na subvencije. Letalo pa je vendar najdražje med njimi. Vsaka tona tovora, ki se prevaža po zraku, stane na km približno 30 do 100 dinarjev in še to le tedaj, če je letalo popolnoma obteženo. Navadno pa prevažajo letala komaj polovico, kvečjemu dve tretjini tega, kar bi res mogla, in tedaj doseže prevoznina 50 do 200 dinarjev za tono in km. Iz tega se jasno razvidi potrebnost državnih subvencij, čeprav so te glavna cokla, ki ovira zračni promet v njegovem razvoju. Za njegov napredek je nujno potrebno, da se bo mogel vzdrževati z lastnimi dohodki, kar se bo dalo doseči le tedaj, če bodo opravljala letala táko službo in takó, da bo potnik izprevidel, da je visoka prevoznina upravičena in se mu drugod izplača. Zahtevam po vzdrževanju iz lastnih dohodkov se moderna letala približujejo z dveh strani, in sicer tako hitro in sigurno, da bomo imeli v 10 do 15 letih zračni promet, ki bo vsaj toliko ekonomičen, kakor so danes velike prekomorske proge s parniki. Tehnika gradnje letal neverjetno hitro napreduje. Danes se za gradnjo uporablja drugačen materijal, letalom se dajejo primernejše oblike, motorji se grade lažji in bolj ekonomični glede na porabo bencina in olja. Vsaki toni, ki jo letalo prevaža, se pridružuje tudi neka nekoristna teža letala samega, in baš v tem pogledu so letala že toliko napredovala, da dvignejo danes pri isti lastni teži povprečno dvakrat toliko bremena kot letala predvojne konstrukcije. Že v tem primeru se že zrcali ogromen napredek, ki pa nikakor še ni omejen. Čeprav gradé današnja letala čedalje doslednejše iz kovin, so vendar neprimerno lažja od starejših z lesenim ogrodjem. Druga pot, ki vodi do ekonomičnega zračnega prometa, je zmanjšanje porabe bencina za motorje, ki predstavlja v začetku poleta ogromno nekoristno težo, ki tem večja, čim daljša je proga, ki jo ima letalo pred seboj. Tudi v tem pogledu se je že ogromno doseglo in v doglednem času bodo gradili letala, ki bodo prevažala tono tovora za okroglo 20 Din na km na neprekinjenih progah od 1500 do 2000 km ponoči in podnevi ter bodo vzdržala več tisoč ur poleta, preden jih bo treba zavreči. Ako bodo letala zasedena povprečno vsaj do dveh tretjin, bo stal vozni listek n. pr. iz Pariza v Buenos Aires nekako 36.000 Din. Gotovo se bo mnogo potnikov odločilo za zračno progo, ki jih bo spravila na cilj v 6 dneh, dočim bi potrebovali s parnikom najmanj 18 dni in plačali 20 do 30.000 Din. To so računi najbližje bodočnosti, ki bodo čez čas postali še ugodnejši. Kar se tiče udobnosti zračnega prometa, je treba ugotoviti, da že v današnjih transportnih letalih potuješ 8 do 10 ur vzdržema brez najmanjše utrujenosti. Na mnogih progah pa zdaj uvajajo letala s posteljami in bo potovanje ž njimi pravi užitek.

Najgroznejše nesreče pa zakrivi na letalu ogenj: temu je kriv lahkovnetljivi bencin. Ponovno so ga že skušali zamenjati s petrolejem, ki v tem oziru ni tako kočljiv. Toda petrolej deluje dobro le v Dieselovih motorjih, ki so pa pri istem učinku povprečno 20-krat težji od letalskih. Iskra užigalnega magneta, vroči plini iz motorja ali aparati za brezžično telegrafijo omajejo bencinove hlapove in požar je tu. Najuspešnejše sredstvo proti ognju na letalih je v tem, da ognju odvzamemo gorivo. V tem pogledu so že dosegli toliko, da so požari v zračnem prometu postali že prav redki. Le v izrednih primerih, kadar kaki hudi sunki povzročijo resnejše poškodbe motorja, n. pr. da poči kaka cev, se še razširi ta strahoviti element. Toda to se zgodi navadno le še pri vojaških in sportnih letalih, kjer ne gledajo toliko na vse mogoče varnostne odredbe, dočim na potniških letalih ognja skoro ne poznamo več.

Tudi ako motor v zraku odpove, še z daleka ni misliti, da je s tem že vsega konec. Pilot nagne letalo narahlo naprej in drži brez motorja še doberšen kos proge dalje. Iz višine 2000 m, v kateri običajno plovejo potniška letala, leti avijon lahko še kakih 20 km dalje in v tem okrožju se že najde primerna ravnina, kjer lahko pristane. Če zna pilot dobro izkoristiti nasprotni veter, se lahko drži v zraku še mnogo delj, kar je posebno važno v hribovitih pokrajinah, kjer so za pristajanje potrebne ravnine bolj redke. Tudi veter, posebno če piha enakomerno in ni premočan, nikakor ni nevaren letalu. Nevihte in lokalni vrtinci pa nastopajo tako redko, da z njimi v splošnem ni računati. Sicer pa meteorološke postaje pravočasno obveste letalo o takih nenavadnih atmosferskih pojavih in vožnja se lahko odgodi ali vsaj pravočasno prekine. Ko je letalo enkrat v zraku, se mu ni bati nesreče, dokler je pilot na svojem mestu. Jako nevarna pa je lahko izguba hitrosti, ki jo more povzročiti nepreviden pilot. Letalo mora namreč imeti vedno neko najmanjšo hitrost, pri kateri je vzgon dovolj velik, da drži njegovo težo, in pri kateri se krmilje še pokori pilotovi volji. Recimo pa, da ima letalo za seboj močan veter; njegova hitrost bo tedaj neprimerno večja, pilotu drče tla — posebno v bližini zemlje — prehitro pod očmi in nehote bo hitrost zavrl. Letalo pride pod najmanjšo dovoljeno hitrost, izgubi stabilnost in po njem je. Zato letalo nikoli ne sme pristati z vetrom, ampak vedno proti njemu. Nesreče zaradi izgube hitrosti so pogoste tudi pri vzletu. Letalo drči najprej po tleh, in ko doseže dovolj veliko hitrost, ga pilot dvig-

Letalo tipa »Brandenburg«
ki jih izdelujejo v domači tvornici »Ikarus« v Novem Sadu.

Varnost zračnega prometa

To vprašanje je pri letalih ona kočljiva točka, okoli katere konservativci in navadno vsi nepoučeni ljudje največ majejo z glavami. Ker obravnavajo vsako letalsko nesrečo kot senzacijo, o kateri se dolgovezno piše in razpravlja, dobivajo ljudje počasi fiksno idejo, da sta letalo in smrt dva nerazdružljiva pojma, da je letalstvo najnevarnejše akrobatstvo, in da oni, ki se vozijo po zraku, ne morejo biti čisto zdrave pameti. Žal da je to prepričanje kljub popolni neutemeljenosti pognalo v ljudstvu globoke korenine in ga ne bo mogoče tako kmalu odpraviti. Treba je ugotoviti, da gre 99% vseh letalskih nesreč na rovaš vojnega in sportnega letalstva, kar je popolnoma razumljivo in utemeljeno v stvari sami. Tam se pilotje uče in noben pouk ne gre gladko in brez rizika, najmanj pa letalski. Tam gre za akrobatstva in za polete, ki nimajo ničesar sličnega s transportnim zrakoplovstvom, kamor pridejo le najboljši in najbolj izvežbani piloti z dolgoletno prakso, kjer letajo samo preizkušena, trdna letala in se vrše vsi poleti v enostavnih in preizkušeno varnih oblikah.

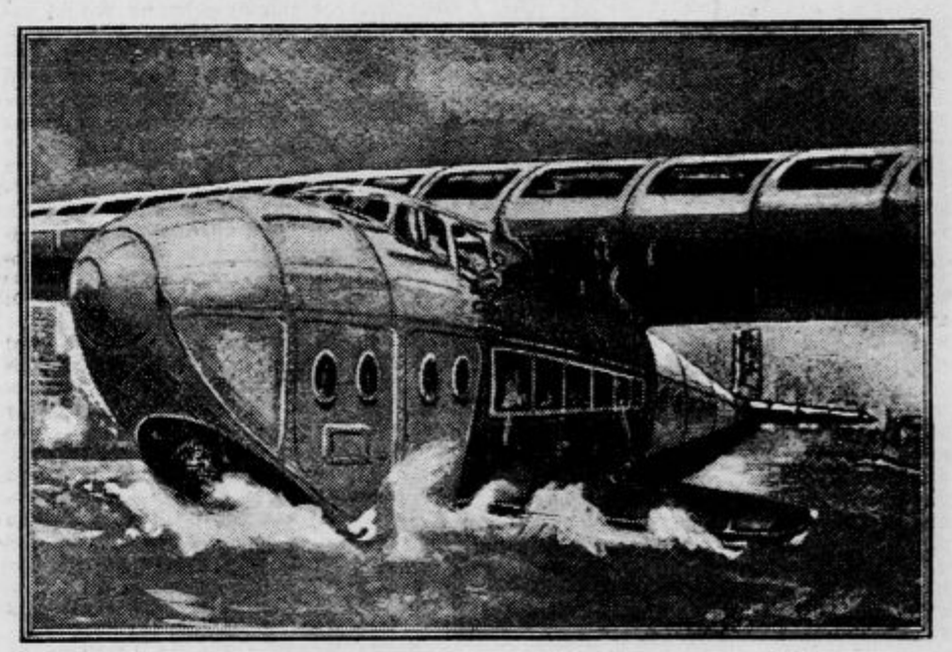

Projekt ogromnega aviona za potniški promet med Evropo in Ameriko

Statistika priča, da izvira polovica vseh letalskih nesreč iz pogrešk pilotov, šestinka iz vremenskih neprilik in tretjina iz napak v gradbenem materijalu. V zadnji skupini pa povzroči 80% vseh nesreč napaka motorja.

Pilotaža je najtežja pri vzletu in pri pristajanju in se tedaj zgodi največ nesreč. Največ motenj prometa in neprostovoljnih pristajanj povzroči gonilni motor. Motorji letal so strahovito obremenjeni in se silno hitro obrabijo. Treba je pomisliti, da tehtajo sodobni letalski motorji le še okrog pol kg za vsako konjsko silo. Vendar pa vzdrže sedanji motorji že 100 do 300 ur brez popravila, med tem ko so delovali starejši motorji k večjemu 40 do 50 ur.

Padalo — rešilni čoln — v zračnem prometu

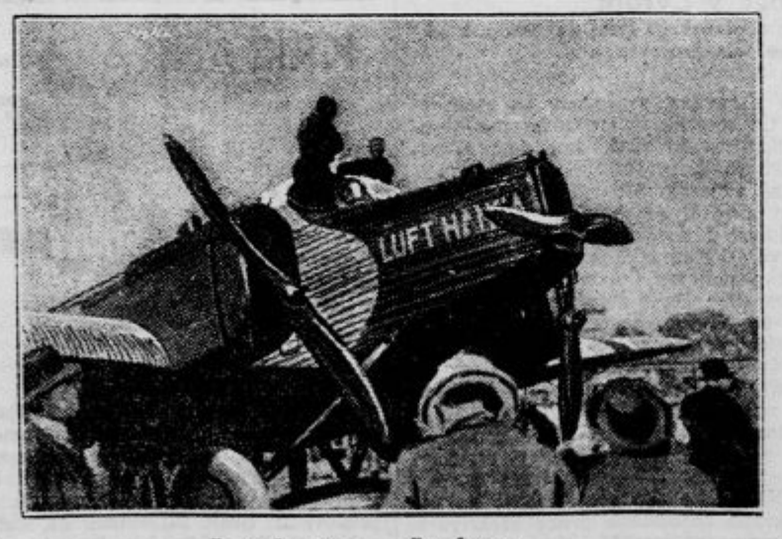

Letalo tipa »Junker«
katere največ uporabljajo Nemci na svojih zračnih progah

Notranjščina dveh letal za osebni promet
Na nočnih progah vozijo letala s posteljami.

ne. Večkrat pa napravi to prekmalu, posebno kadar je letalo preobteženo in se mu zdi, da je vzel že dovolj velik zalet. Letalo se sicer res za trenutek dvigne, toda hitrost je še premajhna in vsled nestabilnosti pade z močnim sunkom nazaj na zemljo.

Idealno bi bilo, če bi se letala mogla vzdigniti brez vzleta kar naravnost od tal. Do danes pa se ta način vzleta še ni praktično obnesel. Zadnje čase vzbuja sicer veliko pozornost izum direktnega dviga, ki ga je rešil s svojim letalom Španec La Cierva. Njegova izvedba pa žal ni dovolj robustna za velike avijone. Sicer pa so moderna transportna letala opremljena z mnogimi aparati, ki obveščajo pilota o njegovem pravem položaju v zraku in napačne gibe s krmiljem sproti popravljajo, tako da so nesreče zaradi izgube hitrosti sedaj že skoraj nemogoče. Pilotova služba pa je v zraku tudi silno naporna. Zato skušajo konstrukterji nadomestiti njegovo glavo in roke z avtomatično delujočimi pripravami, ki izkoriščajo nepravilne pritiske zraka, pojavljajoče se na nosilkah tedaj, če pride letalo iz ravnotežja. Ti zračni pritiski sprožijo posebne deléje, ki potom elektromotorjev zasučejo krmilje tako, da pride letalo zopet v pravo lego. V novejšem času se je posebno dobro obnesel avtomatični pilot, delujoč na principu nihala, ki visi vedno navpično navzdol. Če se letalo nagne, zavzame nihalo napram njemu drugačno lego ter se dotakne primerno razporejenih električnih kontaktov, ki potom elektromotorjev spravijo krmilje in z njim letalo spet v ravnotežje. Zadnji sistem se je praktično že prav dobro obnesel in tehta za večtonsko letalo le kakih 50 kg ter napravi polet absolutno varen. Če pa se kljub vsem opisanim varnostnim pripravam vendar še zgodi v zraku kaka nesreča, da morajo potniki letalo zapustiti, tedaj stopi v akcijo poslednje varnostno sredstvo — padalo, ki potnika z zmerno hitrostjo 4 do 5 m rahlo postavi na trdna tla. Mirno lahko rečemo, da je že danes za varnost zračnega potnika tako izdatno poskrbljeno, da ne bomo več mnogo čuli o nesrečah, v bodočnosti pa bo postalo letalo vobče eno najvarnejših prometnih sredstev.

Orijentacija v zraku

Velikega pomena za redno funkcijoniranje zračnega prometa je meteorološka služba, ki je v vseh civiliziranih zemljah že tako visoko razvita, da lahko dovolj časa naprej določi, kakšno vreme bo med poletom.

V jasnih dnevih je orijentacija v zraku prava igrača. Pilot leti od kraja do kraja in ga zasleduje na zemljevidu, kjer ima včrtano progo. Če progo pozna, niti zemljevida ne potrebuje več. Kadar je oblačno, določi svojo lego s pomočjo kompasa, vpoštevaje hitrost in smer, v kateri leti. Težje je, kadar piha močan stranski veter, ki letalo lahko zanese. Sicer se o hitrosti in smeri vetra pilot natančno prepriča, preden vzleti, vendar pa potrebuje v tem primeru še posebnih instrumentov, da more sproti ugotavljati in popravljati pot, za kolikor ga je veter zanesel iz prave smeri. Treba mu je le, da opazi za kratek čas kako nepremakljivo točko na zemlji: zadošča vrh kakega hriba, na morju bela pena na valu, da se prepriča, koliko ga veter zanaša. Aparati, ki mu služijo v to, so jako popolni in je pilot, ki se je po njih ravnal, zašel na 400 km dolgi progi nad puščavo le za 5 km. V veliki višini nad oblaki uporablja pilot za določitev svoje pozicije astronomično metodo. Najbolj neprijetna je megla, ko se pilot ne more ravnati ne po zemlji ne po nebu. V tem primeru je navezan na brezžično telegrafijo, ki igra v zračnem prometu vobče eno najvažnejših vlog, ker je edina uporabna zveza letala z ostalim svetom. Na letalu je prejemni aparat z okvirno anteno, katera ima lastnost, da sprejema brezžične znake najmočneje takrat, kadar je okvir obrnjen natančno proti oddajni postaji. Pilot sprejme hitro zaporedoma dve znani oddajni postaji in iz različnih smeri okvirja hitro določi točko, kjer je v tistem trenutku. Letala pa so opremljena tudi z oddajnimi postajami in če se pilot ne more zanesti na podatke okvirne antene, ki je včasi podvržena znatnim nepravilnostim, tedaj brzojavi sam na zemljo. Dve postaji tam spodaj mu vsaka zase javita smer, iz katere sta ga čuli, in na podlagi teh podatkov ugotovi pilot podobno kakor preje svojo lego. Na zadnji način so se med vojno dobro orijentirali nemški zeppelini. Brezžična telegrafija tudi pomaga pilotu ugotoviti, kako visoko nad zemljo leti. Še natančneje pa gre to akustičnim potem, če pilot upošteva odboj zvočnih valov na zemlji. Iz časa, ki preide od trenutka, ko je zvok zapustil letalo, do trenutka, ko se začuje njegov odmev, se dá do malenkosti natanko ugotoviti višina nad zemljo. Ta način pa je šele v poskusnem štadiju, vendar pa jasno kaže pot do brezhibno delujoče orijentacije v zračnem prometu.

Nočni poleti

Kadar se prav nič ne vidi, tedaj se ustavijo celo parniki na morju; še manj moremo zahtevati, da bi takrat plula letala. Nočni poleti pa so vendar za racijonalni zračni promet tolike važnosti, da se jih ni mogoče ogniti. Ne gre, da bi na dolgi progi letalo pluло le podnevi in bi ga ponoči ekspresni vlaki dohiteli ali celo prehiteli. Letalo mora biti v zraku podnevi in ponoči neprestano, kajti le tedaj pride njegova hitrost do veljave. Zato se nočne proge čedalje bolj uveljavljajo in promet na njih je bil doslej prav tako varen, kakor na dnevnih progah. Vse minulo leto so opravljala službo med Berlinom in Königsbergom nočna letala brezhibno dan za dnem; niti ena nesreča se ni zgodila. Med Parizom in Londonom ter Parizom in Bukarešto plovejo potniška letala tudi ponoči s popolno sigurnostjo. V Ameriki posluje zračna pošta že delj ko 3 leta nepretrgano noč in dan. Letala plovejo od svetilnika do svetilnika, se križalo nekje nad Mississipijem, ne da bi se videla, in v 32 urah prelete ogromno razdaljo 4310 km. Nekaj dni za njimi šele prilezejo vlaki. Na vsakih 40 km stoji svetilnik z močno acetilensko lučjo in letališča so razsvetljena z mogočnimi reflektorji. Na londonskem letališču je postavljena velika piramida, ki žari v kričeči rdeči svetlobi, hangarji in druga poslopja so označena z rdečimi svetilkami in velika, močno razsvetljena puščica kaže, v kateri smeri mora letalo pristati. Pilot spusti zeleno raketo; z letališča mu odgovori cel sistem pisanih lučk, ki mu dovoljujejo, da sme pristati. Takoj nato razsvitlijo velik žarometi 400 do 600 m dolg pas letališča, kamor se letalo vsede. Ako mora letalo ponoči pristati izven letališča, spusti pilot svetlobno raketo, ki več minut jasno razsvetljuje okolico. Spredaj pod nosilkami so pritrjeni močni žarometi, ki razsvetljujejo teren, na katerem pristane.

Zračni promet v naši državi

Letalstvo je pri nas šele v povojih. Razen vojne avijatike nimamo niti sportnega niti trgovskega letalstva. V zadnjem času pa so se pojavile tudi pri nas sile, ki obetajo, da bodo razgibale našo konservativno in zaspano atmosfero.

Jasno je, da država sama tudi ne more kar preko noči ustvariti močnega zrakoplovstva, ker imamo drugih nujnejših potreb v preobilici. V drugih državah je zračni promet v veliki meri plod privatne inicijative. Isto pot bomo morali ubrati tudi pri nas. Prvi začetki so že tu. Po vsej državi se ustanavljajo aeroklubi, ki naj širijo med našim narodom zmisel za zrakoplovstvo in razbremene državo pri urejanju domače avijatike.

Ustanovljena je že tudi družba za zračni promet, ki je popolnoma narodnega značaja in temelji izključno le na domačem kapitalu. Družba je sklenila z našo državo pogodbo, po kateri dobi za vsak km preletene proge 26 Din državne subvencije. Družba je vezana po pogodbi, da postavi v promet prvo letalo najkasneje do 1. julija letos. Prva proga, ki jo bo družba organizirala, bo spajala Zagreb z Beogradom. Letala bodo nabavili na Francoskem, ne morelo pa se še odločiti, ali naj bodo letala na enega ali na več motorjev. Z vidika večje sigurnosti so bolj na mestu večmotorna letala, zakaj če odpove en motor, lahko letalo v gotovih primerih vožnjo nadaljuje. Vendar pa bi za naše kraje zadoščala enomotorna letala, vsaj na progi Beograd—Zagreb, kjer letalo lahko povsod brez težave pristane, če motor odpove. Letala bodo imela prostora za do 8 potnikov. Večji tipi se ne obnesejo, zakaj, kakor smo že omenili, je pogoj za ekonomičen zračni promet, da so letala vedno popolnoma zasedena, kar se pa pri večjih tipih le redko primeri. Po pogodbi ne smejo biti prevozninе za več ko 15% višje od cen za I. razred brzovlakov. Zdi se pa, da bodo kljub temu pretirano visoke. Pri nas je namreč dandanašnji malo ljudi, ki bi se vozili v prvem razredu brzovlakov, še manj pa bo takih, ki bi se iz gole potrebe odločili za še dražjo zračno pot. Če nočemo, da bi postal naš zračni promet luzoren, je treba reducirati cene na ono višino, ki se bo dala zagovarjati vsaj s hitrostjo letal. Voznina na avijonu ne bi smela presegati dvojne cene voznega listka III. razreda brzovlakov. Le v tem primeru se bo pameten potnik odločil za letalo, ki ga kljub dvojni ceni za polovico preje pripelje na cilj. Dalje bi bilo pripomniti, da taka slepa proga, kakor je Zagreb—Beograd, niti za začetek ne zadošča. Potrebovali bi vsaj ene glavne zračne prometne žile od Ljubljane do Bitolja, zakaj tako bi mnogo prele dobili zvezo z ostalim mednarodnim zračnim omrežjem, obenem pa trdno hrbtenico, h kateri bi se priključile ostale proge, ki jih bo polagoma po potrebi, kazalo ustanoviti.

Čudno je tudi, da družba za zračni promet ni uvaževala Ljubljane in jo je v svojem projektu odložila za poznejše čase in

Ljubljanski aeroklub si je zadal kot eno glavnih nalog, da izdela podrobne načrte in proračune za letališče pri Ljubljani ter jih predloži merodajnim činiteljem v odobritev in izvedbo. Delo, ki bo potlej še ostalo, zahteva le nekaj dobre volje in žrtev s strani odgovornih faktorjev, in če store ti v danem trenutku svojo dolžnost, smemo upati, da dobi kmalu tudi Ljubljana zvezo z mednarodnim zračnim prometom.

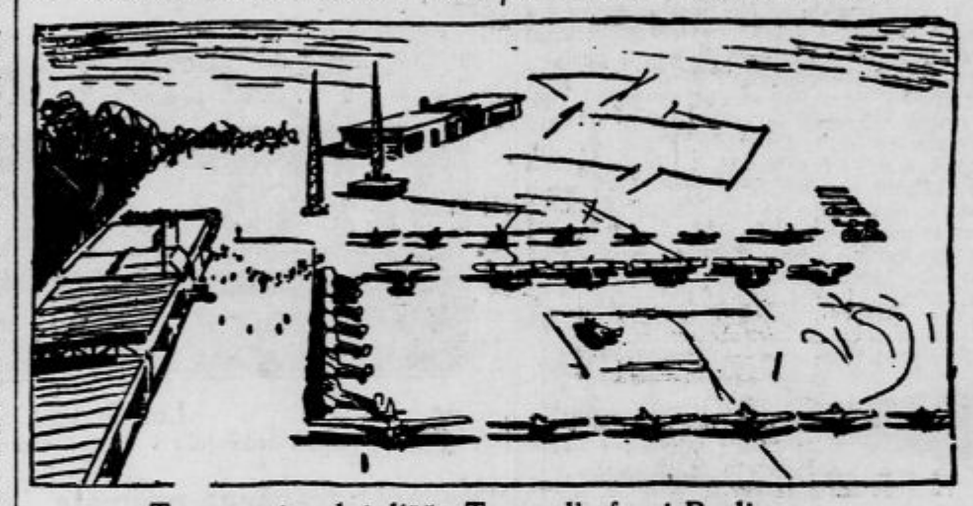

Transportno letališče Tempelhof pri Berlinu
kjer pristane in vzleti dnevno nad 30 velikih potniških in poštnih letal.

Trgovska avijatika v Nemčiji

Šele lani se je nemška avijatika oprostila vseh omejitev, ki jih je nalagala mirovna pogodba. Dotlej so smeli graditi v Nemčiji le manjše tipe letal, ki so morali ustrezati gotovim predpisom velesil, češ da jih ni moči preurediti v vojaška letala. Nemška zrakoplovna industrija, ki se je med vojsko razvila do velike popolnosti, je ostala brez odjemalcev. Nemčija pa si je znala pomagati. Treba ji je bilo le zapreti svoje meje prehodu inozemskih letal in čakati. Čakala je sicer precej dolgo, toda čakali so tudi Francozi in Angleži, in končno je zmagala. V kratki dobi je zgradila tako gosto mrežo zračnih prog, da se z njo ne more primerjati nobena druga država na svetu. Lahko računamo, da prelete nemška transportna letala vsak dan najmanj 34.000 km in to v najbolj neugodnem primeru, če računamo, da preleti letalo le enkrat na dan vsako progo v obeh smereh. V lanskem letu so absolvirala nemška transportna letala nad 4 milijone in prepeljala 145.000 oseb, kar je enako skoro eni petini celotnega zračnega prometa na svetu. Za letos računajo, da bodo dosegli najmanj 6—7 milijonov km.

V nemškem zračnem prometu pa najdemo tudi čudne neskladnosti. V nobeni državi na svetu ni razmerje mednarodnih zračnih prog proti lokalnemu zračnemu omrežju tako neugodno kakor v Nemčiji. Vse večje mednarodne zračne proge, ki spajajo zapadno Evropo z vzhodno in ki gredo največ preko nemškega teritorija, vzdržujejo in upravljajo še inozemske zračno-prometne družbe. V nobeni državi niso etape, ki jih absolvira letalo v enem poletu, tako kratke kakor v Nemčiji. In baš to, da se mora letalo po razmeroma kratkem poletu spet ustaviti in nato znova vzleteti, silno podražuje zračni promet v Nemčiji. Povprečna hitrost, ki jo doseže letalo na daljši progi, se s tem zmanjša; baš povprečna hitrost pa je glavni temelj ekonomije zračnega prometa. Letalo se kot transportno sredstvo obnese le tedaj, če je proga dalja od 200 do 600 km, v nasprotnem slučaju pa ne more konkurirati z železnico. To so z vidika ekonomije sila neugodni pojavi v nemškem zračnem prometu in čudno se zdi, da se je mogel vzlic temu razviti do tolikšne višine. Razumljivo nam bo to le tedaj, če pomislimo, da žrtvujejo Nemci vsa denarna sredstva, ki jih more žrtvovati 70 milijonski narod svojemu oboroževanju v zraku in na vodi, izključno le za civilno t. j. sportno in trgovsko avijatiko. V državnem proračunu so ustanovljeni za transportno avijatiko izredno visoki krediti, ki se pa vsako leto še prekoračijo. Tako je n. pr. budžet za leto 1926. določal za avijatiko 336 milijonov dinarjev subvencij. Budžet pa je bil prekoračen za 224 milijonov dinarjev. To so pa le državne dajatve. Poleg tega žrtvujejo ogromne vsote še posamezne občine ter industrijske korporacije. Dalje žrtvujejo velike zneske tudi posamezna mesta, ki tudi v veliki meri na lastne stroške grade obsežna letališča in še v drugih ozirih pospešujejo lokalni zračni promet. Pomislimo samo, da je lani 30 nemških mest žrtvovalo 182 milijonov dinarjev za različne nove proge. V Franciji ni dobila take vsote v minulem letu vsa trgovska avijatika. Mreža zračnih prog v Nemčiji je ako gosta, da se na nekaterih krajih posamezne proge prekrivajo, da na posamezna letališča skoro istočasno prihajata ali odhajata po dva ali še več avijonov v isti smeri. Veliko vlogo v forsiranju zračnega prometa igra tudi zagrizeni nemški lokalni patrijotizem, zakrknjena rivaliteta med posameznimi velikimi mesti in predvsem konkurenca z Berlinom. Ne bi se čudili, če podpišejo Düsseldorf, Essen, Bochum in Crefeld 16.800.000 dinarjev kapitala porurbrske zračne prometne družbe; če žrtvuje Köln 33.000.000 Din za zgradbo aerodroma, toda da srednja mesta, kakor Görlitz ali Kohlberg, ki so manjša od Ljubljane, prispevajo 1.400.000 oziroma 2.000.000 Din za nakup primernega letališča, to nas mora uveriti, da se skriva za golo potrebo še nekaj več. Lipsko je podpisalo za eno samo zračno progo 51.600.000 Din. Berlin sam 35 milijonov na račun celotnega kapitala 56 milijonov dinarjev, ki ga potrebuje zračnoprometna družba za zgradbo glavnega letališča v Tempelhofu pri Berlinu. Eno najživahnejših letališč na svetu vobče je v Kölnu. V eni uri ne prileti in ne odleti tam nič manj kot 7 velikih mednarodnih avijonov. Od 13. do 15. ure jih je v zraku kar pet namah; in kar je najbolj čudno, vsi odlete odn. prilete popolnoma zasedeni. Res je, da ima Köln izredno ugodno lego glede na mednarodni promet, toda brez velikanskih žrtev mestne uprave in velikih industrijskih korporacij bi bil tak zračni promet, kakor ga tam opažaš, nemogoč. Celo mesto Halle v bližini Lipskega ima skoro tako velik promet, kakor Berlin, dasi je razmeroma majhno in v gospodarskem pogledu ne igra niti približno tako važne vloge kakor sosednje mesto Lipsko. Toda propaganda in favoriziranje s strani države in posameznih dežel rodi skoro prav tako velike sadove kakor resnična potreba. Kdo se prav za prav vozi po gostem zračnem omrežju? Če pogledamo vpisno knjigo na letališčih, najdemo na prvem mestu zdravnike, profesorje, operne pevke, študente, zaljubljene parčke in inženjerje. Čudno se zdi, kako si zakotni meščan iz Halleja umisli, da mesto v brzovlak sede v letalo, da ga ponese v bližnje Lipsko. Toda — je pač atmosfera taka. Dan za dnem vidi velika orjaška letala, kako letajo nad njim v vseh smereh, in ne toliko iz potrebe kakor iz radovednosti poseže po trikrat dražjem voznem listku. Majhna mesteca na Saksonskem in na Pruskem kamor pripelje vsak dan mogoče par osebnih vlakov in še kak brzi vmes, kupijo kje v okolici velik prostor, in če zmanjka sredstev za zidanje poslopij, postavijo leseno barako in letališče je gotovo. Vsak dan ob določeni uri pristane veliko letalo na poti iz Berlina v München, čaka pet minut in spet odleti, ne da bi naložilo kakega potnika. Pa kaj zato, vsakih 14 dni se ustavi ta ali oni kmet s košaro v rokah in se pelje v München na trg.

Prvotno sta bili v Nemčiji dve veliki zračni prometni družbi, pozneje pa sta se združili v «Lufthanso», ki ima monopol na ves zračni promet v Nemčiji. Lufthansa ima za bližnjo bodočnost velike projekte za udejstvovanje v mednarodnem zračnem prometu. Glavni progi, ki ju projektira, sta iz Berlina v Pariz in London ter iz Berlina v Moskvo (to progo bodo podaljšali proti Kitajski in Japonski). Iz Moskve se bo nadalleval zračni most preko Tihega oceana v severno in na drugi strani iz Berlina preko Španske v južno Ameriko. Dalje projektira Lufthansa manjše mednarodne proge v Evropi n. pr. iz Skandinavije preko Nemčije Češkoslovaške, Avstrije v Italijo ter iz Berlina v Carigrad in odtod dalje v Azijo, če se izkaže taka potreba.

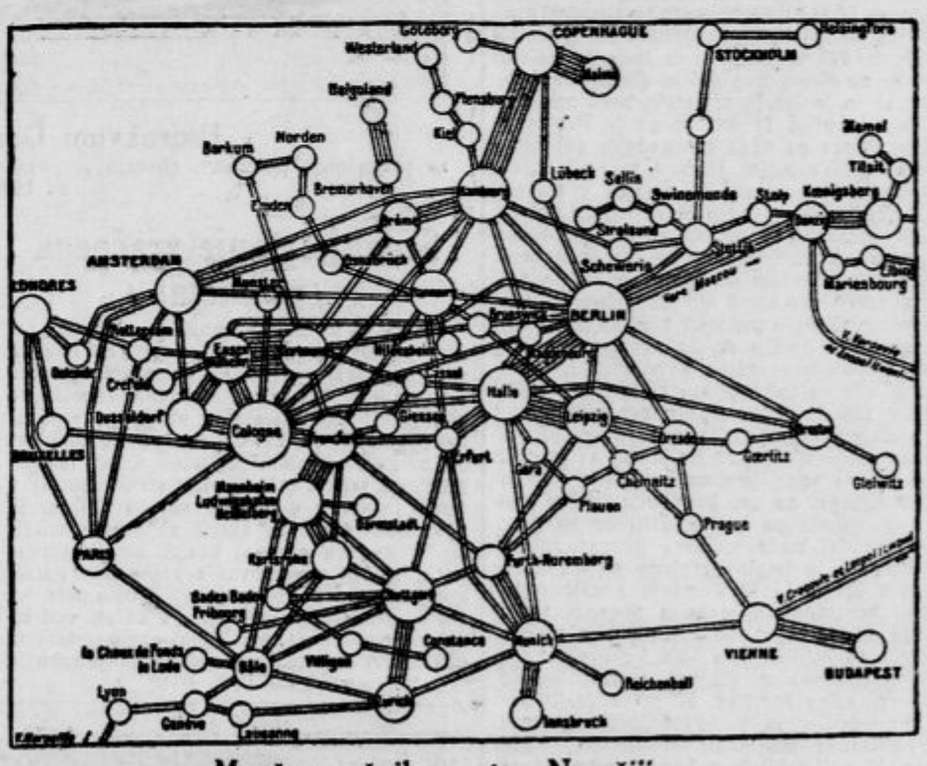

Mreža zračnih prog v Nemčiji
Število zveznih črt kaže, koliko avionov leti dnevno na kaki progi.

Privatna klinika dr. M. MIHICH-a

FIUME-ABBAZIA

Piazza Regina Elena 1. **Telef. Interurban 11-78.**

za bolezni:

grla, ušes, nosa in gornjega dušnika.

Mnogoletni operateur in demonstrator na vseučiliški ljudski kliniki gg. profesorja dr. M. HAJEK-a in dr. H. v. NEUMANN-a.

Fonetični laboratorij za pevce in za vse vrste govora itd.

Klinika je urejena po najmodernejšem sistemu s prvim in drugim razredom. Topla in hladna voda v vseh sobah, centralna kurjava. Nega bolnikov je poverjena čč. milosrčnim sestram reda sv. Vincenca.

Točna pojasnila daje **DIREKCIJA.**

Najidealnejša krema za nego lica.

„CREME ELECTRA"

Vam bo že po prvi uporabi neobhodna. Parfumirana z

Rosa Centifolijo

čudovitim prirodnim vonjem temno rdeče rože. Dobiva se po vseh lekarnah, drogerijah in parfumerijah v tubah in lončkih. Vzorci gratis in franko.

I. F. Schwarzlose Söhne
Berlin

Gen. zast. Heller i Važonji, Vel. Kikinda

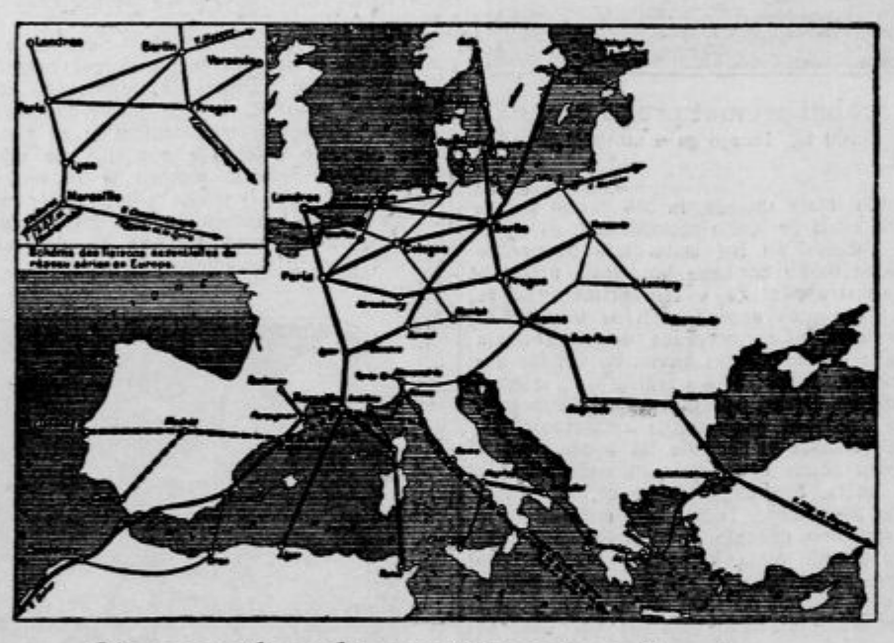

Glavne mednarodne zračne proge v Evropi
Na debelo izvlečenih črtah se vrši reden promet že od lanskega leta; na črtkanih se otvori promet letos; dvojno izvlečene pa so šele projektirane.

KRIŽANKA „ZAJEC"

Pomen besed.

Vodoravno: 1. gora v Julijskih Alpah, 4. kurilno sredstvo, 8. zakrament, 12. poslednji dom vsakogar, 16. drag kamen, 17. otočje v Tihem oceanu, 18. srbohrv. izraz za živalico, ki je vzgled delavnosti, 20. časovni prislov, 21. čutilo, 22. vulkan na Siciliji, 23. poljska rastlina, 24. časovni prislov, 25. žensko krstno ime. — **Navpično:** 1. dolina v Julijskih Alpah, 2. pridevnik (barva), 3. predlog, 4. veznik, 5. moško krstno ime, 6. kar moramo delati, da se naučimo, 7. vzklik, 8. domača žival, 9. beseda v očenašu, 10. vinorodna rastlina, 11. moško krstno ime, 12. gosposko bivališče, 13. reka v Nemčiji, 14. krajevni prislov, 15. kožuhovina, 19. žensko krstno ime.

Oton Župančič o Shakespeareu

Par besed o Shakespeareu? Vidite, mnogi ste me kakor nalašč v Shakespeareu. »Mnogo hrupa za nič.« ki naj zaključi letošnjo sezono. — S Shakespeareom se je nevarno baviti: dotakneš se ga narahlo, on pa te zgrabi in te ne izpusti več. S Cankarjem sva imela oba to nesrečo; on se ga je rešil z Romejem in Hamletom, mene pa je zaneslo v gledališče, in poslej je prevajanje Shakespeareovih dram del mojih dramaturških poslov, dolžnost, a radovoljno prevzeta in najprijetnejša vseh, kar mi jih nalaga gledališka služba. Takoj, ko sem prevzel dramaturgijo, sem si bil na jasnem, da je glavni smoter slovenskega gledališča skrb za domačo in klasične dramo: brez tega dvojnega jedra si trajno ne morem misliti zdravega, živega razvoja tako pomembnega zavoda, kakršen bodi centralno gledališče v Sloveniji. Prepričan sem, da je kljub Cankarju slovenska drama v bodočnosti; znamenja kažejo in jaz jim verjamem, da ta bodočnost ni tako odmaknjena, in da bo v desetih, petnajstih letih vsaj tretjina vsakoletnega repertoarja sestavljena iz dobrih domačih del, s katerimi bo gledališko občinstvo v toplem notranjem kontaktu. In takrat bo končana zadnja, najgloblja in bistvena kriza našega odra, ki se ji pravi: enkratnost originalne dramatske produkcije.

Klasični repertoar bo treba izpopolniti v prvi vrsti z grškimi tragiki, ki se priporočajo z uspelimi pesniškimi prevodi. Za zdaj je stoter naše klasične drame Shakespeare. Z odra je našel krepak odziv, in ni prazna beseda, ako imenujem Hamleta našo najboljšo in najpriljubljenejšo ljudsko igro. Zanimivo bi vam bilo videti elektriko v naših igralcih, kadar se pripravlja Shakespeare. Oder, kuloarji in garderobe strujé in bujé od vesele napetosti, vse od režiserja do statista si je v svesti, da je v službi nečesa važnega, velikega, da je v intimni svesti s srčnim utripom vsega gledališkega življenja. To zadovoljstvo, to vnemo, zavest odgovornosti bi primerjal samo svetemu in spoštljivemu navdušenju inteligentnih diletantov za stvar, ki jih je vnela. To prehaja tudi na občinstvo, zato čutiš, da so ljudje pred Hamletom kakor v svetišču.

V knjigi Shakespeare doslej pri nas nima tistega odmeva, kakor bi ga bilo pričakovati. Vem pa, da ga sčasoma najde. In kadar bo Shakespeare integralno »pojen z naše duševnostjo, bo slovenska duša bogatejša, širša in svobodnejša nego je danes.

Naše literarne in knjižne razmere

Razgovor z g. Franom Albrechtom, urednikom slovenske književne revije »Ljubljanski Zvon«

Kaj mislite o naših literarnih problemih: o duševnem ustroju naše dobe, o problemu starih in mladih, o odnosu literarne vede slovenske umetnosti do drugih umetnostnih ved, o slovenski kritiki?

Vprašanje treba dobro premisliti, improviziran odgovor morda ne najde vedno točnega izraza. Predvsem je ugotoviti negotovost po vsem svetu, a negotovost ni samo socialnega značaja, temveč korenini tudi v notranjosti: revolucija vseh naših prejšnjih tradicionalnih odnosov. Kaos te prehodne dobe je našel zaenkrat izraz v Einsteinovi teoriji in v obupnem spenglerianizmu. Današnji človek je res samo prehod in člen v verigi, a ne v Nietzschejevem smislu. Sodobni duh niha med propadajočo kulturo in naraščajočo civilizacijo. Odtod brezupna neskladnost današnje siromašne duševnosti, odtod vsi krčeviti napori in iskanje notranje harmoničnosti, uravnovešenosti ter pokoča želja po polnem notranjem življenju. Kajti kultura je izraz oblikovane duševnosti, kakor je civilizacija izraz oblikovanega vnanjega življenja. Zato bo moral človek bodočnosti, ako bo hotel obstati, popustiti v svojih pretiranih naporih po oblikovanju vnanjega življenja in se zopet vrniti vase, v dušo. To življenje bo potem vnanje morda manj komplicirano, a bo zato bogatejše, iskrenejše, skladnejše in polno odgovorne človečnosti. Ta odgovorna človečnost pa bo za umetnost bodočnosti poglavitno netivo. Živo čutim potrebo po globokem in absolutnem in zato verujem, da bo nova umetnost oblikovala predvsem *novega človeka*, novo duševnost. Pri nas kljub primitivni idiličnosti predvojnih let občutimo tresenje zemeljskih plasti, ki se še niso umirile. Izgubljeni smo bili v tavanju, toda zdaj že iščemo ravnovesja. Selekcija in diferenciacija se je že začela. Življenje se še ni umirilo v strugah, zato ima zaenkrat še sliko razkosanosti.

Med starimi in mladimi je moralo priti do preloma. Stari niso tako intenzivno občutili novo porajajoče se oblike novega življenja, zato so jo mladi tembolj skušali dumeti. Toda tudi za mlade je bil čas prestrašen, da bi bili mogli najti pravi izraz in zato so bili po svoji kaotičnosti premalo dostopni pravemu oblikovanju, prevzela jih je vnanjost. Bučni izraz njih demonstracij l. 1920/21 je zame razumljiv in verjamem, da to ni bila sama gesta. Gotovo pa je vsak prisiljen ali škodljiv in nenaturen in zato je za presojo mladih važno, ali je prišla revolucija iz njih notranje moči in potrebe ali je bila klavrna maska njih nemočnih teženj! Podbevšek je s svojimi poskusi dinamičnega izraza plod vojne. Po njem je soditi, da je povojna generacija premalo notranje razvita. Naša doba je vse preveč komplicirana, izraz je težek in zato je treba najintenzivnejšega študija. Razkroj mladine je pač usoda generacije, ki se je drži še kri. Velika napaka mlade generacije je ali nedostatno poznanje jezika, ki ga je poznal Cankar do take virtuozne popolnosti: najvažnejši instrument pisateljev je doživel žalostno dekadenco. V splošnem smo po mojem mnenju danes že v normalnejših razmerah. Sovražnosti so se ublažile, saj med generacijami resničnih tvornih duhov ne more biti odurnega nasprotstva, ampak razumevanje, sorodstvo in harmonija! Zanimivo je, da so v velikem svetu prave sile sodobnega umetnostnega izražanja pisatelji starejše generacije n. pr. Paul Valery, Knut Hamsun, Thomas Mann ali John Galsworthy.

Mislim, da je literatura dominantna. Toda če je zdaj morda stopila nekoliko v ozadje, je to utemeljeno v času. Besedna umetnost je skrajno subjektivna in najneposredno govori človeku in o človeku. Likovna umetnost gleda objektivnejše, je radi tega morda konkretnejša in je pri nas po močnih osebnostih bratov Kraljev našega človeka vplivnejše zajela. Dognanega izraza tudi likovna umetnost nima in je ravno tako na prehodu. Specielno pri nas je v ospredju zanimanja posebno radi tega, ker se naša literarna znanost doslej še ni pečala z estetskimi problemi v tako intenzivni meri kot umetnostna zgodovina, prim. knjige dr. Cankarja. V isti meri ne zadokča sodobno gledališče, v kolikor združuje mimično in besedno umetnost. — Kakšna bo oblikovna stran nove umetnosti, tega instinkt sodobnika ne more zaslutiti. Verujem, da se bo gledališče bodočnosti vrnilo v primitivnejši študij, da se bo skušalo spet približati misteriju, liturgiji. Rafinirano izrabljanje tehniških sredstev nima z bistvom gledališča nič opraviti. Ta stran današnjega gledališča se bo spotila s kinematografom. Tudi drama sama bo usmerjena v prvotno smer in zarodke take bodoče drame slutim v najboljših dramah Paula Claudela. To smer odrskega izraziti je poskušal s pravilnim instinktom svoj čas Reinhardt, n. pr. s svojim Ojdipom. Literatura bodočnosti bo morda bolj fabulistično zmačala (Wassermann) s poudarkom človeškega elementa (Vildrac, Duhamel). Psihologiziranje (Bourget) bo šlo brez dvoma v pokoj. En sam velik psiholog je bil in ta je bil Dostojevskij. Iskreno pa mislim, da naša današnja književnost ni slabša kot je bila v prejšnjih naših prehodnih dobah. Mnogo bolj je časovna in mnogo bolj v stiku z Evropo kot je bil recimo formalistični dilletantizem Cimpermanove dobe. Toda dobe v vsej njeni kaotični kompliciranosti sodobna književnost ne more izraziti in oblikovati.

Naša kritika je bila vedno v krizi. Podedovali smo sicer nekaj kritične tradicije, toda v tem oziru so bile pri nas vedno bolne razmere, ki jih je zakrivila naša malenkostna patriarhalnost. Ali kritika ubijejo, ali pa mu ne dovolijo svobodnega izraza. Zato so dominirali v naši kritiki često nepravi nagibi in tako je bila preveč popustljiva ali pa prestroga. Popustljivost bi bila nekako utemeljena v naših majhnih razmerah, toda obe sta škodljivi. V današnjih časih, ko je malo umetnosti, bodi kritik predvsem tolmač. In to v tem zmislu, da skušaj razjasniti težave in kompliciranosti sodobnosti, da sledi iskanju in tipanju umetnika in tako pripravlja teren za bodočnost. V zadnjem času propagirajo znanstveno kritiko. V znanstveno kritiko ne verujem. Vsak umetnik je v razmerju do mase skrajni individualist, revolucijonar, ki podira stare in gradi nove vrednote in s tem izziva množico. Za umetnika ne morejo veljati kodificirani zakoni.

Vaša beseda o slovenski publiki?

Tudi naše občinstvo je v krizi, ki je duševnega ustroja, utemeljena deloma v socialnih razmerah, predvsem pa korenini v problemu odnosa publike do umetnika. Ta odnos je pri nas od pamtiveka strašna tragedija: mislim na tri gibalne osebnosti našega življenja na Prešerna, Levstika in Cankarja, ki so množili dediščino, dano jim od Boga Očeta naše besede — Trubarja. Ta tragedija je deloma utemeljena v njih psihi, predvsem pa v miljeju, ki je prenasičen s samimi miazmi, ki ubijajo svobodnega duha. Še danes umetnik ne more govoriti neposredno, še danes je osamljen, četudi je družba neprimerno bolj kultivirana! Razlika med predvojno in današnjo publiko je očitna. Predvojna se je regrutirala iz inteligenčnega srednjega sloja, ta je obubožal. Sodeč po statistiki naročnikov »Ljubljanskega Zvona« tvorijo kader onih ljudi, k' jim še ni umrla potreba po živi besedi kulture, anonimni poklici. Porazujoče je dejstvo, da je slovensko dijaštvo izgubilo skoro vsak ožji stik z našo knjižno kulturo. Razumljivo je zato, da je zaenkrat težko sanjati o bodočnosti, ki bi ji doraščajoča sedanja generacija mogla vtisniti svoj pečat kulturnejšega razmaha in roditi *mecene*, ki jih tako zelo potrebujemo. Nujno pa je, da posveča naše dnevno časopisje sistematičnejše čim večjo pozornost tem problemom, da propagirajo pisatelji svoje poslanstvo sami z recitacijami in predavanji kakor jih je že uvedlo »Društvo slov. književnikov« da skuša naša kritika povoljnejše urediti odnose umetnika do publike, predvsem pa je priporočati kulturnejšo vzgojo našega dijaštva, ki ga je treba usmeriti zopet v pravo smer.

Kaj mislite o krizi slovenske knjige in o vprašanju slovenskih revij?

Kriza slovenske knjige je zavzela brezupne dimenzije. Stvari so se razvile tako, da bomo padli pod nivo Prešernove dobe, ako pojde tako dalje. Saj je znano, da se je za Prešernovih časov v letih 1846—49 razpečalo in razdalo komaj okrog 450 izvodov Poezij. Danes je stanje pravtako revno. Nekako tako kot *pred 100 leti* Prešernove poezije se prodajajo danes n. pr. klasični Župančičevi prevodi Shakespeareja. V nekem letu po vojni so izdale naše založbe procentualno prav toliko knjig kot Nemci, ki so znani po svojem bogatem knjižnem trgu. Ta sunkoviti pogon kvišku po vojni je bil škodljiv na eni strani radi tega, ker je izšlo vse preveč ničvrednega blaga, na drugi strani so morda baš radi tega prišle nekatere naše založbe na rob propada. Naše založbe grešijo, ker si domišljajo, da ne potrebujejo literarnih konzulentov in ker so povsem zanemarile propagando. Naše občinstvo nima zadostne knjižne kulture in zato tudi potreba po knjigah ni enakomerno razvita v vseh slojih. Ni mogoče zahtevati, da naš inteligent prebere vso slovensko literaturo, ali da celo kupi vsako knjigo, toda interes naše kulture nam ukazuje, da ima vsak slovenski človek v svoji knjižnici vsaj najvažnejše zastopnike slovenskega slovstva. Čudim se nekaterim profesorjem slovenščine, da dopuste, da beró dijaki v nemških urah Shakespeareja v nemškem prevodu. Ali ne vedo, da izhaja slovenski Shakespeare v žlahtnem prevodu Župančičevem, ki gradi s svojim delom monumentalno stavbo našega materinskega jezika?

V ozki zvezi s krizo naše knjige je tudi vprašanje revij. Po vojni smo dobili mnogo novih revij, kar jih je sedaj še ostalo, mislim, da imajo dovolj solidne finančne temelje in kulturno upravičenost, da izhajajo. Revija je v primeri s knjigo cenejša in to dejstvo jim je najbrž dalo večji kader stalnih naročnikov. Kar se tiče vsebinske strani, je naše življenje še vedno tako borno, da se literarne revije ne morejo predati kakemu izključnemu strujarstvu, ampak naj bodo ogledalo vseh resničnih tvornih sil. Tudi je potrebno, da se slovenska literatura iznebi provincializma in zato naj bo v naših revijah živa zavest evropske skupnosti, da nam bo tem jasnejša slika skupne evropske kulture.

Kaj mislite o odnosu slovenske literature do srbskohrvatske in o problemu propagandne organizacije?

Odnos slovenske literature do srbskohrvatske je tako važno vprašanje in le del našega javnega življenja. Poznavanje naših domačih prilik je še tako majhno. Priznati je treba globoko iskrenost kulturnih duhov treh odlinic. Pisatelj gradi mostove in oblači kulturno svojstvo, zato je nujno treba organiziranih potovanj za študij kulturnih posebnosti naših pokrajin. V tem oziru ima država velike dolžnosti, ki pa se jih zaenkrat na žalost še ne zaveda v takem obsegu, kakor bi to bilo želeti. Danes sloni še vse na privatnih iniciativah. Tudi med Hrvati in Srbi se oglaša potreba po intimnejših vezeh, na čelu sta zaenkrat reviji »Vijenac« v Zagrebu in »Srpski književni glasnik« v Beogradu, ki je objavil že nekaj slovenskih pesniških produktov v prevodih in originalih. Znano mi je, da pesnik Gustav Krklec pripravlja antologijo prevodov slovenske lirike, ki se mu zdi zelo dragocena. Omeniti je treba tudi predavanja prof. Jankovićeve o slovenski literaturi. Zaenkrat je najvažnejše, da propagiramo svoj svojstveni izraz z informativnimi članki v srbsko-hrvatskih revijah, dočim je važno, da pišejo o srbsko-hrvatski slovstveni konstelaciji srbsko-hrvatski pisci. Tako bom sam stalno poročal v »Srpski književni glasnik« in v novosadski »Letopis Matice Srpske«, za »Ljubljanski Zvon« pa sem pridobil mladega, nadarjenega pisatelja Velmarja Jankovića. Potrebno je, da se Srbi in Hrvati predvsem seznanijo s slovensko liriko, ki se bistveno razlikuje od srbsko-hrvatske, v kolikor je utemeljena v notranjem svojstvu jezika in pesniškem ritmu. Slovence pa je opozoriti na esej, ki ga goje Srbi v mnogo večji in odličnejši meri kot pri nas. V splošnem slovenska kultura ni velikomestna ali svetska, pač pa je pravilno razpredena preko vseh slojev naroda, tako da je študij te narodne sile Srbom in Hrvatom najbolj priporočiti.

Propaganda za poznavanje naše literature v inozemstvu ni sistematično urejena in sloni tudi le na privatni iniciativi, v kolikor ima pač kdo pismeske zveze z raznimi tujimi pisatelji. Zdaj se je ustanovil v Ljubljani Pen-klub, ki je prav v tem oziru najvažnejšega pomena. Pen-klub je svobodno združenje ljudi, ki čutijo potrebo po medsebojnem spoznanju tvornih mednarodnih duhov. Naš Pen-klub je takoj stopil v zvezo s Pen-klubi po vsem svetu in ima zato največ prilike in dolžnosti, da opozori tujce na naše kulturno snovanje. Saj je pisatelj najčistejši in najnepotvorjenejši besednik svojega naroda in zato je njegov glas za ostali svet najvažnejšega pomena. Zato bo Pen-klub predvsem poskrbel za obiske tujih kulturnih duhov v Ljubljani in tako nas že v najkrajšem času obiščejo ugledni zastopniki inozemskih literatur predvsem Angleži. Nai omenim le urednika Timesov g. Hindlea, ki se uči slovenščine (svojo dizertacijo bo delal menda o Prešernu). Pod firmo Pen-kluba bo imel v Ljubljani več predavanj o angleški literaturi, ki je pri nas najmanj poznana. Naš Pen-klub ni zamudil ugodne prilike in je že poslal v London naslove petero slovenskih knjig, o katerih je želeti, da bi se prevele v angleški in druge svetovne jezike. Izrednega pomena za naše težnje je univ. prof. Janko Lavrin, ki ima prekrasne načrte in uteme postati v Angliji pravi slov. kulturni konzul. Kulturna propaganda je tudi dolžnost države. Baje so prideljeni našim poslaništvom v inozemstvu posebni kulturni atašeji; Slovenca — kolikor je meni znano — med njimi ni nobenega.

Kaj sodite o problemu umetnika v svobodni narodni državi?

Mislim, da je problem umetnika kot umetniškega individua v svobodni narodni državi pravtako kompliciran, kakor v nesvobodni. Razlika je le ta, da je preje govoril skupini ki je bila za zunanji svet anonimna, danes pa naj govori preko svojega naroda svetu in človeštvu. Ta funkcija je tako velike važnosti, da bi ji morala država posvečati mnogo več pažnje. To so pa pri nas žalostne stvari, opozoriti moram le na besede Riharda Jakopiča v 2. številki »Ljub. Zvona«. Vse nade so v naši bodoči generaciji. Kakor hitro bodo na visokih, odločujočih mestih mnogi zrasli iz kulturnega sveta, ki so bili in bodo ostali stalno v ožkem in živem kontaktu z umetnostjo, upajmo, da bodo uredili kričeče umetniške probleme po zahtevah umetnostne politike kulturno visoko stoječega naroda. *Jatra.*

Kriza slovenskega marijonetnega gledališča

(Iz razgovora s bivšim vodjo ljubljanskega marionetnega gledališča g. M. Klemenčičem.)

Če me vprašate o krizi marijonetnega gledališča, mi ni ravno prijetno govoriti o tej stvari. Toda to ne radi gledališča samega ali mene, temveč radi dejstva, ki ga naj takoj konstatiram: naše marijonetno gledališče ni samo v krizi, temveč v razpadu. Kratka skica razvoja slovenskega marijonetnega gledališča vam bo nakazala kali bolezni, ki se je pojavila že po prvih dveh sezonah in ki se bo — kakor vse kaže — končala s smrtjo.

Slovenski gledališki konzorcij (zdaj v likvidaciji) nam je leta 1919 omogočil s svojo požrtvovalnostjo, da smo še isto leto jeseni mogli otvoriti prvo sezono. Skoro celo tisto leto sem z vso vnemo delal lutke in scenerijo. Posrečilo se nam je zainteresirati javnost in moram priznati, da sem bil z uspehom prvih let zelo zadovoljen: ne-le, da se je pokazalo živo razumevanje občinstva in predvsem tudi zanimanje naše dece, tudi finančni položaj je bil ugoden. Prva težava je bila v izbiri repertoarja. Nismo imeli nobenih slovenskih marijonetnih iger, nobene tovrstne tradicije. Izbira tujih iger je sicer velika, toda za vse tuje igre je treba skrbne predelave, ki mora temeljiti v slovenskem miljeju. V tem oziru so mi bili v pomoč v začetku dr. Ivo Šorli, pozneje Miran Jarc, ves čas pa dr. Ivan Lah. Hotel sem igre predelavati tudi sam in formirati svoje naziranje glede slovenjenja, toda zato sem imel premalo časa in sposobnosti. Režijska, scenijska in upravna plat gledališča me je popolnoma absorbirala. Zaslutil sem že tedaj krizo: premalo ljudi sem imel, ljudi, ki bi bili izvežbani in ki bi mi vzeli z ramen del težkega bremena. Saj sem bil upravnik, ravnatelj, dramaturg, višji režiser, inscenator, igralec, vse v eni osebi! Druga težava je bila v tem, da kljub vsej dobrohotnosti naše javnosti ni bilo s strani odločujočih oseb pravega razumevanja. Za dobro uprizoritev marijonetne igre je potrebno ravno toliko ali morda celo več skušenj kot v velikem gledališču. Zato nam je bilo treba stalnega odra in prostora, kjer bi imeli lahko nemoteno skušnje.

Bivakirali smo v Mestnem domu. Dvorana je nekoliko prevelika in ob času volitev prevečkrat na razpolago zborovalcem. Ponovno in ponovno smo morali opustiti predstave, ker dvorana za nas ni bila prosta. Kontinuiteta je bila večkrat pretrgana in že se je pojavila tretja težava: zanimanje občinstva je začelo upadati. Priboril sem sicer gledališču priznanje umetniške kvalitete (mesto 30 odstotkov samo 10 odstotkov taks. Tudi mestni magistrat ljubljanski nam je šel na roko, toda izdatki so bili kljub temu veliki (dvorana požre mnogo kuriva) in tako nam je končno le finančno vprašanje zlomilo hrbtenico. 31. januarja 1924 sem odložil vodstvo. V štirih sezonah smo uprizorili 105 predstav z 11 dolgimi in 5 krajšimi igrami in več prologi. Nato sem prodal lutke društvu »Atenic«. Po kratki sezoni v »Mladiki« se vrše zdaj v Narodnem domu interne predstave.

O pomenu marijonet so v zadnjem času v naših listih mnogo pisali. Zgodovina marijonet je zdaj pri nas tudi že precej poznana. Tu mi preostaja to, da znova poudarim važnost marijonetnega gledališča za vzgojo naše mladine. Igrače so za otroka ori vsega početka izredna privlačna sila. Zato tem bolj odzivajo take igrače v smotreni igri živahnih dogodkov kakor tudi s scenične in figuralne plati. Otroci doma posnemajo in ponavljajo. Okus se jim spopolni, znanimanje za literaturo in posebno za upodabljajočo umetnost, o kateri ne zvedo v šoli nič ali prav malo, raste. Pomen marijonetnega gledališča za psihološko in predvsem nacionalno vzgojo naše dece je izredno velik. Boljševiki so to dobro razumeli in danes ruski Gašperček-Petruška masakrira buržuje.

Izredne važnosti je predvsem ustvaritev slovenskega marijonetnega repertoarja. Kako naj naše marijonetno gledališče vprizarja n. pr. groteske Friedricha Hucha: Tristan in Izolda, Lohengrin, ali leteči Holandec, ki so tuje naši deci! Za nas je treba iger iz slovenskega, magari iz ljubljanskega miljeja. Treba nam je v vsej enostavnosti in lapidarnosti slovenskega stila. Veliko naših pravljic čaka vstajenja! V tem zmislu sta razumela pomen marijonet Oton Župančič in Fran Milčinski, ki je svojo igro »Krpan mlajši« napisal prvotno za marijonetno gledališče. Mesto nemškega Gašperčka, civiliziranega Hauswursta, ima Milčinski slovenskega Pavliho, ki naj nam govori pristne slovenske šale. Naravno, da sem hotel za take slovenske igre izdelati inscenacijo povsem v slovenskem stilu kmečkih hiš itd.

Iz tega se vidi, kako resno umetniško kvaliteto mora imeti pravo marijonetno gledališče in jo je naše že imelo, četudi ni moglo pokazati in razkriti vseh svojih načrtov in osnutkov. Zato je naravnost absurdno, primerjati marijonetno gledališče s Kasperltheatrom. Ta špekulira na pokvarjene instinkte s svojimi banalnimi smešnicami. Igra je preprosta in obstoji iz poljudnih dvogovorov, na koncu Gašperček navadno ubije hudiča ali svojo ženo. Tehnično je vrlo preprost: nastopajoče osebe gibljejo s tremi prsti. Pri marijonetah je tehnika težka stvar. Lutka je mrtva, igralec jo mora sam pregibati in tako oživeti. Ker mora paziti na vsak gib lutke, ki jo dirigira s svojimi prsti in ji hoče dati pravi izraz, mora znati svojo vlogo na izust in poleg tega točno poznati tudi druge vloge. To je zelo kompliciran in za igralca velik napor. Tudi lutke same zase so umotvor, ki da mnogo dela. V svojem spominu sem nosil razne vloge nemških, italijanskih in čeških lutkovih iger (literatura je zelo bogata, poglejte — cela knjižnica!), po cesti pazil na razne obraze, ki so se mi zdeli primerni za to ali ono vlogo, o prvi priliki sem si jih skiciral in nato izvršil mnogo lutk po živih modelih. Scenerija sama mora biti prilagojena obleki vsake igre in zato seveda skoro za vsako igro nova. Za Poccijeve igre sem risal v naturalističnem stilu, nekoliko karikiranem z ozirom na igre. Da so lutke kolikor le mogoče za vsako igro nove (kar je važno posebno radi gledalcev — otrok, ki hitro opazijo stare stvari), je samo ob sebi umevno. Toda vse to stane in tako sva zopet pri finančnem vprašanju.

Kaj mislim o bodočnosti našega marijonetnega gledališča? Prvič: potreben je konzorcij, ki naj da gledališču že v začetku trdno denarno podlago. (Če naj se gledališče obnovi, bo treba prenoviti oder, napraviti nove lutke in končno bo treba sodelovalce tudi primerno plačati.) Drugič: Najprimernejši prostor se mi zdi kazinska dvorana. Poleg tega je treba posebne sobe, kamor naj se shrani oder in ki naj služi za delavnico in za skušnje. Tretjič: treba je celega moža, ki ve, kaj naj dela z lutkami, za umetnostno vodstvo. Poleg njega bi moral drugi skrbeti za vse upravne zadeve. Igralsko družino bi lahko zbrali, verujem, da bi se vsi prejšnji z veseljem odzvali, poleg tega je tudi pri »Atenic par dobrih moči in se je celo izmed poklicnih igralcev g. Lipah živahno zanimal za stvar. Za gledalce nič skrbi: prišli bomo sami od sebe!

Slovensko marijonetno gledališče je bilo prvo v Jugoslaviji. Šele za njim so ustanovili slične zavode v Zagrebu, ki je danes že na precejšnji stopnji razvoja. Literarni vodja njegov je Velimir Deželić, tehnični Ljuba Babić. Poudariti je treba, da so se Zagrebčani učili pri ljubljanskem gledališču. Ponovno so si ogledavali vprizoritve in tehnični ustroj in po našem gledališču so si reformirali tudi svoje, četudi nimajo nobenega strokovnjaka. Danes njihovo gledališče sicer ni harmonično, a je zelo luksuriozno. Mnogo izvirnih iger, lokalnih komedij imajo na razpolago in vprizarjajo celo opere. Tudi naše gledališče bi bilo danes že davno lahko na tej stopnji: že v prvih sezonah sta se bivša člana ljubljanske kr. opere Drvota in Zikova živo zanimala, kdaj začnemo vprizarjati opere!

Če je potrebno, da povem še kaj o sebi, naj omenim, da so mi bile zadnjih 15 let lutke moje življenje in moj svet. Bil sem lutkar in samo lutkar. Zanimal sem se za lutke že v Gorici, ko je vprizarjal Ricardini laške marijonetne igre. Pozneje sem študiral marijonetna gledališča v Milanu, Münchnu in Pragi. In tako sem skušal dati po prevratu v Ljubljani, navdušen po obljubah naših mož, na podlagi svojih študij v predstavah zaokrožene umetniške umotvore. Ko sem zapustil lutke, sem se vrnil k slikarstvu, s katerim sem se po letu 1910 malo pečal. Zavedam pa se, da je slikati dekoracije in delati lutke nekaj vse drugega, kot ustvarjati s čopičem krajine in portrete svojih živih misli.

J. T.

„Pages from here and there in Serbia"

Pod tem naslovom je izšel v založbi S. B. Cvijanovića v Beogradu angleški spis Lene A. Jovičić (Jovitchitch). Knjiga je natisnjena na finem papirju in po grafični opremi imitira angleške knjige. Tudi z ilustrativne strani je za naše razmere dokaj reprezentativna.

Spisu je napisal topel predgovor beograjski vseučiliški profesor Bogdan Popović. O avtorici pravi, da je hčerka odličnega Srba in matere Škotinje. Ta dvojna kultura ji je dala fin pogled na lepote in zanimivosti domače zemlje. Spisala je knjigo o srbskih pokrajinah in ljudeh z vidika tujcev, zlasti Angležev.

V prvem delu podaja par zanimivih strani iz srbske zgodovine. Med drugim opisuje beograjske utrdbe, cvetno nedeljo v srbski zgodovini in sv. Savo; v drugem delu, ki je posvečen srbskim običajem, piše o slavi, o božiču v Srbiji, o ženitovanjskih običajih, o trgatvi in vinogradništvu. V tretjem delu je opisala srbske monastire: Dečane, Pruškogorske samostane Studenico, Žičo in druge. Četrti del je posvečen življenju v Beogradu. Tu se bo seznanil tujec z marsikako karakteristično potezo na naši prvostolnici. Prvo poglavje govori o naglem razvoju mesta, nadaljnje pa o beograjskem trgu, o ondotni trgovini, o Narodnem muzeju in dr. V četrtem delu so zbrane črtice s potovanja po Bosni in Dalmaciji, po Kosovem polju in Črni gori, vtisi s Skonlja in od drugod. Tu najdemo tudi tri strani, ki so posvečene Bledu pod naslovom «Bled and its summer visitors» (Bled in njegovi poletni gostje). Avtorica se ne bavi mnogo z opisom pokrajine in ljudi, našteva pa nekatere ugledne goste, ki se zbirajo v kraljevi poletni rezidenci. To je edin nesrbski kraj, ki ga avtorica omenja, če izvzamemo bežne poglede z Orient-erpressa, ki jo vozi iz tujine mimo Ljubljane in Zagreba v Beograd.

Knjiga ge. Jovičićeve je brez dvoma pisana tako, da bo rad segel po nji vsak tujec iz anglosaškega sveta, tembolj, ker je založnik z Državno tiskarno vred storil vse, kar se da, da bi bila kar najbolj prikupljiva. Žal, da se je avtorica omejila na Srbijo in srbske kraje. Ker je knjiga primeroma po ceni (45 Din), jo priporočamo onim, ki jih snov zanima in ki obvladajo angleščino.

Razpis mariborskega opernega abonmaja za prihodnjo sezono. Po novem budžetu je mariborskemu gledališču skrčena državna in mestna subvencija za skupno 280.000 Din ali za četrtino dosedanje podpore. Zato bo uprava le tedaj v stanu vzdrževati opero tudi v bodoče, če mu bo pravočasno zasigurano nadomestilo za odbito svoto. Ker mora uprava vedeti v najkrajšem času, če more skleniti kontrakte tudi z opernimi člani, bo razpisala že jutri operni abonma na bloke, obsegajoče 15 predstav.

Večer skladatelja Miloja Milojevića. Društvo ljubiteljev lepih umetnosti «Cvijeta Zuzorić» v Beogradu je priredilo te dni večer skladatelja Miloja Milojevića, sodobnega srbskega komponista in muzikologa. Izvajal se je Milojevićev godalni kvartet v C-molu, op. 3 iz l. 1906., manjše klavirske skladbe iz l. 1906. in 1911. ter Velika sonata za klavir in violino iz l. 1924. (op. 36). Kompozicije je izvajal beograjski godalni kvartet Collegium musicum. Prireditev je uspela v vseh ozirih izvrstno.

Marija Jeritza je dovršila svoje gostovanje v newyorški Metropolitani in se je vrnila na Dunaj, kjer nastopi zopet okoli velikonočnih praznikov, brž̃as najprej v Straussovi «Salomi».

Nova ruska glasba. Moskovska filharmonija je pred kratkim izvajala na svoji javni produkciij dve domači novosti: Klasično suito, delo skladatelja Aleksandrova, in Drugi klavirski koncert komponista Medtnerja. Obe deli ocenjuje moskovska kritika kot zreli in polifoni skladbi. Zelo dobro so bila sprejeta tudi nekatera druga nova glasbena dela n. pr. «Poeme» (Dzengelenok), Četrta klavirska sonata (Mosolov) in drugi Trio komponista Roslavca. «Poema» je lirično nastrojena skladba, medtem ko je Mosolova sonata polna divjosti in peklenskega ropota. Roslavčev Trio spada med najboljša dela tega skladatelja. Ruska glasbena kritika sodi jako ugodno tudi o nekaterih drugih glasbenih novostih, ki so se izvajale prvič v Ljeningradu in med katere šteje skladbe: Ekspresija in Melodija skladatelja Popova, Tračnice skladatelja Dešenova in De Profundis skladatelja Tjulina. Vse te skladbe so napisane za klavir.

Mladina v deželi mladosti

Čudežna beseda

Najlepši spis, ki ga poznamo o življenju ameriške mladine, je spisal Nemec Fritz Zielesch in se imenuje »Jugend im Lande der Jugend«. Iz njega posnemamo to, kar bomo danes povedali mlademu čitatelju v vzpodbudo in odraslemu v pouk.

Pri nas pravimo, da beseda ni konj, ali v Ameriki imajo besedo, ki je storila doslej največje naravne »čudeže« na svetu. Glasi se »Education«. Srednješolec jo pozna iz latinščine in francoščine in ve, da pomeni vzgojo. Ali v hipu, ko se govori pri nas o vzgoji, se misli skoraj izključno na šolo in šolo. V Ameriki pa ima »Education« daleko širši pomen. Notranja vsebina te latinske besede je največja ameriška skrivnost, ki jo težko doumiš. Nje čudovitemu vplivu hvali Amerika na ozemlju Zedinjenih držav za svoj mogočen razmah. »Education« spremlja Američane od zibelke do groba. Ljudstvo je na moč organizirano, organizacije so čudovito razpredene, družba in država tesno zliti, tako da šine vsako močno geslo skozi milijone glav, in te brž zapovedujejo rokam in nogam . . . Rodi se otrok; takoj za štorkljo se prikaže članica kake ženske organizacije, vpraša to in ono, zabeleži težo in velikost novorojenčka, da staršem brošure z raznimi nasveti in ne izpusti otroka iz evidence. Star je šest mesecev in že vprašajo iz neke otroške šole (po našem vrtca), ali bi ga izročili v zavod, da ga vzgajajo po svojem sistemu. In tako se razpleta neskončna mreža društev, organizacij, vplivov, vzpodbud, navodil in predpisov, za vsem tem pa stoji »Education«, raznoteri sad posebne inicijative, skrivno drevo, podprto s težkimi milijoni, ki jih dajejo v te namene denarni mogotci. Pa ne misli, da je čudovita »Education« centralizirana, da izhaja iz nekega društva, kakor bi bilo pri nas v Evropi. Ne. V nji je združeno stremljenje tisočih organizacij, za njo delajo milijoni ljudi. **Američan naj se vedno vzgaja in vzgoji je posvečeno vse javno življenje.**

Newyorški nadžupan s svojim tovarišem mladinskim županom
Ameriška mladina si voli župane in občinsko upravo, da se že zgodaj vadi v delu za napredek občine in države.

Še ni dovolj jasno? Evo, postrežemo z nekaterimi primeri: Pri nas so ljudje, ki nalepijo poštne znamke zdaj na tem, zdaj na onem mestu. Na vaški pošti še gre, ali je v večjem mestu povzroča ta nepravilnost zamudo časa, še v večjem je zamuda tolika, da je treba plačati eno uradnico več itd. »Lepi znamke vedno v zgornjem desnem kotu, sicer si neolikanec in škodljivec svojega naroda.« Geslo so ujeli vsi časniki in ga postavili pogosto na vidna mesta. Oprijelo se ga je stotine raznih organizacij, ki so priredile v njegovem znamenju shode in ga sugerirale svojim ljudem. O njem se je čulo celo v cerkvah. Po ulicah so nabili velike plakate; pokazali so ti ga v filmu. Tako se je kmalu zagrizlo v ljudi in ameriška pošta je lahko prihranila več milijonov dolarjev na leto.

To je »Education«.

V Ameriki je veliko velemest in v velemestih ogromen promet. V New-Yorku si na vsakem križišču v smrtni nevarnosti in število žrtev gre sleherno leto v desettisoče. Treba je naučiti ljudi hoditi po ulicah. Kdo naj jih uči? »Education«. V časnikih, ki jih vsak čita, v kinematografih, na zborovanjih, v društvih in klubih, z velikimi lepaki na ulici, s svetlobno reklamo, — tako da imaš svarilo skoraj vedno pred očmi in ti preide v meso in kri. Seveda, mladina se pripravlja za velikomestni promet že od dne, ko je shodila. Odrasle vzgajajo tudi s humorjem. Tako vidiš na nevarnih prometnih križiščih kričeče napise: »Najboljša priložnost za samomorilce«. Kaj bi rekli pri nas takemu napisu? Američan pogleda, se nasmehne in — pazi nase. »Education« je, še bereš v trgovinah, v bankah, v čakalnicah itd. velike napise »Keep smiling!«, »Ohrani svoj smehljaj!« »Ne razburjaj se!« Da niti ne omenjamo napisov, ki so prešli že k nam: »Čas je denar« in podobnih. Pri nas so taki napisi nekam čudni, ker so osamljeni in jih nihče ne jemlje resno. Prav v tem je čudoviti duh ameriške »Education«, da taka gesla potegnejo milijone za seboj. »Education« gre hvala, da so v New-Yorku zaprli 130 ulic prometu, da se deca lahko mirno igra. »Education« je razširila in

Duh ameriške mladine

Ne prezrimo, da Američan meri mladino s povsem drugačnimi pogledi. Pri nas je mladina svet zase, ki živi tudi organizatorično ločeno in se čuti kot naslednica naroda. Ne tako pri Američanih. Tam se čuti mladina, a priznavajo jo vsi odrasli kot del naroda, kot njegov tvoren činitelj. Ondi narod ni razdeljen na očete in sinove, kakor ni družabno razdeljen v moško in žensko. Mladina se začenja že od šestega leta dalje organizirati in ne jemlje samo ona svojih organizacij resno, ampak jih upoštevajo in cené tudi odrasli. V Evropi bi se zdelo smešno, če bi šolarske organizacije proglasile kakega znamenitega moža za svojega častnega člana. V Ameriki se sloviti letalci, sportni šampioni itd. ponašajo, če jim izkažejo »mlečnozobci« to čast. Zakaj kdor ima mladino za seboj, razširi higijenska gesla. Kjerkoli se z vidnega mesta pojavi kako geslo, ki se zdi ljudem pametno in praktično, ga zgrabi mreža organizacij in izpelje. Seveda je to mogoče le tam, kjer žive mase na ozkem prostoru. V Rusiji gre težje, čeprav zdaj tudi ondi posnemajo ameriško »kričavost«. Biti morajo organizacije navdušenih ljudi, ki se dobre reči nemudoma lotijo in jo izpeljejo.

To delo izvršuje v Ameriki po ogromni večini **mladina**. Pri nas bi rekli: Mladiči, skrbite za lastno vzgojo, v Ameriki pa vzgaja organizirana mladina ves narod!

Spoznavaj prirodo v njenem naročju!
Ameriška ženska mladina preživlja cele tedne v šotorih ali bivakih sredi gozdov.

polaga z narodom. Gre zgoj za razliko v letih . . .

Mladini je pisal prezident Coolidge: »Tudi jaz sem samo mladenič«. Njegove besede so odmevale po vsej Ameriki. In v besedah tega po letih starega, a še vedno mladostnega moža ni nič pretiranega: vsak dober Američan skuša ostati kar najdalje mlad. Starost se spoštuje, a se ne smatra za potrebno. Biti mlad — je diktat za vse ljudi. Zbog tega so si mladi in stari ljudje veliko bližji nego pri nas. V dobro vzgojenih družinah sta si oče in sin prijetna tovariša, ki se temu primerno tudi vedeta. Često se oba srečata na sportnih igriščih, tekmujeta med seboj ali se skupno borita za kako sportno barvo. V moderni Ameriki v splošnem ni problema »očetov in sinov«, ki daje v Evropi motive dramam in romanom.

Za duha ameriške mladine je nedvomno značilna poteza. Splošno pa ga označuje poseben ameriški idealizem, ki ne klati zvezd z neba, kakor ponekod evropski, ampak ima pred seboj pristno človeške in z delom, vzgojo in samozatajevanjem dosegljive vzore. Ta idealizem kuje osebnosti in značaje, a značaj pa je etandard ameriške vzgoje.

Ideali, ki nanje veřuje mladina v novem svetu, se dado izraziti v stavku: »Life, Liberty and the Puronit of Happiness«. »Življenje, svoboda in stremljenje po sreči«. Kakor ameriško življenje sploh, je posebej še mladinsko prožeto z vedrim optimizmom, z voljo in svetom. Tem smotrom služijo vsi sistemi šolske vzgoje, ki se praviloma naslanja na do življenja in z veseljem nad samim seboj praktično, koristno življenje, zlasti pa na harmonično vzgojo zdravega telesa in zdravega, v stvarnosti krepko zasidranega duha. Takisto mu služijo mladinske organizacije, ki združujejo sport z povsem idealnimi smotri in ki se vse sučejo okoli ene in iste osi: pripraviti mladega človeka za srečno življenje v delu in naporu.

V ameriški mladini je silno razvit organizacijski čut. V organizacijah posnemajo odrasle, vendar pa jih prilagode dobi in razvoju svojih članov. Poglavitna odlika teh mladinskih organizacij, ki jih bomo še spoznali, je, da hočejo v vsem koristiti in da pojmujejo svoje naloge zelo resno, da pa na drugi strani store vse, kar se dá, da se člani počutijo zadovoljne in da jih organizacija ne tišči in ne žuli, ampk jim je v vsem olajšanje, radost in zabava.

Organizacija je dosegla, da ima mladina v šolah nekako avtonomijo, da se vsepovsod upošteva in spoštuje; zato pa organizacije tudi čistijo svoje vrste in res vzpostavljajo mladino vseh let tja do stopnje odraslosti za časno mesto, ki ga zavzema v ameriškem življenju.

Duh ameriške mladine je istoveten z duhom ameriškega ljudstva: stremi po delu, sreči in blagostanju, po civilizačnih tekovinah, ki se izražajo v kar največji udobnosti, higijeni in varnosti. Američan se hoče počutiti zadovoljnega na tem svetu in si ne beli las z nepotrebnimi problemi in skrbmi. Odtod ima tudi verstva začudo važno vlogo v ameriškem življenju: povprečen Američan, ki daje tej deželi ton in barvo, čisla vedo in znanosti, v kolikor mu olepšajo življenje in pomagajo v praksi, ne mara pa rovati po težkih svetovnih in življenskih ugankah, razmišljati o Bogu, duši itd. On veruje in živi urejeno življenje dobrega meščana, vse drugo pa mu je prekucaštvo, ki ga zanašajo Evropejci obenem s socializmom, boljševizmom in z drugimi prevratnimi gesli.

Tudi mladina je tega duha in vprašanja svetovnega nazora so v ameriških šolah manj važna od sportnih in organizacijskih vprašanj. Obstoje pa razne verske mladinske organizacije, ki versko dovzetnost za vero zaostrijo in stopnjujejo, a tudi te se bavijo predvsem s praktičnimi posli in, kakor ameriške cerkve sploh — ne ločijo preostro resničnosti od idealov.

Mladina stremi po kar največjem družabnem uveljavljenju: njeni heroji niso orjaški zmagovalci, marveč državniki, znanstveniki, sportni prvaki in družabni odličniki. Wilson je zelo priljubljeno ime, za zmagovalca v svetovni vojni, generala Pershinga, pa se redko kdo zmeni, ker je ameriška mladina baš zbog svoje praktično-življenske umerjenosti zelo nagnjena k pacifizmu. Mlad človek ima pred seboj smoter: Tudi ti se moraš preriti do Bele hiše! Amerika ne pozna kast, zato je vsakomur odprta pot na najvišja mesta. Veliki možje so bili v mladih letih reveži. Sedanji guverner New-Yorka Alfred Smith je kot deček prodajal časnike, prezident Coolidge se še zdaj rad slika kot farmer, večina »kraljev« milijarderjev je preprostega rodu in mnogi celo brez šol, ki edine dajejo v Evropi pravico do odličnih mest. Preprostega rodu se nihče ne sramuje, ampak ga celo poveličuje. Prav tako ni nikogar sram telesnega dela. Mladina se že zgodaj ukvarja z delom in ročni pouk je eden izmed temeljev ameriškega šolstva. Dijaki srednjih in visokih šol se bavijo s telesnim delom; nešteto visokošolcev prodaja po velemestih sladoled, strežejo v kavarnah, dela v tovarnah in drugih delavnicah. Nekatere mladinske organizacije nalagajo svojim članom, da morajo neko dobo delati v tovarni. »Noblesa« in »dostojanstvo« inteligenta sta v Ameriki, kjer ni aristokratskih tradicij, neznana skrb.

V mladinskem klubu

Zdaj, ko smo spoznali splošno stran življenja ameriške mladine, se lahko seznanimo z nekaterimi organizacijami, ki slone na zgoraj poudarjenih načelih in ki so po oblikah svojega udejstvovanja tolikanj različne od evropskih.

Stran iz Zielescha: Na eni izmed neštetih ulic newyorškega »Boverye«, četrti siromašnih delavcev in drugih v senčah milijarderskega bogastva živečih prebivalcev, običajen uličnj prizor: gruča mladine, vmes izprijenec, ki je pravkar ukradel banane. Pride policaj, gruča se razprši, redar pa ujame krivca in še nekega 10letnega razcapanega dečka, o katerem se izkaže, da ni nič kriv. Ko odvede policaj mladega tatu, pristopi k dečku mlad mož, ga prijazno nagovori, jame vpraševati, kdo je, odkod, kaj mu je oče in podobno. Slednjič ga povabi, naj gre ž njim. Deček se spomni usode svojega prijatelja in se mu stoži pri srcu. Kam ga neki pelje? Mar v ječo? Ali mladi gospod je zelo vljuden in ga živahno vprašuje. Pa prideta pred neko veliko hišo in njegov spremljevalec izmenja par besed z gospodom pri vratih; deček razbere, da sta v neki mladinski hiši. Vse to pa bi mu bilo nejasno, če ne bi prav tisti hip prišla gruča dečkov njegove starosti, ki so vreščé zdirjali po stopnicah. »Ali smejo tako vpiti?« si misli naš deček, ki ga imenujemo Henry. Seveda smejo, zakaj v mladinskem klubu se sme vsak prosto gibati. »Založil sem za te deset centov,« mu je dejal spremljevalec, »jutri mi jih lahko vrneš, ker ti bo oče sigurno rad dal to malenkost, ko izve, kje si bil. Za ta denar lahko vse leto vsak božji dan prihajaš v ta-le klub.«

Najprej je prišel v kopališče, kjer se je kopalo vse polno mladih dečkov. Tudi on je šel v vodo in to mu je tako ugajalo, da je sklenil, da se bo takoj jutri začel učiti plavanja. Po kopelji je bil lačen, ali jedača se v klubu ne dobi; za njo naj skrbe stariši.

Tudi jaz lahko postanem prezident!
Tako pravi vsak ameriški mladenič, ki ima velik ideal: kvišku!

Prihodnjega dne je bil takoj zjutraj v klubu. Srečal je včerajšnjega dobrotnika, ki mu je povedal, da se piše Miller in da je bil nekoč sam tak kakor je on in da se je v klubu izomikal in postal koristen človek. Šel je ž njim in ga popeljal najprej v veliko sobo. Tu je bila čitalnica s knjižnico. Za mizami so sedeli mladi dečki in pridno brali. V drugi sobi je videl dečke, ki so risali črke. Eden je pravkar izdeloval lepak z velikimi okroglimi črkami »Keep smiling«. (Ohrani svoj smehljaj.) Jutri ga bodo obesili na vrata. Mali risar je bil ponosen na svoje delo. Star je 15 let, v klubu se je naučil risati in kmalu si bo lahko z risanjem služil kruh. Tudi Henry se je navdušil za ta poklic.

V drugi sobi diši po jodu in lizolu. Mlad mož v beli halji je Henryja pazljivo premotril. »Sleci se,« mu je rekel, »da vidim, kako je kaj tvoje zdravje.« Ta mladi doktor preišče vse dečke in beleži njih težo. »Za zdaj je vse v redu, a glej, da dobodeš močnejše mišice,« je dejal Henryju.

Kako naj jih dobi? Mister Miller ga popelje naprej po stopnicah. Nenadoma se odpro vrata in glej — na strehi sta. Vrt na strehi! Izpremenjen je v igrišče. Žoge skačejo po zraku, mladi igralci se kriče poganjajo za njimi. Zadaj stoji telovadno orodje.

»Ali smem igrati?« vpraša Henry. Seveda sme, kar hoče: igrati sportne igre, telovaditi, boriti se. Kako ga je šele navdušilo, ko mu mister Miller pove, da ima klub svoj »Camp«, taborišče v gozdu blizu reke, v svobodni prirodi.

Deček je ves presenečen. Kreneta zopet v spodnje prostore. Tu mu pokaže delavnice, kjer se dečki urijo v ročnem delu: v mizarstvu, pletarstvu, tiskarstvu, čevljarstvu, tkalstvu, kjer se uče tehničnega risanja, strojepisja, stenografije, modeliranja itd. Posebno je ugajala Henryju soba, v kateri so se vadili tovariši njegovih let v elektrotehniki. Drugi so se učili kovinskih del, tretji so se zopet urili na raznih godalih! Nekateri dečki pa so se v posebnem oddelku seznanjali s čudeži radia in so umeli izdelati lastne aparate.

Henry si je v vsaki sobi mislil: Tega se moram tudi jaz naučiti! Toda mister Miller se je smejal njegovim načrtom, zakaj vsem poklicem se ne more posvetiti. Zdaj, ko je zašel v mladinski klub, je rešen za vse življenje.

Takih klubov, kakor smo ga pravkar opisali, je v Zedinjenih državah nad dvesto. V njih se 165.000 dečkov obvaruje pred nevarnostmi ulice. Izven teh klubov pa so še milijoni dečkov, ki so izročeni vsem pogibeljim. Radi tega se »Boys Club« Federation« neumorno trudi, da bi svojo mrežo kar najbolj razširila. Tej družbi načeluje sam prezident Zedinjenih držav Calvin Coolidge. Njeno uspešno delovanje pa omogočajo z izdatnimi podporami številni milijonarji. Država sama se za to ne briga, marveč prepušča vso skrb zasebni inicijativi, ki je v Ameriki sploh poglavitna opora kulturnega in človekoljubnega dela. Kako je v dolarski deželi razvito mecenarstvo, priča to, da so ameriški milijonarji izdali v zadnjem desetletju 2500 milijonov dolarjev za javne namene. Ameriška roka je tedaj izredno darežljiva. Seveda se mladina, ki uživa podporo mladinskih klubov, ne vzgaja za kake idejne ali socijalne revolucijonarje, temveč se ji smotreno vbija v glavo, da bi bil največja strahota tak družabni red, v katerem ne bi bili mogoči tako številni milijarderji. Vendar pa je ta enostranska vzgoja mladine nezgobno zlo, ki ga kljub temu bogato odtehtajo nesporne koristi, ki jih ima ameriški narod od milijonarskega mecenastva.

V bostonskem mladinskem klubu dečki stavijo in tiskajo lasten časnik
Delaj in spoznaj vsakršno delo! — se glasi modra ameriška zapoved.

Ameriški mladinski klubi so za otroke delavskih in drugih manj premožnih slojev ogromna pridobitev, ker vzgojé sleherno leto tisoče in tisoče strokovno kvalificiranih delavcev, ki imajo znatno ugodnejši socijalni in gmotni položaj, nego so ga imeli njih starši. Taki klubi dajejo mladini mimo strokovnega pouka tudi splošno izobrazbo, nauče jo boljšega družabnega vedenja, izurijo v raznih vrstah sporta telovadbe in ji nudé v sicer nevarnih mladostnih letih dovolj poštene zabave in razvedrila.

Kako skrbi malo mesto za svojo mladino

Two-Rivers, v državi Wisconsin, ima 8000 prebivalcev, kar pomeni, da je pravi pritlikavec med ameriškimi mesti. Leta 1923. so osnovali ondotni meščani društvo, ki si je nadelo nalogo, da popolnoma reorganizira domačo mladino in ji ustvari paradiž v rodnem mestu. V maju leta 1924. so priredili mladinski teden, ki se je začel s cerkvenim dnem. V cerkvah in molilnicah raznih protestantskih sekt so pridigali pastorji o pravicah in dolžnostih odraslih ljudi napram mladini. Samo v eni cerkvi je poslušalo pridigo 1000 ljudi. V ponedeljek so se vršile razne vzpodbudne prireditve v šolah, torek pa je bil posvečen mladini v industriji. Vsi mladi delavci, od 14. do 21. leta so se zbrali v veliki dvorani in poslušali govore raznih odličnih in veščih govornikov o pomenu izobrazbe, o lažjem življenju bolj izobraženih in o idealu, ki naj vnema vsakega Američana, preriti se kvišku. Predavanja so trajala tri ure in so jih osvežili z vmesnimi glasbenimi točkami. Tretjega dne so bile manifestacije za »Loyalty«, ki je Američanom ideal zvestobe v življenskem boju in jih vzpodbuja k vzajemni pomoči. Nadalje so se vršile razne sportne prireditve. Mesto je dalo mladini na razpolago obsežna sportna igrišča, meščanstvo pa je zbralo v kratkem času okrog 14.000 dolarjev kot glavnico novo osnovani organizaciji, ki je prevzela vodstvo ondotne mladine. Tristo mož in žena malega mesta je začelo intenzivno delovati v posameznih odsekih za blagor mladine. Otvorili so 3 velika igrišča, v mestni knjižnici se je osnoval mladinski oddelek, ki mu je »American Legion« darovala pohištvo. Vsak večer prihaja semkaj stotine mladeničev, da eno ali dve uri posedé nad izbranimi knjigami in časniki. Na stenah visé fotografije znamenitih sodobnih mož z njih lastnoročnimi podpisi. Vsak ponedeljek se slovesno odkrije ena fotografija, pri čemer kak govornik slavi tega moža in pripoveduje o njegovem življenju. Mladini tega malega mesta so poslali svoje slike Coolidge, Ford, Edison in drugi. V torek je v klubu »Hobby night«. Vsak član se lahko ukvarja s primernimi posli, ki ga zanimajo. V sredo so zmerom kake prireditve, predavanja, muzikalni večeri, v četrtek pa se čitajo pravljice za najmlajše.

Upeljali so tudi tako zvani »banket očetov in sinov« z geslom: »Oče, bodi tovariš svojega sina. — Sin, bodi tovariš svojega očeta.« Mlado in staro se lepo zabava. Sredi meseca to pisano družbo sedi mestni župan in intonira skupno petje. Očetje in sinovi se vedejo med seboj kakor tovariši v šolskih klopeh.

Mladina v Two Riversu si je med drugimi nalogami nadela tudi smotreno skrb za higijeno. Kjer ne gre drugače, se mladi ljudje sami lotijo snaženja. Osnovali so posvetovalnico za poklice, o vsakem članu vodijo natančno evidenco: vpiše se vsak njegov uspeh ali neuspeh v šoli, pri sportnih tekmah in drugod. Priredili so že razne izlete v velemesta. V hudi zimi so izdali članom ukaz, da morajo izdelati določeno število ptičjih hišic. Če kateri član zboli, ga ne ostavijo samega, prineso mu knjig, igrač in drugih reči, ki mu krajšajo čas, za zdravniško pomoč pa je tako in tako preskrbljeno.

Dalje so priredili »teden varčevanja«. V vseh šolah se je govorilo o tem, učenci so pisali naloge in najboljše so bile nagrajene. Iz Milwaukee je prišel neki velebankir in je pripovedoval otrokom, kaj in koliko pridobe z varčevanjem.

Odrasli gredo mladini v vsakem oziru na roko, in ni je mestne občine v vsej Evropi, ki bi toliko storila za svoj naraščaj kot ameriški Two Rivers. Mladi občani so se odločili na pristno ameriški način: ustanovili so »Boys City Couneil«, »Deški mestni svet«, kakor ga najdemo v mnogih mestih onstran oceana. To je mestna uprava v malem. Dečki in deklice izvolijo kakega tovariša za župana. Njemu stoji ob strani upravno osobje, požarna bramba, policija. Povsod so uradniki dečki od 12—16 let. Mladinska policija skrbi za red pri klubovih prireditvah, mladinska požarna bramba pomaga odraslim tovarišem, če izbruhne požar. V mladinskem mestnem svetu pa se mladina že zgodaj vadi upravljati mesto in skrbeti za njegov napredek. **Ta svet si je zastavil velik smoter: narediti iz Two Riversa najlepše in najboljše ameriško mesto!**

Dekleta izdelujejo ptičje hišice
Pomagaj bližnjemu in ne pozabi niti živali! — je geslo Girl-Scouts.

Balonaste obroče

črne kakovosti, elastične, skoraj neprodorne, izredno malo obrabljive, kar si do sedaj nismo mogli niti predstavljati. Centi »Type Ballon« lahko brez premembe koles montirate na normalna platišča za obroče z visokim pritiskom.

Štedijo čas in denar.

Continental

4574 s

Viktor Bohinec, Ljubljana.

Zopet eden izmed neštetih primerov ameriške »Education«. Take organizacije vzgajajo dobre, zavedne, samozavestne in za svoje javne funkcije do dobra pripravljene občane in državljane. Na eni izmed naših slik vidiš newyorškega nadžupana Mayora Hylana ob strani njegovega tovariša, župana »Junior City of Newyork«, ki ga je izvolila newyorška mladina in ki dela to v malem, kar odrasli v velikem. Imajo tudi svoje sodnike, ki sodijo povsem resno in javno. Temu se nihče ne roga; vsi vidijo v vzgajanju organizacijskega in pravnega čuta ogromno korist za narod.

Boy-Scouts, ameriški skavti

Težko je na našem omejenem prostoru opisati zgolj najzanimivejše običaje in organizacijske metode ameriške mladine. Pustili bomo za sedaj ob strani nje šolstvo, ki je zelo raznoličnо in za evropske pojme zapleteno; ne bomo se mogli pomuditi pri svojevrstnih organizacijah posameznih dijaških panog, pri verskih mladinskih organizacijah, kakor je tudi pri nas znana »Y. M. C. A.«, pri raznih tipih vseučilišč, kjer se spaja največja učenost s sportnimi vajami in kjer sledi disputaciji o znanstvenih vprašanjih tekma mladih mišic. Vse to pisani svet ameriškega mladinskega življenja ostani za nami, oglejmo si le še delovanje dveh največjih organizacij »Boy-Scouts in »Girl-Scouts«. (Deški skavti. — Dekliški skavti.)

Tujec, ki bi v nedeljo krenil v okolico »svetovne prvostolnice« Newyorka, bi videl ogromne množice mladih ljudi obojega spola, ki se — drugače kot v Evropi — v ločenih skupinah, dekleta posebej in mladeniči posebej, peljejo po Hudsonu v kraje, kjer so gozdovi, senožeti in polja, da se odpočijejo v prirodi. To so neorganizirani izletniki, ki se zunaj kopljejo, gojе sport, igre, rajajo in uživajo solnce. Njim ni veliko do prirodnih lepot, vedo pa, da je zunaj solnce in mir in ta kontrast med prirodo in velemestom jih napolnjuje z ugodjem. Odkar so se jela ameriška mesta bolj in bolj košatiti v velemesta, se je razvil tip ljudi, ki jim je bila pot v prirodo neke vrste razodetje, ki so združevali ugodje z religioznimi ideali. Tako so nastali celi pokreti za »povratek k prirodi« po Rousseaujevih načelih. Iz njih so se izcimili prvi amer. skavti. Nadaljna stopnja skavtizma, ki je zdaj že povsem moderna, pa so »Boy-Scouts«. Teh skavtov ne drži v organizaciji ljubezen do prirode; njih organizacija je tipičen primer slovite »Education«. Boy-Scouts vzgajajo z dobro izbranimi in premišljenimi sredstvi povprečnega ameriškega državljana; najzanimivejše na njih je to, da so v nji tudi sivolasi »dečki«. Ta organizacija je kos najčistejše karakteristične Amerike. Tudi ona prireja pompozne parade, nalaga članom številne predpise, ali njen pravi značaj je vzgoja k človekoljubju, k dobrim dejanjem v prid bližnjemu.

Gibanje Boy-Scouts je angleškega porekla; v Ameriko je prišlo leta 1910. Značilno je, da je takoj ves narod spoznal, da mu utegne ta pokret koristiti in tako se je razširil s pravo ameriško brzino. Prvemu občnemu zboru je predsedoval takratni prezident Taft in v vrstah nove organizacije je že bila mladina iz najodličnejših hiš. Danes šteje približno pol milijona članov, ki se dele v 600 velikih krajevnih skupin; imajo okrog 3000 »Campov«, to se pravi taborišč v prosti prirodi. Newyorška centrala je ogromen urad s štabom ravnateljev in uradnikov. Centrala stremi po tem, da bi imela mladina na Filipinih iste ideale, iste smernice in naprave kot mladina v Newyorku. Centrala vodi tudi obsežen sistem odlikovanj in časti, ki so jih deležni člani, ki se v raznih tekmah najbolj odlikujejo.

Pri nas se često čujejo pomisleki zopet odlikovanja in nagrade. V Ameriki pa uprav smotreno podpirajo ta sistem in vidijo v tekmi za nagrade in časti pogonsko silo mladine. Kako na široko so razpredli »Boy-Scouts« svoje mreže, priča že samo dejstvo, da je priredilo l. 1924 štirideset ameriških univerz tečaje za »vodje scoutov«. Njih gibanje se podpira z denarjem in z ogromno reklamo. Največji ameriški list »New York Times« ima v nedeljskih številkah redno rubriko o scoutih, v kateri budno spremlja njihovo delo, poroča o odlikovanjih itd. Mnogo tedenskih nagrad po 25 dolarjev, ki jih redno razpisuje ta velelist za najboljša dejanja v tem tednu, dobe neumorni, vsestransko delavni scouti.

Težko je predočiti čitatelju obsežno udejstvovanje teh borcev za ameriško delavnost, poštenost in moč. Prišle so pritožbe, da nazaduje ameriško gozdarstvo; gozdove preveč krčijo. Centrala Boy-Scoutov da migljaj in skavtske čete odpotujejo v označene kraje, da jih pogozdijo. Do l. 1924 so posadili 500 tisoč mladih dreves. Pri velikih prireditvah, razstavah, sejmih itd. ponudijo boy-scouts svojo službo in jo opravijo bolje od praktične policije. V Kansas City je skupina kemikov te organizacije dognala vire pokvarjene vode in postavila svarila, v Jerseyu so ugonabljali moskite, v Los Angelesu so preskrbeli postajališča cestne železnice s klopmi; priskočili so na pomoč pri vseh prirodnih katastrofah; kjerkoli je treba storiti kaj dobrega, se ponudijo boy-scouts. Amerika se zbog tega ponaša z njimi in jih rada podpre.

Scoutska organizacija ne pušča v nemar niti onih, ki jih je zanemarila priroda. Nien poseben oddelek tvorijo n. pr. slepci, gluhci in grbavci. Pomaga jim in zahteva od njih pomoč, kadar lahko koristijo.

V poletnem času gredo boy-scouts v taborišča ob rekah, v gorah, na poljih. In se urijo v poljedelstvu, spoznavajo prirodo in tekmujejo med seboj v znanju, iznajdljivosti in strpnosti.

»Boy scouts« nočejo služiti zgolj samemu sebi in ožjemu krogu somišljenikov, ampak skušajo biti v najširšem obsegu koristni. Ne udejstvujejo se samo v prirodi, tudi v civilizaciji uveljavljajo svoje težnje in svoje delo.

Girl Skouts – ženski skavti

Nikar misliti, da je to, kar smo zapisali spredaj, omejeno zgolj na moško mladino. Ameriška ženska mladina se udeležuje z enako vnemo organizacijskega dela in pomaga ženski do vpliva in besede. Pripomniti pa je treba, da ima žena v ameriškem življenju zelo častno mesto; to občuti in vidi tujec vsepovsod kamorkoli pogleda. Najmočnejša in najvplivnejša orgaizacija pa je Girl Scout — organizacija ženskih skavtov. Vanjo vstopi dekle z 10 letom starosti. Pred sprejemom, ki se izvrši ceremonijalno, se mora mesec dni udeleževati telesnih vaj. Pri javnem izpitu mora našteti 10 zapovedi, »The Girl Scout Laws«, ki označujejo poglavitne čednosti mlade žene: vljudnost, ponos, ubogljivost, veselost, štedljivost, ljubezen do živali, čistost v mislih, besedah in dejanjih. Dalje mora poznati pozdrav (valoviti gib z desnico), himno, polno ime prezidenta Zedinjenih držav in državnega guvernerja in druge vednosti; pokazati mora, koliko je že prištedila in ali že kaj pozna ženska opravila. Tako gre potem naprej, dokler ne dovrši 21 stopenj in prejme 21 znakov. Druga stopnja se imenuje »Second-Class-Test«. Odgovoriti mora javno na vprašanje iz astronomije, opisati po šest sesavcev, dreves in cvetlic, razložiti, kako se uporablja kompas, kako se prepreči požar in kaj je storiti, če ogenj izbruhne; pokazati mora, da zna zakuriti peč, ne da bi porabila več kot dve vžigalici; skuhati mora kako jed, znati pripraviti bolniško posteljo in zlikati perilo, ustaviti kri; navesti mora lastno težo in mero ter še marsikaj drugega. S 15. letom položi izpit za »Forst-Class-Scout«. Zdaj mora že umeti narisati karto cest in potov, dajati in sprejemati signale s praporji, voditi skavtke na nočni in dnevni poti; dalje mora podati lastna opazovanja o življenju štirih živali, preplavati 50 m, dokazati, da je vpeljala novo članico v skavtsko organizacijo in storila več dobrih dejanj, ki so bila v prid splošnosti. Vrhu tega mora pokazati še vrsto dejanj, ki pričajo o njeni praktičnosti in izurjenosti v gospodinjstvu, prvi pomoči ponesrečenim in v opremi stanovanj. Nadalje mora položiti izpit vsaj iz dveh izmed sledečih panog: pestovanje dece, postrežba bolnikom, perilo, kuhanje, šivanje in delo na vrtu. Članica, ki hoče doseči nadaljni znak »Homemaking«, mora znati zopet veliko več. Natančno mora povedati, kaj vse se mora preudariti, če hoče kdo sezidati lastno hišo. Narisati mora načrt hiše za 4članisko družino in pohištva za vsako sobo, izbrati sistem kurjave, razsvetljave in prezračevanja; dalje mora izdelati račune glede preživljanja, oblačenja in drugih družinskih potrebščin. Pokazati mora, da pozna vse zakone in določbe, s katerimi lahko pride dobra gospodinja v stike. Nadaljne stopnje določajo specijelno izurjenost v posameznih strokah in se polagajo iz njih posebne skušnje. Tako se članice zaporedoma izurijo v fotografiranju, žurnalistiki, plavanju, plesanju itd. Še le, ko srečno prispejo skozi 21 stopenj, dobijo naslov »Eagle-Scout«.

Leta 1911. je bila ustanovljena še posebna ženska mladinska organizacija »Camp-Fire-Girls«, ki deluje na poseben način, kakor moški skavti, vendar pa upošteva pri tem elemente ženskega značaja. Njena naloga je, da izuri mlada dekleta v vseh opravilih in vednostih, ki so koristne splošnemu blagru. Tako se njene članice zelo živahno udejstvujejo v skrbi za dojenčke, v zaščiti živali in pomagajo povsod, kjer lahko priskočijo na pomoč organizirane ženske z večjim delom. Tudi ta organizacija pozna različne stopnje in častna odlikovanja, ki si jih morajo članice pridobiti z uspešnim praktičnim delom. V poletnem času žive v velikih skupinah pod šotori ali v nalašč zgrajenih barakah na podnožju gora, na robu gozdov ali ob rekah. Pod strogim vodstvom svojih voditeljic izvršujejo razna ročna dela iz lesa, proučujejo življenje živali in rastlin, rajajo po tratah, prirejajo izlete in se vadijo v preprostem življenju. Njih hrana je silno enostavna. Življenje v taborišču je združeno tudi z nekaterimi ceremonijami, kakor pri verskih redovih, ki imajo namen, da poglobe v članicah ljubezen do prirode. Posebno lep je obred zažiganja večernega ognja, ki ga spremljajo s petjem pomenljivih pesmi. Sploh se opaža v tem mladinskem pokretu mnogo ameriške romantike, ki sega nazaj k ameriškim prebivalcem — Indijancem. Tudi njih kroj, ki ga smejo obleči samo v najslovesnejših trenutkih in pa za časa bivanja v taborišču, je izdelan po indijanskih vzorcih. Kljub temu pa goji tudi ta organizacija, kakor vse druge mladinske družbe v Ameriki, mnogo gibanja, sporta in praktičnega dela v korist posamezniku in narodu.

•

Podali smo nekoliko značilnih slik iz življenja ameriške mladine. Marsikaj, kar dobro pristoja Američanom, ni za naše razmere; vendar pa bi lahko našla naša mladina v življenju ameriških tovarišev in tovarišic veliko dragocenih vzpodbud. Zlasti moramo občudovati, s kako vnemo in vedrino se pripravlja mladina za življenski boj, ki je onstran oceana zelo brezobziren; kako si utrjujejo mišice in smotreno navajajo duha k praktičnemu življenju. Nemara se ta mladina ne bi mogla kosati z našo v obilnosti teorij, ki rojé pri nas mladim ljudem po glavi, prekosila pa bi jo in jo dejansko prekaša v spoznanju življenskih resnic, v življenski sposobnosti in aktivnosti, ki edina vodi k uspehom. In navsezadnje se že lahko naučimo od Američanov resnice, da je uspeh tri četrtine življenja in da brez njega ni sreče! Na drugi strani pa vidimo, da sportno-telovadno udejstvovanje, ki ga pri nas radi označujejo s »nosurovljenjem mladinskih nravov«, vzgaja krepke značaje, ki jim vzlic njihovemu boju za Mamonov blagoslov ne moremo odreči nekega idealizma.

Med žogo in raketom

Tenis je danes v modi. Letos bolj kakor lani, naslednje leto bo nemara še bolj kakor letos. Lepa, elegantna družabna igra je po vojni nastopila svojo zavojevalno pot.

Odkod izvira prav za prav beseda tenis? Pravijo, da se je prvič pojavila v 14. stoletju v baladi angleškega pesnika Gowera, ki jo je posvetil kralju Henriku IV. Leta 1440. srečamo obliko »teneys« in etimologi trdijo, da je ta beseda prišla v angleščino iz Francije, kjer so igralci spremljali serviranje žoge z imperativom »tenez«.

Gospa Aleksandrova,
prvakinja sovjetske Rusije za leto 1925.

Početki tenisa segajo tja v srednji vek. Takrat je bila zelo razširjena igra »Jeu de Paume«, ki se je ohranila do srede devetnajstega stoletja. Angleškemu majorju Wingfieldu gre zasluga, da je iz kaosa različnih dotedanjih iger z žogo, kakor handball, longue-paume, pallone in tennis (ki ga ne smemo zamenjati z današnjim tenisom) ustvaril leta 1873. novo igro in jo imenoval »sphairistike«. In iz sphairistike se je neposredno razvil tisti tenis, kakršnega igramo danes.

Tenisu so še pred nekaj leti očitali buržuaznost, in ne povsem neopravičeno. Tudi danes se mora ta igra šteti še vedno med one sportne panoge, ki so širokim slojem najtežje dostopne. Največ zavoljo tega, ker je draga, vsaj v primeri s telovadbo, plavanjem, lahko atletiko, turistiko in zimskimi sporti. Ali to težkočo ljudje le preradi precenjujejo. Za začetnike primeren lopar se dobi že za 250 do 300 Din, klubski prispevek za sezono znaša 250 do 300 Din (plačljiv v dveh obrokih), za dijake še manj, na žogah pa začetnik ne bo potrošil na sezono nad 100 do 125 Din. V tem pogledu bi torej za srednje situiranega ljubitelja teniškega sporta ne bilo nepremostljivih težkoč. Neprijetnejša pa je stvar glede obleke. Predpisane so namreč za moške bele hlače, ki jih pač nima vsakdo in si jih torej treba žrtvovati za sezono 900 do 1100 Din ni teniški odnosno kopalni čevlji brez peta, kar bi stalo 300 do 350 Din. V vsem bi bilo treba torej žrtvovati za sezono 900 do 1100 D — vsoto, ki ni baš majhna, a tudi ne tolikšna, da je ne bi bilo pri primerni štednji mogoče utrpeti. Mar potrošiš kaj prida manj s smučanjem ali s turistiko? Nemara celo več!

William Tilden,
svetovni prvak do lanskega leta, ko mu je Francoz Lacoste iztrgal ponosni naslov.

Tenis je eden najbolj zdravih sportov, in kdor ga začne resno gojiti, ga bo težko opustil. Zato ni čuda, da se je tako razvil baš v angleških deželah, ki so bile in so še vedno pokretnice slehernega sporta. Na Angleškem ga ni skoro večjega kraja, kjer ne bi bilo teniških igrišč. V začetku 20. stoletja se je lepa igra močno razširila tudi v Nemčiji, Franciji, v severnih državah in na jugu. Še pred svetovno vojno se je pokazalo, da so učenci dosegli in celo nadkrilili svojega učitelja: Anglija, ki je postavljala dotlej prve in nedosežne šampijone, je mora vedno češče priznavali nadmoč Avstralcev in Američanov, in tudi Nemci so ji že postajali opasni.

Po vojni, ko je ves svet moral misliti na to, da si zaceli krvaveče rane in ustvari novo, telesno in duševno zdravejšo generacijo, je postal klic po sportu še glasnejši. Pred vojno je bil sport zgolj sport, privilej socijalno fundiranih stanov, danes je sport narodna potreba. To opažamo vsepovsod in tudi pri nas. Toda med tem, ko so bili n. pr. nogomet, turistika, plavanje, telovadba in zimski sport že poprej razmeroma precej razširjeni, je dala povojna doba največ impulza baš tenisu, kar pač dovoljno izpričuje njegov veliki pomen. Napredek pri nas v Jugoslaviji je žal le numeričen in se z mednarodnimi uspehi ne moremo bogzna kaj ponašati; tem več uspehov pa beleži bratska Češkoslovaška, ki nam daje, kakor marsikje, tudi na področju teniškega sporta nauk, koliko se dá doseči z energijo in smotrenostjo.

Igralci merijo svoje moči na turnirjih, ki jih prirejajo posamezni klubi, reprezentance mest in držav pa tekmujejo na medmestnih odnosno meddržavnih turnirjih. Eden najpomembnejših internacijonalnih turnirjev je vsakoletna prireditev v Wimbledonu na Angleškem, ki se ga udeležujejo najboljši igralci sveta. Vrši se meseca junija. Še v večjem stilu je organizirano tekmovanje za Davisov pokal, ki traja malone pet mesecev (maj—september). Moštvo, ki zmaga v tem tekmovanju, dobi v prehodno posest zlati Davisov pokal in se smatra za neoficijelnega svetovnega prvaka. Letošnji udeleženci tega tekmovanja so: Češkoslovaška, Grška, Belgija, Poljska, Jugoslavija (ki letos prvič nastopi), Španija, Indija, Švedska, Anglija, Danska, Holandska, Švica, Avstrija, Irska, J. Afrika, Portugalska, Nemčija (prvič po l. 1914.), Ogrska, Italija, Francija in Rumunija v evropskem pasu; v Ameriki pa Mehika, Japonska, Kuba in Kanada, skupno torej 25 držav. Igra se po cupsistemu, t. j. moštvo, ki utrpi poraz, je izločeno od nadaljnega tekmovanja. Prvak evropske cone igra s prvakom ameriške cone, in kdor zmaga, mora nastopiti še v tako zvani challenge-roundi (izzivalni rundi) proti Zedinjenim državam, ki so kot lanski zmagovalec v posesti Davisovega pokala. Lani je prišla v izzivalno rundo Francija in je bila poražena od Američanov 4 : 1. Letošnji favoriti za evropski semifinale so: Češkoslovaška, Anglija, Nemčija in Francija, daleko največ izgleda za finalno zmago pa ima Francija, ki bo po vsej verjetnosti tudi letos brez posebnih težkoč dospela do challen-

Jean Borotra,
stalni finalist svetovnih turnirjev in lanski zmagovalec v Wimbledonu.

ge-rounde. Končni izid letos ni več tako nedvomen, kakor je bil lansko leto, in ni izključeno, da se Franciji posreči prinesti dragoceno trofejo v Evropo. To bi bil velikanski uspeh ne samo za Francijo nego za ves naš kontinent; zakaj bila bi v 28 letih, kar se vrše tekmovanja za Davisov pokal (prvo je bilo l. 1900. v Bostonu) prva zmaga evropske kontinentalne države. Doslej sta zmagali Anglija in Avstralija po šestkrat, Amerika pa devetkrat.

Katera starostna doba je najprimernejša, da začneš gojiti tenis? Svetovni prvak Lacoste priporoča starost 12 do 13 let, ne manj, bolje več. Seveda, če računaš na to da boš kdaj žel uspehe; če pa ti je v glavnem za sport sam in nimaš namena poraziti razne Tildne, Borotre, Koželuhe itd., začni igrati pač takrat, kadar se ti nudi prva primerna prilika, in naj te ne ženira, če se ti je nemara že začelo jasniti teme in gubati lice. Samo preveč prirojene nerodnosti ne smeš imeti, ker bi ti pokvarila vse veselje in vzela dobro voljo; prirojene, pravimo, zakaj naturno okornost čuti vsakdo, ko stopi prvič na igrišče in vzame racket v roke — a ta okornost prav kmalu izgine, dočim za duševno in telesno počasnost in organično neokretnost na tenišču ni zdravil.

Suzana Lenglen,
dolgoletna svetovna prvakinja, sedaj profesijonalka.

Glej, mamica, pes mi kaže jezik. Najbrž misli, da sem zdravnik!

Labirint

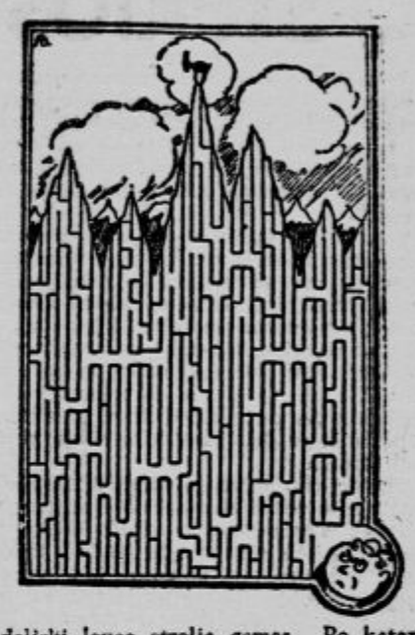

Nedeljski lovec strelja gamsa. Po kater. poti bo gams najhitreje pri njem?

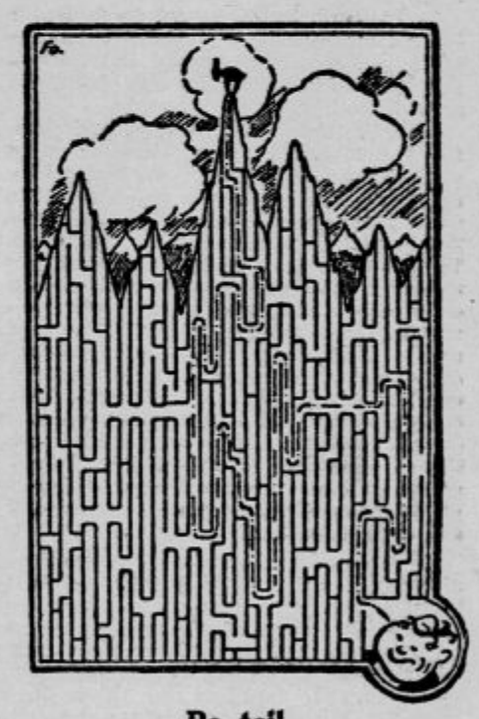

Po teji

Kino

O darovih

Ameriški listi imajo navado, da prirejajo pri vsaki priliki razne ankete in stavljajo vprašanja igralcem, politikom itd. Tako je tudi sedaj, ko so pred nami velikonočni prazniki, vprašal neki ameriški filmski list najpoznanejše igralce za njih mnenje o darovih.

V naslednjem prinašamo nekaj najzanimivejših odgovorov.

Colleen Moore: Najprimernejši darovi so malenkosti, ki ne obvezujejo ne darovalca ne obdarovanca. Jaz se najbolj veselim pisem, iz katerih veje iskrena simpatija, manj pa se radujem biserov in sličnih darov. Pa brez zamere!

Raymond Griffith: Evo, kaj je treba darovati: ženam bonboniere, mladim dekljam čim pikantnejše knjige, ostalim pa poleti krznene čevlje, a pozimi sladoled. Za abstinente je najprimernejši dar šampanjec, za nekadilce fina cigareta. Plešcem se spodobi darovati vodo za rast las, prav zelo mladim deklicam pa bogvedaj poklanjati avtograme. Kaj jim je treba dati, veste sami.

Sally O' Neil: Zavidam one srečnike, ki si morajo ubijati glavo z vprašanjem, kaj naj komu darujejo. Moji znanci so vajeni, da mi že vnaprej dovolj energično in nedvoumno povedo, česa si žele.

Buster Keaton: Darovi se morajo ravnati po tem, kakršen je človek: zaljubljen, zaročen ali poročen. Ko sem bil jaz zaljubljen, sem bil tako lahkomiseln, da sem kupoval bisere. Ko sem se zaročil, sem se unesel in sem poklonil prstan, a ko sem se ženil, je bil ves moj dar zgolj cvetje.

Greta Nissen: Meni darovalec najbolj ustreže, če mi prinese sladkorja za mojo malo opico ali hrane za papigo. Jaz sama pa nisem umetnica v obdarovanju.

Alice Joyce: Poročenemu možu nikdar ne smete pokloniti copat, ker bi ga utegnili razžaliti. Materam darujte kaj takega, s čimer boste razveselili njeno dete.

Jayckie Coogan: Dozdaj me je bolj zanimalo, kaj bodo drugi meni darovali, kakor kaj naj jaz poklanjam. Slednje vprašanje pa me zanima samo takrat, kadar praznujeta oče ali mati rojstni dan ali pa, kadar hočem obdarovati svojega psa Bonza. K sreči je stvar zastran psa precej enostavna: dalem mu namreč le pentlje, vprašanje je samo glede barve.

Jack Holt in Indijanci

Prvi doživljaj, ki se mi je pripetil v zvezi z Indijanci, pravi ameriški filmski igralec Jack Holt, je bil ta-le:

Čital sem povest »Old Shatterhand«, namesto da bi delal domačo nalogo za šolo. Zavoljo tega je stopila v akcijo očetova palica.

Drugo srečanje z Indijanci bilo je kajpak manj problematično, ali ipak sem pri tisti priliki doživel nemalo razočaranje. Snimali smo namreč neki film in smo bili v gosteh v nekem indijanskem selu. Kazali smo Indijancem svoje aparate toda oni se niso ničemur bolj čudili kakor našemu načinu britia. Indijanci se namreč briješo z navadnim kosom pločevine. Priznavalo sicer, da jih močno boli, ah naš način se jim zdi neokusen. Ko sem tako prodadel z našo civilizirano milnico, sem se hotel nad Indijanci znesti in jih nekoliko potegniti. Priporavil sem si radioaparat in sem jim delal, da bodo čuli glasove že davno umrlih svojih rojakov. Ko se je zares začul glas iz tajinstvenega aparata, so Indijanci na vrat na nos pobegnili in se še čez dva dni niso upali pojaviti pred menoj in mojim aparatom.

In zavoljo teh strahopetcev sem v detinjstvu dobival batine!

O steklosti in njenem zdravljenju

V časih, ko skoro vsak mesec čujemo ali čitamo, da se je v tem ali onem kraju pojavila pasja steklina, da je stekel pes oklal toliko in toliko ljudi, ali da je ta ali oni človek umrl grozne smrti, bo morda zanimalo, če se nekoliko pomenimo tudi o tej strašni bolezni.

Steklina, ali kakor jo nazivljejo zdravniki z latinskim imenom rabies ali z grškim lyssa, je brezdvomno preneslјiva ali nalezljiva bolezen, katero dobiš, če te ugrizne na steklosti obolel, torej stekel pes (volk, lisica, konj, vol itd.) ali če pride kaj steklene živalske sline na kako, dasi neznatno ranico, in jo s steklenino okuži. Seveda se dá bolezen tudi na umeten način precepiti od živali na žival, in kajpada bi se dalo prav tako z njo okužiti tudi človeka.

Okužilo navzlic mnogo desetletij trajajočim studijem še vedno ni znano: Niti tega ne vemo povsem zanesljivo, če pripada bakterijam, dasi je to jako verjetno. Če spada v to skupino, je tako majhna, da pasira vse, tudi najfinejša precejala (filtre) in je tudi za največje mikroskopične povečave nevidno. Zato pravimo, da je okužilo, ali kakor ga navadno imenujemo: virus lise preceden in invigibeln.

Že Pasteurju je bilo znano, da se okužilo širi kot okužilo krčnice (Tetanus) vzdolž živcev in da je osobito centralni živčni sistem (t. j. možgani in hrbtenjača) zanj občutljiv in najlažje okužljiv.

Če ogrize stekel pes zdravega, zaide okužilo s slino bolnega v kri slednjega in ga okuži. Tako okužilo imenujemo pocestni virus (virus des rues). Če umetnim potom okužim kunca s pocestnim okužilom, se pojavi bolezen pri njem navadno v 2—3 tednih. To dobo od infekcije do izbruha bolezni imenujemo inkubacijsko dobo. Če pa prenašam sedaj okužilo od kunca do kunca naprej, se ta doba vedno bolj krči in krči, tako da po nekako 178ih pasažah traja vedno samo 6 dni. Odslej naprej se ne skrči več ampak se ustali in postane točna in konstantna. Tako okužilo, ki povzroči izbruh bolezni vedno 6 dni po okuženju, imenujemo ustaljeno okužile ali virus fixe. Tako okužilo je za razne poskuse pripravno in se dá uprav radi svoje neizpremenljive živosilnosti (virulence) tudi pravilno dozirati.

Že sedaj moramo povedati, da poznamo dvoje oblik, v katerih se pojavlja steklost: besno in tiho formo. (S tretjo, s tako zvano »konsumptivno« se ne bomo bavili, omenimo jo pa le radi popolnosti.) S pocestnim virusom inficirana bitja obole navadno na besni, s fiksiranim, če sploh, na tihi lisi, in samo izjemoma na prvi. Kaj je vzrok tem pojavom, ne vemo.

Kunce inficiramo na ta način, da jim v možgane vbrizgamo neznatne količine obolelih kunčevih možgan, katere smo zmeli v prilivku niti 1 odstotka raztopine kuhinjske soli.

Kot uče poskusi, se je pocestni virus s tem, da se je ustalili in postal fiksen, izpremenil; in sicer se je, kakor kaže skrajšana inkubacijska doba, za kunce glede svoje učinkovitosti ojačil, za druge živali pa ublažil.

Za vsako bakterijelno infekcijo vemo, da pri njej mimo drugih faktorjev odločuje množica, ki zaide v telo in živosilnost bakterijelnega rodu. Z 1 ali 2 bakterijama se nihče ne okuži; za okuženje je vedno treba neke gotove kritične količine okužila, ki je manjša pri krepkih in večja pri oslabelih rodovih. S kritično dozo in virulenco je precej ostro določljiva infekcijoznost na kilogram kakega živalskega telesa. Seveda so za vsako živalsko vrsto drugi odnosi veljavni.

Živosilnost lahko izpreminjamo, jo jačimo ali znižujemo na ta način, da pošiljamo bakterije skozi telesa raznih živali. Tako prihajamo n. pr. do bakterijelnih rodov, ki so sicer izšli iz bolnega človeka, a so prepotovali mrzlokrvne živali in so se pri tem tako izpremenile, da so postale prenešeni na človeka po mnogih pasažah zopet nazaj, zanj sedaj skoro povsem nedolžne.

A tudi na druge, fizikalične in kemične, načine lahko znižujemo živosilnost bakterijelnih rodov s tem, da jih sušimo, jih izpostavljamo luči, jih ogrevamo ali ohlajamo, ali jim primešavamo razne snovi, neugodne za njihovo rast, razvoj in prospeh.

Seveda bomo vse to najlažje in najtočneje opazovali tam, kjer moremo delati poskuse z bakterijami na gojiščih, n. pr. na sterilizirani, potem pa posebej okuženi krvi, na želatini, juševini itd. Tega pa pri steklini, kjer provzročilca ne poznamo, ne moremo delati. Mi vemo samo to, da živi v živčevju na lisi obolelih živalih. Možgani žive živali nam morajo torej nuditi gojišče domnevnih bakterij, o katerih smo prepričani, da žive v njih, dasi jih kot take z našimi dosedanjimi metodami ne moremo ugotoviti.

Če vzamem torej kosec kunčevih možgan, okuženih s fiksnim virusom steklosti, vem, da zajamem ž njim gotovo množino bakterij steklosti. Na njih uporabljam potem vse one metode in delam ž njimi vse tiste eksperimente, kakor sicer z rodovi bakterij brez večje množine gojčične primesi.

Če torej n. pr. kosec teh možgan posušim, izsušim ž njim v njih nastavljeno okužilo; in to lahko delam toliko časa, da njihovo živosilnost do skrajnosti odnosno do njihove smrti oslabim. Zamoril sem jih, in možgani odnosno v njih naseljene bakterije so postale mrtve, razplojenja nezmožne, ali kakor pravimo, avirulentne. Isto tudi dosežem, če vržem okužene možgane za daljši ali krajši čas v formal, v žvepleni eter in druge kemične snovi in razkužila.

Kakor se človeško telo navadi na razne neorganizirane strupe, n. pr. na alkohol, morfin, kačji strup in druge, tako, da prenaša doze, ki bi ga, nenavajenega nanje, umorile, tako se navadi in prilagodi tudi invaziji bakterij do neke gotove meje. Telesni sokovi pa tudi tkina proizvajajo protistrupe, ki se uspešno bore z životvornostjo, a tudi s strupenostjo vstopivših parazitov in jih obvladajo. Pri tem pa verjetno producirajo nekaj več obrambnih sredstev, kot jih je za zmago točno potrebnih, kar pride prav potem pri boju z novimi, zvišanimi sovražnimi silami.

Kar smo doslej povedali, je bilo treba povedati, da bo razumljivo brez daljših besedi in vednega ponavljanja zdravljenje stekline na Pasteurjev način.

Povedali smo že, da je s steklino okuženo kunčevo centralno živčevje visoko virulentno cepivo za kunce, za nas pa skoro avirulentno. Pasteur si je pa priredil celo vrsto izsušenega kunčevega hrbtnega mozga od najvišje do najnižje virulence pa do popolne avirulence. Mozeg, ki ga je eušil več tednov, ni bil končno infekcijozen niti ne za kunce. Dejal si je: če bi zašlo najjačje cepivo naenkrat v človeka, bi njegove telesne odporne sile ne zadoščale, da bi premagale sovražno preplavo. Če pa njegovo telo polagoma navadim na odpor in mu dam možnost, da počasi proizvede svoje protistrupe, bo ostal zmagovalec najprvo v boju z oslabelimi, ublaženimi bakterijelnimi rodovi, s časom pa bo kos tudi jačjim infekcijam in končno bo obvladal tudi okuženje s pocestnim virusom. Pričel je torej brizgati zmetek, ki je bil avirulenten, potem je pa prešel na vedno jačje in jačje, in končno na visoko virulentne injekcije.

Kot se je pa serološko izkazalo, se ta nepristopnost za infekcijo ali imunizacija ne razvije od danes do jutri, vsaj ne v dovoljni naglici, ampak potrebuje za to nekako 20 dni. Če izvedem danes vbrizgavanje cepiva do kraja, od najnižjega do najvišjega klina na lestvi virulence, sem nesprejemljiv za bolezen, če me n. pr. vkolje stekel pes, stoprav po 20 dneh. Navadno se pa ne damo cepiti proti steklosti že kar v naprej Pasteurjeva in druge starejše metode so potrebovale samo za izvedbo kure 20, 30 in še več dni Če je imunizacija potrebovala po 3 tednih še 3 tedne do svojega viška in polnomočja, je umevno, da je prepogosto došla prepozno. Kajti predpogoj je bil ta, da bolezen ne izbruhne pred to dobo nestrpnega čakanja in groze dolgih 6 tednov.

Zato so vsi zdravniki, ki so se bavili s steklostjo, skušali skrajšati vsaj kurativno dobo, torej čas zdravljenja z injekcijami in ga znižati na najkrajšo mero. Kajti če skrajšam nekdanjo dobo treh tednov na en sam teden ali celo na par dni, sem pridobil s tem za imunizacijo vsaj 2 tedna zlatega časa in rešil s tem marsikatero sicer brezdvomni smrti zapalo življenje.

Dasi smo že dolgo vedeli, da je v kunčevih možganih nastanjeni virus fixe za človeka vsaj pri običajnih metodah inokulacije skoro toliko kot neinfekcijozen, pa vendar dolgo časa ni nihče imel poguma poseči po višje virulentnih pomnoženih dozah. Kajti jasno je, da moram, če bočem pridobiti na času, poseči po jačjih preparatih ali pa količino vsakokratnih injekcij zvišati; najboljše bi bilo seveda oboje. Toda kaj bi bilo, če človek tega ne prenese, kaj celo, če ga s preparatom višje živosilnosti stoprav naravnost okužim, osobito, če zdravim človeka, ki je samo verjetno, ne pa gotovo okužen, tako da ga utegnem okužiti uprav z zdravljenjem?

V teh razglabljanjih je zdravnikom prišlo na pomoč sledeče razmotrivanje. Kakor že vemo, ne učinkujejo bakterije samo s svojim razplojanjem same na sebi v organizmu, ampak tudi s strupi, katere ali same izločujejo ali jih napravljajo iz razkrajajočih se telesnih sokov in tkanin. Morda, so dejali zdravniki, pa ne pomeni toliko infekcija kot taka, ampak zbog nje nastali otrovi ali toksini. Tudi, če same toksine injiciram, morajo nastati v telesu odporne snovi, protistrupi ali antitoksini. In če se to obistini, imam še ta dobiček, da je injekcija brez najmanjšega dvoma sterilna in da torej ne morem ž njo nikogar okužiti. Vrhu tega je dozacija strupa še točnejše izvedljiva kot dozacija bakterijelne kulture, t. j. možgan.

In izkazalo se je, da je bil ta kalkul pravi. Injekcije, dejali bi, steklinsko-strupenih snovi so imele ob absolutni varnosti pred okuženjem isti terapevtični učinek kot nesterilne, torej okužene prejšnje vbriznine. Mesto sicer ublaženih, a končno vsaj teoretično razmnožitve zmožnih bakterijelnih kultur, vbrizgavamo danes le njene toksine. Seveda niso še ločeni od bakterijelnih teles in ne od substrata, ki so vzrasle na njem in na katere so vezani — a to ne prihaja v poštev. Dokler ne znamo napravljati morfina, nam je makov sok dobrodošel, dasi nam je še vedno neprijeten balast.

Danes zdravimo torej liso z njenimi toksini, ki prisilijo telo, da se odzove nanje s protistrupi, katere v kratkem času proizvede v takih količinah, da z uspehom zatro in zamore tiste bakterije, ki jih je vanje zanesel vgrizljaj steklega psa, in onemogočijo, da bi se kužna bolezen razplavila po živčevju. Ali z drugimi besedami: po toksinih lise provocirani, od telesa producirani antitoksini zamoré visokovirulentni pocestni virus in obranijo ugriznjencu zdravje in življenje.

Cela vrsta glasovitih znanstvenikov, med katerimi naj imenujemo samo Babesa, Calmetta, Remlingerja, Högyesa in Alivisatosa, je delala na teh vprašanjih. Metod je nebroj, vsaka ima nekaj vrlin in nekaj nedostatkov, jasno pa je izražena tendenca čim bolj moči skrajšati zdravilne dobe. Osobito v zadnjih letih so si priborile tako zvane eterske metode prvo mesto, in Hempt v Novem Sadu konča svoje zdravljenje povprečno v 5 dneh. Kunčeve možgane in hrbtenjačo obesi za 72 ur v žvepleni eter, jih vloži pozneje v glicerin in »cepi« z emulzijo 1 : 60 z velikimi in visokostrupenimi dozami svoje bolnike z najboljšim uspehom. V drugih Pasteurjevih zavodih SHS pa menda uporabljajo novejše metode Högyesove.

Lisa je kužna bolezen, ki povzroči težko vnetje možgan, hrbtenjače in tudi krajnega živčevja. Neznani bakterij, ki jo provzroča, je po svojih učinkih na živčevje silno podoben tudi neugotovljenim povzročiteljem influence (gripe), ki prav tako povzroča slična obolenja, in tudi duševne bolezni, ki se mnogokrat pojavljajo stoprav potem, ko je bolnik že davno izgubil vročino, je rekonvalescent, in se je že mnogokrat lotil običajnih poklicnih poslov. Bolezen torej ne ogroža bolnikov samo ob času bakterijelnega preplavljenja, ampak tudi po njem in to s svojimi toksini, kakor to tudi n. pr. difterija dela. Da pa tudi pri lisi samo njeni toksini spravijo živčevje v nesrečnih primerih lahko do vnetja, dokazujejo primeri ohromitvij, obolenja na očesnih mišicah, paraplegije itd. po zdravljenju z imunizujočimi injekcijami do jasnega. Vnetja živčevja toraj povzročajo tako bakterije lise kot njeni toksični produkti.

V osrednjem živčevju na besni in sem pa tja tudi tihi lisi zamrlih ljudi in živali vidimo (poleg tudi drugim vneticam mozgovine sličnih izprememb) z mikroskopom osobito v tistem delu možgan, katerim pravimo Ammonov rog, posebno oblikovano drobnjav, katero je prvi zaznal in opisal Negri. Ta telesca smatrajo še danes nekateri za hlamidomonade, ki jih prištevajo k mastigoforam, torej za živali, ki povzročajo bolezen. Bržčas pa niso drugega kot reaktivne tvorbe živčevja na infekcijo. Vsekakor so pa ta telesca za liso patognomična; to se pravi: kjerkoli jih najdemo, smo ž njimi ugotovili steklino.

Kakor znano, se človek okuži s slino steklih živali, navadno psov, mačkov in volkov. Čim večje so ugriznine in raztrganine, tem večja nevarnost za okuženca. Kakor uče izkušnje so rane na glavi in vratu najnevarnejše, že dokaj manj nevarne so one na nogah in rokah, najmanj pa one na trupu. Ugriznencev, ki so močno in globoko ranjeni na glavi in vratu, posebno po volčjih ugrizkih, tudi še danes ob skrajšanih metodah cepitve ne moremo vedno rešiti smrti, ker steklost izbruhne, predno je potekel za imunizacijo potrebni čas. A dočim so primeri znani, da so izjemoma brezdvomno stekli psi ozdraveli, je za človeka bolezen, če enkrat izbruhne, pa bodisi da je cepljen ali necepljen, vedno smrtna.. Iz povedanega sledi, da je nujno, da ranjenec pride čim preje k zdravniku in da ne zamudi niti ure, kajti pri ranah na glavi je včasih lahko vse zavisno uprav od nje.

Inkubacijska doba stekline pri človeku ni krajša kot 12 dni, navadno pa izbruhne bolezen v drugem ali tretjem mesecu po ugrizku. Znani so pa tudi primeri z 1, 2 do 5-letno inkubacijsko dobo. Poročajo celo o povsem neverjetnih primerih, ko so baje ljudje oboleli 20 let po infekciji.

V tej dobi se počutijo bolniki, katerim so se rane navadno že davno zacelile, če se ne oziramo na nervozne ljudi ki mnogo trpe zbog preteče jim nevarnosti in groze, vseskozi dobro. Prilično teden dni pred izbruhom steklosti čuti navadno bolnik, da ga brazgotina po ugrizku skeli, ščemi, peče, da ga trga v njej in podobno. Pri nekaterih bolnikih se pojavljajo driske, stud pred jedili, časih takoimenovano predhodno stopnjevanje telesne toplote. Bolniki izgube spanje, tožijo, da jih glava boli, in mnogi se čutijo potrte in razdražene. Mnogo jih pa postane nemirnih in razburjenih. Ne vzdrže doma, begajo brez pokoja sem ter tja, se celo odpravljajo na potovanja.

Kmalu nato se pojavi na njih izrazita, prekomerna razdražljivost za vtiske njihovih čutov. Grozavi in plašljivi so in izredno občutljivi za hrušč in svetlobo. Mnoge muči neznanska smrtna groza, ko postaja tudi koža za vsak dražljaj občutljivejša, se izkaže tudi dihalni center silno razdražljiv. Bolniki dihajo neredno, ihteče, love sunkoma sapo, hlastajo po zraku in krčevito vzdihujejo. Sem pa tja dihanje sploh izostane. Bolnikom se zdi, da jih tlači ogromna peza, leže̊a na prsih, da jih nekaj tiščí in duši v grlu. Kmalu se prično pojavljati silni krči v žrelu, v sapniku, v požiralniku, v preponi in dihalnem mišičevju v splošnem. Že omenjena čutna razdražljivost raste iz izživlja vedno nove napade. Ko hoče bolnik piti, ko prinese samo par kapljic do ust, pozneje samo, če zagleda vodo ali sploh tekočino v čaši, če čuje, da teče vodovod, končno že pri sami misli na tekočino, — vsak pot se pojavi opisani krčeviti napad. Bolnika obliva zona, trese se po vsem životu, čeljusti so trdno stisnjene druga na drugo, dihanje izostane in srce hoče zastati. Te napade izzove pozneje tudi vsaka lesketajoča se stvar, čaša, verižica za uro, zrcalo, vsak šum, celo prijetni in neprijetni vonj cvetlic, parfema itd. Koža je prav tako občutljiva. Če se bolnika le dotakneš, se ti prične tresti in zvijati v krčevitih napadih, ki trajajo vedno po dalj časa in vedno bolj pogosto slede drug drugemu. Končno, — in to je jako značilen simptom — napade že bolnika, če mu pihneš v obraz.

V odmorih leže bolniki do skrajnosti izčrpani, apatično in tiho, a včasih do konca skoraj ne izgube zavesti. Pogosto se močno pote, in slina se jim nabira v toliki množini v ustih, da jim navzlic vsemu pljuvanju izteka in se cedi iz ustnih kotov, včasih tudi pomešana s krvjo po bradi, vratu in prav navzdol. Temperatura dosega nečuvene višine do in nad 40 stopinj Celzija. Znani so celo primeri, da se je dvignila na 43 stopinj Celzija in se dvigala še po smrti.

Če ni doslej bolnika umoril silen, krčevit napad, prestanejo krči, odneha polagoma razdražljivost, izčrpanost se vedno bolj uveljavlja, in ohromitve, ki včasih n. pr. na živcih na glavi že v opisanem prvem štadiju ekscitacije silijo na dan, obvladujejo odslej naprej bolezensko sliko. Bolnikom odpovedo roke in noge, moči pešajo, dihanje je vedno slabše, srce omaguje, in končno se vendar bolnik onesvesti in mirno umre. Ta drugi, tako zvani paralitični stadij, traja navadno samo par ur, dočim se vleče celo obolenje — včasih tudi to ni treba, da trpi dalj — 2—4 dni, v izjemnih primerih do dveh tednov. Izjemoma je pa prvi stadij tako skrajšan ali ublažen, da resno ne prihaja v poštev in da se ohromenje od vsega začetka uveljavlja na bolniku. V takem primeru govorimo o tihi steklosti.

Izbruhla steklost je, kakor smo že povedali, za človeka neozdravljiva. Preprečimo jo pa v pretežni večini primerov z opisanim cepljenjem. Odkar uporabljamo zlasti novejše nagle in jake metode, je pred uvedbo cepljenja po statistikah izkazana umrljivost ugriznjencev od kakih 16 in več odstotkov tako padla, da danes ne dosega niti ne več pol procenta.

Dasi se okuženje iz napravljene ugriznine širi sicer naglo, a ne bliskovito po telesu, ni brezpomembno — vsaj v prvih urah, ali ko okvarjencu sploh nudimo prvo pomoč — kako ravnamo z ranami. Najmanj jih lahko razkužimo s tem, da iztisnemo iz njih kri in jih ponovno izmijemo n. pr. z raztopnino lizola ali sublimata, posebno pa 5 odstotkov formola, ki v petih minutah zanesljivo konča virus na rani, in tudi v njej, če prodre za dalj časa v globočino. Vsaka občinska pisarna, vsaka šola itd. naj bi imela za take nezgode vedno pripravljeno par sto gramov tega razkužila. Z razbeljenim železom izžgati rane je tudi priporočljivo sredstvo, še bolje s kadečo se salpetrovo kislino. Ali vsega tega že lajik več ne more izvršiti; to mora že prepustiti zdravniku.

Kar pa se žalibog ne da napraviti na najnevarnejših ranah na glavi, vratu in ondotni okolici, a se vedno lahko napravi pri ugrizninah na ekstremitetah, je to, da se rano podveže, (kakor n. pr. pri gadjem piku) n a sicer višje nad njo. Preveže naj se laket ali podkolenico ali stegno, ne sicer s tanko vrvjo, ampak s kako gumijasto cevjo, naramnico, pasom, širokim trakom precej krepko, tako, da zastaja kri ekstremiteti od podveze navzdol. Podvezo lahko pustiš ležati celo uro, in če nima bolnik neljubih bolečin ,tudi dalje časa še. **Izkazalo se je namreč, da tako povzročeni krvni zastoj skoro vedno zaduši infekcijo v kali.**

Ker je pa bolezni lažje preprečiti kot zdraviti, in vemo, da inficirajo veliko ljudi vedno psi in od njih ugriznjeni mački, je jasno, da mora veljati odločilni boj glavnim raznašalcem bolezni, v prvi vrsti torej psom, ki itak malo sodijo v naše kulturne odnošaje. V Švedski, Norveški, Danski, na Angleškem in v Avstraliji, kjer obstojajo izredno strogi predpisi in so uvedene stroge karentene, že mnogo desetletij več ne poznajo stekline. Vsak pes, ki svoje vedenje izpremeni, ki je prekomerno razdražljiv, ki se klati izven lovišč po tujini, ki se zaletava, mnogo slini, popada brez vzroka in na lepem, posebno izven svojega doma, in ki žre, ko je odrastel, zanj neprebavne reči, kot seno, žimo, les, cunje, oblanice in podobno, ki načne tudi sebi rep ali noge in si jih celo odgrizne, je steklosti silno sumljiv. Posebno je pa še treba naglasiti, **da je pes že 1—2 tedna pred opaznjivim izbruhom steklosti okužljiv** in da te okuži lahko s svojo slino, če liže roko in podobno. Torej previdnost, osobito napram tujim psom.

Če se je pa že zgodila nesreča, potem pomiri ugriznjenca, iztisni mu rano, izperi, če moreš s formolom, na vsak način jo pa, kjer je to izvedljivo, podveži, kakor smo povedali. Hkratu pošlji po zdravnika, prijavi nezgodo oblasti, bolnika pa nemudoma pošlji v bližnji Pasteurjev zavod. R.

Zdrav duh v zdravem telesu

se dosaža najsigurneje z uporabo originalne BRAZAY

Dobiva se povsodi francosko žganje

Kombinacijske igre

Okrogla riba z imenom »papiga« spada med najbolj čudno oblikovane morske prebivalce. Sliko lahko izkoristimo za igro na ta način, da jo prenesemo morebiti povečano na gladko deščico ali na debel karton. Izrežite celo ribo in jo razkosajte v posamezne dele na temelju zaznamovanih krogov in ravnih črt. Na to poskušajte vse kose, da boste zopet dobili celo obliko. To ne pojde prehitro, posebno če ne ve oni, ki mu date kose v roke, kako naj riba izgleda.

V iste svrhe lahko porabite tudi na-

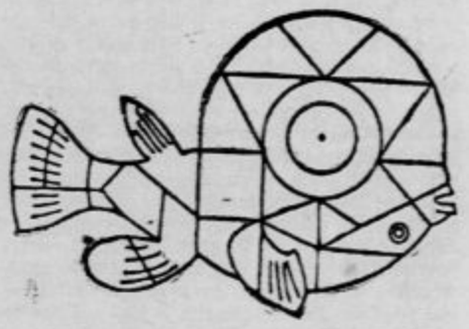

vadno triperesno detelfico. Vzemite in ponudite vašim tovarišem vseh 11 kosov s splošno pripombo, da je to neka pomladanska rastlina. Tudi v tem lažjem slučaju se izkaže, ali je človek kombinacijsko nadarjen ali ni.

Na sličen način lahko vpodobite poljubno žival ali rastlino. Paziti morate samo na pravilne oblike. Ta igra je koristna, ker vas navadi risati poleg tega, da se učite deliti in zopet sestavljati. Ljudje, ki nimajo smisla za oblike, ne vedo, kako naj uredijo svoj vrt ali razdelijo pohištvo v sobi.

Anatole France:

Amycus in Celestin

(Velikonočna vizija.)

Z obrazom v prahu ležeč na pragu svoje divje votline, je puščavnik Celestin v molitvi prebedel noč pred Vstajenjem, to angelsko noč, v kateri se strmoglavijo besneči zlodeji v brezdno. In dokler so sence zagrinjale zemljo, ob uri, ko je angel-pokončevalec plul nad Egiptom, je Celestin trepetal, prepoln bojazni in nemira. Daleč v gozdu je čul mijavkanje divjih mačk in piskajoči glas krastač; potoplien v nečiste temine je dvomil, da bi se mogla izpolniti zmagoslavna skrivnost. Ko pa je videl, da se poraja dan, je z zarjo stopilo veselje v njegovo srce; spoznal je, da je Krist vstal, in je zaklical:

— Jezus je vstal iz groba. Ljubezen je premagala smrt, aleluja! Vsa žareča se dviga iznad griča! Aleluja! Stvarstvo je obnovljeno in odrešeno. Senca in zlo sta se razpršila: milost in svetloba se razlivata po mestu. Aleluja!

Škrjanček, ki se je prebujal sredi žita, mu je zažvrgolel v odgovor:

— Vstal je. Sanjal sem o gnezdecih in jajčkih, belih jačkih, rjavo pikčastih. Aleluja! Vstal je!

In puščavnik Celestin je ostavil votlino, da bi šel v bližnjo kapelo poveličevat sveti velikonočni praznik.

Ko je stopal po gozdu, je zagledal sredi jase lepo bukev, kjer so se iz napetih brstov že kradli nežno zeleni lističi; bršljinove kite in volneni trakovi so bili obešeni na vejah, ki so se nagibale prav do tal; zaobljubne tablice, pritrjene na grčavo deblo, so pričevale o mladosti in ljubezni in tu in tam so se gugale na vejicah glinasti Erosi z razprostrtimi krili in vihrajočimi tunikami. Ob tem pogledu je puščavnik Celestin namrščil svoje bele obrvi.

— To je vilinsko drevo, si je dejal, in dekleta iz okolice so ga, po starodavnem običaju okrasila z darovi. Vse življenje mi poteka v borbi zoper vile; nihče si ne more predstavljati, kakšne preglavice mi delajo. Vsako leto ob žetvi zaklinjam drevo po predpisanih obredih. Blagoslovljena voda in evangelij sv. Janeza jih zapode v beg in vso zimo ni več ničesar čuti o njih; toda spomladi se vrnejo in vsako leto je treba začeti iznova.

Drobne so; en sam glogov grm je dovolj velik za cel roj. Skrivajo se v njem in očarujejo mladeniče in dekleta.

Odkar sem star, mi je vid opešal in jih ne opažam več. Rogajo se mi, letajo mi okoli nosu in se mi smejo v brado. Toda, ko mi je bilo dvajset let, sem jih videl po jasah, kako so s cvetjem ovenčane rajale v luninem svitu. Mogočni gospod Bog, ki si ustvaril nebo in jutranjo roso, tvoji stvori naj te slave! Toda čemu si ustvaril poganska drevesa in vilinske vrelce? Čemu si dal pojoči mandragori da raste pod lesko? Te prirodne stvari zapeljujejo mladino v greh in povzročajo nešteto muk puščavnikom, ki so se kakor jaz, lotili naloge, da posvetijo ustvarjena bitja. Če bi vsaj evangelij svetega Janeza zadoščal, da prežene zle duhove! Toda premalo je močan za to: nič več ne vem, kaj naj storim.

In ko je vrli puščavnik vzdihovaje šel naprej, mu je drevo, ki je bilo vila, dejalo med svežim šušteniem:

— Celestin, Celestin, moji brstiči so jajčka, pravi velikonočni piruhi Aleluja, aleluja!

Celestin je izginil v gozdu, ne da bi okrenil glavo. S težavo je stopal po ozki stezi, sredi trnja, ki mu je trgalo haljo, ko mu nenadoma zastopi pot mlad dečko, ki je skočil iz gošče. Bil je napol oblečen v živalsko kožo in bolj favn nego mladenič: imel je prodirljiv pogled, top nos in režeč se obraz. Kodravi lasje so zakrivali rožička na trmoglavem čelu; ustnice so razkrivale ostre in bele zobe; plave kosmatine so mu v dveh pramenih padale od brade. Zlat puh se mu je bleskетal po prsih. Bil je gibčen in slok; svoje parklje je skrival v travi.

Celestin, ki je bil vešč vseh znanosti kar jih daje sveto premišljevanje, je précej videl, s kom ima opravka, in je dvignil roko, da bi napravil znamenje križa. Toda favn ga je prijel za roko in mu je ubranil, da ni mogel dokončati te mogočne kretnje:

— Vrli puščavnik mu je dejal, nikar me ne zaklinjaj. Ta dan je zame prav tako praznik kakor zate. Ne bi bilo usmiljeno, če bi me užalostil ta velikonočni čas. Ako hočeš, pojdeva skupaj in videl boš, da nisem hudoben.

Celestin je bil, na srečo, prav dobro poučen o svetih vedah. Za časa se je spomnil, da so svetega Jeronima v puščavi spremljali na potu satiri in kentavri, ki so izpovedovali Resnico.

Dejal je favnu:

— Favn, bodi slavospev Bogu v čast. Reci: od mrtvih je vstal.

— Od mrtvih je vstal, je odgovoril favn. Vidiš, da me to zelo veseli.

Ker se je steza razširila, sta stopala vštric. Puščavnik je korakal zamišljen in snoval:

— Zloben duh ni, ko je vendar izpovedal resnico. Prav sem storil, da ga nisem užalostil. Primer velikega svetega Jeronima zame ni bil izgubljen.

Obrnil se je k brzonogemu tovarišu in ga je vprašal:

— Kako ti je ime?

— Imenujem se Amycus, je odvrnil favn. Prebivam v tem gozdu, kjer sem bil rojen. Prišel sem k tebi, oče moj, ker se mi zdiš kaj dobrodušen s svojo dolgo belo brado. Vidi se mi da so puščavniki favni, ki jih je upognila starost. Ko postanem star, bom tebi podoben.

— Od mrtvih je vstal, je rekel puščavnik.

— Od mrtvih je vstal, je rekel Amycus.

In med takimi razgovori sta lezla navkreber v grič, na katerem se je dvigala kapela, posvečena resničnemu Bogu. Bila je majhna in surovo zgrajena. Celestin jo je bil s svojimi rokami zgradil iz ruševin Venerinega templja. Znotraj je stala miza Gospodova, vsa brezoblična in gola.

Kraljestvo mode

Moška moda

Površnik na dve vrsti gumbov, s širokimi reveri, siv ali rjav. K njemu črna melona (okrogli trdi klobuk, pri nas se imenuje še v žargonu dunajskega predmestja »halbcilinder«), ali zelo svetel mehak klobuk, svetle rokavice, — ki pa ne smejo biti kričeče, to je niti bele ko slonovina, niti žolte ko kanarček ali žveplo, marveč samo svetle, svetlosive, svetlorjave, v modnih barvah beige ali beurre (svetložolto, toda zamolklo, kakor maslo). Žepi površnika imajo še jezik, kar je praktično. Nekateri zunanji ateljeji lansirajo tudi žepe brez jezikov, kakor na naši sliki, četudi žep ni našit (naštepan). Ta noša je nepraktična in je tudi zunaj osamljena, ne Anglež, ne Francoz se je ni oprijel. Slika kaže v ostalem pravilni kroj in nošo. Rokavi so sploh brez gumba (ki itak ni potreben, ali pa imajo kar po štiri po vrsti. Manj ne! Tako pravijo isti krojači, ki so žepom vzeli jezike. Razumna moda na takšnie domisleke ne da nič. Glavno je dober kroj, dobro blago, mirnost v liniji in barvi.

Slika 1

Slika 2

Naprsni žep se že dolgo drži, tudi na sliki ga še vidiš, — pri površniku na dve vrsti gumbov je pa bolje, če si ga daš delati brez takšnega žepa. Fičfirči bodo žep seve raje obdržali.

Drugačen pomladni površnik je ulster, polširok, ameriški, iz kariranega homespuna (domače tkanine, irske volne), rjav. Za gospode je sploh modna barva rjava, pa tudi siva, risba karo ali paralelno črtasta ali tkzv. ribja (fischgrätenmuster«).

Tudi sako se od lani ni mnogo izpremenil, je pa za spoznanje daljši, mnogo čez pas. (Lani se je lansirala »oxfordska« moda, majhen klobuček kakor Radić v »Koprivah«, prav kratek jopič in silno široke hlače, od kolena nižje šireče se kakor trompeta. To je historična noša študentov v Oxfordu, Eton College, ki so dali damam tudi Eton - frizuro, to je navadno obliko bubikopfa. Oxfordskim hlačam pravijo v Srednji Evropi, da so charlestonske hlače, v Pešti in Bukareštu so novotarji dobili po teh hlačah batine. V Ljubljani takih hlač nismo in ne bomo videli, razven morda v kinu. V teh časih — škoda. Bi bilo vsaj kaj burke. V ostalem pa se hlače nosijo sedaj široke. Ta moda je praktična. Če se menja, si hlače zožiš, pa je. Obratno bi bilo težje.)

Slika 3

Sakó nosi z velikimi reverji, risba je priljubljena in skoraj predpisana z majhnimi karoji, pa tudi tkzv. pepita ali »sol in poper«, za na ulico. Barve so svetle. Za premembo so dopustne tudi čisto temne barve »v sebi risane«, t. j. rjavo z rjavo risbo, črno s črno risbo.

Modnih senzacij in revolucij torej moški ne maramo. Korektno, enostavno, — v liniji, blagu in barvi. To je pravilna moda. Vse drugo je lepotičenje. Suknjič mora biti krojen čisto enostavno, ko vreča, širok, v pasu je «talja« le naznačena, tako da vreča ni prežirano pristno kopirana. Gumba dva, če sta dve vrsti, pa trije. Telovnik nima reverja! Izrezan je nekoliko bolj, da se vidi srajca. Telovnik ima 4 do 5 gumbov. H[illegible] so široke, dosežejo čevelj in se tu nad njim rekoliko nagubajo, pa le za spoznanje. Zdolaj niso več zavihane, — komur se je pa ta noša priljubila, lahko mirno vztraja pri njej, ne bo prav nobene nesreče.

Vedno najsijajnejša izbira

svile trakov, modnih gumbov, vseh potrebščin za šivilje in krojače perila, ter le najboljših nogavic in tisoče čipk je le pri trdki

T. Eger, Ljubljana

Sv. Petra cesta 2.

Letošnji ženski klobuki

ABBAZIA

Klimatično kopališče pri Reki

Solnčna pomlad ob Adriji.

pomladanska sezija februar—maj

kopalna sezija maj—oktober

60 prvovrstnih hotelov, pensionov, sanatorijev, kopališka godba. Vsakovrstna velemestna zabava.

Cena pensiona s sobo od 50 lir dalje.

HOTELI: Regina - Palace - Bellevue - Excelsior - Quarnero - Amalia - Eden - Quisisana - Continental - Strandhotel

od 40 lir dalje:

HOTEL-PENSIONI: Breiner - Bristol - Imperial - Grandhotel - Villa Jeanette - Atlantica - Esplanade - Europe vorm Quitta - Auguszt - Luise — Residenz — Savoy - Metropole - Pension Lederer - Augusta (Südstrand) Victor - Villa Dr. Landr - Villa Fabri - Hausner (vlastnici Braća Tomašić) Miran - Tauber (rituell) Salus - Zawojski - Milano - San Marco - Nettuno - Villa Stern (rituell)

od 30 lir dalje:

PENSIONI: Schlosser - Plöbst - Riviera - Wrus - Jolanda - Lunaček - Venezia

Sanatoriji (z različnimi cenami): Sanatorium Dr. Szegö Neues Kurhaus Dr. Lakatos Kurhaus Pension dr Mahler Kurhaus Adriatica - dječi dom Dr. Horvath (Villa Flora)

Rešitev uganke „MIRIM“ s tremi črkami:

MRM

210

čokolada.

Napisi na ploščah

prevlečeni z radio-tinkturo morejo se čitati tudi ponoči. — En primer.

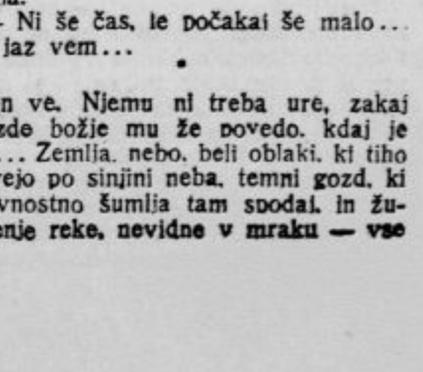

Spomladanske obleke za sport

— Vrziva se v prah, je dejal puščavnik, in zapojva alelujo, zakaj od mrtvih je vstal. In ti, mračno stvorjenje, ostani na kolenih, dokler ne opravim svete daritve.

Toda favn se je približal puščavniku, ga pogladil po bradi in rekel:

— Vrli starec, boli učen si od mene in vidiš nevidne stvari. Ampak jaz poznam gozdove in studence bolje od tebe. Prinesem Bogu listja in cvetov. Vem za pobočja, kjer kreša lahno odpira svoje vijoličaste češulje, poznam travnike, kjer cveto v rumenih šopih trobentice. Po rahlem vonju spoznam omelo vrhu lesnike. Že pokrivajo snežni cvetovi kakor venci grmiče trnuljic. Počakaj me, starec.

V treh kozjih skokih je bil v gozdu in ko se vrnil, je Celestin mislil, da prihaja k njemu glogov grm. Amycus je izginjal pod svojo duhtečo žetvijo. Obesil je cvetne kite na kmečki oltar; pokril ga je z vijolicami in je resno dejal:

— Te rože Bogu, ki jim je dal, da so zrasle!

In med tem, ko je Celestin opravljal sveto daritev, je kozonožec, sklonivši rogato čelo do tal, po božje molil k solncu in govoril:

— Zemlja je debelo jajce, ki ga oplajaš ti, solnce, sveto solnce!

Od tega dne sta živela Celestin in Amycus v tovarišiji. Kljub vsemu prizadevanju ni puščavniku nikoli uspelo, da bi bil pol-človek doumel tolmačene mu nedopovedljive svete skrivnosti; ker pa je bila kapelica resničnega Boga po Amycovi zaslugi vedno okrašena s kitami in s cvetjem, lepšim od vilinskega drevesa, je govoril pobožni svečenik: »Ta favn je slavospev Bogu v čast.«

To je bil tudi vzrok, da mu je podelil sveti krst.

Na griču, kjer je bil Celestin zgradil tesno kapelico, ki jo je Amicus kitil z gorskim, gozdnim in obvodnim cvetjem, se dandanašnji dviga cerkev. Njena ladja je še iz XI. stoletja, a glavna vrata s pročeljem so bila iznova zgrajena pod Henrikom II. v renesančnem slogu. Božja pot je in verniki tam časte blaženi spomin svetega Amika in Celestina.

Nedosegljiva 2
Eau de Cologne Ohyare
Bo rioi - ars

V. G. Korolenko:

Stari cerkovnik

(Pomladna idila).

Stemnilo se je.

Majhna vas v udobnem zatišju borovega gozda nad samotno, malo reko je tonila v onem nenavadnem somraku, ki polni zvezdnate pomladne noči, kadar vstaja iz tal meglena tenčica, ki veča gozdne sence in zagrinja prostrane daljine v srebrnočisto meglo... Vse je mirno, zamišljeno, otožno.

Vasica tiho dremlje.

Siromašne kolibe toliko, da se vidijo v svojih temnih očrtih. Tu pa tam brlijo lučke. Včasi zaškripljejo vrata, zalaja in spet utihne pes čuvaj. Zdaj pa zdaj se prikažejo iz temne goščave tiho šumečega gozda postave pešcev, prijaše jezdec, zaškriplje voz. To so prebivalci samotnih gozdnih naselbin, ki gredo v svojo cerkev slavit veliki pomladni praznik.

Cerkev stoji na holmcu, prav sredi vasi. Njena okna žarijo. Zvonik — star, visok, teman — se z vrhom dotika neba.

Škripljejo stopnice... Stari cerkovnik Mihejič leze v zvonik. Še malo in bo visela njegova lučka tam gori nalik zvezdi, ki se je vzpela v zrak.

•

S težavo se je vzpenjal starček po strmih stopnicah. Noge so mu že klecale, ves pretrt je že bil in zdelan in slabo je videl... Čas je, čas je že, da bi šel starček počivat, toda Bog ne pošlje smrti ponj. Pokopal je svoje sinove in vnuke, spremljal na oni svet stare, spremljal mlade, a sam še vedno živi. Hudo je to!... Nekaterikrat je že obhajal pomladni praznik in ni več natanko vedel, kolikokrat je že v tem zvoniku čakal prave ure. In danes mu je Bog spet dal, da je prilezel gori...

Starček je stopil k lini in se je naslonil na ograjo. Spodaj, okoli cerkve, so v temi samevali grobovi vaškega pokopališča in stari križi, kakor da jih čuvajo z razprostrtimi rokami. Kod pa kod so se sklanjale nad njimi breze, še ne ozelene... Od tamle doli je k Mihejiču prihajal prijeten vonj po mladem brstju; tu spodaj je vladala turobna tišina večnega spanja...

Kako bo neki z njim čez leto dni? Ali se bo še vrnil semkaj pod ta bronast zvon, da z gomkim udarcem zbudi noč iz polsna, ali pa bo že počival pod križem... tamle v temnem kotu pokopališča? Sam Bog ve... On je pripravljen; a zdaj mu je Bog vendarle še enkrat naklonil, da obhaja ta praznik. »Čast bodi Bogu!« — so šepetala starčkova usta vsakdanjo molitev in Mihejič je uprl pogled kvišku v zvezdnato nebo, posuto z milijoni lučk, in se je prekrižal...

— Mihejič, Mihejič! — ga kliče spodaj hreščeč, starikav glas. Priletni svečenik gleda v zvonik, z roko si zastira mežikajoče, solzene oči in vendar ne vidi Mihejiča.

— Kaj hočeš? Evo me! — se je odzval cerkvnik, nagibajoč se iz zvonika. — Ali me ne vidiš?

Ne vidim... Ali ne bo že čas, da začneš potrkavati? Kako misliš?

Oba gledata v zvezde. Tisočero božjih lučk jima migla z višine. Šareči Veliki voz stoji že visoko... Mihejič premišlja.

— Ni še čas, le počakaj še malo... Saj jaz vem...

•

On ve. Njemu ni treba ure, zakaj zvezde božje mu že povedo, kdaj je čas... Zemlja, nebo, beli oblaki, ki tiho plovejo po sinjini neba, temni gozd, ki skrivnostno šumlja tam spodaj, in žuborenje reke, nevidne v mraku — vse

Iz življenja in sveta

Deca vežba

Že v prav nežni starosti pričenja deca danes z vežbanjem telesa. Gibki udje izvajajo tudi težje vežbe kakor v igri. Ta domača gimnastika izredno pospešuje rast in harmonični razvoj telesa, stas in zdravje.

Pri izvajanju vežb velja tudi za deco, kar za odrasle: Nikdar ne vežbaj v porabljenem zraku, marveč vedno le v svežem. Najboljše so vežbe zjutraj, ko vstaneš, in torej pri odprtem oknu. Tudi v zimi, ali če je deževno ali vetrovno. Če je deček ali deklica občutljiva, še premalo utrjena, naj bo pri vežbanju oblečena bodisi kakor na slikah, ali pa naj bodo udje še bolj pokriti (perilo). Vendar ne smejo biti trakovi v pasu premočno zadrgnjeni in naj ne ovirajo vežb. Med vežbanjem dihaj globoko (s prsi in trebuhom, torej polnih pljuč) skozi nos, usta drži zaprta, dihaj pa enakomerno. Ko se skloniš, izdihaj, ko se zravnaš, vdihaj. Tla morajo biti čista, brez prahu.

1. Zravnaj se, dvigni obe roki (sklenjeni) in se počasi nagni, kakor na sliki. Kolena zravnana. Ko se zravnaš, vdihaj globoko. Ko se skloneš, polagoma izdihaj. 10×.
2. Ena najtežavnejših vežb. Noge stegnjene, tudi v kolenih. Stegnjena stopala se dotaknejo tal. 5×.
3. Vežba za gibčnost. Kolena zleknjena, v nasilkani drži ostaneš minuto. Konci prstov rok drže za konce prstov nog. 5×.
4. Vežba za moč in gibčnost. Križ zleknjen, stegnjeno telo počiva na dlaneh in petah.
5. Tudi ta lik zahteva mnogo izvežbanosti in dokaj moči. Stegnjeno, zravnano telo počiva na roki in nogi, kolena zleknjena. Po 5× na vsako stran.

Smisla in uspeha imajo te vežbe seveda le, če vežbaš dan na dan brez izjeme. Pričetek najbolje s petim letom in potem vsak dan vse življenje, v vsakem poklicu. Najbolje zjutraj, združeno z jutranjo toaleto.

Četveronogati zvezdniki

Petero nagrajenih psov z nedavne londonske razstave: 1. belgijski grifon, kojega divji pogledi se kaj malo skladajo z njegovim miroljub. značajem; 2. buldoga; 3. resavca.

Beethoven in ženske

Beethoven ni bil oženjen, zaljubljen pa je bil vse življenje. Pri ženskah je imel srečo: vsaka, ki jo je prosil za roko, ga je odbila. A vzlic temu je imel med zastopnicami nežnega spola mnogo občudovalk in prijateljic. Ena teh prijateljic je bila *Tereza Brunsviška* (1775—1861, sl. 3.), ki je v Beethovnovem življenju igrala veliko vlogo. Njen brat je bil intimus velikega umetnika, ki je v nekem pismu nanj zapisal: »Küsse für mich unsere liebe Theresa!« Drugi sta mu bili tudi grofica *Marija Erdödy* (1779—1837, sl. 4.), ki jo je nazival svojega »izpovednika«, in grofica *Giulietta Guicciardi* (1784—1856, sl. 1.). *Bettina Brentano* (1788—1859, sl. 2.), prijateljica Goetheja, pa je fungirala kot posredovalka med obema umetnikoma.

Kralj reporterjev

V nedeljo dne 4. aprila t. l. se je v mali češki vasi blizu Plzna odkrila na neki hiši marmorna spominska plošča z napisom v treh jezikih: francoskem, angleškem in latinskem. Navzočih je bilo malo ljudi; zato pa so prispeli iz Prage ondotni poročevalci velikih francoskih, angleških in ameriških listov, pa tudi zastopniki češkega tiska. Nenavadna čast je veljala spominu novinarja Henrija Georgeja Opperja de Blowitz, ki je bil Čeh po rodu, francoski državljan in angleški novinar. Svoje dni je slovel okt eden najspretnejših evropskih žurnalistov. List, ki ga je štel med člane svoje redakcije, londonski «Times», mu je dal častno ime «kralj reporterjev». Opper iz Blovic je nekak ustanovitelj novinarskega intervjuva. V tem ga je jedva prekosil kak reporter na svetu. Intervjuval je vse pomembne osebnosti, ki so dale obeležje evropski politiki v drugi polovici 19. stoletja, med njimi papeža Leona XIII., sultana Abdula Hamida, kralja Alfonza XII., Gambetto, Napoleona III., Bismarcka in druge.

Ta «kralj reporterjev» je bil na začetku svoje karijere velik pustolovec. Zapustil je sicer zanimive «Spomine», v katerih trdi, da je plemiškega rodu (roj. l. 1825.) in da je imel njegov rod v Blovicah veliko graščino, a je za njegovih deških let obubožal. Ta trditev je sad Opperjeve ali Oppertove domišljije. Bil je sin revnega žida. Rodil se je v borni koči, ne pa v gradu. Če smemo verjeti njegovim spominom, so ga kot 5 letnega dečka ukradli cigani in ga je moral oče odkupiti. Najbrž bo res, da se je fant že zgodaj potepal s cigani in da ga je slednjič — kakor vse pustolovce tistega časa — zamikala Amerika. Kot 15 leten deček se je podal na pot. V Angersu je srečal po naključju nekega prijatelja. Le-ta mu je dal priporočilo na gospoda de Fallouxa v Parizu. Mladi Opper je krenil v francosko prvostolnico in stopil v službo de Fallouxa. Imel je srečo. Njegov zaščitnik je postal prosvetni minister in je imenoval Opperja za — profesorja nemščine. Čez nekaj let se je nastanil v Marseille in se oženil z deklico iz dobre francoske rodbine. Profesura pa mu ni nič kaj ugajala. Začel se je ukvarjati z lokalno politiko in pisati v marsejska lista «Gazette du Midi» in «Décentralisation». V volilnem boju leta 1869. se je javno in zelo odločno eksponiral za Gambetto proti vladnemu kandidatu. Zopet je imel srečo. Ko je spoznal, da se je dovolj upeljal, je jel iskati stikov z raznimi političnimi krogi. Med drugim je ponudil svoje usluge ministrskemu predsedniku Thiersu. Leta ga je za usluge v francosko-nemški vojni leta 1871. odlikoval z redom častne legije in mu ponudil konzulat v Rigi. Opper pa je rajši vstopil v pariško redakcijo londonskih «Times». Tu ni imel le srečo, marveč je tudi lahko pokazal svoje sposobnosti. Bismarcku je tako mešal račune, da ga je začel upoštevati, nekega dne pa ga je tudi sprejel in mu dovolil obsežen intervjuv.

H. G. Opper de Blowitz, kakor se je povsod podpisoval, je posebno zaslovel za časa berlinske konference l. 1878. Takrat si je zastavil nalogo, da mora njegov list za vsako ceno prvi priobčiti besedilo berlinske pogodbe. Bil je v stikih z nekim diplomatom, čigar imena pa ni hotel nikdar izdati. Od njega je dobival podatke na vrlo originalen način: našel jih je zmerom v njegovem klobuku. Imel je fenomenalen spomin. Tudi tekst berlinske pogodbe je dobil tik pred sklepom. Ko je na premeten način preizkusil, ali se ujema, je sedel na brzovlak in se odpeljal v Bruselj, ki je imel direktno brzojavno zvezo z Londonom. Tako so «Times» priobčile tekst berlinske pogodbe v tistem trenutku, ko je bila podpisana. To je bil za tiste čase brezprimeren žurnalistični rekord in potihmal je dobil Oppere časten naziv «kralja reporterjev.»

Opper je umrl leta 1903. v Parizu. S svojo domovino ni imel stikov. Francoska in zlasti angleška žurnalistika ga je ohranila v dobrem spominu. Od njega poteka stavek: «Samo en zakon na svetu lahko prisili novinarja, da ne govori: zakon časti.» Na Opperju pa ostane, da se je sramoval svojega rodu, — pač znak v jedru pustolovske nature.

Petrarca in fašisti

Literarna Francija je hotela v malem mestecu Avignonu obhajati 600 letnico Petrarke in sicer na dan, ko je utemeljitelj prvič videl Lauro. Svečanosti bi bile morale imeti mednaroden značaj. Bilo je že vse pripravljeno. Nenadoma pa so nastale težkoče in zdaj se niti ne ve, ali se bo 600 letnica Petrarke sploh praznovala.

Proslavi se namreč upira avignonski magistrat, ki ima socijalistično večino. Mestni očetje se upirajo proslavi, ker bi morali povabiti na svečanosti itali-

Hipnotizirane živali

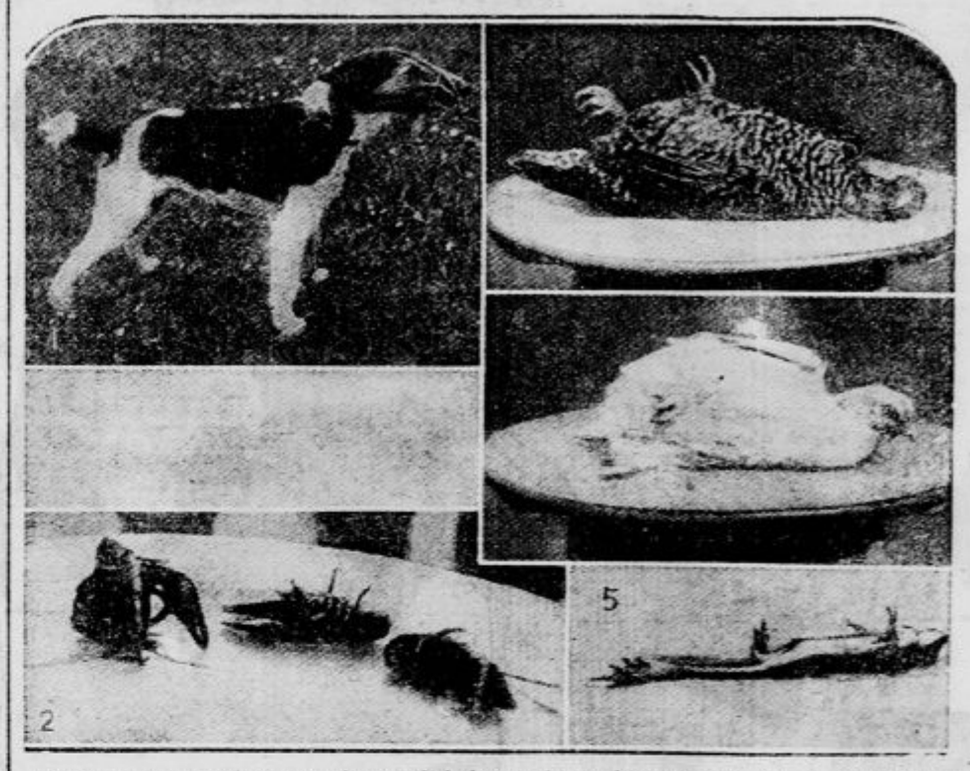

Komu ni znan poskus s petelinom ali kokošjo, ki jo hipnotiziraš, če ji potegneš s kredo pred kljunom? Eksperiment je že precej star; leta 1635. ga je zabeležil enciklopedist Atanazij Kircher kot »Experimentum mirabile«. Danes umemo hipnotizirati ne samo perjad, nego tudi psa, mačko, veverico, kozo, mladega prašiča, miš, zajca in netopirja. Najtežje je hipnotizirati opico, najlaglje pa menda kače, s čimer mnogo eksperimentirajo fakirji. Na gornji sliki vidimo nekatere živali v hipnotičnem stanju. Sl. 1.: dolgodlaki lisičar; sl. 2.: hipnotizirani rak; sl. 3. in 4.: kokoš, ležeča na hrbtu in na perutih; sl. 5.: hipnotizirana žaba.

---

to mu je dobro znano, vse to mu je pri srcu... Saj ni zaman prebil tu vsega svojega življenja!...

Pred oči mu stopa vsa njegova dolga prošlost... Spominja se, kako je prvikrat zlezel z očetom v ta zvonik. O Bog, kako je že davno tega in... kakor da je bilo šele včerai!... Sebe vidi plavolasega dečka; oči se mu svetijo in veter — ne tisti, ki dviga cestni prah, ampak poseben veter, ki pahlja s svojimi brezšumnimi krili visoko nad zemljo — mu kuštra lase... Spodaj, daleč, daleč, hodijo nekakšni pritlikavci in tudi hišice se zdijo majhne in gozd se je oddaljil in okrogla ravnina, na kateri stoji cerkvica, se vidi tako obširna, skoro da brezmejna.

— Viš, zdaj je pa prav tu spodaj, tako blizu! — se je nasmehnil sivolasi starček, ozrši se na ravnico.

Prav tako je tudi z našim življenjem... Dokler si mlad, mu ne vidiš nikjer ne konca ne kraja... Toda danes ti je vse tvoje življenje kakor na dlani, prav od začetka pa tja do onegale groba, ki si ga je določil v kotu pokopališča... Pa kaj hočemo — čast bodi Bogu! — čas je že, da gre počivat... Pošteno je dovršil težko pot in zdaj lahko leže v vlažno zemljo, ki mu je mamica... Kmalu, — prav kmalu!...

*

Toda čas bo že. Še enkrat je Mihejič pogledal v zvezde, vstal, se odkril, prekrižal se in prijel za vrvi.... V nekaj trenutkih se je nočni zrak stresel od donečega udarca... Drugi, tretji, četrti... drug za drugim so polnili sanjavo predpraznično noč; širom so se razlegali mogočni, doneči, odmevajoči in brneči glasovi...

*

Zvonovi so obmolknili. V cerkvi se je začelo opravilo. Prejšnja leta se je Mihejič vsakokrat vrnil po stopnicah dol ter se postavil v kot za vratih, da je malo pomolil in poslušal petje. Danes pa je ostal v svojem zvoniku. Pretežka mu je hoja gor in dol; mimo tega se je čutil še nekako utrujenega. Sedel je na stol ter se zamislil, poslušaje odmevajoče in pojemajoče brnenje brona. V kaj neki? — na to vprašanje si niti sam ni bil mogel odgovoriti... Vrh stolpa je bil slabo razsvetljen od leščerbe. Zamolklo donenje zvonov se je razgubljalo v temi: od spodaj, iz cerkve, se je zdaj pa zdaj rahlo oglašalo cerkveno petje in nočni veter se je polgraval z vrvmi, privezanimi za železne žvenklje.

Starček je sklonil osivelo glavo, v kateri so se zbujali spomini. »Alelujo pojejo!« — misli in vidi tudi sebe, kako stoji tam v cerkvi. S kora se razlega dvajset do trideset otroških glasov; priletni svečenik, rajnki oče Naum, odpeva s tresočim se glasom, na stotine kmečkih glav se liki zrelo klasje na polju, če zapiha veter, zdaj sklanja, zdaj spet dviga... Ljudstvo se križa... Sami znani obrazi, a vsi že na onem svetu... Tu je očetov strogi obraz; tam poleg očeta starejši njegov brat, ki se venomer križa in vzdihuje. Tudi on sam je tu, poln zdravja in moči, poln upanja v srečo, v veselo življenje... Kje je ostala tista sreča?... Starčkove misli vzplamtevajo kakor pojemajoč plamen, ki s svojimi poslednjimi žarki posveti v vsak kotiček minulega življenja... Prehudo trpljenje, gorje, skrbi... Kje pa je tista sreča? Težka usoda ti vreže brazde v mladi obraz, upogne ti močni hrbet, nauči te vzdihovati, kakor je bilo to pri starejšem bratu...

In tam na levi stoji, v sredi med vaškimi ženskami, s ponižno glavo, njegova mlada žena. Dobra žena je bila. Bog ji daj luč nebeško. Mnogo bridkega je izkusila, nesrečnica... Siromaštvo in trpljenje ter neprestano žensko gorje izmozgajo lepo žensko; namestu dekliške lepote pridejo skaljene oči in izraz vednega strahu pred nenadnimi udarci življenja... Kje pa je njena sreča?... Samo eden sin jima je ostal, njiju up in radost, pa še tega je uničila človeška nepravičnost.

In tamle stoji tudi on, bogati njegov sovražnik, z glavo bije ob tla, proseč odpuščanja za vse bridke solze, ki jih je povzročil; nagloma se križa, pada na kolena in se trka na prsi... Mihejiču bije in utriplje srce čedalje silneje in temne svete podobe strogo gledajo s sten človeško gorje in na ljudsko krivičnost...

Vse to je minilo, vse je že daleč... Ves njegov svet je zdaj tu ta temni zvonik, kjer bučí v temi veter in se poigrava z vrvmi zvonov...

»Bog sam naj vas sodi!« — šepeče stari cerkovnik in skloni sivo glavo še niže. Po velem licu mu polzijo solze...

*

— Mihejič, Mihejič! — Kaj pa ti je, si zadremal kali? — gá kličejo spodaj.

— A? — se je oglasil starček in urno vstal.

— O, Bože moj, mar sem res zaspal? Nikoli še nisem doživel take sramote!...

In Mihejič naglo zgrabi s spretno roko za vrvi. Spodaj mrgoli množica ljudi, kakor na mravljišču. Bandera vihrajo po zraku in njih zlato se bleščí... Zdaj so prišli s sprevodom okrog cerkve in Mihejič sliši veličastno pesem »Zveličar gre iz groba...«

Starčku sega ta pesem globoko v srce... Mihejiču se dozdeva, da so v temi svečke močneje vzplapolale, da je množica bolj oživela, da so zastave še bolj zavihrale in da je veter, ki se je pravkar zbudil, objel valove zvokov ter jih z vso močjo ponesel v višave, ujemajoč se z mogočnimi, slavnostnimi glasovi zvonov...

Še nikoli poprej ni tako lepo potrkaval stari Mihejič.

Zdelo se je, da je starčkovo s trpljenjem prenapolnjeno srce prešlo v mrtev bron in glasovi zvonov so peli, drgetali, se smejali in plakali, se spletali v neko čudno, dolgo vrsto zvokov ter se vzpenjali prav do zvezdnatega neba. In zvezde so močneje zažarele, se blesketale, zvoki pa so trepetali, se prelivali in z ljubko nežnostjo spet spuščali k zemlji.

Nizki bas je silovito bučal in dajal mogočne, silne zvoke, ki so napolnjevali nebo in zemljo:

»Zveličar gre iz groba«!

In dva tenorja sta radostno in doneče pomagala, drgetaje od udarcev želez-

janske fašiste, ki pa so nasprotniki delavskega pokreta. Zato avignonski socijalisti z njimi nočejo imeti nikakega opravka.

Sklep v tej zadevi je v Parizu povzročil veliko burjo. Kaj bo z našo kulturo? vprašuje »Figaro«. Kam pridejo učenjaki, pisatelji in umetniki, če bodo odvisni od tucata napol izobraženih mestnih svetnikov? Petrarka je res zapisal: Nisem politik in ekonom. Moja ljubezen je pesništvo in samota. — Toda iz istega razloga bodo v Avignonu prepovedali tudi čitati Virgilovo »Eneido«, ker je bil stari pesnik Rimljan kakor Mussolini. Zdaj se bo menda obrnila na avignonski magistrat s posebnim pismom Francoska Akademija. Bogve, če bo prepričala gospode svetnike, da Petrarka ni bil fašist? Vsekakor pa ni spadal med napredne volilce, ker piše: »Sama zunanjost mojih sodobnikov je zame težka žalitev, med tem ko vživam nepopisno naslado, če se spominjam starih junakov, njihovih dejanj in imen. Marsikateri izmed sedanjih ljudi se bi čudil, da imam rajši mrtve kakor žive.« To je bilo zapisano pred 500 leti, a peče menda še zdaj.

Iridologija

Iridologija (od iris) je metoda, ki ugotovi telesno in duševno človekovo stanje na temelju opazovanja očesa. Najbolj znani strokovnjak v tej panogi je sedaj katoliški župnik Wagner v nemški vasici Lauterbach ob francoski meji. Začetnik v tej stroki pa je bil švedski zdravnik Liljekvist, ki je opazil, da se spremeni pri bolniku po operaciji mavrica. Dognal je, da so oči res ogledalo duše, ker v njih odseva splošno zdravstveno stanje človeka. Liljekvistovi nasveti so sedaj v rabi pri skandinavskih zdravnik, kjer igra oko pri ugotovitvi bolezni večjo vlogo kakor pri nas. Dokazano je, da se lahko ugotove najrazličnejše bolezni brez navadne medicinske preiskave, edino po stanju očesne mavrice. Seveda mora biti zdravnik dobro podkovan v tej praksi. Župnik Wagner vživa velik sloves in sprejema nebroj bolnikov. Z lahkoto diagnoscira tuberkulozo, želodčen katar, srčne, ledvične in druge napake tudi v dvomljivih slučajih, ko ostali zdravniki ne vedo, kje tiči vzrok, da peša bolnikovo zdravje.

Druga mladost

Samo ameriški milijonarji si lahko privoščijo operacijo pri Steinachu. Tudi dr. Voronov zelo drago zaračunava žleze svojih opic. Radi tega se obračajo manj premožni, druge mladosti željni krogi na cenejše specijaliste. Nekateri izmed njih dosežejo delno pomlajenje s prenosom žlez živali: kunca ali morskega prašička. Drugi zdravniki skušajo pomladiti organizem z vbrizgavanjem posebnih preparatov v žile. »Čudežni uspehi« menda nastopijo vselej, zato so sprejemnice dotičnih zdravnikov vedno natlačeno polne.

Sotrudnik berlinskega »Achtuhr Abendblatta« je obiskal nekega znanega pomlajevalca. V sobi so čakale štiri dame in dva gospoda. Vsi so nervozno listali po ilustriranih listih. Začel se je razgovor in takoj so prišle na dan tragedije, ki so se morale končati pri pomlajevalcu.

Prva gospa, znana kinoigralka, ni hotela prevzeti vloge priletne dame, češ da je še mlada po duši. Druga gospa, soproga znanega odvetnika, je pripovedovala: »Pomislite, da imam najmanj pet križev. V resnici sem le 30 let stara. Izgubila sem sleherno veselje do plesa, sporta, zabave. Doktor mi prisega, da postanem lahko vnovič mlada in gibčna. Kako ne bi tega poskusila? Zdaj je posegel v razgovor zraven sedeči gospod. Navdušeno je pripovedoval, da je sklenil pred tremi meseci zapustiti visoko politično službo, ker ni bil več kos naporom. Poslali so ga k zdravniku in že prvi operativni poskusi so ga docela pomladili. Kazal je tudi svoje slike pred cepljenjem in po cepljenju.

Štiri tedne pozneje je reporter zopet obiskal zdravnika, da vidi svoje »stare« znance pomlajene. Odvetnikova soproga mu je z veseljem poročala, da je dobila na nekem predpustnem plesu prvo nagrado. Tudi kinoigralka je navdušeno pravila, da ji zdaj ne ponuja noben režiser vloge starejše dame. Človek se le vpraša, koliko časa bo trajala ta druga mladost? Dosedanji uspehi so prepičli, da bi nudili siguren odgovor. Vrednost injekcij pa baje ne presega tisoč nemških mark (15,000 Din). Pot do druge mladosti je torej na stežaj odprta vsakomur, ki ima toliko denarja.

Tri ure pod vlakom

Trgovski potnik O. Tracy je stopil ob 8. zvečer iz vagona na prosto, med tem ko se je bližal njegov vlak Newyorku. Bolela ga je glava in padel je v luknjo med dvema vagonoma baš v trenutku, ko je zavozil vlak v dolg predor Nesrečnež je pričel prižigati vžigalice, a strojevodje ga niso opazili. Dolga vrsta nočnih brzovlakov z vseh koncev Zedinjenih držav je drvela skozi predor. »Če sem pogledal kvišku — je pripovedoval — me je takoj oslepila nova luč. Z zastrtimi očmi sem ves blaten čakal na grozen trenutek, ko bo nad mojo glavo zdrdralo med ropotom, sikanjem in tulenjem nad deset tisoč ton. Stisnil sem se k zemlji, zavihal ovratnik suknje, toda saje, prah in kamenčki so me bičali skozi obleko. Ta muka je trajala tri ure. Šele potem je nastopil odmor. V daljavi je zagledal Tracy semaforjevo rdečo in zeleno barvo. »Izžet od groznega živčnega napora in vročice sem korakal preko vseh štirih prog naravnost proti luči, padal sem in se vzdigoval, z grozo sem zopet zagledal v daljavi besno dirjajoči snop bele luči.« Začel je kričati, a končno je onemogel. Šele električni signal je progovnega čuvaja opozoril, da leži na križišču neka zapreka. Čuvar se je spustil v predor skozi prvo odprtino in je našel Tracyja, ki je brez zavesti ležal baš na križišču. Bil je zapisan smrti. Pravočasno so ga dvignili in poslali v bolnišnico. »Zdelo se mi je, da so okoli mene plesali hudiči.« — je mož pripovedoval zdravnikom. »Tekom treh ur so živci napravili iz mene, 30 letnega mladega moža, 70 letnega starca.«

Lovor in trnje

General Špakovski je lani natisnil v Velikem Bečkereku knjigo ruskih pesmi, ki je kazala izrazito sovraštvo napram sodobnemu lahkomiselnemu ženstvu. General je priporočal mladeničem, naj rajše ostanejo samci. Po vseh ruskih kolonijah v Jugoslaviji je odmevala njegova pesem: »Zakon je naraven pojav, zakon je posledica ljubezni, zakon je izgubljena svoboda, zakon je ugasla luč!« — Letos je sklenil general, da stopi pred širšo javnost in je založil knjigo ruskih povesti v srbskem jeziku. To pot pa se je dosedanje muzanje izpremenilo v odkrit protest. Ruski odbor v Velikem Bečkereku je knjigo označil kot »ogabno kleveto«, končno pa se je zganila tudi zveza udruženj ruskih častnikov v kraljevini SHS. Po podrobnem pregledu povesti generala Špakovskega je ugotovila, da hoče avtor pristransko ožigosati moralno propalost ruskega ljudstva. Najgrše je avtor oblatil Rusinje, ki po njegovem mnenju »ne ustvarjajo, marveč razkrajajo rodbino«. Že zdavnaj so izgubile vsako sramežljivost. Sledile niso soprogom in očetom, marveč so se vrgle v naročje boljševiškim rabljem, da dožive nove slajše občutke. Tudi med nemško vojno so se zabavale ženske z vjetniki, med tem ko so možje prelivali svojo kri na bojišču. Zanemarile so dom in kot strežnice na fronti so služile le razuzdanosti. V neki povesti opisuje avtor prav neokusno tudi šalo, namenjeno ruskim dekletom v Jugoslaviji. Častniška zveza je protestirala proti nezaslišanemu blatenju ruskih žena in je sklenila, da avtor ni vreden imena ruskega častnika, ker neutemeljeno in ogabno napada trpeče sorojake.

Nevarna ženska

Madame Saureche, hči fracoskega filozofa, vnukinja znanega ruskega generala Fadejeva, je bila groza in strah londonske policije. Vodila je znane divje protestne skupščine sufražetk, pristašinj ženske volilne pravice. L. 1912. je bila na čelu tisočglave ženske množice, ki je pričela stradati, da izsili volilno pravico.

Na Francoskem je navduševala Madame Saureche za komunizem italijanske delavce. Vrgla se je brez orožja na vojaške bajonete in nihče ni vedel kaj naj z njo počne.

V Lizboni je bila na mirovnem kongresu. Ko je prišel portugalski kralj, ni hotela počakati nanj in je bila kasneje med revolucijskimi kolovodji.

Na Francoskem je l. 1914. pozivala ljudstvo, naj ne gre v vojno. Besna množica bi jo bila kmalu raztrgala. Policija jo je le s težavo iztrgala iz rok razburjene mase.

Gospa Saureche ni imela nobenega prijatelja, a vse polno sovražnikov. Med vojno je ostala pozabljena. S kom naj bi se borila, ko je bil itak ves svet pokoncu? Končala je življenje kot skromna dopisnica angleških listov. Prišla je v London, da govori z Macdonaldom, a je ponoči umrla, ne da bi se zavedla svoje zadnje ure.

Človek in opica

Berlinsko zoološko društvo je priredilo jako zanimiv večer, ki je bil namenjen debati o človeku sličnih opicah. Profesor Hoeck je tožil nad starokopitnostjo večine občinstva pri presojanju duševnosti opic. Vsak človek ve, da vzdržijo opice v vjetništvu malo časa in navadno podležejo jetiki. To se razlaga z mrzlim podnebjem, enolično hrano ter predvsem s pomanjkaniem prostora za telovadbo, katere so opice vajene v svobodi. To so znana dejstva.

Kljub temu pa hoče človek presolati duševnost opic baš na podlagi svojih opazovanj v zverinjaku. Treba pa je vedeti, da kletka ne nadomešča opici tropskega pragozda. Znani kriminalist prof. Strauch je dolgo opazoval skljućenega orang - utanga, ki je dan za dnevom luščil koščke apna od stene. Izjavil je, da se natančno tako držijo v ječi kmetje in drugi ljudje, ki so vajeni svobode ter pridejo v dolgoletno ječo. Ti svobodnjaki lupijo zid in omet kakor opica. Ni dvoma, da so med opicami pametne in neumne živali, kakor najdemo med ljudmi bedake. Šimpanzi jako spoštljivo ravnajo z drugim. Napram človeku pa so nekako popustljivi: menda čutijo, da ga zabavajo. Rekel bi, da se šimpanzi čutijo vzvišene nad ljudmi Šimpanzi so tudi zelo dovzetni za prijateljstvo in hvaležnost. Opice s postaje na Tenerifu so potovale ločeno v kletkah. Ko so prišle skupaj v Berlinu, so stiskale druga drugi roko in so se objemale kakor ljudje pri snidenju. Te prizore so dali strokovnjaki posneti s kinotrakom. Profesor Brandes v Draždanah je končno kazal posnetke orangutanovega goltanca. Ta velika opica ima smisel za tem, da če je dobre volje, daje od sebe neke glasove. Njeno »petje« so posneli s fonografom in ugotovili, da ni velike razlike med njim ter med priprostimi popevkami različnih divjakov.

Robinzon v filmu

Na skalnatem otoku Tobago v Karaibskem morju blizu venezuelske obale vrtijo sedaj film »Robinzon Cruzoe«. Prav za prav imamo dva posnetka za ta film in oba sta neločljivo vezana na znameniti roman naših oroških let.

Snov za Robinzona je dal avtorju Aleksander Selkerque, mornar z nekega angleškega skuneria. Povelinik ladje, znani gusar in tudi geograf Williame Dampierre je mornarja leta 1807. radi neke predrznosti izkrcal na otoku Juan Fernandes, zapadno od čilenske obale. Selkerque je živel 4 leta na tem zapuščenem in nerodovitnem skalovju, dokler ga ni slučajno rešil razbojnik Wood Rodgers, poveljnik trijamborske jadrnice »Duc«. Daniel Defol.

Avtor romana je poznal izpostavljenega mornarja, a kljub temu je izvolil za torišče svojega junaka otok z imenom Tobago. Otok se ne nahaja sredi oceana, temveč leži v Kaibskem morju. Podatki iz III. in XVIII. Robinzonovega poglavja dokazujejo, da je Defol točno, mislil na Tobago. Merodajna je menda bila bujnejša priroda, ki stopnuje Robinzonove doživljaje in uspehe. Gorat otok, 60 km dolg in 12 km širok, je ves poraščen s tropskimi gozdovi, v kolikor niso izkoreninjeni, da nudijo prostor za sladkorno trsje. Otok ima sedaj 25.000 prebivalcev in sicer črncev, potomcev onih črnih sužnjev, ki so jih nekoč odvedli trgovci s sužnji iz Afrike v Južno Ameriko.

Angleške bojne ladje so ladjo s sužnji zajele, mornarje so pobesili, zamorce pa so izpustili na bližnjem zapadno-indijskem otočju, med drugim tudi na Tobagu. Zanimivo je, da sužnjev niso odvedli nazaj v domovino: filantropi pred sto leti so bili poloničarski. Sedaj so prevzeli ti zamorci vlogo ljudožrcev, s katerimi se je bojeval Robinzon, zakaj karaibski Indijanci, pravi domačini, niso dovolj inteligentni in tudi ne številčni: podlegli so kulturi v toliko, da izumirajo. Tobago ima visoke hribe, s katerih je Robinson študiral lego svojega otoka. Veliko nalogo pri posnetkih Robinzonovega filma ima tudi krasna peščena obala, ki tako lepo čuva za razvoj dejanja potrebne sledove človeških nog.

Mali nosek in veliki nosovi

Častilci ameriške filmske zvezde Maye Murrayeve so bili zadovoljni z njenimi zlatimi kodrčki in z njenim malim noskom. Toda umetnica je bila drugega mnenja. Po srečno prestani operaciji na kliniki v Cincinatiju je nadomestila svoj mali nos s solidnim nosom pristno grške oblike. Miss May pravi, da bo zdaj lahko nastopala tudi v klasičnih in tragičnih filmih, dočim je bil njen prejšnji nosek komaj za komedijo.

Med tem pa so se prijeli za nosove vsi nosači v oddaljenem Tibetu. Veliki Dalaj - Lama, živi Buddha, je namreč sklenil napolniti svojo blagajno z davkom na nosove. V njegovem ukazu stoji: »Velik nos priča o podedovani radovednosti, sebičnosti in spretnosti pri zaslužku. Ljudje, ki vse prvi zvedo in največ zaslužijo, naj tudi plačajo več davka.«

Uporni nosači se bodo sedaj morali izseliti iz Tibeta ali pa sedeti doma, da ne bodo zaslužili preveč, kajti v tem primeru bi bila opeharjena državna blagajna. Tako se vse spreminja na svetu. Tudi Miss May bi morala zapustiti sveto domovino, če bi bila na svojo nesrečo državljanka »strehe sveta«, blagoslovljenega Tibeta.

— Pepček, umij se lepo in osnaži, nocoj nas obišče teta!
— Da, papa! Toda če ne pride?

Izumirajoče starine

Pariz izgubi še eno slikovito posebnost: določeno je namreč, da morajo izginiti antikvariji, ki so prodajali stare knjige v velikih pločevinastih zabojih po širokem seineškem obrežju blizu Francoskega Instituta. Včasih so skrivali starinarji med razno šaro redke knjige ter rokopise. Njihovi kupci so bili od nekdaj slavni in čudaški ljudje.

Anatol France, ki je sam zrastel v tem ozračju kot sin starinarja Thibouita, je ta milje otel pozabljenju v svojem lepem romanu »Zločin Silvestra Bounarda, člana Akademije«. Poznavalci starih knjig izumirajo ali pa so brez denarja in postrešček odnašajo veliko cinasto krsto eno za drugo. Nabrežje postaja prazno. Pravijo, da je sklenil povsod navzoči Thos. Cook and Son (znano ameriško podjetje za prevažanje turistov) plačati trem starim trgovcem posebno mesečno plačo, da ne bi ameriški in angleški potniki izgubili slike in zabave v tem znamenitem koncu Pariza na obali Seine.

Ločitev pred Kristusovim rojstvom

Američan Clarens F. Fisher je našel v Tebah dva skrbno zapečatena vrča s 50 zapiski o Amenkotepovi rodbini iz l. 318 do 273 pred Kristom. Zakon ni bil srečen. Leta 283. sta bila mož in žena razvedena in notar Tut iz Esmina je sestavil menda najstarejši zapisnik te vrste. Glasi se:

V letu Tisebi pri Faraonu Ptolomeju v mestu Ne (Tebe) sta izpovedala Amenkotep, Pafotov sin njegova žena Tahani, hči Perkurjeva:

Rečem ti: Vzemi si drugega moža. Ne maram te imeti poleg. Pusti me, da grem kamorkoli. Od danes ne bom od tebe zahteval zakonskih dolžnosti. Zapusti mojo hišo nemudoma in brez izgredov.«

Ta zgodovinski protokol je podpisal ločenec, notar Tut in štiri priče.

Kellerman na Kavkazu.

Nemški pisatelj Kellerman, avtor »Predora« in slike nemške revolucije »Deveti november«, je sprejel ponudbo »Berliner Tagblatta« in je nastopil potovanje okoli sveta. Iz Carigrada se je napotil na Kavkaz, katerega opisuje takole:

»Odkrito povedano, imel sem premalo časa, da bi se seznanil z novo Rusijo. V Batumu sem moral ostati ves dan v carinskem uradu. Odpotoval sem v Baku in potreboval sem dva dneva, preden sem dobil dovoljenje bivanja v mestu. Teden dni sem počival. Nato sem zopet potreboval 48 ur za dovoljenje za odhod. Tekam iz urada v urad, od enega okenca do drugega. Povsod mi obešajo potrdila in vprašalne pole. Danes bi na primer moral obiskati turški ženski klub, kamor so me ljubez-

Slikarska razstava v Ženevi

Te dni je bila otvorjena v ženevski Athénéeji velika umetniška razstava, na kateri so zastopani predvsem domači, švicarski, slikarji, nekaj prispevkov pa so poslali tudi Francozi. Med razstavljalci je gotovo največja umetniška osebnost Pierre-Eugène Vibert, ki ga smatra švicarska kritika za največjega sodobnega ksilografa. Priobčujemo dvoje njegovih lesorezov: na levi: Anatole France leta 1896, na desni: portret kardinala Mermilloda.

nih žvenkljev: »Zveličar gre iz groba«!

Dva najmanjša, soprana, pa sta se vpletala med nižje glasove, kakor bi se jima na moč mudilo, da ne bi zaostala, in sta z otroško radostjo žvrgolela: »Zveličar naš je vstal iz groba«!

In bilo je, kakor da se trese in maje ves stari zvonik in kakor da tudi veter pripeva, božaje cerkovniku lice in prhutaje s silnimi krili: »Zveličar gre iz groba!«

In starčkovo srce je pozabilo svoje prejšnje življenje, polno skrbi in žalosti... Pozabil je stari cerkovnik, da se je vse njegovo življenje osredotočilo le v tem mračnem in tesnem zvoniku, da je na vsem svetu zapuščen in kakor star štor, ki so ga razrovale vremenske nezgode... Posluša te zvoke, pojoče in plakajoče, dvigajoče se k nebu in razprostirajoče se po tej bedni zemlji, in zdi se mu, da stoje okoli njega njegovi sinovi in vnuki, da so ti veseli glasovi njihovi, glasovi odraslih in nedoraslih, zlivajoči se v zbor in prepevajoči mu o sreči in radosti, ki je v svojem življenju pač ni okusil...

Stari cerkovnik vleče za vrvi, solze mu curkoma lijejo po obrazu in srce mu močno utriplje v iluziji sreče...

Zdolaj pa so poslušali ljudje in so pravili drug drugemu, da ni stari Mihejič še nikoli tako lepo zvonil...

Toda mahoma je veliki zvon čudno zatrepetal in umolknil... Začudeni so ostali glasovi nadaljevali nedokončano pesem in so jo tudi prekinili, kakor bi poslušali žalostno doneči, zategnjeni zvok, ki se je tresel, prelival in plakal ter pomalem umiral v zraku...

Stari cerkovnik se je onemogel zrušil na klop in poslednji dve solzi sta mu tiho zdrknili po bledih licih...

Hej, pošljite gori koga drugega! Stari naš cerkovnik je odzvonil za večno...

MR. BAHOVEC
PLANINKA
Proti pritisku na jetra in debelo črevo kakor tudi pri haemeroidih in prostatnih boleznih zanesljivo in uspešno deluje »Planinka« zdravilni čaj. — Cena Din 20.—. Izdeluje lekarna Mr Ph. L. Bahovec, Ljubljana, 98 II Dobi se v vseh lekarnah in drogerijah.

A. P.:

Iščem stanovanje

Bogu vdano prenašam križ, ki ga je usoda naprtila mojim šibkim ramam. Vsako jutro vstanem zarana in hitim na postajo, da sem zaradi ljubega kruhka lahko točno ob osmih v uradu.

Ves dan sem z doma, niti žene niti otrok ne vidim, kakor izgubljen samec tavam po tem božjem svetu, zvečer pa poslušam jadikovanje verne zakonske družice:

»Sam Bog mi preloži, ali naj večno traja to divje življenje? Otroci te niti poznali ne bodo. Še spe, ko odhajaš in so že v postelji, ko prihajaš. Mirko bo goden za šolo, ali misliš, da ga bom puščala ob petih zjutraj s teboj? Ali naj tudi otrok postane klatež brez doma in reda, kakor je postal njegov oče? O, saj pravim, prav nič te ni skrb, da oi dobil stanovanje v mestu!...«

Skratka, končalo se je s tem, da sem resno sklenil najti stanovanje. Kaj sem pa hotel? Ali naj mi žena uide?

»Do jeseni še počakam,« je dejala, »če pa dotlej ne bo stanovanja, pa kar pojdem, da veš!«

Ultimativum je tako strog, da ne vidim izhoda; zlasti zastran šole bi bilo skrajno potrebno, da dobim stanovanje v mestu.

Vzel sem si teden dni dopusta in zdaj se mečem ko ris v kletki od enega konca Ljubljane do drugega. Od Rudnika do Gornje Šiške pa od Sela do Viča je moj revir.

Še preden izidejo jutranji listi, imam že krtačne odtiske malih oglasov, ki mi jih preskrbi prijatelj v tiskarni, napravim si bojni načrt in ob prvem svitu že čakam pred hišo, kjer se ponuja stanovanje. Vsako bi vzel. Suho ali vlažno, z okni na cesto ali na dvorišče ali celo brez oken, s kuhinjo in brez kuhinje — samo da bi bila cena v skladu z mojimi uradniškimi prejemki.

Včeraj sem stal o pol osmih pred hišo poštnega upravitelja Štebalarja. Pot na Rakovo jelšo št. 13. Nisem babjeveren, ali s trepetom in nič dobrega ne sluteč sem krenil na to rakovo pot in sem poiskal hišo.

Vrtna vrata so zaklenjena, za njimi pa skače ogromen volčji pes, da se niti ne moreš približati vratom, tako besno se ponaša beštija.

Mimogredoči zakasneli šolarček mi pove, da gre g. poštar točno ob tričetrt na osem v urad, da je zelo hud in da njegov pes ne nosi nagobčnika.

Ob vogalu sosednje hiše čakam moža, ki ima moio usodo v rokah. Točno ob napovedani uri se prikaže človek, ki ga izdaja obleka s poštnimi emblemi, da je lastnik usodne hiše. Zastaven mož, najbrže bivši orožnik, mrk, strog, pravi — poštni upravitelj.

Ko zapre vrata in ostane pes za plotom, hitim k njemu s časopisom v roki in naglo izblebečem namen svojega obiska. Bože moj, kako je mož pobesnel! Vsa kri mu je mahoma planila v glavo, naježil je grozne brke, pokazal črnorumene tope zobe — njegov pes pa bele, ostre in svetle — in hropeč bruhnil name kopo psovk, kakršnih še nisem slišal, kar sem živ.

Sipal je name tako grozna prokletstva, da bi se moral jaz vdreti v zemljo, ako bi bili še v tistih časih, ko so prokletstva tudi resnično kaj učinkovala.

Grozni potok žgoče besedne lave mu teče, da ne morem vmes. Ob mojem skrajnem nedoumevanju zaključi mož svoj temperamentni govor z besedami, že bolj umerjenimi, da jih brez strahu zapišem:

»Prekleti penzelj hudičev, če ne izgineš takoj, te bo moj pes zdelal, da te lastna mati ne bo spoznala!«

Že sega po kljuki, da bi spustil name besno zver, ki skače visoko ob plotu in ga toliko da ne preskoči.

Ni kazalo niti čakati niti ugovarjati: urnokrak pobegnem v sosednjo vežo.

Penzelj? Zakaj neki penzelj in zakaj vobče ta nebotična surovost? Ljudje v

nivo povabile azerbejdžanske tatarske gospe. Žalibog sem moral odpovedati obisk. Nesrečni potni list mi je pobral ves čas. Življenje v Baku je zelo drago. Majhna kletka v V. nadstropju stane ravnotoliko kolikor plačam za najboljši salon v prvovrstnem evropskem hotelu. Perilo, obleka, čevlji so popolnoma nedostopni. To se vidi tudi na domačinih, ki se ne sramujejo lukenj na obleki. Hotel sem kupiti navadni samovar, da si zjutraj skuham kavo. Nisem ga kupil poprej, ker ne maram velike prtljage in ker sem na Turškem našel dobre kavarne. Sedaj pa sem bil kaznovan za svoje obotavljanje: samovar je tu tri do petkrat dražji kakor v Evropi.«

Baku, kakor znano, ni nikako velemesto. Dasi je središče ruske petrolejske industrije, se ne more primerjati niti s Hamburgom, da o Draždanah, o Monakovem, o Berlinu in Parizu niti ne govorimo!

Večna ženska mladost

To je poglavje, ki najbolj kaže, kako se vse izpreminja na svetu. Še za časa Prešerna so pesniki opevali zgolj mladenke v starosti 16 do 18 let. Puškinova junakinja je s 24 leti izgubila vsako upanje na možitev. Ostala ji je odprta pot stare device. Šele Balzac je naredil neko revolucijo s tem, da je odkril nad 30 letne žene. Kljub temu so ostale besede »Balzacova leta — nevarna starost« le za ženske, ki se nočejo vdati zobu časa. Le pri Čehovu je 40 let »babje poletje«, par lepih jesenskih dni pred zimskim mrazom. Zdaj pa so ta leta proglašena za najlepša ženska leta. V sodobnih pariških romanih štejejo najbolj privlačne in očarljive ženske 45 do 50 let in »prve srebrne niti v laseh tvorijo zapeljivo nasprotje z mladostnimi očmi«. Ni dvoma, da bodo sčasoma prišle v modo tudi od sporta utrjene vitke in sloke dame, stare od 60 do 80 let. Vse se pač vrti tako kakor ljudem v tej ali oni dobi prija.

Morilski zvoki

»Glavnauka«, sovjetska centrala za izkoriščanje znanstvenih izumov, je prevzela odgovornost za stroške eksperimentov profesorja kijevske univerze Goldmana, ki je odkril neke glasove, kateri lahko nesejo smrt v poljubno daljavo. Profesor Goldman je rekel dopisniku moskovske »Krasne Gazete«, da vpliva pogubno na sluh posebno zračni val s 40.000 pretresljaji tekom ene sekunde. Uho vjame glas, ker pretresejo valovi vlakno kortijevega organa v srednjem ušesu. Izum temelji na priprostem dejstvu, da vplivajo gostejši valovi s 100.000 pretresljaji tekom sekunde na posamezne stanice slušnih vlaken, jih tresejo in končno strgajo. Ta vpliv ima za posledico močno fiziološko reakcijo in smrt. Odkritje je napravil Goldman že leta 1924., a njegova pomembnost se je ugotovila šele sedaj. Prej namreč ni bilo sredstev za obsežne poizkušnje.

Ruski častniki v španski vojski

Španski kralj Alfonz je znan kot zelo prijazen človek, ki rad sprejema tujce v avdijenci. Ta njegova prijaznost napram tujerodcem sega celo tako daleč, da je sprejel v svojo gardo bivše ruske častnike.

Med ruskimi polki, ki so se vojskovali proti boljševikom in so se morali umakniti, je bil tudi polk španskega kralja. Po evakuaciji Krima l. 1920. so morali polkovnik in oficirji pobegniti v Carigrad, kjer so živeli v težkih okoliščinah. Ko je bila stiska največja, je nekomu prišlo na misel, da bi se častniki ponudili španskemu kralju. In res je prišlo s španskega dvora pismo, naj se častniki vkrcajo na špansko križarko in naj odrinejo v Španijo.

Častniki so se vkrcali na ladjo, prijadrali so srečno na Špansko, kjer so se izkrcali, šli so na dvorne stroške najprej k brivcu, potem pa k čevljarju in krojaču. Ko so bili od glave do pete na novo adjustirani, so jih peljali na dvor in tam jih je kralj Alfonz uvrstil v dvorno gardo ter jim tako omogočil nadaljni obstanek.

Revolucijski muzej

Najzanimivejši oddelek revolucijskega muzeja, ki se otvori v Moskvi ob 10 letnici boljševiškega prevrata, bo pač soba Dzeržinskega, velikega rablja. Sredi sobe stoji še sedaj posnetek rabljevega groba. Grob krasi faksimile podpisa iz drobnih cvetic poganjajočih iz zelene ruše. Na steni visi venec iz revolverjev, katerega so položili Dzeržinskemu na grob žalujoči tovariši.

Muzej se nahaja v hiši nekdanje zavarovalnice na strašni Lubljanki. Trg nosi me Dzeržinskega. V tem nebotičniku deluje sedaj izredna komisija za pobijanje nasprotnikov revolucije. Sicer pa je njena zlata doba že minila. Ni dolgo let, ko je vživala drugačen ugled, ker je bila močna. Nihče ni bil varen pred zaporom. Avtomobili Čeke so prerili vsako noč Moskvo in druga velika mesta ter naložili stotine žrtev. Po celonočnem stanju v strogem molku so odpeljali slečene jetnike na pregled. S svinčnikom so jim preiskavali usta, ušesa itd. Vzeli so jim vse dragulje. Ključavničar je s pilo takoj prežagal prstan, če ni šel s prsta. Mesece in mesece so sedeli jetniki brez knjig in listov brez vesti po kleteh, katerih okna so bila zamazana s sivo barvo. Sedeti so morali v temi. Električna luč je gorela le 5 minut dnevno ko je prišel inspektor. Uši so širile legar med onemoglimi ljudmi. Hranili so jih zjutraj s kropom in en četrt črnega kruha. Vsako noč, leto za letom so brneli na dvorišču tovorni avtomobili, ki so zaglušili krike ustreljenih. Pomrlo je tudi veliko onih, ki so bili bogve zakaj odgnani v polarno močvirje severne Sibirije brez obleke, orodja in prehrane. Te žrtve še vedno trpijo, a upati je, da jim ne bodo sledile nove, vsaj ne v sličnem številu.

Čarovnica na grmadi

Westfalija je že od Heinejevih časov na glasu zakladnice nemških narodnih pesmi in pravljic. Kmetje, ki so ohranili to starino, so zelo praznoverni. Pred časom se je pripetil v vasi Haldernu dogodek, ki spominja na srednjeveške čase. Kmetom je poginilo mnogo živine. Noben živinozdravnik ni bil kos epidemij. Neki starec se je končno obrnil na vedeževalko. Ta mu je razodela, da je vsega kriva njegova snaha, katero je treba sežgati na grmadi. Kmetje so to res storili in na splošno zahtevo je položil mož za čarovnico proglašene ženske ogenj pod njene noge. Zdaj bo romala v zapor skoro cela vas.

Žena brez glave

»Francosko republiko slikajo kot ženo. Kmalu jo bodo slikali kot »ženo brez glave«. Tako pišejo pariški listi, kajti beg iz francoske državne službe ogroža nadaljno poslovanje oblasti. Izobraženci ne morejo izhajati z malenkostno plačo. Pariški profesorji so nedavno vložili obupen protest na vlado in grozijo zapustiti šole. V sodniškem stanu je 220 nezasedenih mest. Podobno je tudi pri vojski in mornarici, med diplomati in na visokih šolah sploh.

Pariz je med svetovnimi mesti na 24 mestu glede na telefonsko omrežje, dasi je Francija na 17 mestu kot dežela telefonov. Ta čuden pojav razlagajo s pomanjkanjem inženjerjev. Pariški magistrat ne more razširiti omrežja, ker ne dobi strokovnjakov. Plače so preslabe. So arzenali, katere vodi en sam inženjer. Vojska pogreša 440 zdravnikov, dasi so zamašili nekatero vrzel ruski in armenski begunci. Topničarstvo beleži le 24 aspirantov (candidats - oficiers), dasi zahteva pragmatika 141 kandidatov. Francoskim orožarnam nedostaje 274 kapitanov, ki bi vodili preizkušnje orožja. Univerzitetni profesorji so postali »ponosni berači«. Kemik svetovnega slovesa piše listu: »Kmalu bomo zaprli laboratorije, ker nimamo kreditov za sluge«. Obenem pada seveda strokovna usposobljenost.

Med 2000 francoskimi sodniki je samo 39 doktorjev prava ter 348 licencierov (s fakultetno izobrazbo). Drugi so »praktični sodniki«. Zadnjič so podarili francoski bogataši »grands industriels et commercants célebres« 30.000 frankov za vsakoletne nagrade umetnikom, pisateljem, tehnikom. To je kapljica v morje, toda darovalcem se vendarle zahvaljuje v »Journalu« akademik George Lecomte. Akademik je tako hvaležen, da postane človeku kar nerodno, ko bere njegove besede. »Čemu nam bo bogastvo, če nimamo spretnih zdravnikov, izumiteljev, glasbenikov in umetnikov? Čemu nam bogastvo, če ni historikov, da razširjajo duševno obzorje, če ni romanistov, pesnikov in filozofov za pouk?« Tako se sprašujejo Francozi in imajo prav.

In tako se poniža kultura pred peščico bogatašev v zahvalo za neznano darilce. To je sicer umljivo, a ni prav. Treba je kaj pustiti tudi za nas!

Svojim cenjenim odjemalcem

Srečne velikonočne praznike

Dago Schwab Ljubljana

Moderni župan

Naš človek si predstavlja mestnega župana kot nadvse veliko in postavno osebo. A župan v sedemmilijonskem Newyorku, največjem svetovnem mestu, nikakor ne ustreza temu nazivu. Visokougledni sir James John Wolker ima pri meščanih kratek priimek »naš Jimmy«. Rodil se je namreč kot sin ubogih irskih priseljencev v najbolj umazani in dvomljivi četrti ameriške prestolice. Ima že štiri križe in pol, človek pa mu ne bi prisodil, da je že prekoračil 30 leto. Črni, gosti lasje so mu vedno v umetniškem neredu, črne, žive oči švigajo kakor dve miški sem in tja. Jimmy je slok, prožen in oblečen je po zadnji modi. Izgleda prej kakor plesalec iz bara, ne pa kot gospodar velikanskega mesta. Vedno s cigareto v ustih je Jimmy navzoč pri vsaki gledališki premieri, pri sleherni sportni tekmi in pri dirkah. Na pamet pozna vse nočne klube in vse newyorške kotičke, kjer se lahko dobi to ali ono.

Pravijo celo, da ni posebno navdušen za suha Ameriko. V prostem času piše g. župan čuvstvene pesmice, ki nimajo posebne umetniške vrednosti, a baš zato so priljubljene pri množici in so stalno na sporedu newyorških zabavišč. Zadnja njegova pesmica: »Ali me boste ljubila v decembru, kakor ste me ljubila v maju?« je prinesla g. županu več stotisoč dolarjev dohodkov. Kratkomalo se zdi, da ne bi nikakor hoteli naši občinski svetniki imeti tako lahkomiselnega župana. Vse to pa ne ovira Jimmyja. On vodi kljub vsemu sijajno mestno gospodarstvo in je na glasu kot eden najboljših ameriških odvetnikov.

Birokracij na Grškem

Grška je prepovedala uvoz inozemskega sadja, ker ga pridela zadosti sama. Neka tvrdka v češkem Jablonc ni mislila seveda, da se nanaša ta prepoved na steklen nakit za damske klobuke, ki ga je izdelovala. In vendar je dobila v zavoju iz Grške svoje steklene jagode ter črešnje nazaj s pripombo, da ni dovoljen uvoz sadja. Tvrdka se je pritožila pri carinski upravi v Atenah. Atensko ministrstvo pa je izjavilo, da imajo cariniki prav. Prepovedano je uvažati sadje, ne da bi bilo rečeno, da se to nanaša edino na sveže sadje za jesti. Zakon se torej lahko tolmači bolj na široko.

Skrb za človekovo senco

Kanadska univerza v Montrealu je vpeljala nov obvezni predmet, nauk o senci. Ta znanost nima nič skupnega s fiziko, temveč spada prej v področje estetike in spodobnega vedenja. Univerza je mnenja, da morajo dijaki tudi dobro nastopati, če že uživajo akademske javne pravice. Posebni laboranti fotografirajo večkrat slehernega dijaka in dijakinjo v različnih položajih po večini neopaženo in nenadno. Nato se preparirajo posnetki tako, da nastanejo silhuete. Te se povečajo na ekranu v veliki univerzitetni dvorani. Večinoma naredijo te slike tako neestetičen vtis. Rektorat poudarja s posebnim razglasom, da priporoča dijakom in dijakinjam posebno skrb za prožno hojo in lepe kretnje.

Koliko olja da kit

Norveški ribiči so se pred kratkim vrnili iz antarktičnih morij, kjer so dolge mesece križarili in lovili kite. Ob povratku so pripovedovali, da je bilo letos morje mnogo bolj zamrznjeno kakor druga leta; naleteli so ponekod na ledene gore, ki so merile v višino nad tisoč metrov.

Lov je bil obilen. Uplenili so nekaj prav lepih eksemplarjev, med njimi velikana, ki je dal nič manj kot 175 sodcev olja.

Lansko leto so imeli posebno srečo bretanjski ribiči. Zajeli so bili v severnih irskih vodah kita, ki sicer ni imel bogzna kaj masti, zato pa so našli v njegovem trebuhu sod vina, ki ga je žival najbrž pogoltnila o priliki kakega brodoloma. Vino seve ni bilo več užitno.

Življenje po smrti

Dr. Roux, ravnatelj Pasteurievega instituta v Parizu, je predstavil Francoski akademiji znanosti svojega asistenta Rusa Ivanova, ki je zaslovel radi važnega biološkega odkritja. Ivanov je dokazal, da lahko živijo semenski mikroorganizmi v spolnih žlezah pri samcu še šest dni po slučajni ali nasilni smrti. To pa le tedaj, če se žleze takoj izrežejo in ohranijo pod določeno toploto. Ivanov je napravil več poskusov z morskimi prašički in kunci. Novo odkritje bo lahko koristilo tudi, če bi se slučajno ponesrečil čistokrvni plemenski bik, žrebec, pes, jarec in slično, ker plačajo ljudje za živino navadno velik denar.

Papirnata povodenj

Podržavljanje vse ruske industrije ima za posledico razcvet centralizma. »Izvestja« ugotavljajo, da požre uradni šimel (vprašalne pole, obračuni, okrožnice) nad dve tretjini vse vrste papirne produkcije. Povzemamo nekaj primerov iz neskončnega potoka »birokratične povodnji«.

»Centrosojus,« t. j. Zadružna zveza, ki preskrbuje z živili in drugimi potrebščinami vsa ruska mesta, je razposlala na 1000 svojim podružnicam koncem februarja t. l. čez 3 metre dolgo vprašalno polo z 233 vprašanji. V poli stoji med drugim: »Navedite skupno število let vseh zadružnikov! Navedite točne podatke o vsakem rodbinskem članu! Navedite pri vsakem kupcu množino tekom leta kupljenega blaga!« itd.

Državna zavarovalnica »Rosgos strah« stavi kmetom samo 3000 vprašanj. Prosvetni komisarijat pa je razposlal sledečo okrožnico, ki je namenjena šolarjem v starosti 10 do 13 let: Kaj bi bilo po tvojem potrebno izpremeniti v sedanjem redu? Zakaj obstoji rodbina? Ali ne bi bilo boljše živeti v državnem zavetišču (detdomu), mesto v rodbini? Itd. Papirnata povodenj je zavzela že tak obseg, da si je danes težko misliti rusko državo brez vprašalnih pol, občinstva pa brez odgovorov nanje.

Originalni volilni seznam

V Avstriji se pripravljajo na nove volitve, ki se bodo vršile v kratkem. Vse stranke so pridno na delu, da ne izgube nobenega glasu. Dunajsko sodišče je dobilo volilne spiske v pregled, da jih na podlagi pravnih zakonov in predpisov pregleda in odobri.

Volilci, ki nimajo radi tega ali onega prestopka pravice oddati glasu kakršnemukoli kandidatu, so zabeleženi v posebni knjigi, ki šteje 4264 strani in tehta 5 kg. V tej knjigi je zabeleženih 113 tisoč oseb, ki so v ječi ter morajo vzdržati skupno 1000 let kazni. Nevolilcev pa bo seveda še veliko več. Skupno s tistimi, ki so pogojno na svobodi, a so zagrešili prestopke v obliki tatvine, poneverbe in goljufije, bo volilcev brez glasovalne pravice pri prihodnjih volitvah v Avstriji nad 200.000.

Nemogoče!

— Veš, ta slikar je kubist.

— Nemogoče! Videl sem ga zadnjič v krožku!

---

veži, domačini, pa se sladko smejo: kar nič ogorčenja, kakor da se taki prizori često ponavljajo v tej okolici.

Na moje vprašanje pojasnjuje gospodar:

»Grob je Štebalar, res grob, ampak ljudje ga pa tudi zmerom dražijo...«

»Saj ga vendar nisem dražil! Vprašal sem ga za stanovanje, ki ga ponuja v malih oglasih.«

»Saj to je, ker ga ne ponuja on. Nekdo si ga je privoščil in vi ste od včeraj že sedemnajsti, ki ste tako naleteli. To ni nič, kar nič si stvari ne ženite k srcu: penzelj pravi vsakemu, ko mu enkrat zmanjka drugih besedi. Mož je tem bolj divji, ker se boji penziona in mu je zadnjič nekdo celo naročil »Upokojenca«. Da ste slišali ta vihar.«

»Kako pa vi živite s takim sosedom?«

»O, mi se zabavamo, kadar divja«.

»Aha, pa ne da bi bili vi dali v časopis...?«

»O, ne, nikakor ne.«

Poslovim se od prijaznih ljudi, ki se zabavajo na tak okruten način. Gredoč po ulici opazim, da gledajo iz oken in vrat sami veseli obrazi in po vsej ulici me spremlja polupritajen šepet:

penzelj, penzelj...

Tako se zabavajo na Rakovi jelši!

Na drugi poizkus me je zvabil oglas, ki je priporočal dve sobi s kuhinjo in pritiklinami v centrumu mesta.

Stanovanje še dosti dobro, baš zame, tudi glede cene, ali gospodar me je iznenadil z zahtevami, ki jim pri najboljši volji ne moreš ugoditi.

Pri prvih besedah se postavi v pozo inkvizitorja:

»Ste oženjeni?«

»Da«.

»Z naraščajem?«

»Ne, s Terezijo rojeno Špičmoh«.

»Mislim, ali imate kaj otrok«.

Ročno zatajim svoja dva zlatoglavčka:

»Ne«.

»Živali, pse, mačke ali kaj podobnega gojite?«

»Nimam ne psa ne mačke. Imam kanarčka, ki je pa samec, živi čednostno in se ni bati potomstva.«

»Tiči samo ponesnažijo stanovanje«.

»Še danes ga zadavim. Ure s kukavico ne štejete med živali?«

»Ne. Imejte jo, samo ponoči mi ne bo smela kukati.«

»Odvadim jo«.

»Hišnega ključa vam ne morem dati. Izgubite mi ga kje, pa se bo vrstil vlom za vlomom«.

»Dobro, vsak večer bom pred devetto doma«.

»Imate znance ali sorodnike, ki bi prihajali k vam?«

»Prepovem vstop v hišo«.

»Lepo«, se oddahne gospodar. »Vi ste dober najemnik. Stanarino boste plačali za dve leti naprej...«

»Ali se ne bi dalo napraviti, da bi jo plačal vsaj za pet let naprej?«

»Bom videl, ali tako dolgo se ne maram vezati. Premislil bom.«

»Le premišljuj stvar, prekleti penzelj!« Ročno izrečem priljubljeni izraz poštnega upravitelja Štebalarja in smuknem skozi vrata. Iz razumljivih vzrokov ne čakam učinka, ampak prilično bodro korakam novim dogodkom naproti.

•

Zadnji dan dopusta sem si ogledal še tretje stanovanje — več jih v naši dolgi vasi ni — ki je bilo oglašeno v listih. To pot je torišče mojih prizadevanj Vodmat Ulica, imenovana po nekem neznanem velmožu slovenskem, je prašna in nečista, s kopicami otrok pred vsako hišo, in kaže obupno vnanje lice.

Preko dvorišča moram iti in preskakujem kupe smeti in razne navlake. Iz začetnic stanodajalca, ki jih poznam iz oglasa, se razodene ljubko ime Urške Zabuhel, gostobesedne dame neopredeljivega socijalnega staleža. Sladka, maslena govorica in obilica svetih podob ter fotografij novih maš in duhovniških skupin dado sklepati na globoko pobožnost in bogaboječnost.

»Bodo videli, gospod,« ji teče jeziček, »da jim bo všeč pri nas. Lepo, čisto in suho stanovanje se ne dobi vsak dan.«

»Koliko pa zahtevate?«

»Klet ste tudi videli, je suha, tudi drvarnica je prostorna...«

»Najemnino povejte, gospa, pa se bova dalje menila!«

»Še pod streho naj pogledajo, tam bodo imeli tudi svoj del, kamor bodo lahko spravljali stvari, ki bi bile po sobah v napoto.«

»Tak povejte že ceno,« vprašam nepotrpežljivo.

»En tavžent dinarčkov na mesec,« pravi sladko in z izrazom človeka, ki pripoveduje same ljubeznive stvari.

»Kaj mislite, gospa? Boga se bojte! Tako daleč iz mesta, okoli in okoli kupi smeti, vodovod preko dvorišča, pa kar tisoč dinarjev.

»Naj pogledajo, gospod, kako svetlo je stanovanje, samo solnce je vredno tristo dinarjev.«

»Kar odbijmo teh tristo dinarjev. Prvič mi solnce ne morete dati, kadar bi ga rad imel, niti mi ga ne morete skriti, kadar bi me preveč peklo, drugič pa ali je vaše?«

»Stanovanje, moje, moje, gospod.«

»Ne stanovanje! Solnce! Ali je vaše, da ga prodajate? Solnce je božje in nas vseh, vi pa hočete trgovati ž njim. Ali vas ni sram?«

Pogajanja so se razbila, ker nisem mogel plačati solnca, ki brezplačno obseva volkove in gade in ga samo uradniku zaračunava to pobožno in bogaboječe žensko srce!

A. P.

Velikonočni pozdravi naših vojakov

Vesele velikonočne praznike žele svojim starišem, sorodnikom, prijateljem in znancem, vsem slovenskim dekletom ter čitateljem »Jutra« slovenski fantje, služeči zvesto kralju in domovini širom prostrane Jugoslavije.

Priština, fantje 31. pešpolka: Ivan Novak, Avgust Podbregar, Franc Kos, Rudolf Oštir, Josip Selič, Ivan Borišek, Mihael Bornšek, Alojz Močnik, Stanislav Naraglav, Gabrijel Korošec, Henrik Perše, Anton Amon, Rudolf Lednik, Anton Povše, Anton Bezovšek, Alojz Planinšek, Blaž Kupec, Franc Krajnc, Franc Mastnak, Ivan Semončič, in fantje vojne muzike: Alojz Žibret, Franc Okorn, Franc Rossi, Peter Kaufman, Miho Perišin, Štefan Kardoš.

Metohija: orožniški kaplari Štefan Soter, Rudolf Kocbek in Janez Stravs.

Caribrod: 3. četa I. bat. 3. pp.: Karol Plemelj, Bled, Hribernik Zdravko, Tuhinj, Alojzij in Janko Bohinc, Sl. Javornik, Avgust Rorman, Janko Fajfer, Viktor Markelj in Iv. Manc, Jesenice, Rudolf Vovk, Ivan Pečar in Miha Zupan, Gorje, Jože Vrtnik, Andrej Šuštaršič, Andrej Koder, Janko Jalen, Jožef Jeraj, Andrej Pipan, Miha Net, Anton Lukanc, Lovro Križaj in Ferdo Križaj, Kranj in Jakob Dobravec, Bohinj.

Lopuški Han, pošta Vratište pri Prizrenu: Orožniki: nar. II. kl. Vladimir Figurski in kaplari: Ivan Jug, Anton Štumberger, Karol Vabič, Josip Storman in Franc Remih.

Radovište, 11. četa 23 pp.: Miloš Salej, Ivan Rečnik, Anton Pečnik, Ivan Sternad, Franc Tekavc, Joško Juričan, Maks Ašič, Ignac Vrbovšek.

Skoplje: avijatiki 3. vazduh. grupe: Valent. Krišelj, Hotemože pri Kranju, Leon Cestnik, Trbovlje, Milan Dolenc, Borovnica, Franc Remic, Ljubljana, Maks Lešnik, Maribor, Anton Stariha, Metlika, Andrej Bombač, Rakek, Josip Držaj, Žirovnica.

Štip, vojaki 23. pp.: podnarednika Hinko Šerc iz Brezna pri Mariboru in Franjo Žvegla iz Vel. Nedelje; kaplari: Alojz Presiček, Juri Kranje in Franc Zimšek iz Kozjega, Josip Povalej iz Šmarja pri Jelšah; redovi: Žani Penič, Franc Omrzo in Ivan Kostanjšek iz Koprivnice in Tone Pinterič iz Brežic. — Podšoferji Rajko Pisansky iz Sv. Križa pri Kostanjevici, Josip Pečečnik iz Celja, Anton Verdnik iz Griž pri Žalcu.

Strumica: narednik: Ivan Primožič, Ljubljana, Franc Flander, Železniki, Anton Grmec, Ormož; podnarednik: France Gerželj, Ruše — Postojna, Franjo Petan. Laško, Stanislav Fabjan, Kočevje, Škale Ferdo, Teharje, Franjo Balažič, Beltinci, Vlado Boršnik, Zatična, Ljubo Vilar, Ruše, Mirko Kuzman, Novo mesto.

Prešev: Žand. kapt. Milan Škof, Maribor, Lovro Dolenc, Škofljanka, Josip Kunič, Črnomelj, Mihael Strejfiner, Velika Loka.

Kočane: orožniški kaplari: Al. Grebenc, Fr. Klemenčič, Jos. Poznič, Val. Stepišnik, Anton Klevišček, Ant. Zupančič, Al. Lavriha, Pavel Kos, Jak. Šolar, Jos. Zalokar, Fr. Florjančič, Ant. Nahtigal, Fr. Šabeder, Fr. Zakrajšek.

Mečkujevac: orožniki: Janez Potočin, Pepi Lončarič, Ivan Grifič, Ant. Kobale, Iv. Lukančič, Leop. Perc.

Vranište: orožniki: Fr. Kmetec, Josip Miklič in Tilen Trante.

Prizren: Franjo in Blaž Bratonja, Ferdo Novak, Ante Ogulin.

Beograd, kraljeva garda Topčider:

Ivan Prešern, Lesce, Franc Zaletel, Zgornja Šiška, Alojz Brtoncelj, Vrbje, Jakob Drinovec Strahinj, Andrej Kušar, Kozarje, Ciril Oblak, Zg. Šiška, Jakob Čebulj, Zg. Šiška, Pavel Knapič, Sp. Šiška, Jožef Rotar, Šmartno, Franc Smuk, Vrhnika, Jožef, Kočar, Slape, Alojz Jaklevič, Krasinc, Matej Lap, Medvode, Matija Kompare, Metlika, Franc Podobnikar, Osredek, Vinko Česarek, Nemška vas, Vinko Klobučar, Glince, Ernest Ačkon, Hrastnik, Ivan Adamič, Ortenek, Ivan Zidar, Škrabec. — I. zanatlijska četa: Makso Rojec iz Novega mesta, Stanko Mlakar iz Dola pri Hrastniku, Štefan Vasle iz Zalca, Franc Jevnikar iz Št. Vida pri Stični, Ivan Lamut iz Dravograda, Ludvik Debeljak iz Mokronoga. — Gardijski dom: Edvard Nečimer, Emil Glažar, Viktor Jančar, Viljem Dolenc, Alojz Bukovnik, Fran Štupnik, Anton Križman, vsi iz Ljubljane, Dušan Rabrenovič, Zidanimost, Rudolf Kmet, pod Lipo, Edi Globokar, Žužemberk, Stanko Žabukovec, Randol, Fran Jeršin, Liplene, Iv. Košiček, Žužemberk.

Šabac, vojaki I. pontonirskega bataljona: Inž. podnarednik Vilibald Šušteršič iz Ljubljane; kaplari: Josip Šepec iz Brežic, Franc Kuhelj iz Stične, Alojz Gorenc iz Št. Jerneja, Anton Majcen, Martin Zupanc, Janez Klopčič iz Zagorja, Alojz Razlag iz Ljutomera, Anton Podlesnik iz Radeč, Ivan Rojc iz Celja. Redovi: Edi Schöner, Rajhenburg, Franc Hribar, D. D. v Polju, Slavko Černe, Vič, Ivan Dragar, Domžale, Josip Kastelic, Žužemberk, Fr. Meršol, Hrastnik, Franc Pogačnik, Kamna Gorica, Vinko Šink, Podkoren, Jerman Lovro, Radomlje, Ivan Petrič, Brezovica, Maks Juvan, Rateče, Ivan Janežič, Moste, Jože Babnik Litija, Josip Mrak, Kranjska gora, Meci Jernej, Logatec, Franc Pirih, Radovljica, Herman Bole, Ljubljana, Stanko Pintar, Bistrica, Friderik Babič, Maribor, Piter Henigman, Toplice, Janez Strah, Velka Loka, Joško Primožič, Bled, Ivan Rešek, Št. Vid, Joško Bister, Žirovnica, Joško Šušteršič, Št. Vid, Ivan Kuhar, Št. Vid, Franc Hitti, Ravnik, Franc Tomažič, Jesenice, Anton Mutnik, Dobrava, Franc Velkavrh, Št. Vid, Ignac Rogel, Tupolič, Janko, Čepon, Vrhnika, Franc Podpadec, Trebnje, Franc Krajnik, Jesenice, Fr. Zevnik, Vel. Lašče, Friderik Reisp, Št. Vid, Ivan Reicher, Celje, Fran Roškar, Ptuj, Karol Hanzl, Metlika, Franc Jelar, Zadraha, Vinko Bergant, Luše, Ignac Peček, Hrovača, Jože Lovšin, Gorička vas, Ivan Strah, Sostra, Jože Vagaja, Št. Vid, Franc Birk, Moravče, Jože Tanko, Gorica, Franc Zupanc, Žabnica, Franc Zupan, Radovljica, Anton Bezlaj, Vrblenje, Andrej Robič, Gojzd.

Valjevo: 1. art. polk: narednik Alojz Kralj, Tržič, podnarednik Ivan Zajc, Celje; redovi: Rudolf Lisac, Ljubljanaa (Bežigrad), Nikola Thaler, Sorica, Janez Dobnikar, Topola, Franc Znidaršič, Mali Lipljani, Franc Gosenc, Kokrica, Franc Kepic in Andrej Šmid, Kranj, Janez Šubic, Zminec, Jože Nemgar, Laze, Janez Jerele, Brezovica, Josip Kraser, Studenci, Jakob Vališer, Sv. Duh, Alojz Hamler, Orehovica, Štefan Kačičnik, Draža vas, Franc Križan, Slapninci. — Vojaki 5. pp. kralja Milana: narednik Albert Gašparič, Poljčane, podnarednik Franjo Florjančič, Novo mesto; kaplari: Ivan Sekirnik, Selnica pri Mariboru, Rudolf Zlobič, Brežice, Franc Garvas, Loka, Miha Grden, Petrušna vas, Franc Novak, Sv. Križ, Adolf Pajtler, Maribor; redovi: Franc Superger, Hrastnik, Rupert Spaner, Selnica pri Mariboru, Anton Ilar, Žubina, Franc Smole, Žubina, Janez Gros, Kranj, Franjo Albič, Kamnik, Janko Kranje, Ljubljana, Josip Knafel, Cerknica, Janko Slapničar, Zagorica, A. Pušnik, Trbovlje, Ivan, Golobar, Litija, Matevž Drevenšek, Pleterje in Maks Pungerl, Maribor. — Podčastniki 17. top. polka: narednik Anton Toman, Joško Glavina, Anton Bajt; podnarednik: Ivan Podlipec, Alojz Juršič, Dragutin Čučič, Aleksander Savič, Mihajlo Tintor, Stevan Raseau in Franjo Šimič. — Prva baterija 2. poljske garnizije I. art. polka: Janez Žmuc z Iga, Vilko Hoge iz Ljubljane, Herman Krasnik iz Šiške, Vincenc Brandstetter iz Ljubljane, Alojz Sterle iz St. Vida, Edvin Žontar iz Sv. Duha, Franc Šter, Ivan Osmek, Fr. Bele, Fr. Sever, Črnuče, Alojz Jevukar, Rudolf Lisac iz Ljubljane, Jože Okorn iz Račne, Jože Povšnar iz Kokre, Anton Ule iz Dolenje vasi, Fr. Gorenc, Fr. Kibic, Ant. Rant, Lud. Rob. Fr. Ulčar; 2. baterija: podnarednik Jakob Jošnarič, Ptuj; redovi: Franjo Frece, Ljubljana, Franc Gregorc, Zadobrova, Alojz Marn, Moste, Anton Jere, Dobrunje, Franc Česen, Voglje, Janez Gaber, Škofja Loka, Dominik Istinič, Logatec, Gregor Šubic, Žiri, Jožef Atoničar, Cirknica, Štefan Gačnik, Trebnje, Ivan Slokar, Braslovče, Albin Brežnik, Zg. Hudinje, Jožef Malovrh, Poljane.

Kragujevac: Stane Sedej, Ivan Gregorič, Anton Mihovec, Franc Zidov, Josip Zupan, Jožef Dušič, Filip Bizjak, Janez Oštanik, Fr. Omahen Alojz, Mavrič, anez Repovš, Franc Tevšon, Koroša Alojz, Martin Kuhar, Ignac Kranc, Andrej Požgaj, Alojz Čebela, Štupar Franc, Lojze Javoršek, Jožef Košenina, Ciril Trček, Jernej Remic, Lukač Ivan, Jožef Srpič, Rakovšek Jožef, Josip Debivac, Martin Piškur, Janko Tožnikar, Jože Javoršek, Jože Jenič. — Telegr. četa: kaplara Jože Vratanar, Rečica ob Savinji in Albert Ogrinec, Sv. Miklavž; redovi: Anton Stariha, Bušinjavas pri Metliki, Netko Vidmar, Videm, Franc Avgustiner, Sv. Peter, Maribor, Franc Kač, Azja vas pri Petrovčah, Rajko Perko, Višnja gora, Jernej Nolimal, Krstnice, Anton Slanc, Slamnavas pri Metliki.

Niš, II. telegrafski eskadron: Alojz Pirnat, Vič pri Ljubljani, Franc Novak, Hrastje pri Št. Jerneju na Dolenjskem, Franjo Voglar, Naklo pri Kranju, Dragotin Dolenc, Železniki nad Škofjo Loko, Viktor Marinšek, Naklo pri Kranju, Leopold Mulej, Bled, Franjo Muri, Jezersko, Mirko Rasinger, Podkoren pri Kr. gori, Zorko Bole, Brezje, Josip Stare, Češnjica pri Bohinjski Bistrici, Joško Ermene, Ljubno — Savinjska dolina.

Sinj, 7. brdski art. polk: Fr. Kavčič iz Žirov, Jože Ravnik z Jesenic, Jože Ravnak iz Sv. Marjete, Jurij Cvirn iz Krčevine, Ivan Jakšič iz Pirč, Jakob Cerar, Spodnje Koseze, Ludvik Lang, Maribor, Ludvik Kračun, Loče, Anton Starec. Prigorica pri Ribnici, Iv. Kokal, Moravče, Bogomir Pečnik, Selnica, Maks Lemež, Pobrežje, Petar Jelovčan, Leskovec, Vinko Kurent, D. Palja vas, Franc Ulčar, Nožice, Franc Dimic, Novo mesto, Karel Legard, Kranj, Franc Meglič, Kranj, Štefan Sever, Ptuj, Janez Štrucel, Črnomelj, Matevž Mom, Jesenice, Maks Ekard, Ptuj, Avgust Dern, Franc Namestnik in Janez Pešl, Maribor, Vinko Ogrizek, Rogaška Slatina, Avgust Snuderl, Maribor, Alojz Mirt, Pri Vidmu.

Gjenović, dijaki mašinske podoficirske šole: Pohar Ivan, Zidanimost, Maks Skrolovnik, Bistrica p. Mariboru, Ivo Porenta, Št. Vid nad Ljubljano, Mirko Podkrajšek, Josip Perhaj iz Ljubljane, Fr. Lenarčič iz Litije, Milan Zgamber iz Celja, Pepi Peterkovič iz Gaberja pri Brežicah, Karel Pečnik iz Brežic. — Podoficirji elektrotečaja: podnarednik: Ambrož Ivan, Hrušica pri Jesenicah, Bonča Jos., Črni vrh pri Idriji, Hudomal Valentin, Trbovlje, Konič Miroslav, Metlika, Kunstelj Pavel, Radovljica, Petkovšek Josip, Drenov grič pri Vrhniki, Seifried Engelbert, Ruše pri Mariboru, Završnik Alojz, Fužine pri Ljubljani. — Gojenci mašinske podoficirske šole 12. klase: Malovič Srečko, Mišigoj Jože in Mačele Ervin iz Novega mesta, Andraj Lepavšek, Petrovče, Oto Hizzpek, Teharje, Milan Zgomba, Teharje, Viktor Šarlah, Celje, Anton Pauser, Vojnik, Franjo Držam, Store, Štefan Mevželj, Trbovlje, Franjo Lenarčič in Stanko Tič iz Litije, Narciš Ojstršek in Jože Perhaj iz Ljubljane Jože Lovšin, Ostavice pri Ribnici, Karel Pečnik, Brežice, Drago Warto, Laško, Rupert Kos, Edvard Letonja, Avgust Jelenc in Willi Krauer iz Maribora, J. Aman in Janez Hafner iz Škofje Loke, Julij Koman, Miloš Maly, Kahne Franc, Bedina Janez, Bester Maks, Jančar Franc in Ivan Puh iz Ljubljane, Ivan Porenta, Št. Vid nad Ljubljano, Bruno Vidmar, Ježice pri Ljubljani. — Podoficirji kr. torpedovke »T 2«: Vlado Franchetti (Ljubljana), Maks Kunstler (Litija), Josip Kregar (Rogaška Slatina), Konrad Kolšek (Braslovče)), Radislav Novak (Ljubljana).

Kumbor, hidro - piloti I. eskadrile: Stanko Pavčič, Avg. Cajnko, Igo Kralj, Albin Pirc, Fr. Manjavšek, Iv. Koroša, Ant. Horvat, K. Škeva, S. Markon, Tonči Brumen.

Šibenik, podoficirji vojne mornarice: Vodje: Josip Šajn, Drago Mencinger; narednik: Ignac Pirnat, Aleksander Lujev; podnarednik: Toni Gliha, Makso Zidar in Avg. Škrila.

Tivat, fantje zanatlijske čete int. slag. mornarice: narednik Joško Rajšp iz Št. Vida nad Ljubljano, Avšič Franc, Ljubljana, Železnik Alojz, Vrhnika, Maks Zajc, Žiri, Josip Hočevar Metlika, Alojz Beglez, Makole, Vinko Bernnic, Cirkovce (Ptuj), Maher Anton, Pebreje pri Mariboru, Mlinarič Florijan, Rog. Slatina, Prelog Friderik, Šalinci, Deučer Franc, Jarenina, Grah Anton, Gor. Lendava, Zorbek Miha, Dolgoše. — Mornarji pomorskega arzenala: Vlado Peternelj, Savenc Franjo, Česen Franc, Cerar Franc, Križanič Josip, Berger Josip, vodja Bombač Andrija, Vončina Adolf, Koprivšek Anton, Molek Ivan.

Kotor: Josip Ramšak iz Velenja, France Renčelj iz Dravograda, Guste Pogorevčnik iz Guštanja, Francelj Šepec iz Žirovnice, Janez Šepetavc, Janez Pristolič iz Bizeljskega, Mihajlo Skof, Francko Peterkovič iz Brežic, Romih Jakob iz Presedola, Franc Škodo iz Prekupe, Viki Obrol iz Trbovelj, Škoberne Franc iz Hrastnika, Vilibald Jezernik iz Ljubljane, Josip Šuler iz Bojsna, Ante Vrtačnik iz Novega mesta, M. K. iz Zagorja.

Petrovaradin: Slovenci, služeči pri zrakoplovstvu: Janko Hanžel iz Male Nedelje, Zavel Kastelic iz Litije, Ciril Komino iz Ljubljane, Jakob Cigler od Sv. Marka pri Ptuju, Franc Gecl iz Ljubljane, Martin Dagarin iz Radovljice, Alojz Razboršek iz Maribora, Janez Lipoš iz Frama, Tine Arh iz Radovljice in Martin Mavrič iz Ljutomera.

Mostar: Podčastniki - letalci pilotske šole: Vladislav Struss, Franjo Lavrič, Alojz Goloub, Savo Zupančič. Ignac F. Jeran, Alojz K. Lupša, Joško Ozmec, Avgust Pevec in Štefan Kostrc.

Višegrad: Adolf Tohnojner, Franjo Vokjak, Alojz Vutkovič, Anton Strubelj, Franc Požap, Leopold Grimšič, Franc Butina, Ivan Gorše, Ivan Osvald, Franc Kozina, Pavel Dimec, Ignac Rus in Franjo Petrič.

Sarajevo, pešadijska podoficirska šola: kaplari: Slavko Seliškar, Škofja Loka, Ivan Pupis, Unec, Anton Jozelj, Babno polje in redovi: Franc Soklič, Jakob Toman, Bled, Maks Vister, Jesenice, Joško Jerina, Vrhnika, Ivan Vrbinc, Bizovik, Franc Bozovičar, Stara Loka.

Banjaluka, pekarska četa: Ant. Jarc, Ant. Zagorc, Albin Rajer, Ant. Končar, Ant. Gregorčič, Ivan Adamič, Ant. Gorjup, Dom. Rogelj, Peter Picelj, Jos. Šeškar, Rajko Orehovec, Mirko Kastelic.

Trebinje, 24. art. polk: Narednik Ciril Sibernik, Logatec in podnarednik Franci Kukec, Radeče in redovi: Maks Pregl, Kamnik, Jože Dolinšek in Porenta Stane, Ljubljana, Anton Lopič in Jože Zlatik, Maribor, Jože Vide in Viktor Koren, Celje, Alojz Lovrin, Vrhnika, Rudolf Češnovar, Novo mesto.

Mostar: Slovenski fantje, avijatičari: Ervin Gračner, Celje, Julij Majer, Sevnica, Ivan Dernovšek, Vina pri Zagorju, Ciril Rosina, Šmartno pri Litiji, Franc Bezgovšek, Sv. Rupert ob juž. žel., Franc Foti, Loka pri Zidanem mostu, Stanko Glavič, Ljubljana, Alfred Kristan, Strahinje pri Kranju, Matej Rozman, Duplje pri Kranju, Evstahij Golja, Jurkloštor pri Laškem, Ivan Tevčič, Celje, Ignac Ošeb, Solčava, Karl Fišavž, Celje, Franc Kumplej, Ljubno, Anton Smole, Šmarje pri Jelšah, podnarednik Karl Pilih, Celje, narednik Ferdo Kukovec, Celje, Luka Žaže, Mežica, Ivan Pirc, Ljubljana, Pavel Belencir, Trbovlje, Stanko Gerčer, Trbovlje, Ludvik Brodnjak, Ptuj, Janez Otmar, Zagorje, Alojz Renko, Zagorje, kaplar Janez Kunej, Sv. Peter v Sav. dolini, Karl Polner, Celje, Vinko Bučar, Celje, Tine Kopušar, Celje, Joško Druskovič, Kozje, Kumer Martin, Rečica ob Paki, Vojimir Vastič, Hrastnik, Benetek Franc, Hrastnik, Zvonko Draksler, Hrastnik, Stanko Gonc, Celje, Anton Kočičnik, Dramlje, Jur Slatinek, Zg. Dolič, Ivan Steble, Liboje, Maks Krajšek, Hrastnik, Franc Pader, Sv. Jedert pri Laškem, Jakob Korenjek, Sv. Jur ob juž. žel., Mihelin Iv., Bizelsko, Janez Jurinko, Sv. Peter pod Sv. Gorami, Avgust Stermec, Lukovca, Miloš Dernovšek, Rimske toplice, Ot. Ravnikar, Škofja Loka, Franc Pamleza, Ljubljana, Martin Fortuna, Šmartno pri Litiji, Franc Rovšek, Ribce, Franc Rupert, Kranj, Maks Motih Celje, Franc Lah, Brežice, Anton Ogorelec, Dobova pri Brežicah, Fran Poju, Trbovlje, Fr. Krajnc, Sv. Rupert pri Laškem, Franc Preskar, Prelisko, Ig. Makše, Male strune, Miško Zmavc, Rajhenburg, Franc Kadivnik, Nova cerkev, Janez Vozen, Pregentina, Franc Keliher, Litija, Herman Burger, Litija Fran Podbevšek Litija, Viki Karmel, Litija.

Slav. Brod. fantje železniške komande: Mirko Schmitlechner, Slatina Radenci, Slavko Lebe, Hoče pri Mariboru, Etbin Fink, Vevče pri Ljubljani, Josip Volmut, Ljubljana, Rudolf Novšak, Maribor, Josip Grad, Martin Juvan in Vladimir Jan iz Ljubljane, Filip Jurkovič, Radgona, Peter Tomšič, Tacen pri Ljubljani, Franc Rosman, Šiška pri Ljubljani, Rudolf Berdeis, Šiška pri Ljubljani, Franjo Hafner, Kranj, Gorenja Sava, Andrej Klančar, Preserje, Ciril Avsenik, Zgoše pri Begunjah, Viktor Prošek, Zalog, Pavel Zupančič, Hrastnik, Vincenc Kožuh, Maribor, Josip Suholežnik, Celje, Alojz Možina, Ljubljana, Franc Jeglič, Pavel Vodnik, Dravlje pri Ljubljani, Franc Drnovšek, Zagorje ob Savi, Ferdo Dekleva, Ljubljana, Ivan Korošec, Ljubljana, Viktor Rozman, Zadobrova pri Ljubljani.

Otočac, I. bater. 5. brd. divizije: Franc Mirt iz Rajhenburga, Franc Sterniša iz Šmartna, Alojz Baznik iz Perašce, Avgust Kržišnik iz Zagorja, Alojz Babnik iz Besnice, Martin Golobič iz Dobrave, Ignacij Prah iz Krške vasi, Franc Zupančič iz Mroševga, Alojz Lakner iz Aržišč, Jože Omahen iz Ceste, Alojz Halozar iz Artič, Alojz Soba iz Cerkelj ob Krki, Valentin Virant iz Grma, Anton Šeme iz Krke, Jože Šorle iz Zagreba, Alojz Fink, Mokronog.

Osijek, 41. pešpolk, 3. bataljon, 12. četa: Ivan Končan, Robert Kremsir, Albin Zalar, Polde Bezlaj, Franc Benedičič, Franc Kokalj, Ivan Markizeti, Albin Kapus, Franc Vrankar, Andrej Mohar, Jože Korošec, Franc Novak, Franc Zupan, Janez Hribar, Matevž Pintar.

Zemun, vojniki radio-telegrafske čete: Podnarednik Adolf Krajnc iz Vojnika in Mat. Kodela iz Maribora, kaplar Viljem Klembas iz Radeč; kadrovci: Primož Stare, Št. Vid nad Ljubljano, Fr. Rinaldo, Trbovlje, A. Vukšinič, Metlika in redovi: Franjo Juvan, Zagorje ob Savi, Josip Vovk, Sv. Jurij ob juž. žel., Janko Mlakar, Ljubljana, Andrej Kukenberg, Trbovlje, Ivan Slak, Ljubljana-Šiška, Miroslav Smodej, Hoče, Alojz Stiplošek, Šmarje pri Jelšah, Rok Salomon, Sevnica, Ernest Podpečan, Ljubno, Ivan Brandstätter, Maribor, Ludvik Žagar, Litija, Karel Žilčar, Št. Pavel, Josip Končan, Gaberje pri Celju, Alojz Miklavec, Grobelno, Anton Kosmač, Jesenice Ignac Brzin, Mokronog.

Novi Sad, mornariški podoficirji: Narednik Vlado Strniša iz Ljubljane, Vibihal Vili, Polzela pri Celju, podnarednik: Ivan Gomberger, Adolf Milošič in Hugo Pleško iz Ljubljane, Ivan Kopivc iz Celja, Danilo Zafran iz Trsta, Joško Zabavnik iz Celja, Tugomir Jan iz Krškega. — Šoferji avto-oddelka I. vazduh. polka: kaplari Lud. Kušar in Herman Jurkovič iz Šmarja pri Sevnici; redovi: Stanislav Udovič (Planina pri Rakeku), Jože Vreček (Ljubljana), Rode Peregrin (Rova pri Domžalah), Jože Pirc, vas Tkalce pri Sv. Križu, Roman Čerče, Maribor, Valter Germat, Vuzenice, Adolf Okružnik, Dobrna, Ciril Škofic, Brezje, Josip Topolovec, Kungota pri Ptuju, Ivan Likar, Litija, Ludovik Starec, Mirna peč, Ivan Stanovnik, Vnanje gorice pri Brezovici, Slavko Ščurk, Trbovlje, Jože Hliš, Žalce.

Zemun, Fantje avijatičarji: Janko Vozel, Franc Šober, Kristijan Pogačnik, Rafael Kražovec, Karel Hrovatin, Franc Kršinar, Fran Gradišar, Ivan Brce, Karl Mauser, Franc Kimesvenger Robert Saufer, Vladimir Šurla, Franc Avsec, Boris Lah.

Subotica, Slovenski fantje 34. p. p.: Viljem Nachtigal Zg. Jarše, Jožef Flere, Kamnik, Jožef Vrhovnik Mekinje, Alojzij Sedej, Brezje pri Ljubljani, Anton Korošec, Rakitna, Alojz Dovč Sp. Kašelj, Oton Kikelj, Kranj, Bogomil Mravlje, Preserje, Franjo Peterka, Vrhe.

Novi Sad: komanda rečne flotilje: kaplari: Franjo Cerar iz Vrhpolja pri Moravčah, Ferdinand Žagar, Prezid, Franjo Poje iz Novega Kota, Franjo Osvald, Brestje pri Ptuju, Ivan Vogrin, Sv. Rupert pri Mariboru, Matej Miklavčič, Ljubljana, Ivan Lorbert iz Maribora; redovi: Franjo Naglič iz Podgorice pri Ljubljani, Alojz Hribar, Ivan Lah iz Orešja pri Ptuju, Rudolf Frass, Dolgoše pri Mariboru, Ivan Bavnik, Franjo Bizlak in Ivan Černe iz Ljubljane, Josip Kreps iz Maribora, Ivan Ravman iz Središča ob Dravi.

Vršac, Fantje 4. konj. polka: Kaplar Ivan Romc, Vevče: redovi: Franjo Šuštar, Vel. Lašna pri Kamniku, Pavel Hostnik, Šmartno pri Litiji, Alojz Cerle, Krško, Franc Cimperman, Jožef Zebovec, Moste pri Kamniku, Josip Bogovič, Dolenja Vas, Miha Blatnik, Selo, Franc Rezar, Ljubečno, Josip Lorger, Št. Vid, Oset Franc, Črnolice, Anton Rožnik, Ponikva, Anton Vovkan, Moslinje Preskar Josip, Globoko, Anton Zorko, Pohora, Jožef Ban, Zdole pri Brežicah, Rok Suhadolnik, Solčava, Anton Blaznik, Anton Puntek, oba iz Luč, Janez Starc, Srednji Ort, Anton Šepetar, Bizeljsko, Resnik Franc, Ravni, Levičar Janez, Trška gora, Junker Anton, Raka, Janez Slivko, Karel Nunčič, oba iz Šmarja, Franc Rangus, Stara vas, Janez Držanič, Ruče pri Brežicah, Franc Zorko, Veliko Mraševo, Štefan Kosmelj, Franc Leskovšek, Mraško Janez, vsi iz Zibike, Albin Jenšek, Ljubljana, Ivan Zalc, Podbok, Slapar Avgust, Podlipavca, Martin Lidnik, Dolina, Leopold Gutloger, Zg. Ložnica, Ivan Gubinšek, Piltajne.

Radio

Izvleček iz večernih programov

DUNAJ (517 m 7 kw), PRAGA (349 m 5 kw), STUTTGART (379 m 10 kw), FRANKFURT (428 m 9 kw), BRNO (441 m 3 kw), RIM (449 m 12 kw), LANGENBERG (479 m 60 kw), BERLIN (484 m 10 kw), VARŠAVA (1111 10 kw).

NEDELJA, 17. IV.

DUNAJ 18.50: Komorna glasba. — I. Dvorak: Godalni kvartet op 51. v Es-duru.
PRAGA 19: Skupen program za Prago, Brno in Bratislavo: Smetana: »Prodana nevesta«.
STUTTGART 20: Komorna glasba. — Beethoven: 1 Sonata št. 3. za violino in klavir. — 2. Pesmi. — 3. Godalni kvartet op 18. št. 1.
FRANKFURT 19: Puccini: »Turandot«. Opera v 3 dejanjih.
BRNO 19: Program iz Prage.
RIM 21: Odlomki iz Cimarosove opere: »Tajno mučeništvo«.
LANGENBERG 19: Wagner: »Tannhäuser«. (Prenos iz dortmundskega gledališča.)
BERLIN 20: F. Schubert: »Pri treh mladenkah«. Melodrama v 3 delih.

PONEDELJEK, 18. IV.

DUNAJ 19: A. Adam: »Postiljon iz Lonjumeau«. Opera v 3 dejanjih. (Prenos iz dunajske Državne opere).
PRAGA 20.40: Zabaven večer.
STUTTGART 20: Poljuden orkestralni koncert.
FRANKFURT 20: Govor med potapljačem in aeroplanom. Poskus se vrši na otoku Sylt.
BRNO 19: Orkestralni koncert. — 1. Wagner: »Mojstrski pevci norimberški«. (Uvertura). — 2. Saint-Saens: »Samson in Dalila.« — 3. Linke: Bajadera. 4. Delibes: Suita iz baleta »Sylvia«. — 5. Moszovskij: Španski ples.
RIM 21: Velik instrumentalen koncert.
LANGENBERG 20: M. Meli: »Igra apostolov«.
21.30: Orkestralni koncert.
BERLIN 20: Govor med potapljačem in aeroplanom iz otoka Sylta pri Hamburgu.
VARŠAVA 20.30: Koncert operne glasbe.

TOREK, 19. IV.

DUNAJ 20.05: Koncert avstrijskih skladateljev.
PRAGA 20.40: Koncert. — 1. Borodin: V puščavi srednje Azije. — 2. Pastourelle. — 3. Šaminada: a) Romantična skladba: b) Gavota, op. 9. št. 1.
21: Glasba Papuancev z Nove Gvineje.
STUTTGART 19.30: Halévy: »Židinja«. (Prenos iz charlottenburške opere).
FRANKFURT 20.15: Koncert komorne glasbe.
BRNO 20.45: Beethoven: Kreutzerjeva sonata.
21.15: Weber: Adagio in Rondo iz koncerta v F-duru, za fagot.
RIM 20.45: Koncert lahke glasbe ter odlomki iz Mascettijeve operete »Marki Grillo«.
LANGENBERG 20.30: Večer Jožefa Plauta.
BERLIN 19.30: Halevy: »Židinja«. Opera v 5 dejanjih. (Prenos iz charlottenburške opere).
VARŠAVA 20.30: Koncert komorne glasbe. — 1. Beethoven: kvartet za klavir; št. 2. — 2. Mendelssohn: Klavirski trio.

SREDA, 20. IV.

DUNAJ 20.05: Schubertov in Schumannov večer — 1. Schumann: Pesmi. — 2. Schubert: Godalni kvintet za 2 čela.
PRAGA 20.40: Koncert. — 1. Cherubini: »Ali Baba«. — 2. Petje. — 3. Chopin: Impromtu. — 4. Petje. — 5. Szijmanovski: Preludij v D-molu. — 6. Schubert-Liszt: Dunajski večer.
STUTTGART 20: Simfoničen koncert. — 1. Händel: Concerto grosso. — 2. Händel: a) iz oratorija »Messija«, b) Acis in Galateja. — 3. Haydn: Simfonija. — 4. Mozart: Arije.
FRANKFURT 21.15: Klasične arije.
BRNO 19.15: Orkestralni koncert.

ČETRTEK, 21. IV.

DUNAJ 20.05: Sonatni večer. — Beethoven: 1. Klavirska sonata op. 106, v B-duru. — 2. Violinska sonata op. 30, v C-molu.
RIM 20.45: Odlomki iz Rossinijeve opere »Sevilski brivec«.
LANGENBERG 21: Simfonični koncert. — M. Monn: Koncert za čelo. — 2. Bruckner: Simfonija št. 4.
BERLIN 20.30: Sodobna lirika.
21.15: Komorna glasba. — Schubert: Kvintet op. 114.
VARŠAVA 20.30: Prenos koncerta iz Krakova.

PETEK 22. IV.

DUNAJ 20: Ibsen: »Gospa z morja.« Drama v 5. dejanjih.
PRAGA 21.30: Koncert. — 1. Chausson: Koncert. — 2. Franck: Počasni ples. — 3. Logar: Antična glasba. 4. Saint-Saens: Phaeton.
FRANKFURT 20.15: Komorna glasba. — 1. O. Gerster: Preludij in Allegro za čelo. — 2. Staatzer: Sonata za čelo in klavir. 3. Tanejev: Godalni trio v Es-duru, za violino in 2 vijoli.
BRNO 19.15: Dvořak: »Jakobinec«. Opera v treh dejanjih. (Prenos iz narodnega gledališča v Brnu).
LANGENBERG 20.30: Ruski večer.
BERLIN 20.30: Orkestralni koncert. — 1. Massenet: »Fedra«. (Uvertura). — 2. Smetana: Višegrad. (Simfonična pesnitev.) — 3. Vieuxtemps: Violinski koncert v D-molu, op. 31. — 4. Čajkovski: Suita št. 3 v G-duru, op. 55.
VARŠAVA 20.15: Prenos simfoničnega koncerta iz varšavske filharmonije.

SOBOTA, 23. IV.

DUNAJ 18.55: Komorna glasba: Cezar Frank: Sonata za violino in klavir.
PRAGA 20.40: Koncert. — 1. Dvořak: Prebrisan kmet. — 2. Petje. — 3. Smetana: »Braniborci na Češkem«. (Uvertura). — 4. Petje. — 5. Dvořak: Odlomki iz opere »Jakobinec«.
21.30: Izvajanje Lehárjeve operete »Paganini«.
BRNO 19.15: Orkestralni koncert.
RIM 21: Prenos iz gledališča.
LANGENBERG 20.15: Bulgar Planco Vladigerov. Igri svoje skladbe za klavir.
21.: »Sanje radio-amaterja«. Revija v 4. akustičnih slikah.
BERLIN 20.30: Vesel zaključek tedna.
VARŠAVA: 20.30: Koncert.
PRAGA 20.45: Koncert vojaške godbe. — 1. Auber: »Fra Diavolo.« (Uvertura). — 2. Leopold: Iz starega in novega sveta. —3. Puccini: »Bohéme.« (Fantazija.) — 4. Kálman: »Cirkuška princesa«. — 5. Zita: Koračnica.
STUTTGART 20: Smetana: »Poljub«.
21.45: Koncert za dva klavirja. Mozart: 1. Sonata v D-duru. — 2. Varijacije na lastno temo.
FRANKFURT

Strojno mizarstvo in pogrebno podjetje

M. Gogala na Bledu

izvršuje solidno in iz zanesljivo prvovrstnega suhega lesa z večletno garancijo pohištvo, portale izložbena okna, vrata itd. Specijalna tvornica za izdelavo mrtvaških krst.

Zahtevajte oferte!

Nega cveća

potrebuje blagost, saučešće sa životnim običajem biljke i vruće srce. Ko voli svoje sveće poliva sa

KANIPOS

biljnim hranivim som.

Dobiva se u apotekama, drogerijama i cvećarnicama.

—:: Cena 12.50 Din ::—

ZOLTAN SCHUHMACHER — Crvenka (Bačka)

— Chem. et Farm. Laboratorium. —

PATE BEBI-KAMERE.

Amaterji! Filmovati je lažje kakor pa fotografirati.
Bodite Vi sami kino-operaterji.
Bodočnost je v živih slikah.
Zakaj snemate samo mrtve slike ko lahko za isti denar in z manj truda dobite žive slike.
PATE-BEBI-KAMERE je v naskoku osvojila svet.
Vsa obveščenja lahko dobite v vseh boljših foto-podjetjih ali pri generalnem zastopniku.

Firma PATHE CINEMA S. A. Paris.
DROGERIJA T. SUBAŠIĆ I DRUG, Beograd, Knez Mihajlova ulica štev. 25.

Delna odprodaja galanterije

Lepa izbira damskih torbic, listnic, denarnic, glavnikov, ščetk, parfumerije, igrač itd. se vrši vsak dan do praznikov

Tvrdka LUD. DOLENC

na Sv. Petra c. 8, nasproti hotela Lloyd, vljudno vabi vsakogar na ta izredno ugoden nakup raznih potrebščin.

✝

Potrti globoke žalosti naznanjamo vsem sorodnikom, prijateljem in znancem, da je moj dobri mož, oče, sin, brat, svak, stric, gospod

Ivan Sepe

rud. uradnik v Kreki

umrl dne 11. aprila na kliniki v Zagrebu v 49. letu starosti. Pokopali smo ga na Mirogoju v Zagrebu.

Justina, žena;
Antonija Hoggijeva, Mihajel, Justi Zanko, Mimi, Poldi, Vilko, otroci;
Ivan, Ana, stariši;
Enj, Milka, Vilma Uršičeva, sestre in ostali sorodniki.

Zahvala.

Za odkritosrčne izraze sožalja za podarjeno cvetje in vence ter za spremstvo na zadnji poti o priliki težke izgube preljube soproge in mamice, gospe

Julijane Rusnikove

izrekamo tem potom vsem najprisrčnejšo zahvalo.

Sv. maša zadušnica se bo darovala v torek po Veliki noči, 19. t. m. ob 7. uri zjutraj v cerkvi sv. Jakoba.

Ljubljana, 12. aprila 1927.

Žalujoči ostali.

Zahvala.

Povodom pogreba naše preljubljene sestre, ozroma tete in prijateljice, gospodične

Emilije Pirnat

učiteljice v pokoju

izražamo tem potom najtoplejšo zahvalo častit duhovščini, gospodu dr. Rudolfu za olajšanje v bolezni, kakor tudi pevcem za ganljive žalostinke. Prisrčna hvala tudi vsem darovalcem prekrasnih vencev in cvetja ter mnogobrojnemu spremstvu na njeni zadnji poti. Iskrena hvala tudi šolski mladini za počastitev zaslužne vzgojiteljice.

Ljubljana-Slav. Konjice, 15. apr. 1927

Žalujoči ostali.

»GROM« CARINSKO POSREDNIŠKI IN SPEDICIJSKI BUREAU

LJUBLJANA, Kolodvorska ulica štev. 41

Naslov brzojavkam: „GROM". 4709 a Telefon int. št. 45-4.

PODRUŽNICE: Maribor, Jesenice, Rakek.

Obavlja vse v to stroko spadajoče posle najhitreje in pod kulantnimi pogoji.

Zastopniki družbe spalnih voz S. O. N. za ekspresne pošiljke.

Nabavite si kolo po Vašem okusu

Iz svetovno znane največje in najstarejše tvornice Evrope

Peugeot

(letna produkcija 250.000 komadov)

ki se najmodernejše in najpreciznejše izdelujejo iz materijala nenadkrilijive kakovosti. Samo taka tvornica, ki pridobiva sirovine iz lastnih virov in ki sama izdeluje vse sestavne dele, Vam lahko nudi kvalitetno blago po res solidnih cenah.

Glavna zaloga in samoprodaja biciklov in motociklov «PEUGEOT» za celo Slovenijo

ERIK BREUIL, CELJE št. 50.

Nekatere izmed tip, ki vam jih priporočamo:

4515 a

P 7 „PEUGEOT model COURSE": Okvir in blatniki rumeni, temnorudeči ali zeleni, ročni vijaki na obeh kolesih, obroči ob straneh poniklani, pnevmatika „DUNLOP"; dve žični zavori, dve prestavi, prosti tek, ročniki gumijasti, zračna sesaljka in usnjata torbica s kompletnim priborom.

P 8 „PEUGEOT model TOUR DE FRANCE". Isti opis kot pri P 7, samo z izraztim, pregibljivim, športnim, dirkalnim vodilom.

P 9 „PEUGEOT SPORT". Isti opis, kot pri P 7, samo z varovalcem verige.

P 10 „PEUGEOT DIRKALNO KOLO". Isti opis, kot pri P 7, samo brez blatnikov, z lesenimi obroči in tubularji.

Vsa kolesa z enoletno garancijo.

Vse vrste sportni bicikli motocikli, njih nadomestni deli ter oprema vedno v zalogi.

Ceniki gratis franko! **Ceniki gratis franko!**

NAŠA ZASTOPSTVA: **Ljubljana:** Tehn. komerc. družba, Tavčarjeva 6; **Kranj:** Ing. Majnik, mehanična delavnica; **Kamnik:** Kregar & Fajdiga; **Bled:** Franc Satori; **Novo mesto:** Alojzij Skedelj, mehanična delavnica; **Maribor:** Divjak & Gustinčič, Glavni trg; **Ptuj:** Josip Prosnik; **Slovenjgradec:** Jakob Tišlar; **Vransko:** Štefan Lamut, Čeplje.

Velika tekma

ČOKOLADE NESTLE

Nagrade:

srebrne švicarske ure za dame in gospode,
fotografski aparati,
švicarski gramofoni

4806 a

Oglejte si plakat „Nestle" pri svojem dobavitelju

Kdor oglašuje, ta napreduje!

✝

Na mrtvaškem odru leži naš ljubljeni brat ozir. stric, gospod

Lovro Bergant

posestnik in gostilničar v Kamniku.

kateri je preminul danes v starosti 74. let ob 3. zjutraj, previden s sv. zakramenti, pripravljen za sprejem pri Vsegamogočnem.

Pogreb dragega ranjkega se bo vršil na Velikonočno nedeljo ob 5. uri popoldne iz hiše žalosti. Samostanska ulica štev. 47.

Blag mu spomin!

V KAMNIKU, dne 15. aprila 1927.

Žalujoči ostali.

Koncesijonirano elektrotehnično podjetje

ALEKSANDER KOZlč, Ljubljana, Vič-Glince

se priporoča za vsa dela spadajoča v to stroko.

Cene konkurenčne! Prvovrstne reference!

Bučno olje

—prisno in prvovrstno priporoča—

Ivan Hochmüller

tovarna bučnega olja v Mariboru

Pod mostom št. 7 Telefon 339

4785-a

Zamenjava jederc za bučno olje

M. DRENIK

Ljubljana, Kongresni trg 7.

največja zaloga ženskih ročnih del, pripadajočega materijala in drobnjarije. — Predtiskarija. — Vezenje na roko in stroj.

Plisiranje — entlanje — kufriranje — ažuriranje.

Zunanja naročila se točno in vestno izvrše.

Lutzove peči in štedilniki

so najboljši, najtrpežnejši in najcenejši!

Nič popravil! Nobenega dima!

Prihranek na kurivu ogromen!

Naše tovarna izdeluje originalne Lutzove emajlne peči (okrogle in štirioglate,) kamine emajlne in lakirane štedilnike, naprave za segrevanje vode za kopalnice v zvezi s štedilnikom.

emajlne tablice in napise

Priporočamo svetovno znane proizvode, ki jih izdeluje naša tvornica, edina v Jugoslaviji solidno, lepo in trpežno in vabimo cenjene interesente, da si osebno ogledajo v tovarni našo veliko zalogo

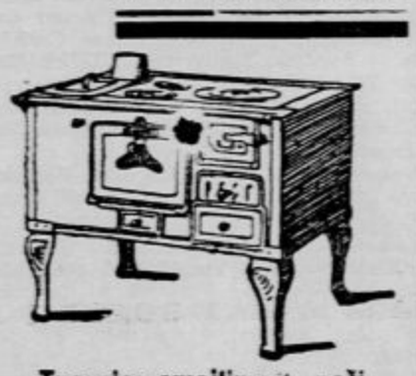

Tvornica emajliranih peči „LUTZ" D. D.

Ljubljana, Šiška, Frankopanska ul. 21

blizu Gorenjskega kolodvora.

Pozor! Pozor!

Posestniki bencinmotorjev in tovornih avtomobilov!

Glasom odredbe gen. direkcije davkov z dne 31. marca 1927 dobijo od 1. aprila 1927 naprej vsi posestniki motorjev na pogon

obrtnih, industrijskih in poljedelskih strojev bencin trošarine prosto.

Priporočamo se za dobavo **trošarine prostega bencina** po Din 4·— pri 1 kg ceneje od zatrošarinjenega.

Dravogradska rafinerija mineralnega olja družba z o. z. DRAVOGRAD.

Edini dobavitelji trošarine prostega bencina Slovenije.

✝

Marija Svetlin naznanja v svojem in v imenu svoje hčerke **Helene** žalostno vest, da je njen srčno ljubljeni soprog, predobri oče, brat, stric in svak, gospod

Janko Svetlin

mag. rač. revident v p. in posestnik

dne 15 t. m. po daljšem, težkem trpljenju preminul.

Pogreb dragega pokojnika se bo vršil v ponedeljek, dne 18. aprila t. l. ob pol 3 popoldne iz državne bolnice na pokopališče k Sv. Križu.

Podrožnik - Ljubljana, 15. aprila 1927.

Mestni pogrebni zavod v Ljubljani

M. Zévaco 124

Papežinja Favsta

Roman

»Jaz sem, da!« je skromno priznal Croasse.

»Ti, lopov? Ti si razbil omaro, mizo in naslanjače z uro vred? Dajmo ga! Posvetimo mu! Udri hugenota!«

»Kakšno omaro? Kakšno uro? Kakšnega hugenota?« je zatulil Croasse.

Toda nihče ga ni več poslušal. Namestu odgovora so padali po njem udarci vsake vrste. Preden se je siromak osvestil, je bil z metliščem tako pretepen, z ražnjem tako nakleščen in s pretikalnico tako osuvan, da ni pomnil enakega, kar je bil živ. Naposled je uzrl odprta vrata in je planil v pivsko izbo; kričeča in mahajoča truma mučiteljev je kakor vihar udarila za njim. Samo dolge noge so ga rešile. Šinil je na ulico in vzel podplate pod pazduho, da se je kar kadilo za njim.

Dve uri je trajalo, preden se je začutil toliko varnega, da se je ustavil. Ves upehan in zbit je spustil oči okoli sebe; videl je, da je malone že noč. Naslonil se je pod bližnji pristrešek in zajokal, kakor le more jokati bitje, ki nima ne pare v žepu ne kamna, da bi nanj položilo glavo.

»Joj, prekleta hrabrost!« je stokal sam pri sebi. »Prekleta ura, ko sem spoznal, da sem junak! Dokler sem se imel za strahopetca, sem živel tako mirno in brez skrbi!... Kaj mi je zdaj storiti? Kaj bo z menoj?...«

Ko je dal tako duška obupu, je zdajci uzrl zraven sebe psa, ki je sigaje molil jezik iz gobca. Croasse se je zdrznil. Tega psa je poznal: bil je iz gostilne pri »Vedeževalki«!... Ker pa ni kazalo, da bi mu hotel kaj žalega, se je sklonil k njemu in ga je pobožal. Pes, ki je bil v resnici Pipeau, je pomigal z ostankom svojega repa, v znak, da ceni njegovo prijaznost.

Med ploho, ki se je v kuhinji usula na siromaka Croassa, je bil tudi Pipeau obilno izkupil svoj del. In ko je nesrečni dolgin pobegnil na ulico, jo je ubral za njim — tem rajši, ker je po svoji pasji pameti sodil, da se itak obeta cela vrsta polomov in katastrof.

Croasse je naposled dvignil glavo in se je odpravil dalje. Tudi pes je krenil s pobešeno glavo za njim. Kam ju je vodila pot? Kje jima je bilo namenjeno prenočišče, kje košček kruha za večerjo?... Croasse ni vedel ne tega ne onega. Na slepo srečo je korakal v noč...

To obupno tavanje je trajalo več ur. Časih ju je ustavil izza vogala rokovnjač, ki je najprej zahteval denar ali življenje, nato pa se je uveril, da sta še večja siromaka od njega samega. Drugič ju je srečala obhodna straža, ki je z leščerbo iskala zlikovcev po temi. Tako je Croasse dolgo padal iz preplaha v preplah; šele okoli dveh po polnoči je opazil vgloblјena hišna vrata, ki so se mu videla pripraven kraj za nočevanje. Tipaje je krenil proti njim, zakaj noč je bila črna kakor v rogu.

Tedajci pa je Pipeau zarečal in Croasse je mahoma začutil, kako ga je nekdo pograbil za iztegnjeno roko.

»Denar ali življenje!« se je oglasilo iznova, gotovo že petič ali šestič tisto noč.

»Joj, spoštovani gospod razbojnik, denarja nimam in cena mojega življenja je majhna: še meni samemu ni vredno beliča!...«

»Croasse!« je vzkliknil glas iz teme.

»Picouic!« je ostrmel Croasse, ki je tudi s svoje strani spoznal tovariša po glasu.

Picouic je izpustil Croassevo roko in zagodrnjal:

»Če to ni smola! Štiri ure že prežim na plen; ko se mi naposled zazdi, da sem našel meščana, pri katerem najdem vsaj bore srebrnjak, se izkaže, da sem ujel Croassa!... Kaj delaš na ulici ob tej pozni uri?«

»Pa ti?« se je odrezal Croasse, ves srečen, da je našel sodruga. »Sreče iščem. Odkar je vitez de Pardaillan prijet...«

»Kaj! Prijet je, siromak?...«

»Na svoje oči sem videl, kako so ga stražniki vojvode Guiškega vlekli v Bastiljo.«

»Oh, da ni bilo mene tam!...«

»‚Pred ‚Vedeževalko' so ga prijeli.«

»Da ni bilo mene tam!« je ponovil Croasse z veličastnim zaupanjem vase.

»Ko sem videl to nesrečo,« je nadaljeval Picouic, »sem počakal noči in sem jo nato mahnil proti lepemu dvorcu v Progarski ulici, kjer sva se tolikokrat dobro najedla.«

»Glej, glej!« Croasse se je udaril po čelu. »Na to nisem niti pomislil!... Stopiva tja! Kar teciva!...«

»Počakaj! Progarska in sosednje ulice so polne do zob oboroženih ljudi. Takoj sem uganil, da hočejo prijeti tudi gospoda vojvodo Angoulêmskega... In tako sem se spomnil najinega starega poklica. Toda smolo imam. Nikogar še nisem dočakal, da bi ga vzel pod zobe. Glad me tare, žeja me peče in truden sem, da ti povedati ne morem kako.«

»Kaj bo z nama!« je vzdihnil Croasse, spustivši se na tlak.

Picouic je molčal. Med tem, ko se je Croasse naposled zleknil po kamenju in zaspal, je strigel Picouic s širokimi uhlji ter klical srečo na pomoč. Toda sreča je bila gluha: ni mu poslala nikogar, ki bi bil nosil pri sebi denar. Tudi vrli Picouic je nazadnje legel, da bi v spanju pozabil žejo in glad. Že dremaje je utipal Pipeauja, ki je ležal zraven Croassa.

»Pes!« je zamrmral. »Glej, glej! Po tem takem nas je prava deteljica...«

Različne ključavnice

za pletene potne košare v različnih velikostih in kvaliteti razpošilja po najnižjih cenah

Fel.ks Toman, Maribor

Gosposka ulica 38

Ves Agfa-fotomaterijal dobite v trgovini

Janko Pogačnik

LJUBLJANA

Tavčarjeva ulica štev. 4. 4869

Stara tovarna nogavic in pletenin

M. Franzl sin

Ljubljana, Privoz štev. 10

3484 priporoča

svoje prvorstne izdelke po znatno znižanih cenah.

Sprejema se tudi bombaž in volna v pletenje

„PARADISO DEI BAMBINI"

POSEBEN DOM ZA OTROKE IN MLADE DEKLICE KAKOR TUDI ZA DEČKE DO 14 LET.

GRADO - VIA REGIA MARINA 8.

Vodi gospa BERTA HOFMANN.

Naslov do 1. maja GORICA via Solcano 5

4741a

Po znižani ceni.

vokolesa, motorji, vsakovrstni otroški vozički, nadomestni deli in pneumatika. Posebni oddelek za popolno popravo, emajliranje i pocinkanje dvokoles, otroških vozičkov, šivalnih strojev itd. Prodaja na obroke — Cenik franko

„TRIBUNA" F. B. L., tovarna dvokoles in otroških vozičkov **Ljubljana, Karlovška cesta št. 4**

Francoska linija. Cie. Gle. Transatlantique

(French Line)

157a **Havre - Newyork**

samo 5½ dni čez morje. — Dobra hrana in pijača brezplačno

Cie Chargeurs - Réunis, Sud Atlantique, Transport - Maritimes

za **Severno** in **Južno Ameriko** z ekspres parniki kateri vozijo vsak teden iz Havre, Bordeaux in Marsilije v Argentinijo, Uruguay, Chile, Australijo in Kanado.

Tozadevna pojasnila daje brezplačno zastopnik

Ivan Krakei, Ljubljana

Kolodvorska ulica št. 35

AUTO „OPEL"

odličnih krogov in poznavalcev je znamke „OPEL" ker je elegantne oblike, solidne in ekonomične konstrukcije ter popolnoma zanesljiv v obratu

MALA ΓΡΑ: 4/16 HP 2- in 4-sedežni, odprti ali zaprti vozovi, zavore na štirih kolesih, BOSCH-ove elektr. naprave, poraba bencina 6 l na 100 km.

MODEL 80: 10/45, HP, 5- in 7-sedežni, odprti ali zaprti vozovi, BOSCH ovo elekti. naprave, poraba štiricilindrski motor

MODEL 90: 21/60 HP, 7-sedežni odprti ali zaprt voz, šestcilindrski motor ter 20/80 HP, 7-sedežni odprti ali zaprt voz, šestcilindrski motor, BOSCH ove električne naprave, tehnično najem dovolj izpolnjen.

CENE od Din 48.000 — do Din 150.000 — franko, carinjeno, Ljubljana.

ZASTOPSTVO in skladišče rezervn. delov:

R. Luckmann, Ljubljana, Aleksandrova cesta 10.

Prevzem gostilne.

Dovolujem si naznaniti cenj. občinstvu, da sem prevzela z dne 14. IV. gostilno v

Frankopanski ulici št. 55 od gospe Mrak

Priporočam se vsem cenj. dosedanjim gostom, kot tudi ostalim za čim obilni jih poset. Potrudila se bom postreči vedno s svežimi jedili in dobrimi pijačami

482 a Matilda in Josip Golob, Maribor Frankopanova ul. 55

Cenjenim naročnikom priporočam svojo 4.55 a

železo in kovinolivarno

sprejemam v delo vsakovrstne izdelke iz litega železa. — Navadna in specijalna dela iz medenine, aluminija, cinka, svinca itd. — Vse po solidnih cenah

ANT. SMOLE, kovinolivarna, p. Dobrova pri Ljubljani.

Nikake posredovalne prodaje!

Iz tovarne naravnost k Vam!

Vabimo Vas, da si ogledate našo zalogo

pomladne moške konfekcije

kakor tudi obleke za dijake in otroke

Ne dajemo na obroke!

Pač pa smo posebno ceni in solidni!

Mehanična tovarna oblek d. d.

podružnica Ljubljana, Mestni trg št. 5.

ZDRAVILIŠČE ROGAŠKA SLATINA.

Najlepše in najbolj moderno urejeno zdravilišče kraljevine SHS.

Svetovnoznani zdravilni vrelci:

„TEMPEL" „STYRIA" „DONAT"

Zdravljenje vseh želodčnih in črevesnih bolezni, bolezni srca, ledvic in jeter.

Sezona: MAJ — SEPTEMBER.

Cene zmerne — V pred- in posezoni znaten popust. — Koncertira vojaška godba. — Največja udobnost. — Radio. — Prometne zveze ugodne. —

Zahtevajte prospekte!

Ravnateljstvo zdravilišča Rogaška Slatina

Dva lepa lokala na Bledu

Eden za manufakturno modno, drugi za špecerijsko in delikatesno trgovino na najprometnejšem kraju v sredini letovišča za oddati. — Pojasnila pri **A. Wölfling, Bled.**

Giovani Boccaccio: DEKAMERON

Prevel DR. ANDREJ BUDAL.

I. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·—, luksuzna izdaja na boljšem papirju poltranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.

II. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·—, luksuzna izdaja na boljšem papirju poltranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.

III. knjiga. Broš. Din 56·—, platno Din 72·—, luksuzna izdaja na boljšem papirju, poltranc. vez. Din 100·— z ilustracijami.

Knjige se dobe **v knjigarni Tiskovne Zadruge v Ljubljani, Prešernova ul. 54.**

Svetovno znani „DUNLOP" CORD BALLON dospe v kratkem

Glavno zastopstvo in zaloga za Slovenijo

A. LAMPRET

Ljubljana, Dunajska c. 22 Tel. 2247

Cena konkurenčna! Kvaliteta prvovrstna!

Trgovci z automaterijalom in garage popust.

TRGOVCI! Letošnje znižane cene znamenitih **WECK** kozarcev 4864-a in aparatov za vkuhavanje Vam povečajo promet

Zahtevajte cenike! — Tovarniška zaloga pri: **„FRUCTUS" Ljubljana** Kr. kov trg št. 10/I

Vsakemu

bodisi dami ali gospodu nudi moja zbirka skozi celo življenje nepregledne koristi. V njej najde vsak gotovo nekaj, kar ga bode zanimalo, obvarovalo raznih neprilik ter pribranilo mnogo teže in denarja. Za Velikonoč cena zbirke znižana od 30·— na 10·— dinarjev s poštnino vred.

Ne zamudite ugodne prilike, sicer škodujete sami sebi. Pisma z zneskom vposlati podružnici „JUTRA" Maribor pod številko 10.

R. WILLMANN

strojno podjetje

LJUBLJANA, Slomškova ul. 3

izdeluje različne vrste strojev za lesno industrijo, transmisijske naprave, tovorna dvigala vseh vrst, rebraste cevi iz kovanega železa, prevzema projektiranje in opremo različnih mehaničnih naprav ter izvršuje vsa v strojno stroko spadajoča dela in popravila točno, solidno in po možnosti najhitreje.

F. P. Vidic & Komp. in Anton Kovačič

tvornica glinastih izdelkov

Ljubljana, Prešernova ulica 3. Vič, Tržaška cesta

nudi pod konkurenčnimi cenami: glinaste peči modernih oblik in modelov, kmečke peči, štedilnike, bele češke emajlne pločice za obložitev sten v kopalnicah, kuhinjah itd.

Prevzemamo tudi vsa v to stroko spadajoča popravila. 4710-a

DALMATINSKA VINA

odlikovana na raznih razstavah, dobite več vrst pri bratih Lasan in sicer v točilnicah:

Kersnikova ulica štev. 5.
Restavracija na Dunajski cesti 31.
V Šiški pri „Anžoku“
Vodnikova cesta štev. 12.

Vina so pristna in zajamčeno iz Zatonja.

Cene vin priznano nizke.

Vsaka rodbina naj si ga preskrbi za praznike

Priporočata se **BRATA LASAN.**

Najpopolnejši

Stoewer

šivalni stroji

za šivilje, krojače in čevljarje ter za vsak dom. Preden si nabavite stroj, oglejte si njo zanesljivost pri tvrdki:

Lud. Baraga, Ljubljana
Selenburgova ulica 6 I.

Brezplačen pouk. 10-letna garancija. Telefon št. 980.

Kostanjev taninski les

potrebuje za celoletno dobavo 352b

ERNEST MARINC, Celje, Zrinjskega ul. 4

A. Božič, manufaktura, Kranj

Opozorilo!

Vsled velike zaloge odprodajam vse

manufakturno blago

do preklica po **izredno nizkih cenah.**

Vsakdo naj se pred nakupom prepriča o resničnosti teh navedb! 4794-a

Bogata zaloga! Dobro blago! Nizke cene!

Za obilen obisk se priporoča

Anton Božič.

Specijalna mehanična delavnica 7

za popravo vseh pisalnih, računskih, kopirnih in razmnoževalnih strojev in blagajn po konkurenčni ceni.

LUD. BARAGA, Ljubljana, Šelenburgova ul. 6/I. Telefon 980.

Zadružna hranilnica

reg. posoj. in gosp. zadruga z o. z.

Ljubljana **Ljubljana**

podeljuje vsakovrstne kredite, eskomptira menice, inkasira fakture ter izvršuje razven deviznih in valutnih, vse v bančno stroko spadajoče posle.

Sprejema hranilne vloge na knjižice, ali v tekočem računu ter jih obrestuje po dogovoru najugodneje.

Kot pooblaščeni prodajalec srečk Državne razredne loterije vodi poseben oddelek za prodajo istih, poleg tega prodaja tudi srečke **ratne štete** na obroke, po zelo ugodnih odplačilnih obrokih.

Županstvo občine Loški potok

okraj Kočevje

išče dobrega in zanesljivega

tajnika - organista

ni izključeno samo tajnika, toda prvenstvo imajo organisti.

Ponudbe naj se vpošljejo na gornji naslov s spričevali. Plača po dogovoru. Nastop službe z mesecem junijem.

Tvrdka A. VOLK

LJUBLJANA, Resljeva c. 24 4 43

priporoča

prvovrstno banaško pšenično moko

in druge mlevske izdelke.

Kostanjev taninski les

ob čakanje dimenzije celoletna dobava točno plačilo, kupimo najvišjih cenah

FRANC KUPNIK, Podplat

Ponudbe hlode: breh. brst. javor hrast in bukovino

Odvetnik

dr. Vladimir Knaflič

se je preselil in ima sedaj svojo pisarno na

Miklošičevi cesti št. 16-II.

(Bambergova hiša, kjer je Delniška tiskarna). Telefon 26-11.

Veselo Veliko noč

Vam bo napravil samo naš pravi angleški

GRAMOFON

znamke

„His Master's Voice“

Kolosalna, naravnost očarljiva lahkost in čistost glasu naših aparatov je nad vse hvaljiva

A. RASBERGER, Ljubljana

Tavčarjeva ulica 5. 372

V sedanji stavbni sezoni priporočamo za nakup vsakovrstnega stavbnega materijala, kakor nosilk (traverz), prima portland cementa, štukaturja, žičnе mreže, žičnikov, okovja in druge železnine znano domačo tvrdko

Schneider & Verovšek Dunajska c. 16 v Ljubljani,

z največjo zalogo po najnižjih konkurenčnih cenah na veliko in malo. 4020

Važno

Pouk v krojnem risanju in prikrojevanju damskih oblek daje **edina** obla. strok. izprašana učiteljica

ROZA MEDVED

LJUBLJANA, Mestni trg 24 (pred rotovžem)

Kroje te najnovejši, za vsakega lahko razumljiv in popolnoma zanesljiv, izdelava modelnih krojev po najnovejših vsakovrstnih modnih listih. — Ker ima lastnica krojnega učilišča tudi modni salon je učenkam dana prilika pri lastno izdelanem kroju izvršiti razne vlače, kostume obleke in dr., obenem pa se vaditi odnosno se spopolnjevati v šivanju. **Uspeh zajamčen.** — Zunanjim učenkam se preskrbi hrana in stanovanje po ugodni ceni 4190

Delovanje

soli sv. Roka za kopeli nog

Raztopimo li manjšo količino soli Sv. Roka za noge v topli vodi dobimo vodo, nasičeno z oksigenom, ki izredno ublažujoče deluje na bolno nogo, ter ustavlja bolí, povzročene s pritiskom čevljev. Leči tudi najtrdovratnejše ozebline ter trganje, povzročeno z ozeblino ter vsako rano na nogi. Po daljšem mehčanju postanejo kurje oči in trda koža tako mehki, da se morejo odstraniti brez noža in britve. Docela je sigurno, da sol sv. Roka tudi nazapuščenejše noge popolnoma v red postavlja. Tesni, četudi novi čevlji, postanejo tako udobni, kakor da ste jih več let nosili. Morete hoditi kolikor Vas je volja, morete cele ure stati na enem mestu, ne da občutite tudi najmanjšo bol ali utrujenost. Veliki zavitek soli sv. Roka za kopeli nog stane Din 16.— Dobiva se v vsaki lekarni. — Ako ga tam ne dobite, obrnite se na:

Glavno zastopstvo za SHS:

Nada drogerija Kolar i Gabrić,

Subotica, Strossmayerova ul. 2. Tel. 637.

ili na

drogeriju «SANITAS», Ljubljana, depot za Sloveniju.

Moani kamgarn, sportni čevlji za fine obleke. Velika izbira — ugodne cene

R. Miklauc

Pri Škofu, Ljubljana

Priporoča se

MAST znamke J. P.

lastni izdelek tvrdke:

Evald Popovič, Ljubljana.

Cena nizka, blago izborno.

Razpošilja se v sodih po 50, 100 in 200 kg

PREKAJENO MESO

vedno v zalogi po izvanredno nizki ceni

Pozor automobilisti!

Postaja

za bencin in auto olje

Ignac Andrašić

Kranj.

4658-a

Na vagone in na drobno bukova in hrastova drva ter bukovo ogle lastne produkcije, vsakovrsten okrogli les, dalje trboveljski premog, mavec po konkurenčnih cenah pri tvrdki

D. Marušič,

Ljubljana — Sv. Petra cesta štev. 40.

Elegantna precizijska ura

za zmerno ceno se dobiva po vseh boljših trgovinah z urami

Pri jutranji toaleti ne sme manjkati PEBEKO!

Vsemu kulturnemu človeštvu je znana vrednost redne nege zob in ust. Rabite redno vsako jutro in na večer pasto za zobe PEBECO na bodete sigurni, da pravilno in sigurno gojite zobe.

PEBEKO je nekaj posebnega, ni slatkast in neprijeten, je prijeten in odlično deluje!

Ne pozabite na PEBEKO!

Tovarna perila

Genica Vojska

Ljubljana, Gosposka ulica 16

IZDELUJE: **perilo za gospode, pyjame bluze, delavske obleke itd. engros. Izdeluje se tudi po meri in naročilu.**

Najnovejši vzorci.

Najfinejša izdelava. 6a

Brzojavne droge,
smrekove, borove in jelove.
Hrastove podnice
2·80 x 53 II. in III. razred
Hrastove prage.
Hrastove pilote.
Hrastova drva
proda

M. OBRAN, Maribor

Tattenbachova ulica

Bili kakršnikoli časi brez

Palma

- življenje ni.

Spomladanske novosti

pravkar došle, velika izbira različnih modernih kotlic za obšivanje spomladanskih plaščev in jopic

Se priporoča

Filip Bizjak, krznarstvo

Ljubljana, Šelenburgova ul. 6.

Kdor oglašuje, ta napreduje!

Ljubljanska kreditna banka

Delniška glavnica Din 50,000.000·— **Rezervni zaklad okoli Din 10,000.000·—**	**CENTRALA: LJUBLJANA, DUNAJSKA CESTA** **PODRUŽNICE:** **Brežice, Celje, Cenomelj, Gorica, Kranj, Logatec, Maribor, Metković, Novi Sad, Novo mesto, Prevalje, Ptuj, Rakek, Sarajevo, Slovenjgradec, Split, Trst**	**Brzojavni naslovi Banka Ljubljana** **Telefon štev. 261, 413, 502 503 in 504.**

se priporoča za vse v bančno stroko spadajoče posle.

Kopališče LIPIK

Spomladanska sezona otvorjena. Nenadkriljivi uspehi lečenja. Moderne uredbe svetovnega kopališča. Opozarjamo na izredne ugodnosti v predsezoni (do 15. junija). V tem času stane ppolni pension, sestoječ iz: stanovanja s postrežbo in svečavo, dobre in izdatne prehrane, kopeli s perilom, poravnanja zdraviliških in glasbenih pristojbin ter enokratnega zdravniškega pregleda za osebo tedensko: za državne in samoupravne uradnike, častnike, penzioniste, invalide in člane bolniških blagajn Din 380 do 580. a za vse ostale Din 450 do 700. — Zahtevajte prospekte od Uprave kopališča Lipik.

Gostovanje dunajskih profesijonalov v Ljubljani

Naš prvak Ilirija si je letos postavil zelo obširen program, ki naj spravi moštvo v dobro kondicijo za letošnjo državno prvenstvo. Kot prvo inozemsko moštvo gostuje oba velikonočna praznika v Ljubljani dunajska Hertha. Gostovanje dunajskih moštev je bilo za Ljubljano vedno sportni dogodek prvega reda. Temu se ni čuditi, kajti znamenita dunajska šola si je ne samo pri nas, ampak tudi po vsem svetu pridobila renome, kakor ga mogoče razen Prage, ne uživa nobeno drugo mesto. Temperamentno igro Italijanov in taktično sposobnost čeških nogometašev je prikrojil Dunaj po svoje. Pridal je tej igri posebne tehnične finese in nastala je znamenita dunajska šola. Ni čuda, da je bila ta šola povsod, kjer so nastopala dunajska moštva, občudovana in postavljena za vzor in ideal nogometa. Vsled tega so posebno priljubljeni dunajski trenerji, ki jih imajo skoraj vsi močnejši klubi v Evropi.

Hertha je tipičen zastopnik znamenite dunajske šole. V svojem moštvu ima več renomiranih igralcev, ki so že opetovano zastopali Avstrijo. Najinteresantnejša figura je brezdvomno znani vratar Ostriczek. Naša publika bo imela priliko videti, kaj pomeni internacijonalna klasa, seveda mu bo moral dati ilirijanski napad prilike, da se izkaže. Poleg Ostriczka naj omenimo internacijonalce Dicha, Pruho, Witschla in Listopada.

Tekma se vrši na renoviranem igrišču Ilirije oba dni ob 15.30.

Mariborski derby

ISSK Maribor : SD Rapid

Jutri na velikonočno nedeljo ob 15.30 se bo na igrišču ISSK Maribora odigrala za ključna tekma za pomladansko prvenstvo mariborske oblasti med starima rivaloma ISSK Mariborom, ki si je jeseni izvojeval prvenstvo, in SD Rapidom, ki je v pomladni pokalni tekmi v razmerju 5 : 3 porazil prvaka.

Kakor običajno, vlada tudi topot za tekmo izredno zanimanje. Glede izida pa so mnenja docela deljena. Več izgledov se po zadnjih uspehih, ki jih je dosegel Rapid proti Mariboru in proti prvaku Slovenije, razumljivo pripisuje Rapidu, ki je res v izredni formi.

Kot predtekma se bo odigrala prvenstvena tekma rezerv ISSK Maribora in SD Rapida, dopoldne pa tekme naraščajev.

Hazena Zagreb : Ljubljana

Na velikonočno nedeljo bodo imele naše hazenašice priliko meriti svoje moči z renomirano družino Zagreba, danes brezdvomno najboljšo zastopnico hazenskega sporta v naši državi.

Postava Zagreba nam definitivno sicer še ni znana, vendar pa bo po vsej priliki sledeča: Gršetić (Concordia), Pavić (Ask), Šojat (Ask), Flick (Hašk), Tomljenović, Radovič (obe Ask), Bobinski (Conc.)

Ljubljana postavi jako močno družino, k. je izvrstno vigrana celota. Tehnični referent je danes nominiral sledečo postavo: Jermol I., Šaplja, Tratnik, Wider, Bernik, Jermol II., Zupančič; kot rezervi pa Privšek in Černe, vse članice SK Ilirije. Vse imenovane so že ponovno zastopale Ljubljano. Težišče je vsekakor obramba s krilsko vrsto. Branilka Šaplja je danes brezdvomno najboljša na tem mestu v državi. Obe krilki sta neumorni in enako dobri v obrambi in napadu. Napad ima v Berniković izvrstno šuterko, v Jermolovi II. in Zupančičevi pa sijajne kombinatorke. Zadnja je naša najstarejša in najbolj rutinirana hazenašica. Tekma se vrši na prostoru Atene in prične ob 11.30.

Službeno iz LNP. Prvenstvena tekma Ilirija : Jadran se vrši v nedeljo ob 14. uri, tekma Slovan : Jadran pa v pondeljek ob 14. uri, in sicer na igrišču SK Ilirije.

Predprodaja vstopnic za tekmo Hertha : Ilirija 17. in 18. t. m. se vrši v trgovinah J. Gorec, Dunajska cesta, Drago Schwab, Dvorski trg ter v trafiki Sever, Šelenburgova ulica, in sicer za sedeže na tribuni in navadno stojišče. Dijaške in članske karte se bodo izdajale samo pri dnevnih blagajnah proti izkaznicam. Občinstvo se naproša, da si po možnosti nabavi karte v predprodaji, da se izogne navalu pri blagajnah na igrišču. Vstopnice veljajo tudi za predtekmo. — SK Ilirija.

SK Ilirija, nogometna sekcija. Seja načelstva sekcije danes, v soboto ob 11.30 dopoldne v kavarni «Evropa». — Igralci se opozarjajo na objavo v članski knjigi v «Evropi». Poleg tekem s Hertho ima odigrati Ilirija o praznikih s kombinirano postavo prv. tekmo z Jadranom, v pondeljek pa z juniorskim komb. moštvo prijateljsko tekmo z Amaterji v Trbovljah. — Načelnik.

SK Jadran. Za tekmi v nedeljo in pondeljek kratek sestanek danes ob 19.30 v Narodni kavarni. Sestanka se morajo udeležiti sledeči igralci: Sandi, Fric, Ivčk, Ferenc, Rogač, Brear, Pokorn, Jamnik, Rape, Somer, Okrupa, Kos, Žnidarič, Wolfart, Banovec, Gärtner in gospodar. — Tajnik.

ASK Primorje. Lahkoatletska sekcija. Obveščajo se vsi člani lahkoatletske sekcije o sklepu sekcije, da morajo vsi startati pri nočnem teku dne 23. t. m. Vsled tega naj si pravočasno preskrbijo copate. Redni treningi se vršijo dnevno od 15.30 naprej. — Načelnik.

ASK Primorje. Hazena sekcija. Danes v soboto obvezen trening za vse hazenašice od 16. naprej. V pondeljek, 18. t. m. točno ob 9.30 obvezen trening na dva gola za vse članice. — Trener.

ASK Primorje nog. sekcija. Odhod moštva v Celovec v nedeljo točno ob 6. uri zjutraj z glavnega kolodvora.

SK Svoboda Ljubljana. V nedeljo ob 14. na igrišču Primorja trening tekma z rezervo ASK Primorje. Sledeči igralci morajo biti točno ob 14. na igrišču: Papler, Ban, Novak, Bagia, Sušnik, Kavečič, Kovač, Potrato, Kalman, Jesenko, Lombar, Koleša.

SK Krakovo. Danes sestanek nogometne sekcije ob 8.30 pri Mraku. Udeležba je strogo obvezna. — Tajnik II.

Šestdnevna francoska Tourist trophy dirka se je vršila v preteklem tednu v bližini Pariza ter je mali 12 HP Peugeot avto dosegel sijajen uspeh. Dirkač Rigal je prevozil na normalnem 12 HP v tej dirki, katera je trajala 6 dni, in sicer vsak dan 10 ur, 5022 km s povprečno brzino od 62 km 778 m ter porazil tudi mnogo močnejše vozove. Tako je dokazal Peugeot zopet prvovrstno kvaliteto svojih avtomobilov.

Praška Sparta v Budimpešti. Praška Sparta je v četrtek igrala v Budimpešti proti Hungariji. Nastopila je brez Kade, Kolenatyja in Sime. Tekma je s 3 : 3 (2:2) ostala neodločena. V predtekmi je FTC premagal UTE s 4 : 3 (3 : 1).

Dve mednarodni tekmi Češkoslovaške. Češkoslovaška igra na velikonočni pondeljek v Amsterdamu proti holandski reprezentanci. Za to tekmo je določeno sledeče moštvo, ki je sestavljeno iz samih amaterjev: Machát (Židenice - Bürger (Sparta), Doležal (Židenice) - Papp (Viktorija Žižkov), Svoboda (Pardubice), Wolf (Nuselsky) - Janhuber, Smolka, Novák, Lastovička, Rohliček (vsi Židenice). — Za tekmo z Madžarsko je češkoslovaško moštvo seveda precej močnejše. Najhrže bodo nastopili sledeči igrači: Planicka-Perner, Steiner-Kolenaty, Kada, Cipera-Malonu, Sima, Silny, Puč, Simonek. Madžarska bo seveda po svojem katastrofalnem porazu na Dunaju precej pregrupirala svojo reprezentanco.

PEČE LE Z

Dr. OETKER-JEVIM BACKINOM

Najbolj preiskušene recepte razpošilja na željo brezplačno in prosto od poštnih pristojbin

Dr. Oetker, d. z o. z., Maribor.

Staro sloveče. 4759 a

Posebni penzijonat R. Freyler's Nachfg.

Wien I. Kolowratring 9. u. XIII. Wenzgasse 19 Tel. 62-5-90

Šola in vzgojevalnica za mlajša in dorastla dekleta reorganizirano. Velik zavod po švicarskem vzorcu z vsemi šolami z javnimi pravicami. Poučevanje jezikov, glasbe, umetnostne obrti. Velik park, tekoča voda Prospekt in reference.

Gospodarstvo

Na potu k znižanju carin v Srednji Evropi

V Srednji Evropi se vedno bolj množe glasovi, ki zahtevajo odpravo ali znatno znižanje zaščitnih carin. Ne drže vsi argumenti, ki se navajajo v tem važnem vprašanju, vendar se mora priznati, da je mnogo teh argumentov umestnih in vrednih uvaževanja. Za novo orijentacijo, kateri se približujejo srednjeevropski gospodarski krogi, je prav značilna izjava generalnega tajnika Društva češkoslovaških tekstilnih industrijcev dr. Mušika, podana ob priliki občnega zbora Češkoslovaške trgovske zbornice na Dunaju.

Težka gospodarska kriza Srednje Evrope je v glavnem nastala, kakor je izvajal dr. Mušik, zaradi razkosanja svoječasno konsolidiranega in enotnega gospodarskega območja v male gospodarske enote. Te gospodarske enote stremijo za tem, da se gospodarsko osamosvojijo; zato ustvarjajo svojo lastno industrijo, toda brez ozira na potrebne naravne pogoje. Zaradi umetne industrializacije so te države prisiljene uvesti visoke zaščitne carine, ki predstavljajo težke ovire meddržavnemu trgovinskemu prometu, kajti industrijske države so s svoje strani primorane v svrho izravnave trgovinske bilance zaščititi kmetijstvo, zaradi česar je v agrarnih državah otežkočen izvoz kmetijskih proizvodov.

Visoke industrijske carine povzročajo torej v agrarnih državah omejitev izvoza kmetijskih proizvodov, v splošnem pa zmanjšanje kupne moči in zmanjšanje konzuma. Izhod iz te situacije je mogoč le tedaj, če pridejo srednjeevropske države k sporazumni gospodarski politiki in k splošnemu znižanju visokih carin.

O tem važnem problemu se bo, kakor znano, razpravljalo na mednarodni gospodarski konferenci, ki se bo vršila meseca maja v Ženevi. Gospodarski krogi Srednje Evrope polagoma uvidevajo, da od visokih carin ne morejo pričakovati trajnih koristi.

Za to novo orijentacijo je značilen korak predstavnikov češkoslovaške bombažne industrije, ki je pripravljena odreči se visoki zaščitni uvozni carini in je v tem smislu zaprosila vlado, da zniža carino na bombažno blago.

Izvajanja dr. Mušika so gotovo zanimiva. Želeti bi bilo, da bi tudi ostali gospodarski in politični krogi Srednje Evrope prišli do spoznanja, da je konsolidacija srednjeevropskega gospodarstva mogoča le v zvezi s splošnim znižanjem previsokih carin. Za našo mlado industrijo so večje zaščitne carine začasno gotovo potrebne. V nedogledno se pa visoke zaščitne carine, ki so privilegiji na škodo konzuma, ne smejo zavleči. Visoka zaščitna carina naj bo tam, kjer obstoje izgledi za bližnjo rentabilnost brez posebnih predpravic. Ako gotova podjetja nimajo naravnih pogojev za življenje, naj se umetno ne drže.

Kriza

Beseda kriza je postala krilatica, ki jo ima že vsak v ustih in jo uporablja na pravem in nepravem mestu. Pravijo: kriza je kriva, da so padle cene raznim pridelkom in izdelkom, da je potrošnja manjša, da ni več lahkih in velikih dobičkov, da ni več toliko dela in zaslužka. Večkrat je pa beseda kriza le ogrinjalo, s katerim se ogrinja lenoba, površnost ali nesposobnost.

V bolezni poznamo krizo, in sicer je to trenutek, najbolj nevaren, v katerem se bolezen ali obrne na boljše ali pa ugonobi bolnika. Ali je naše gospodarstvo bolno in v krizi in v čem obstoji bolezen? V gospodarstvu nekaj ni v redu, v njem tiči neka bolezen, katere pa prav za prav ne poznamo, četudi jo študira mnogo padarjev, oziroma o vrsti in vzrokih bolezni so zelo različna mnenja, in tako različni so tudi nasveti ter pripomočki za ozdravljenje te bolezni.

Ne segajmo v vojno dobo, ampak zamislimo se v povojni čas in reči moramo, da so v tem času rasle trgovine, banke in industrije kakor gobe po dežju. Posebno v trgovino je rinilo vse, saj je pa tudi lahko prodajal vsakdo, pa naj je razumel o trgovini kaj ali ne, samo da je imel blago. Glad po blagu je bil velikanski. Bili so zlati časi lovcem za dobičkom, ki je bil neverjetno lahek. Denar je naglo menjaval lastnika; bilo ga je na pretek, saj količina papirnatega denarja je neverjetno naglo naraščala, a z enako naglico je padala njegova vrednost. Nihče ni cenil denarja, vse je hlastalo za blagom in užitkom. Zemljo so kupovali ljudje, ki ne razločijo krampa od motike, kakor je podeželsko prebivalstvo kupovalo predmete, ki so zanj brez praktične vrednosti in potrebe. Podiralo in na novo gradilo se je s pomočjo posojil, ker so računali, da bodo plačevali z ničvrednim papirjem. Banke so metale denar na trg kakor smeti in zavajale z velikimi in lahko dosegljivimi krediti ljudi v špekulacijo in ustanavljanje podjetij. Marsikaj se je ustanovilo brez strokovne podlage z nezadostno glavnico, in taka podjetja so bila navezana na bančni in drugi kredit.

To so bile nezdrave razmere. Vsi tisti, ki so računali s propadom dinarja, so se ušteli. Dinar kljub neštetim ubijalcem ni pognil, ampak je nekega dne začel naraščati. Svet je osupnil in dalje časa ni hotel verjeti, da smo krenili v drugo, nasprotno smer. Kmalu za tem preobratom je začelo primanjkovati kredita in denarja, ker razni dajalci kredita so začeli neusmiljeno terjati svoj denar. Prej z obilimi in lahko dosegljivimi krediti oblagodarjena podjetja so morala vrniti kredit in ostala so brez obratnih sredstev. Obrestna mera je dosegla tudi 20 in še več odstotkov. Industrijski in trgovski obrati so se začeli krčiti in opuščati. Marsikatero podjetje je propadlo, kakor je marsikdo zaradi svoje prevelike zaupljivosti izgubil vse svoje premoženje. Promet, oziroma prodaja je naglo padala, ker potrošnja je bila nasičena z blagom, oziroma je začela kupovati le resnične in neizbežne življenske potrebščine. Potreba delovne sile je padala, zavladala je brezposelnost, zapravljanje se je začelo umikati varčevanju.

Krenili smo na pot v redne razmere, kakršne so bile nekdaj in kakršne morajo biti. Prihaja doba, v kateri bomo morali zopet marljivo delati za skromen zaslužek ali majhen dobiček. Ta doba bo cenila duševno delo in sposobnost, v kateri bo vrednost denarja enaka vrednosti blaga. Ali nismo že preboleli krize, ali nismo na poti ozdravljenja, ker smo na poti v redne razmere, po kateri korakamo počasi?

Veleindustrija sicer poskuša s karteli in drugimi organizacijskimi pripomočki vzdržati cene in zaslužke, toda zakonu narave ne bodo mogli trajno kljubovati. Bolezen v gospodarstvu bo izčistila to telo, bo uničila vse, kar je nepotrebnega, nezdravega. Propadlo je že ali propadlo bo, kar se je ustanovilo po nepotrebnem, brez zadostne glavnice in brez zadostne strokovne usposobljenosti. Koliko časa bo trajalo to okrevanje, ne more nihče reči in ne prerokovati.

Fran Zelenik.

Ljubljanski trg

Spričo bližajočih se praznikov je bil ljubljanski trg ta teden prav živahen in se je donašalo tudi več blaga na trg kakor običajno. Kakor je pred večjimi prazniki že navada, so se tudi sedaj malo podražila živila, ki se ob praznikih v večji meri konzumirajo. Tako so deloma dražji mlečni proizvodi, prekajeno meso, luščeni orehi. Po praznikih pa bodo cene tem predmetom zopet padle na staro stanje. Nagibanje k znižanju cen deloma pokazujeta zelenjava in sočivje. V splošnem pa večjih sprememb v cenah tudi ta teden ni bilo. Bile so naslednje cene:

Meso in mast: govedina 10 — 18, teletina 17 — 20, svinjina 22 — 27.50, slanina 21—24, mast 24 — 25, gnjat 30 — 35, prekajeno meso 25 — 32.50, koštrunje meso 13 — 14, suhe kranjske klobase 50 Din kg. **Perutnina:** piščanci majhni 15, večji 20, kakoši 30 — 40, petelini 30 — 35, race 28 — 30, nepitane gosi 80 — 100 Din komad. **Ribe:** karpi 25, linji 25, ščuke 25 — 30, klini 15, pečenke 10 Din kg. **Mlečni proizvodi:** mleko 2.50 — 3 Din liter, sirovo maslo 45, čajno 55 — 60, kuhano 48, bohinjski sir 36 — 40 Din kg. **Jajca:** 0.75 do 1 Din komad. **Sadje:** jabolka 8 — 12, luščeni orehi 40 Din kg. **Špecerija:** 42 — 76, sladkor kristalni beli 15, v kockah 17, riž 8.50—10, čaj 75 Din kg. **Mlevski izdelki:** moka «0» 5.50 — 6, kaša 6 — 7, ješprenj 6 — 10, ješprenjček 12, turščični zdrob 4 — 4.50 Din kg. **Krma:** sladko seno 100, polsladko 80, kislo 75, slama 50 Din za 100 kg. **Zelenjava in sočivje:** glavnata solata 36, ajserica 16, berivka 50, motovilec 15, radič 15 — 20, kislo zelje 4, karfijola 10, špargelji 40, špinača 18, grah v stročju 10 — 12, čebula 4 — 5, česen 8 — 18, krompir stari 1.75 — 2, novi 10, kisla repa 3 Din kg.

Mariborski trg

Včerajšnji trg je bil spričo praznikov zelo dobro založen in dobro obiskan. Mlečnim proizvodom so cene zaradi praznikov malo poskočile. Slaninarji so prodajali svinjsko meso po 15 — 27.50 Din na drobno in po 15—17 Din kg na debelo v komadih. Krompir se je trgoval po 1.50 — 2 Din kg, čebula pa po 5 — 6 Din kg.

Ostale cene so bile: Perutnina: kokoši 45 do 65, piščanci 20 — 25, race 50, gosi 60 do 70, purani 80 — 135 Din komad. Domači zajci: 20 — 35 Din komad. Korliči: 100 — 140 Din komad. Fižol: 2.50 — 3 Din liter. Zelenjava in podobno: karfijola 5 — 12 Din komad, česen 12 — 18, kislo zelje 4, kisla repa 2, glavnata solata 14, grah v stročju 15 Din kg. Sadje: jabolka 4 — 8, suhe češplje 7.50 do 10 Din kg. Mlečni proizvodi: mleko 3.50 do 5, smetana 14 — 18 Din liter, sirovo maslo 48 — 50, čajno 55 — 65, kuhano 50 Din kg. Jajca: 0.75 — 1 Din komad. Med: 30—35 Din kg.

Kmetje so pripeljali na trg 18 voz sena, 12 otave in 6 slame. Cene: seno 80 — 100, otava 90 — 100, slama 30 — 35 Din za 100 kg.

Tržna poročila

Dunajska borza za kmetijske produkte (14. t. m.) Mrtvilo spričo praznikov. Uradne notice nespremenjene.

Dunajski živinski sejem (14. t. m.) Goveda: Dogon 148 komadov. Ob slabem povpraševanju cene nespremenjene. — Svinje: Dogon 1151 komadov. Ob mirnem prometu cene nespremenjene.

= **Obtok novčanic Narodne banke SHS** se je v prvem tednu t. m. povečal za 112.6 milijona na 5588.7 milijona dinarjev. Istočasno je oslabela kovinska podlaga za 2.4 milijona na 402.7 milijona dinarjev zlate in neznane vrednosti. Posojila so se povečala za 22.2 milijona na 1344.2 milijona dinarjev.

= **Naše obrtništvo.** Po podatkih Obrtniške zbornice v Beogradu je v vsej naši državi okrog 200.000 obrtnikov, odnosno obrtniških delavnic, in sicer: v Srbiji 70.000, v Hrvatski in Slavoniji 38.000, v Sloveniji 22.600, v Bosni 20.000, v Vojvodini 25.000, v Dalmaciji 6000, v Črni gori 2500, skupno 184.100; ostali so nekoncesijonarani mojstri in takšni, ki se bavijo z domačo obrtjo. Stalni obratni kapital povprečnega obrtniškega podjetja znaša približno 30.000 Din letno. Od te vsote imajo obrtniki 2 tretjini do 3 četrtine v blagu.

= **Širjenje hmeljarstva v naši državi.** Kultura hmelja v naši državi zavzema vedno večji obseg. Prilična rentabilnost, ki jo je pokazovalo hmeljarstvo tekom zadnjih let, zapeljuje kmetovalce širom države k poskusu sajenja hmelja. Predvsem se je razširila kultura v Sloveniji. Dočim se je nedavno gojil v Sloveniji hmelj le v Savinjski dolini in okolici Marenberga, ga sedaj uvajajo tudi v Prekmurju, okolici Laškega, Trbovelj in Zagorja, na Dolenjskem in drugod. V Bački so se hmeljski nasadi ogromno povečali, hmeljarstvo se širi tudi v Sremu, uvaja se v Bosni in celo v Južni Srbiji ga nameravajo gojiti. Vsi ti poskusi se delajo večinoma brez strokovnjakov in ne glede na to, ali je dotični kraj primeren za to kulturo. Ker so investicijski stroški hmeljarstva znatni, bo marsikje nastopilo bridko razočaranje, ko se bo izkazalo, da dotična zemlja in podnebje nista primerna za to samovoljno rastlino.

= **Po krepkem porastu lira včeraj popustila.** Lira se je zadnje dni zopet viharno dvigala in prekoračila razmerje, na katerem se je po izjavah italijanskih krogov nameravala ustaviti in stabilizirati, to je razmerje 1 funt šterling = 100 italijanskih lir. Predvčerajšnjim je notiral funt šterling komaj 96.95 lire. Na curiški borzi se je zadnje dni gibal povprečni tečaj devize na Italijo takole: v pondeljek okrog 25, v sredo 25.575, v četrtek 26.185, v včerajšnjem svobodnem prometu pa 25.65. V enakem razmerju se je gibala deviza na Italijo v Zagrebu, kjer je bil predvčerajšnji zadnji zaključek 285.75, dočim je bil v torek še 275.5. Včeraj pa je v soglasju z mednarodno oslabelostjo lire padel tečaj Italije tudi v zagrebškem svobodnem prometu na 282.5. Majhna reakcija je po tako rapidnem porastu razumljiva. Ali hočejo liro morda vrniti na razmerje 1 funt proti 100 liram, ni jasno. Tudi zadnji porast pripisujejo italijanski gospodarski krogi le valutni politiki, ki jo vodi Mussolini že izza lanskega poletja s precej železno vztrajnostjo ne glede na slabe posledice, ki jih je že prinesel ogromen porast lire izza lanskega poletja. Neizogibno bo sledilo prekipevajočemu veselju nacijonalnih elementov, ki običajno ne znajo računati, bridko razočaranje. Proti prirodi ni leka. Izvoz ob visokem stanju valute mora pasti, a uvoz bo kljub umetnim oviram rasel.

= **Nepričakovano ugodni valutarni in finančni položaj Francije.** Stanje francoske valute se je v zadnjem času rapidno izboljšalo. Pritok tujih deviz je tako močan, da je Francoska banka primorana dnevno nakupiti za 100 — 180 milijonov frankov tujih deviz, da prepreči nadaljni dvig franka. Močan pritok tujega kapitala povzroča na eni strani močno povpraševanje po franku, na drugi strani pa veliko likvidnost na denarnem trgu. Inozemstvo, ki je našlo popolno zaupanje v francoske finance, neprestano kupuje francoske državne papirje in nove železniške obligacije. Pred nekoliko dnevi je bila vlada radi velikega povpraševanja po kratkoročnih državnih bonih primorana znižati obrestno mero za te bone za 1 % na 4, odnosno 5 %. Tudi obrestna mera na denarnem trgu rapidno pada. Francoska narodna banka je v četrtek znižala diskont od 5½ na 5 %, lombardno obrestno mero pa od 7 na 6 % (tretje znižanje v tekočem letu). — Tudi francoske državne finance se nepričakovano ugodno razvijajo. Državni dolg pri Francoski banki se je od pričetka sanacije francoske valute znižal od 37 na 28.5 milijarde frankov. Pripravlja se velika konverzija francoskih kratkoročnih državnih dolgov. Francoski banki je te dni uspelo skleniti z Angleško banko pogodbo glede predčasne amortizacije posojila, najetega svoječasno proti izročitvi zlatega depoja. Na podlagi sklenjenega sporazuma prejme v kratkem Francoska banka na prosto razpolaganje preko 450 milijonov zlatih frankov. Situacija francoske valute je tako ugodna, da bo v kratkem mogoče izvesti zakonsko stabilizacijo.

= **Prijave za letošnji ljubljanski velesejem** (2. do 11. julija). Zanimanje naše industrije, trgovine in obrti za letošnji velesejem je večje kakor lansko leto. Vzroki so razni, predvsem ugodnejši termin. Pričetek šolskih počitnic pa omogoča tudi mnogo večji obisk kupcev. Oni morejo zvezati trgovinsko potovanje na velesejem s svojim počitniškim potovanjem z rodbinami v naše lepe kraje. Zlasti trgovci iz južnih krajev naše države pozdravljajo letošnji sejmski termin. Že po iosedanjih prijavah obeta biti razstava vzorcev zelo pestra. Dovolj bo vzorcev, dovolj ponudbe v najraznovrstnejših strokah. Tudi najbolj razvajeni kupec se bo mogel popolnoma zadovoljiti.

= **Nova ponudba za posojilo iz Amerike.** Iz Beograda poročajo, da je neka nova ameriška finančna skupina ponudila naši državi posojilo v znesku 30 milijonov dolarjev za gradbo povardarske železnice. Družba stavlja pogoj, da bi gradila progo popolnoma v lastni režiji. Drugi pogoji posojila so baje precej povoljni.

= **Potrditev obrestne mere Obrtne banke SHS.** Iz Beograda poročajo, da je finančni minister potrdil sklep Obrtne banke SHS o obrestni meri. Banka bo računala obrtnikom 10, a obrtniškim združenjem 8 % obrestno mero.

= **Bančni konkurz v Novem Sadu.** Konkurz se je otvoril o imovini Zadružne banke v Novem Sadu, kar se je že dolgo časa pričakovalo. Rok za prijavljanje terjatev je do 1. junija t. l.

= **Dobave.** Direkcija državnega rudnika v Zabukovici pri Celju sprejema do 28. t. m. ponudbe za dobavo 120 m³ jamskega lesa. Uprava fabrike šečera državnega dobra «Belje», Branjin Vrh (Beli Manastir) sprejema do konca t. m. ponudbe glede dobave 15 mostnih tehtnic. — Vršile se bodo naslednje ofertalne licitacije: 2. maja t. l. pri komandi Dravske Divizijske oblasti v Ljubljani glede dobave 6500 kg petroleja; pri ministrstvu vojske in mornarice (oddelek za mornarico v Zemunu) 2. maja t. l. glede dobave 10.000 komadov jermenov za hlače in 4000 komadov pasov; 3. maja t. l. glede dobave 800 ton domačih briketov; 4. maja t. l. glede dobave 30 ton bencina za motorje in 5 ton bombaža za čiščenje; 5. maja t. l. glede dobave petroleja, strojnega in plinskega olja, konzistentne masti, bombaža za čiščenje, bencina, motornega olja, žveplene kisline itd. — Predmetni oglasi so v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

= **Prodaje.** Dne 20. t. m. se bo vršila pri intendantskem slagališču Dravske divizijske oblasti v Ljubljani ofertalna licitacija glede prodaje 430 kg odpadkov od moke in testa. — Predmetni oglas je v Zbornici za trgovino, obrt in industrijo v Ljubljani na vpogled.

= **Velesejem v Bruslju** se vrši letos od 11. do 25. aprila. Interesentom so na razpolago vsa pojasnila pri ljubljanskem konzulatu kraljevine Belgije, Kralja Petra trg 2.

Borze

15. aprila.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge ponudbe in v oklepajih kupčijski zaključki.) Vrednote: investicijsko 86.5—87, Vojna škoda 341—342, zastavni in komunalne Kranjske 20—22, Celjska posojilnica 195 — 197, Ljubljanska kreditna 150 — 0, Merkantilna 99 — 100, Praštediona 850 — 0, Kreditni zavod 160 — 170, Trbovlje 0—450, Vevče 135—0, Stavbna 55 — 65, Šešir 104 — 0. — Blago: Tendenca za les čvrsta, za deželne pridelke nespremenjena. Zaključenih 14 vagonov lesa.

ZAGREB. V današnjem svobodnem prometu so bili dopoldne zabeleženi naslednji tečaji: London 276.6 denar, Newyork 56.85 denar, Pariz 223 — 223.5, Italija 282.5, Švica 1095.5, Berlin 1351.5, Dunaj 801.5 — 802. Italija je oslabela. Vojna škoda brez vsakega zanimanja. Promptna se je ponujala po 340.5 do 342, investicijsko pa po 86.75 — 87. Naslednji borzni sestanek bo v torek. Danes v petek in jutri v soboto tudi druge borze ne poslujejo.

TRST. Devize: Beograd 35.45 — 35.95, Dunaj 280 — 290, Praga 60 — 60.50, Pariz 79.25 — 79.75, London 98.70 — 99, Newyork 20.245 — 20.345, Curih 389 — 393, Budimpešta 350 — 360, Bukarešta 12 — 12.50; valute: dinarji 35.25 — 36, dolarji 20 — 20.35.

Pavel Nedog

čisti kemično in barva vse obleke in sukna. **Zalne obleke izgotovi v 24. urah** najceneje in najsolidneje.

Gosposka ulica 33 MARIBOR Razlagova ulica 22

Prodamo

Dieselmotor 30 HP.

Vojnović & Cie.

Ljubljana - Vič. 4851 a

Neprijetne dlake!

po licu ter žensko brado in brke odstranjuje hres bolečin s korenino neškodljivo in zigurno sredstvo «Rapidenth» br. I, Din 60. Neprijetne dlake po rokah in nogah na večjih površinah odstranjuje «Rapident» br. II. Din 80. «Balsam za lase», najuspešnejše biolo ško sredstvo proti izpadanju las, prhljaju in srbečn, daje rast las. Din 48. — «Wibra» daje obrvim in trepalnicam lep sijaj in porast ter jih barva temno. Din 40. — «Isolde» dela lase valovite, trajne, proti deževju in vlagi, nadomestuje onduliranje, dela lase bujne. Din 40. — «Centifolia» kozmetični zavod M. J. Hojka, Zagreb, Ilica br. 50.

Zahtevajte brezplačne cenike in navodila! 54/IV

Ivan in Rezika Savšek

v Podkraju pri Zagorju

želita 4730 z

vsem svojim gostom in obiskovalcem njune gostilne

vesele velikonočne praznike!

Pri slabi prebavi

želodca

pri zaprtju telesa in napihovanju črev, pri slabotnem delovanju črevesa, hemeroidih, arteriosklerozi, izpuščajih (furunkulih) obolenjih na mokračni kislini (Harnsäure), obolenjih jeter, žolča in žolčnega kamna itd., izborno deluje kri osvežujoči in kri čistilni

„PLANINKA" zdravilni = čaj =

1. ker raztopi tuje snovi v človeškem telesu.
2. jih odpravlja iz telesa in
3. ves organizem ojači in obnovi.

«Planinka» čaj se dobi v vseh lekarnah in stane Din 20.—.

kjer ga pa ne bi dobili, vpošljite Din 20.— (tudi v znamkah) direktno na lekarno: Mr. BAHOVEC, Ljubljana, nakar se Vam vpošlje 1 paket orig. «Planinka» čaja brez nadaljnih stroškov. Odklanjajte vse drugo in zahtevajte **originalni** od lekarnarja Bahovec **«Planinka» zdravilni čaj.**

Proizvaja: **lekarna Mr. Bahovec. Ljubljana.**

Ford

Znatno znižane cene!

	Stara cena	Nova cena
Runabout, 2 sedežni, odprt . . .	Din 38.500	Din 36.000.
Touring, 5 sedežen, odprt	„ 39.500	„ 37.500.
Coupe, 2 sedežni, zaprt	„ 53.000	„ 48 000.
Tudor, 5 sedežen, zaprt, 2 vrati .	„ 56.500	„ 50.000.
Fordor, 5 sedežen, zaprt, 4 vrati .	„ 61.000	„ 53.000.

V pet različnih barvah!

Vsi vozovi s kompletno električno napravo — Ballon pnevmatike
Novi karburator — 10 litrov bencina na 100 km
Cene franko Ljubljana na podlagi današnjega kurza in carine.

AMERICAN MOTORS LTD.

Dunajska cesta štev. 9

Telegr. „AMOT« Telefon 24—77

LJUBLJANA

4804

SAMOPRODAJA
najboljšega pisalnega stroja
IVAN LEGAT
mehanik
Maribor, Vetrinjska ulica 30
tel. 434

4763-a

Trgovina

Marija Rogelj

LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 26,

poleg Kolodvorske ulice. — Priporoča krasno pomladansko zalogo štofov, delena, kamrika in šifona. Surovo svilo in plavnino. Belo in rjavo platno za rjuhe. Izgotovljene plašče, obleke, perilo, kravate, nogavice; vse domač izdelek. — Zelo nizke cene.

Dr. Alojz Krautberger

zobozdravnik v Žalcu

zopet redno ordinira v poslopju prejšnje Delniške pivovarne v Žalcu

4 66-a

Blago za ženske obleke
svileno volneno in perilno, zadnje novosti — češkega izvora, velika izbira znano solidne cene
R. Miklauc „PRI SKOFU"

Ključavničarstvo

JOS. WEIBL

LJUBLJANA,
Čopova c. 10

se priporoča za vsa v ključavničarske stroke spadajoča dela, kakor: stopniške, vrtne in nagrobne ograje, nagrobne svetiljke, vrtne mizice, železna okna, vrata, stopnice, strehe, napisne table, štedilnike, stražasta omrežja i. t. d. Solnčne plahte.

Vsak čas avtogeno varjenje in lotanje.

Mali TATRA avtomobili 4|12. HP.

in

B. S. A. motocikli

so najcenejša vozila za naše ceste.

Preden se odločite za nakup drugih znamk, obračajte se na strokovnjaka

Zastopstvo:

JUGO-AUTO d. z o. z. v Ljubljani,

Tel. 22-36. **Dunajska cesta 36.** Tel. 22-36.

„TOBLER"

slovita svetovna tvornica **ČOKOLADE, BONBONOV in KAKAVA** prodaja že v 2000 prodalnicah v kraljevini. Konsumentom je podarila samo v letu dni preko 1200 lepih **POKLONIL-PREMIJ.**

Gener. zastopstvo in zaloga v Beogradu „OBOROT" Trgovačka. Telefon 31—89.

Feliks Toman,

MARIBOR,
Gosposka ulica štev. 38

nudi po najnižjih cenah
steklen papir
šmirkov papir
flint papir
šmirkovo platno

Vse vrste «NAXOS»-šmirgel v prahu in zrnu za trgovino in industrijo. Zahtevajte vzorec in cene.

Tvrdka **D. Škerbec**

špecijalna trgovina živil 4890

MARIBOR, Gosposka ulica 5.

želi vsem svojim cenjenim odjemalcem VESELE VELIKONOČNE PRAZNIKE in se priporoča za nadaljno naklonjenost.

Naznanilo otvoritve.

Slavnemu občinstvu vljudno naznanjam, da sem

OTVORIL

MESARIJO

na Sv. Petra cesti št. 95,

kjer bom sekal prvovrstno meso vsak dan po izredno nizkih cenah. Postrežba točna.

Za obilen obisk se priporoča

MATKO PERNE
mesar.

„Zündpap"

4403

najekonomičneje vozilo za vsakogar. 3 prestave, 4.5 HP, balonske gume, legenatna forma, clou sezone. Cena komplo. samo Din 13.000.—. Brezobvezno predvaja tt. **Fr. Voršič, Maribor, Vrbanova ulica 19.** Zahtevajte obširen popis. Dobavlja tudi nove bate (Kolben), cilindre itd. za vse vrste motorjev.

Priporoča se

delikatesna trgovina

na Aleksandrovi c. 31, v bližini kolodvora.

Velika izbira vedno svežega delikatesnega blaga ter vedno svežega peciva od prvovrstne tvornice V. Bizjak in drug, Rogaška Slatina. Na drobno in debelo **po originalnih tvorniških cenah.**

Istotako se priporoča

zajutrkovalnica in vinarna

s pristnimi domačimi in dalmatinskimi vini ter prvovrstnim odprtim pivom iz Maribora.

Z odličnim spoštovanjem

Franc Kurinčič - Maribor.

Svetujem Vam da si naročite

PUCH-kolo

ki je najboljše!

Dobi se po solidni ceni in tudi

na obroke

le pri tvrdki

IGN. VOK,

LJUBLJANA,

Tavčarjeva ulica 7.

3272

Lesna trgovina

na deželi, oddaljena 20 km od železnice — išče ŽENSKO PISARNIŠKO MOČ. — Prednost ima ona, ki je zmožna več jezikov v govoru in pisavi. — Ponudbe pod «Takoj» na Aloma Company, Ljubljana. 4675-a

---

KLOBUKE, PERILO

4447

najnovejši vzorci, obleke, čevlji, nogavice, kravate, dežniki itd. po najsolidnejših cenah pri tvrdki

JAKOB LAH, Maribor, samo Glavni trg 2.

Ponos gospodinje
je lepo perilo. Fina tkanina za perilo in posteljnino za opremo od svetovne tvrdke „SCHROLL" v veliki izbiri
R. MIKLAUC
Pri Skofu, Ljubljana

Malinska.

HOTEL „TRIGLAV" se najlepše priporoča svojim gostom za spomladno sezono s svojo izvrstno kuhinjo ter zmernimi cenami. Na zahtevo pošljem tiskani prospekt. 3594 a

Z velespoštovanjem

lastnik **Petrica Udova Ventiú**

Tvrdka

M. FELDIN, Maribor

specijalna trgovina s svilenim blagom robci (rute) in šerpe želi vsem svojim cenjenim odjemalcem

vesele velikonočne praznike

in se priporoča za nadaljno naklonjenost

„SPECTRUM" d. d.

inž. Kopista, Dubsky in Krstić, tvornica ogledal in brušenega stekla,
Ljubljana VII, Medvedova ul. 38, tel. 343
Zagreb, Beograd, Osjek, Središnjica: **Zagreb**

Zrcalno steklo, portalno steklo, mašinsko steklo 5—6 mm, ogledala, brušena vseh velikostih in oblikah, kakor tudi brušene prozorne šipe, izbočene plošče, vsteklevanje v med. Fina, navadna ogledala 82

Josipa Jurčiča zbrani spisi.

Druga izdaja. Urejuje dr. Ivan Prijatelj.

I. zvezek. Platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Urednikov uvod. Pesmi. Narodne pravljice in pripovedke. Spomini na deda. Prazna vera. Uboštvo in bogastvo. Jesensko noč med slovenskimi polharji. Juri Kozjak. Domen. Urednikove opombe.

II. zvezek. Broš. Din 36.—, platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Uvod. Spomini starega Slovenca. Tihotapec. Juri Kobila. Dva prijatelja. Vrban Smukova ženitev. Grad Rojinje. Urednikove opombe.

III. zvezek. Broš. Din 36.—, platno Din 50.—, polfranc. Din 56.—.

Uvod. Kloštraki žolnir. Deseti brat. Urednikove opombe.

IV. zvezek. Broš. Din 72.—, platno Din 86.—, polfranc. Din 92.—.

Uvod. Golida. Hči mestnega sodnika. Nemški valpet. Dva brata. Božidar Tirtelj. Kozlovska sodba v Višnji gori. Črta iz življenja političnega agitatorja. Sin kmetiškega cesarja. Sosedov sin. Urednikove opombe.

Naroča se v knjigarni Tskovne zadruge v Ljubljani.

Moč osebnega vpliva

sugestij, hipnoze, osebnega magnetizma itd. Najpopolnejše metode! Popolen uspeh zajamčen! Prospekt prost; 1 zvezek Din 8— v znamkah

»VEDA IN ZNANOST«. Celje, Razlagova ulica 8.

Semenski krompir Alma

iz Tirolskega

ki je v minulem letu dal šestnajstkratni pridelek, se dobiva pri

KMETIJSKI DRUŽBI V LJUBLJANI,
Turjaški trg 3
in v njenem skladišču
V MARIBORU, Meljska cesta štev. 12.

Za pomladne in poletne čevlje

dobite

boks, ševro in drugo usnje ter vse čevljarske potrebščine in VZORCE ZA ČEVLJE po zmernih cenah pri tvrdki

FRAN ERJAVEC, LJUBLJANA
—:: Stari trg štev. 11 a. ::—

Pomlad ob solnčnem Jadranu

PENSION „DANICA"

Sv. Jelena ob Crikvenici.

Tik ob morju — izvrstna kuhinja
Zmerne cene — Vodi Slovenka

inger šivalni stroji

so znani po vsem svetu kot naiboljši.

Podružnice:
Ljubljana, Šelenburgova 3
Novo mesto, Kranj, Kočevje, Brežice.

Oester. Automobil Fabriks A. G. vorm. AUSTRO FIAT!

Kvalitetni tovorni avtomobili za vsak namen in vsak poklic! 4676 a

Tovorni avtomobili za 1750 kg, 3000 kg, 5000 kg, najmodernejši avtobusi z nizko šasijo (Niederrahmänchassi) za 16 do 35 oseb, sanitetni avtomobili, avtomobilske požarne brizgalne, vsakovrstni avtomobili za požarne brambe itd.

Ugodne cene! Generalno zastopstvo O. ZUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva ulica štev. 11. **Plačilne olajšave!**

TRGOVCI POZOR!

MIRTNE VENCE

in razne šopke za poroke s svilo vezane v najfinejši izdelavi kakor tudi razno umetno cvetlično listje in razne cvetlične dele kupite najceneje pri:

Cvetličarna „Podčetrtek", Slovenija
lastnik Rado Pregrad

Bogata izbira krasnih vencev in šopkov za birmo.

4/0 Prvo in največje podjetje za industrijo umetnih vencev in cvetlic v Sloveniji! Odlikovan na mednarodni razstavi v Rimu. Podpirajte domače podjetje!

Tvrdka J. KOSTEVC

LJUBLJANA, Sv. Petra cesta 4.

Priporča za nakup svojo izredno bogato zalogo **manufakturnega blaga** iz prvih češkili in angleških tovarn, ki je priznano dobro. Posebej opozarja na veliko zalogo **raznih preprog** iz domačih in inozemskih tovarn, sprejmejo se tudi naročila po lastnem načrtu, ki se dobavlja v najkrajšem času.

Proda se mnogo predmetov po znatno znižanih cenah.

Cene strogo solidne. Naročila po pošti nad 1000 Din se pošiljajo poštnine prosto. **Postrežba točna.**

Suchard

Našim potrošačem!

O priliki stoletnice obstoja naše tvornice v Neuchatelu (Svica), kjer proizvajamo slovite svetovne fine čokolade, kakor **MILKA, VELMA, BITTRA itd.** smo se odločili, da potrošačem SUCHARDOVE čokolade v Jugoslaviji nudimo

Nagrade v vrednosti Din 500.000

ki jih razdelimo na sledeči način: 3292

10.000 škatel bonbonov v vrednosti po Din 40·-, Din 400.000
132 nagrad v gotovini
2 po Din 5.000 = Din 10 000
10 po Din 2.000 = Din 20 000
20 po Din 1.000 = Din 20.000
100 po Din 500 = Din 50.000— . . . . . Din 100.000
Din 500.000

Skatlo bonbonov dobi vsak, ki prinese ali pošlje 240 bonov, ki se nahajajo v vseh tabletan, blokih itd. in to:

Zavoj od	30	50	100	200	250 gramov čokolade
Obsega	1	2	4	8	10 bonov

a premijska pisma za nagrade v gotovini se nahajajo skupaj v 132 komadih od teh 100.000 škatel bonbonov. Kaže se, da so denarne nagrade prihranjene za del onih oseb, ki so izročile 240 bonov in zato prejele škatlo bonbonov.

Kupujte samo SUCHARDOVO čokolado, ki je stvarno priznana za najbolj okusno, zdravo in velike redilnosti. — Za naše nagrade ni treba do brezkončnosti kupovati čokolade. VSAK BON predstavlja del nagrade, za kar je treba samo 240 bonov! Pazite na ime „SUCHARD" ker je to jamstvo za kakovost.

Generalni zastopniki za kraljevino S. H. S.
JENNY I ARNS, BEOGRAD
Uzun-Mirkova ulica 8.

SUCHARD S. A.

Zastopstvo in skladišče za Hrvatsko in Dalmacijo
NIKOLA STANKOV, ZAGREB
Kukovićeva ulica 30.

Vaša obleka bode izgledala z pet kakor **nova,** ako jo pustite **kemično čistiti** v

tovarni Jos. Reich

Tovarna: Poljanski nasip 4-6 Ljubljana,
Podružnica: Selenburgova ul. 3.

Plisiranje v najmodernejših vzorcih tekom 24 ur.
Barvanje oblek v različnih barvah.

INDIAN MOTOCYCLE COMPANY

Gen. zastopstvo za Kralj. S. H. S.
Rom. Pelikan, Maribor

Zastopstva. Ferum d. d. Zagreb, American Motors, Ljubljana, Bagy Wolf & Comp., Sarajevo. Velomot — Split.

SVETOVNA ZNAMKA

BIG-CHIEF	*1206 ccm, 9/24 HP,*	*dolarjev 495·—*
CHIEF	*998 ccm, 7/18 HP,*	*dolarjev 480·—*
SCOUT	*598 ccm, 5/9 HP,*	*dolarjev 415·—*
PRINCE	*350 ccm, 3½ HP,*	*dolarjev 335·—*
Sid-car PRINCES		*dolarjev 185·—*
Sid-car Scout		*dolarjev 175·—*

Električna razsvetljava in s tachometerom.
Solventne krajevne zastopnike sprejmemo.

Veliko skladišče nadomestnih delov.

Revmatizem

Izjava zahvalnosti.

Gosp. Dr-ju I. Rahlejevu, Beograd, Kosovska ul. 43.

Mnogo spoštovani g. doktor. — Dolžnost mi je da Vam izrazim moio največjo zahvalnost za Vas lek **„RADIO BALSAMIKA"** ki mi je mnogo pomagalo, dočim sem uporabljal pred tem mnogo drugih zdravil, a vse zaman. Zato se vam ponovno zahvaljujem in prosim, da mi z doplačilom pošljete še eno steklenico.

Z odličnim spoštovanjem

Veisz Salamone, pekar.

SENTA, 11. februarja 1927.

V teh petih letih kar prodajamo naše zdravilo proti revmatizmu „RADIO BALSAMIKA" na mnogobrojna priznanja zdravniških autoritet ki se o njem izražajo najpovoljneje in na nebrojne zahvalne izjave izlečenih pacijentov, ki jih dnevno dobivamo, ker so ozdravili z našim lekom „RADIO BALSAMIKA". — Pojavljajo se zadnje čase razni leki pod imeni sličnim našemu, zato prosimo pažnjo po t. publike, da ne zamenjujejo tega leka z našim „RADIO BALSAMIKA".

Lek „RADIO BALSAMIKA" izdeluje, prodaja in razpošilja z doplačilom po povzetju iz oratorij RADIO BALSAMIKA Dr. I. in M. Rahlejev, Beograd, Kosovska ulica 43, parter 6. 4463 a

Veletrgovina z železnino
MERKUR
P. Majdič, Celje
podružnica KRANJ

priporoča prvovrstne NONPLUSULTRA (patent Czimeg) škropilnice proti peronospori za trte in hmelj, MERKUR kose, srpe, brusne kamne, raznovrstna orodja, traverze, cement, strešno lepenko itd. 4685 a

Modro galico 98/99%

špecerijsko blago, kavo, riž, olje, moko, slanino, mast, koruzo, razno žganje itd. ter

praženo kavo

nudi najceneje na veliko in malo

veletrgovina

Anton Kolenc & drugovi, Celje

Lastna pražarna za kavo. Trgovci, zahtevajte cenik

Stolarna v Sodražici

nudi po tovarniških cenah mehanične in zaklopne stole za gostilne, kino in telovadnice, nadalje mize, stojala za cvetlice itd.

Specijaliteta: Raztezni naslanjat s platnom. — Ceniki na razpolago.

Zastopstvo: Ljubljana, Kolodvorska 18

Za potovalno sezono

priporoča kovčke, kasete, torbe, nahrbtnike itd. v veliki izberi, vseh vrst in tudi v vseh cenah

IVAN KRAVOS, Maribor.

Specijalni kovčki in torbice za potnike in vzorce se izgotove v lastni torbarski delavnici na Slomškovem trgu št. 6

IVAN ZAKOTNIK

MESTNI TESARSKI MOJSTER

LJUBLJANA
DUNAJSKA C. 46
Telefon št. 379

Vsakovrstna tesarska dela, moderne lesene stavbe, ostrešja za palače, hiše, vile, tovarne, cerkve in zvonike; stropi, razna tla, stopnice, ledenice, paviljoni, verande, lesene ograje i. t. d. Gradba lesenih mostov, jezov in mlinov.

Parna žaga. **Tovarna furnirja.**

Krastove podnice

paralelke mm 43, 53 in 63, kakor tudi neobrobljene v debeljini mm 70, 90, 110, 130

kupuje za celoletno dobavo in proti takojšnjemu plačilu tvrdka

IVO BRINOVC,
CELJE, Cankarjeva ulica 7.

Compound-kondenzacijski parni stroj 60/65 Ps,

fabrikat Karl Schranc s parnim kotlom sistem Cornwall z 30 m² kurilne površine z 6 atmosfernim pritiskom se radi elektrifikacije podjetja **proda,** eventuelno tudi brez kotla, pod zelo ugodnimi pogoji. Naprava je v brezhibnem in za obrat pripravljenem stanju interesentom na ogled. Cenjena tozadevna vprašanja je nasloviti na lastnika **J. ZADRAVEC, paromlin, Središče ob Dravi.**

Kreditni zavod za trgovino in industrijo

LJUBLJANA, Prešernova ulica 50 (v lastnem poslopju).

Obrestovanja vlog, nakup in prodaja vsakovrstnih vrednostnih papirjev, deviz in valut, borzna naročila, predujmi in krediti vsake vrste, eskompt in inkaso menic ter nakazila v tu- in inozemstvo, safe-deposits itd. itd.

Brzojavke: Kredit. Ljubljana. Telefon št. 40, 457, 548, 803 in 806.

Naročila in vse dopise tičoče se malih oglasov, je pošiljati na Oglasni oddelek JUTRA, Ljubljana, Prešernova ul. 4. Čekovni račun poštne hranilnice Ljubljana, št. 11.842.

Telefon številka 2492

Mali oglasi

Mali oglasi, ki služijo v posredovalne in socijalne namene občinstva, vsaka beseda 50 par. Najmanjši znesek Din 5·—. Pristojbina za šifro Din 3·—. Ženitve, dopisovanja in oglasi trgovskega ali reklamnega značaja, vsaka beseda Din 1·—. Najmanjši znesek Din 10·—. Pristojbina za šifro Din 5·— Ure pristojbine se izperjejo obenem z naročilom, sicer se oglasi ne priobčijo

Sprejemanje malih oglasov za prihodnjo številko JUTRA se zaključi dan pred izidom lista ob 17 uri. Pozneje sprejeti oglasi bodo priobčeni v naslednji številki lista.

Telefon številka 2492

Naslovi „Malih oglasov“ se dobivajo tudi v podružnicah „Jutra“ v Mariboru, Barvarska ulica ter v Celju, Aleksandrova cesta

Priredite

Koncert
za oba praznika v gostilni «Amerika». 12101

Velikonočno darilo
tudi če lepše kot je kolo in šivalni stroj, dobite pri tamkaj «Dom ubogih». — Srečke samo po Din 2.50. 12098

Kam pa kam?

Velikonočne izletnike
opozarjamo na znano gostilno Fran Bučar v Domžalah, kjer toči izborna vina ter nudi vsak čas topla in mrzla jedila. 8351

Za praznike
toči izborna vina čez ulico gostilna pri «Jerch» (Perles) v Prešernovi ulici štev. 9, dvorišče. 9332

Prostovoljno gasilno društvo na Barju
priredi veliko vrtno veselico dne 1. maja pri gosp. Vebru na Ilovici. Spored: godba; bogat srečelov; šaljiva pošta; prosta zabava. Vstopnina 3 Din. Gasilci v kroju prosti. Ker je čisti dobiček namenjen za zgradbo gasilnega doma, predpačila hvaležno sprejemamo. — Odbor. 11874

Lep sprehod
za praznike bo, ako se podate v Mestni log po cvetice. Ta divan naš kraj je Ljubljančanom že prav malo poznan in vendar ima čedne stičnev, ki trde, da tako krasnega narvnega parka nima kmalu kako mesto v Evropi. — Podajte se za praznike v ta naš raj ter obiščite obenem gostilno

pri Kocu

ki jo je prevzel sedaj gosp. Seljak, ki nudi svojim gostom prav dobra vina in jedila. 9744

1 dinar
zaneše toči na praznike pristna dalenjska, štajerska in dalmatinska vina v Beograjski kleti Zalokar — Miklošičeva ulica št. 15. 12145

Obrt

Urejevanje grobov
Pavel Šimenc, pokopališki vrtnar se priporoča za obdajanje in okrbovanje grobov s cvetlicami in pozneje z lepimi teglih različnih vzorcev tudi priprostih po nizkih cenah. Vrtnice (šiške in visoke), vrtnice plezalke, ciprese itd.

Cvetličarna
na Sv. Petra cesti ima vedno sveže in cvita vence, trakove, šopke — Oskrbi cvetlične aranžmaje. Vsak dan sveže cvetje itd. 11182

ŠTAMPILJE ETIKETE
Graveur ANT. ČERNE Ljubljana Kongresni trg 10

Otroške vozičke
tapecira po nizki ceni Stefan Vincek, Trnjska c. 9 — Glince. 11900

PRANC PUJAN
krovstvo in kritje raznih strešnih potrebščin
Ljubljana-Galjevica 9. 105

Za legitimacije
izvršuje slike najbitreje in najceneje fotograf Primožič, Zidani most 71

ŠTAMPILJE pečate etikete, graverstvo SITAR & SVETEK LJUBLJANA Sv. Petra cesta 19

Dvokolesa
najcenejše najboljše, najhitrejše in najcenejše Fiorjančič, Kamska ulica 8. 39

V precizno mehaniko
spadajoča dela izvršuje hitro, točno ter po najnižjih cenah Anton Kozina, Kette Murnova 8. 19

ČOPIČE ŠČETKE HINKO ŠIMENC LJUBLJANA KONGRESNI TRG 8

Kemična pralnica in barvanje oblek
v najrazličnejših barvah izvršuje vsa dela v najkrajšem času po najn.f.in cenah
ANTON BOC
Selenburgova ul. 6. I.
Tovarna: Vič-Glince.

Risalna peresa
sprejema v strokovno brušenje Matematično mehanična delavnica Anton Kozina, Kette-Murnova 8. 12061

Foto aparate
kontrolira in strokovno popravlja Anton Kozina, Kette Murnova 8. 12060

Pozor
Ženini in neveste!

Žimnice
(matrace), postelje mreže, železne postelje (ziehljive), otomane, divane in tapetniške izdelke nudi najceneje

Rudolf Radovan
tapetnik
Krekov trg štev. 7
— poleg Mestnega doma

Fine obleke
izdeluje po nizki ceni (Din 212 za delo) Zupančič, Vidmarje 61. 11905

Polaganje deščic
in čiščenje starih parketnih tal. Franc Vrtačnik, Ljubljana, Dunajska cesta št. 9 12091

Službe dobe

Natakarico
zanesljiva, sprejmem takoj za Ljubljano. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Dobro mesto 72». 11972

Mlinarja
dobro izurjenega za valjčni mlin sprejme takoj Moscenel, Vič 36 — Ljubljana. 11963

Kontorista
korespondenta in 2 pisarn. **praktikanta**
sprejme industrijsko podjetje v Ljubljani. Ponudbe na **poštni** predal št. 120 11961-a

Učenko
poštenih staršev in dobre **računarice** sprejmem v trgovino mešanega blaga v večjem kraju Slovenije. — Ponudbe na oglas. oddelek **«Jutra» pod «Solidna 81».** 11881

Brivskega vajenca
ali praktikanta, ki ima veselje za gledališko črtorske stroke, sprejme Navinšek v Ljubljani. 11915

Žagarja
za vzdolžnaka, cirkularista za frize in **mlinarja**
sprejmem. Pogoj neoženjen in z daljšimi spričevali. — Ponudbe z zahtevo plače **pod šifro «Trezen in zanesljiv 200» na oglasni oddelek «Jutra».** 11960

Kontoristinjo
na pod 27 let stara, izurjeno v vseh pisarn. poslih, z lepo pisavo, ki govori nemško in slovensko, sprejmem. Ponudbe z zahtevo plače poleg prehrane in stanovanja v hiši na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Agilna 83». 12063

Vpokojenko
išče majhna družina, ki bi za hrano in stanovanje opravljala vsa gospodinjska dela. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Bolja». 12010

Mizar. vajenca
sprejme takoj, ki se je že učil to obrti, sprejme s vso oskrbo Franc Rogelj, mizarstvo, Tupaliče nad Kranjem 11905

2 prvovrstni likarici
z dolgoletno prakso sprejmem za Beograd za moč. kamijski parni valjar. Nastop takoj. — Dobro izvežbane plačam po 80 Din dnevno. Hotbo stalna. Obrad Janjić — Beograd, Kralja Milana br. 7. 8007

Trg. uradnika
za veletrgovino sprejmem takoj **Pogoji: Srednješolska izobrazba, izvrsten korespondent za hrvaški in nemški jezik. Starost ne čez 25 let. Natančne ponudbe naj se pošljejo na poštni predal št. 82. Maribor.** 12004

Služkinčad
kuharice, zaharice, natakarice, hišne itd. dobe najlažje službo v Beogradu ako se vpišejo v biro Ekonomija, Beograd, Vinaza 11 11897

Starejšo žensko
iščem k otroku za čez dan. Cankarjeve zahrbtje 3/III. 12147

Natakarico
za večjo gostilno na Sp. Štajerskem sprejmem s 15. majem. — Pogoji: večletna praksa, absolutna neoporečnost in zanesljivost, starost od 30—40 let, kavcija od 13—15.000 Din. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Natakarica 70». 12071

Vajenca
poštenega in močnega, za kleparstvo ter vodovodne inštalacije sprejme Franc Lončar, Sp. Šiška, Celovška cesta 66. 11904

3 vajence
sprejmem za mehanike. — Dopise na oglasni oddelek **«Jutra» pod «Mehanika».** 12128

Trg. vajenca
odraslega, s primerno šolsko izobrazbo sprejmem takoj v špecerijsko trgovino Ponudbe pod «Kranj 100» na ogl. **oddelek «Jutra».** 11825

Čevljar, učenca
sprejme takoj čevljar Alojzij Bertoncelj, Ljubno — Peračart. — Stanovanje in hrana v hiši. 12064

Pekovskega pomočnika
starejšega sprejme takoj Rakar, Dvorni trg št. 1. 12114

Več kolarskih pomočnikov
dobro izurjenih sprejme **Jožef Potočnik, strojno kolarstvo, Kočevje-Ljubljana 7.** 12088

Absolventinjo
trgovske šole sprejmem — **Ponudbe na** oglas oddelek **«Jutra» pod «Absolventinja 1000».** 11920

Fanta in deklico
revnih staršev sprejmem **kot pomočnika** pri živinoreji. **Dam vso** oskrbo. Naslov **pove oglasni oddelek «Jutra».** 11859

Mizarskega vajenca
sprejme I. Vidmar v Zg. Šiški 9. 11983

Potnika
prvovrstnega — v Sloveniji dobro uvedenega pri prvovrstnih strankah, sprejme **stara** dunajska trgovina na debelo. Nemško pisane ponudbe s točnim naslovom pošlati na oglasni oddelek **«Jutra» pod značko «Danes».** 12024

Za čevljarsko stroj. delavnico
sprejmemo izurjene, dobre delavce in sicer:
cvikarja za stroj za cvikanje;
frezarja za pete na frezarnico in stiskalnico;
predilca na predilnih strojih;
frezar-prikrojevalca za prikroj-valno frezo;
žensko delavko na avtomatski aparat za luknjice.
Stalno delo za delj časa. — Prijave na obč. radionico **Dušan Pantić, Beograd** — Dalmatinska ulica 115. Nastop takoj 12033

Pletiljo
dobro izurjeno pri nogavicah, sprejmem. Ponudbe na **oglasni oddelek «Jutra» pod «Takoj 7».** 12138

Prodajalko
sprejmem takoj v bufet. — Naslov v oglasnem oddelku **«Jutra».** 12132

Krojaške pomočnike
za velike kose na dom in krajša dnevničarja (Tagschneiderja) sprejme takoj Modni salon «Tip-Top», Tavčarjeva 3. 12037

2 učenca in 1 pomočnika
sprejme Bokal, slikar in pleskar v Šiški. 12133

Vajenca
s pločo sprejme Anton Fuchs, kleparstvo, Kritovniška ulica 6. 12142

Kuharico
dobro izvežbano, srednjih let, katera bi kuhala za 10 gospodov, sprejmemo. Stanovanje v hiši, plača po dogovoru. Nastop takoj ali 1 maja. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 12136

Samostojnega
pisarniškega uradnika
za stalno službo
sprejme.
Desider Lövenberger,
NOVI SAD,
Laze Musičkog ul. 34.

Službe iščejo

Knjigovodja
bilancist, korespondent — **išče službe tudi na deželi, ali v Vojvodini, ozir Srbiji. Nastopi lahko takoj. Cenj.** ponudbe na oglas. oddelek **«Jutra» pod «Cena moči».** 12039

Elektrotehnik
želi službe kot obratovodja
Je popolnoma vešč v visoki in nizki napetosti, kakor tudi tehničnih in pisarniških del. Nastop mogoč takoj. Ponudbe prosi na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Starejša moč». 12096

Trg. naobražen
zanesljiv, uporaben, trezen starejši mož sprejme vsako službo. Naslov poslati na oglasni oddelek «Jutra» pod «Resen in zanesljiv». 11899

Strojnik
vešč tudi vsakovrstnih popravil, išče službo takoj, event. gre za kurjača. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 11875

Vrtnar
z dobrim spričevalom, oženjen in brez otrok, išče stalno službo za takoj — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11879

Gospodična
z mnogoletno trg. prakso, z dobrimi spričevali, poštena in zanesljiva, katera lahko tudi dobi samostojno obrtno pravico, želi službo v trgovini. Gre tudi na deželo. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Zanesljiva 888». 11883

Mizarski pomočnik
dobro izvežban, išče službe. **Gre** tudi v tovarno. Naslov — Otmar Drobnič, Maribor, Frankopanova ulica št. 51 11840

Ekonom
v vseh panogah gospodarstva vesziran; posebno v vinogradništvu, kletarstvu in sadjarstvu — s dolgoletno prakso prvovrstnimi spričevali, zanesljiv in pošten želi službe za takoj. Cenj. ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Vesten oskrbnik». 11922

Šofer
praktično in teoretično izobražen, išče službe. Ponudbe na podružnico Jutra v Mariboru pod «Znanje več jezikov». 11945

Obratovodja večje elektrarne
popolnoma vesziran in samostojen v vodstvu obrata, z dvanajstletno montalno in prakso pri pogonskih strojih, želi premeniti službo. Zmožen tudi kalkulacij, vseh pisarniških in upravnih del. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Obratovodja elektrarne». 11958

Skladiščar
ekspeditor, kontorist — **vešč slov., srbohrvaškega in nemškega jezika, marljiv in zanesljiv, išče primerne službe. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Marljiv 64».** 11964

Trg. pomočnik
mlajši, dobro izvežban mešane stroke, želi premeniti službo v kako mesto, ev tudi na deželo. V početku proti nizki plači. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Marljiv in pošten». 12017

Kovaški pomočnik
dobro izurjen v boljšem delu, trezen, pošten in priden, išče za takoj stalne službe. Gre kamorkoli. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 12044

Gospodinja
samostojna, želi službe pri samskem gospodu ali pri vdovcu. Cenj. ponudbe na oglasni oddelek pod «Skrbna gospodinja». 12069

Fant brez noge
šole prost, pisav in razmaan, se želi izučiti urarstva. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11858

Trgovcem
podjetjem itd., kateri nimajo lastnega pisarn. osebja, urejuje in vodi knjigovodstvo prvovrsten strokovnjak. Pride tudi na deželo. Vprašanje pod **«Brez personalne»** na oglasni oddelek «Jutra». 11906

Polir
s dvajsetletno prakso, popolnoma samostojen delavec na stavbi, gradnji železnic in cest, išče službe. Cenj. ponudbe pod šifro «Polir» na podružnico «Jutra» v Celju. 1930

Kurjač krožne peči
(Ringofen), samski, z večletno prakso, išče službe. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Samostojen 30». 11961

Uradni sluga
upokojeni starejši, če v nepovedani službi pri večjem denarnem zavodu, želi premestitve takoj ali kasneje. Dopise na oglasni oddelek **«Jutra» pod «Najboljše referenco».** 11897

Trg. pomočnik
razvajen izučen v trgovini z mešanim blagom, solo nadarjen in pošten, želi radi **nadaljne izobrazbe** spremeniti službo v večjo trgovino. Ponudbe na oglas. oddelek **«Jutra» pod «Cena moči».** 12039

Elektrotehnik
želi službe kot obratovodja
Je popolnoma vešč v visoki in nizki napetosti, kakor tudi tehničnih in pisarniških del. Nastop mogoč takoj. Ponudbe prosi na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Starejša moč». 12096

Trg. naobražen
zanesljiv, uporaben, trezen starejši mož sprejme vsako službo. Naslov poslati na oglasni oddelek «Jutra» pod «Resen in zanesljiv». 11899

Strojnik
vešč tudi vsakovrstnih popravil, išče službo takoj, event. gre za kurjača. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 11875

Vrtnar
z dobrim spričevalom, oženjen in brez otrok, išče stalno službo za takoj — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11879

Gospodična
z mnogoletno trg. prakso, z dobrimi spričevali, poštena in zanesljiva, katera lahko tudi dobi samostojno obrtno pravico, želi službo v trgovini. Gre tudi na deželo. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Zanesljiva 888». 11883

Mizarski pomočnik
dobro izvežban, išče službe. **Gre** tudi v tovarno. Naslov — Otmar Drobnič, Maribor, Frankopanova ulica št. 51 11840

Ekonom
v vseh panogah gospodarstva vesziran; posebno v vinogradništvu, kletarstvu in sadjarstvu — s dolgoletno prakso prvovrstnimi spričevali, zanesljiv in pošten želi službe za takoj. Cenj. ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod «Vesten oskrbnik». 11922

Šofer
praktično in teoretično izobražen, išče službe. Ponudbe na podružnico Jutra v Mariboru pod «Znanje več jezikov». 11945

Obratovodja večje elektrarne
popolnoma vesziran in samostojen v vodstvu obrata, z dvanajstletno montalno in prakso pri pogonskih strojih, želi premeniti službo. Zmožen tudi kalkulacij, vseh pisarniških in upravnih del. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Obratovodja elektrarne». 11958

Skladiščar
ekspeditor, kontorist — **vešč slov., srbohrvaškega in nemškega jezika, marljiv in zanesljiv, išče primerne službe. Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Marljiv 64».** 11964

Trg. pomočnik
mlajši, dobro izvežban mešane stroke, želi premeniti službo v kako mesto, ev tudi na deželo. V početku proti nizki plači. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Marljiv in pošten». 12017

Kovaški pomočnik
dobro izurjen v boljšem delu, trezen, pošten in priden, išče za takoj stalne službe. Gre kamorkoli. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 11944

Ako si hočete prihraniti na bencinu in olju ter najhitreje amortizirati svoj voz kupite auto

DONNET

Radi nizke turaže motorja minimalna obraba materijala.

Elegantna oblika.

4 prestave 4 zavore.

Izredno nizke cene.

Torpedo sène 4 sedežen Din 43·000

Generalno zastopstvo

Ing. G. Tönnies

Ljubljana

Dvořakova ulica 3.

Knjige

Mayerjev Lexikon
veliki, dobro ohranjen, naprodaj. Vprašanja na oglas. oddelek «Jutra» pod «Ptuj» 11880

Nietzschejeva dela
dobro ohranjena, celokuma ali posamezna kupim. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «P. A.» 12009

Moderna knjižnica
izhaja v zvezkih.
zvezek: Milan Pugelj: Novele in črtice, 32 strani. Vsak zvezek stane 4 Din v tiskarni «Slovenija» v Ljubljani, Wolfova ul. 1. 12009

Redkost!
Najstarejši slov. «Zemljevid slovenske dežele» iz leta 1853, ter veliki Wolfov nemško-slovenski slovar prodam. Naslov pri podružnici «Jutra» v Mariboru. 12023

Jenny Springer
Die Aerztin im Hause, popolnoma nov, še neodtaknjen, prodam 20 % ceneje. Naslov v upravi «Jutra» v Mariboru. 12031

Ročni atlas
Andrejev, dobro ohranjen, ugodno naprodaj na Poljanski cesti štev. 13/II. levo. 9350

Mayerjev konverz. Lexikon
4. izdanja, 16 knjig, prodam za 800 Din. Naslov v oglas. oddelku «Jutra». 11990

«Ingeborg»
in «Der Katzensteg», od Hermana Sudermana, kupim. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod značko «Lepo ohranjeno». 9757

Pridelki

Brinje
vsakovrstno nudi najcenejše tvrdka I. Kaza, Ljubljana, Gosposvetska cesta 3. 11735

Jabolčnik
prvovrstni, v vsaki množini po zmernih cenah prodaja Marija Arh, Svečina pri Mariboru, Slov. gorice 11923

Posest

Parcelo
v izmeri ca 2000—3000 m² kupim takoj za Mirje ali Pod Rožnikom event. tudi manjšo v mestu. Ponudbe s navedbo cene m² na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Parcela 2000». 8234

Zemljišče
ob progi južne železnice poleg tovarne «Saturnus» v Mostah v skupni izmeri 24 000 m² naprodaj. Želo primerno za večje skladišče ali zaloge kakor tudi za industrijo. Izpelja va tastnega tira omogočena z majhnimi stroški ker je industrijski tir tik pred zemljiščem že izpeljan — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 9307

Vilo ali hišo
z vrtom kupim v Ljubljani ali bližnjem predmestju — samo v zdravi, solnčni legi. Ponudbe v navedbo krajne cene na oglasni oddelek «Jutra» pod «Pisčam takoj» 11632

Posestvo
preko 56 oralov veliko, z vsemi potrebnimi stavbami, nahajajoče se v 51 goricah pod zelo ugodnimi pogoji proda Mestna hranilnica v Mariboru. 11966

Enodružinsko hišo
z vrtom in električno razsvetljavo prodam. Kupec stanovanje takoj na razpolago. Pojasnila pri trgovini Kutar, Dravlje 11864-a

Sodna dražba
malega zemljišča s gostilno in pripravno hišo za obrt ali trgovino v Topolah 18 pri Mengšu, bo pri okrajni sodniji v Kamniku dne 30 aprila t. l. ob ½ 10 uri — Pojasnila pri sodišče v Kamniku, pri Mestni hranilnici ljubljanski in pri dr. Zenkotu, odvetniku v Kranju. 11834

Posestvo z vinotočem in trgovino
na Gorenjskem blizu železnice ugodno naprodaj — Sijajna lega in izredna priložnost — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Zlata jama». 12021

Lepo posestvo
z dobro vpeljano gostilno v Gorjah na Gorenjskem prodam.
Gostilna leži v kar najbolj prometnem kraju ob izhodišču iz Vintgarja in donaša lepe dohodke. Natančnejša pojasnila daje lastnik Anton Kržišnik, ž. Gorje pri Bledu. 12111

Hišo
visokopritlično, ob Dunajski cesti, Stožice pri Ljubljani, prodа F. Jerko, Crnuče, pošta Jeršica. Potreben kapital 50.000 Din — ostalo po dogovoru. 12115

Novo hišo
pol ure od Ljubljane, z velikim vrtom, sestoječo iz 2 sob, kuhinje, kleti in velikega podstrešja, prodam za 57.500 Din, potreben kapital 32.000 Din. Prodam radi odhoda iz Ljubljane. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11800

Hišo v Ljubljani
enonadstropno, prodam za 78.000 Din. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 11969

Lepo vilo
moderno zgrajeno, v lepi legi Dalmacije, primerno za hotel, penzionat ali majhen sanatorij, prodam. Pojasnila, načrt in slike pri podružnici «Jutra» v Celju. 11927

Hiša v Lučah
z gostilno in trgovino — poleg podružnica tvrdke Zanier, naprodaj s hlevom, skladiščem, ledenico, vrtom, njivo, travnikom in gozdom. Pojasnila daje Fran Robiek v Žalcu. 11926

Kupim hišo
v Ljubljani ali okolici, za ceno 300—400.000 Din. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 12136

Usnjarijo
s prodajalno v trgu za Din 110.000 in
posestvo
z lepimi poslopji za 55.000 Din proda Zagorski v Mariboru, Tattenbachova ulica št. 19. 12048

Hiša
na obroke. Pod najugodnejšimi pogoji se proda enonadstropna vila, odplačljiva v mesečnih obrokih na več let. Prosto stanovanje takoj na razpolago. Ponudbe na oglasni oddelek pod šifro «Vila». 12073

„Posest"
Realitetna pisarna
družba z o. z.
Ljubljana
Miklošičeva cesta 4
proda:
HIŠO, enonadstropno, večje število stanovanj z 2 in 1 sobo, kuhinjo in pritiklinami, veliko dvorišče — blizu dež. bolnice. Din 180.000;
HIŠO, pritlično, 2 sobi, pritiklina, gospodarska poslopja, hlev, 1000 m² vrta. Trnovo — 90.000 Din;
HIŠO, dvodružinsko, 4 sobe, 2 kuhinji, prenovljeno, Krakovo, 55.000 Din;
VILO, enonadstr., najcelodnje novozidano, komfortno, 6 sob, pritiklin, lep vrt, par minut od Kongresnega trga, 300.000 D;
VILO, enonadstr., novozidano, 3 stanovanja po 2 sobi, pritiklina, vrt, Trnovo — Din 180.000;
VILO, visokopritlično, 4 parketirane sobe, kuhinja, kopalnica, 1800 m² vrta, pri klavnici, Din 160.000;
VILO, novozidano, enonadstropno, v pritličju 2 poslovna prostora, 1 komfortno trisobno stanovanje, 2 stanovanja po 2 sobi, pritiklina, lep vrt, za Beležgradom, 320.000 Din. Lotal donos 30.000 Din;
VILO, enonadstr., tristanovanjsko, trisobno stanovanje razpoložljivo — 1100 m² vrta, Ruska dolina — 150.000 Din;
HIŠO, dvonadstropno, večje število stanovanj, trisobno takoj razpoložljivo — veliko dvorišče, tik šiške cerkve, 180.000 D;
HIŠO, enonadstr., trgovina mešanega blaga, 6 stanovanj, trisobno razpoložljivo. Velmat. 220.000 D;
HIŠO, enonadstr., z najboljše vpeljano pekarijo, velikim trgovskim lokalom, večje število stanovanj po 3, 2 in 1 sobe, kuhinjo, pritikline, vrt, dvorišče, prometna cesta v Ljubljani, 375.000 Din;
GOSTILNO, mesarija, 2 hiši, gospodarska poslopja, mesarska delavnica, vrt, dvorišče, prometna cesta v Ljubljani, 500.000 Din;
HIŠO, visokopritlično, 2 veliki sobi, kuhinja, pod hišo kleti, svinjak, 2000 m² sadnega in zelenjadnega vrta, posebej 2 njiva, 20 minut od Laz 36.000 Din
HIŠO, pritlično, 3 sobe in pritikline, velika mizarska delavnica, 600 m² vrta, pol ure od Ljubljane, 100.000 Din;
HIŠO, pritlično, z dobro vpeljano gostilno, 2 veliki gostilniški sobi, 3 stanovanjske sobe, posetorna gospodarska poslopja, hlev, 7 oralov prvovrstnih njiv in travnikov — tri četrt ure od Ljubljane, Din 120.000. Takoj potrebno samo polovico kupnine;
GOSTILNO, trgovino, visokopritlično hišo, gospodarska poslopja, 15 oralov posestva, pri Grosupljem — 190.000 Din;
TRGOVSKO HIŠO, visokopritlično, lep trg. lokal z opremo, 2 skladišča, 4 stanovanjske sobe, gospodarska poslopja, sadni in zelenjadni vrt, 2 orala njiv, prometen kraj pri Ljutomeru, Din 140.000;
ENONADSTR. HOTEL v Bos. Novi, v pritličju obratni prostori, v prvem nadstr in mansardi 10 stanovanjskih sob, sobe za tujce, kompl. opremljen, dvorišče, vrt, Din 140.000 — ugodni plačilni pogoji;
KMETIJO, 45 oralov, 15 oralov njiv, 30 oralov zaraščenega gozda, vse v enem kosu, novozidana hiša, gospodarska poslopja, na posestvu mlin na 2 tečaja, 1¼ ure od Rajhenburga, vsled družinskih razmer za 100.000 D;
ENONADSTR. GRADIČ v najboljšem stanju — 12 kompl. opremljenih sob, 2000 m² vrta, 1 ura od Celja — 180.000 Din.
12126

2 dvonadstropni hiši
v predmestju Celja
ob glavni cesti in železnici, skupaj ali posamezno posedi in pod ugodnimi plačilnimi pogoji prodam. — V hiši je samo specijalna, za vsako poljstvo, trgovino, obrt ali industrijo razpoložljiva prostora 2 × 300 m², dvoje velikih dvorišč, elektrika, vodovod in drugo. Natančnejša pojasnila daje Ig. Toplak, Celje, Breg 14. 12084

Enodružinsko vilo
z vrtom, v ljubljanskem predmestju kupim. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Denar takoj» 12131

Dvonadstropna hiša
trdo zidana, z velikim vrtom in dvoriščem, v šiški zelo ugodno naprodaj. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 12118

Enodružinska hiša
z vrtom, v mestu naprodaj. Maribor, Ruška cesta št. 39 12106

Kmetijo
hiše, gostilne, trgovine, klage, mline in vile prodala na Štajerskem posredovalnica Zagorski, Maribor — Tattenbachova ulica št. 19. 12047

Posestvo
približno 8 oralov, 10 minut od kolodvora, 2 in pol orala vinograda, 1 in pol orala gozda, lepa stanovanjska hiša, 4 sobe, gospodarsko poslopje in preša naprodaj. Vpraša se pri Fr. Fidler, Gornja Radgona. 12062

Hišico v Ljubljani
v bližini pošte, z vrtom, stanovanjem in električno kupim. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Hišica» 9760

Lepo posestvo
pri Slov. Bistrici, za 9 oralov njiv in travnikov, poceni da v najem. Viljem Abt, Maribor — eksport 12037

Družinsko hišo
z vodovodom in električno razsvetljavo, zraven še ena poslopje — soba, pralnica, hlev, sadonosnik in vinska trta, prodam. — Maribor, Radvanjska cesta št. 10 12035

Lepo posestvo
90 oralov zemljišča, lepa lega, good za sekanje, kovačija in mlin sadonosnik, polje v najlepšem stanju, radi selitve prodam. Prodam tudi samo parcelno. — Naslov: Fele Kojizek, Brezno ob Dravi. 12033

Lokali

Pisarniški lokal
poleg justične palače z inventarjem oddam v najem, event. prodam. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11965

Trgovski lokal
v prometnem kraju na deželi vsamem takoj v najem — če mogoče brez inventarja — Dopise poslati na podružnico «Jutra» v Mariboru pod šifro «Lokal» 12027

Brivnico
dobro idočo prodam na prometnem kraju. Pismene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Brivnica». 12008

Gostilno v okolici
Ljubljane prevzame upravnik v pokoju, ki je vešč tudi poljedelstva. — Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Gostilna». 9749

Pletilnico
dobro vpeljano, z dnevnim zaslužkom 200—300 Din in hišo prodam za 180.000 Din. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11962

Gostilno ali vinotoč
na prometnem kraju vzamem na račun. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Zmožna 95». 12095

Lokal za prodajalno
išče tovarniško podjetje v središču mesta. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 11973

Veliko klet
pripravno za vsako skladišče, delavnico ali vinotoč, oddam na Glincah XI. št. 12. 11978

Obsežne prostore
za delavnice ali skladišča, v bližini glavnega kolodvora, posamezno ali skupno oddam s majem v najem. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11986

Poslovne lokale
na Miklošičevi cesti št. 13, katere ima sedaj v najemu Zadružna opekarna, d. d., oddamo. — Istotako oddamo poslovne lokale v II. nadstr. v Šelenburgovi ul. Pojasnila v oglasnem oddelku «Jutra». 12134

Lokal v Kranju
sedanje prostore trg. gremija oddam. Informacije v trgovini Golob v Kranju. 12151

Stanovanja

Stanovanje
4 sob, z vsemi pritiklinami (kopalnico, jedilno shrambo itd.) v središči mesta iščem za dobro plačam za mirno stranko 3 oseb za takoj ali do 1. avgusta t. l. — Ponudbe na oglas oddelek «Jutra» pod značko «Komfortno stanovanje». 11764

Brezplačno
prijavite oddajo stanovanja sobe lokala gostilne, trgovine, delavnice itd. — Posredovanje za oddajanje popolnoma brezplačno — «Posredovalnica» Sv. Petra cesta 18 8347

Stanovanje
3 sob, kuhinje, pritiklin in souporabe pralnice tes kopalnice, vrt, takoj, oddа ob Dunajski cesti «Pekajnik» zavod za nameščence v Ljubljani» 114

Stanovanje
3 parketiranih sob, kuhinje in pritiklin v mestu takoj oddam tistemu, ki odkupi novo pohištvo. Cena nizka. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11994

Stanovanje
2 sob v novi ali stari hiši vsamem in plačam do 1000 Din. Ponudbe pod značko «Ostrišteno plačilno» na ogl. oddelek «Jutra». 12091

Sobo in kuhinjo
oddam stranki brez otrok v Šiški 86 — Rabinšek 11964

2 stanovanj
oddam takoj. — Istotam oddam 2 garsonjeri
sobo s posteljami
100 Din na osebo. Naslov v oglasnem oddelku Jutra. 11949

Zamenjam
lepo stanovanje 2 sob. v mestu, ki stane 70 Din mesečno, za enako ali večje. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod značko «Kje». 12129

Zračno stanovanje
3—4 sob iščem za takoj ali pozneje. Plačam dobro. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Zračne sobe». 12108

300—400 Din plača
zakonski par brez otrok za sobo s kuhinjo v pritličju ter zamenja veliko delavnico za manjšo. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Ugodno 66». 12108

Samo še danes velikonočna prodaja »DOKO« ČEVLJEV po globoko znižanih cenah.

IV. ČARMAN

trgovina »DOKO«, Prešernova ul. 9, dvorišče.

V najem

Zemljišče (njive)
dobro obdelane in gnojene oddam takoj v najem poleg tovarne «Saturnus» v Mostah v skupni izmeri 25.000 m² — iz njive enega ali več reflektantom — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 8236

Trgovino
dam v najem v Lajtersbergu pri Mariboru — Podobova 32, pošta Pesnica. 12089

Posestvo v najem
za daljšo dobo prevzame upravnik-penzionist. Dopise pod «Najem» na oglasni oddelek «Jutra». 9746

Zanemarjeno posestvo
prevzame upravnik-penzionist za daljšo dobo v najem ali nakup. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Veščak». 9748

Vpokojen uradnik
dobre vešč poljedelstva — želi prevzeti manjše posestvo v najem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Veščak». 9747

Trgovino
z mešanim blagom, z lego in stanovanjem, na prometnem kraju blizu kolodvora oddam v najem radi bolezni. Prevzame se takoj in zelo ugodno. Eventualno sprejmem tudi
družabnika
Ponudbe na oglas oddelek «Jutra» pod šifro «Ugodna prilika 30». 12066

Sladoled
dam v najem s vsem inventarjem. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 12150

Gostilno
tik Tolmina oddа ugodno v najem Korošec, Rimske toplice. 12155

Sobe

Sobo s hrano
event. tudi brez hrane — s posebnim vhodom išče miren in soliden uradnik s 1. majem v bližini Tabora. Ponudbe s navedbo najemnine na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Tabor». 11912

Sobo v Rožni dolini
išče soliden tehnik — Ponudbe na naslov: Šiška, Sv. Jurij ob Ščavnici. 11619

Prazno sobo
veliko in svetlo, z elektr. razsvetljavo — v mestu išče do najkasneje 1. julija Cenjene ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Juli 1927». 11820

Sostanovalca
sprejmem k boljšemu gospodu s 20. aprilom ali 1. majem, na željo tudi s hrano. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 11977

Opremljeno sobo
išče takoj mirna brez otrok. Plačam obvestilo na ogl. oddelek «Jutra» pod šifro «Meblirana soba». 11860-a

Sobo
prazno ali opremljeno, z električno razsvetljavo in krasnim razgledom takoj oddam zakoncema brez otrok ali 2 osebama. Dame imajo prednost. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 11909

2 gospoda ali gdč.
sprejmem na stanovanje na Zaloški cesti 27. 11967

Lepo sobo
opremljeno ali prazno, z vhodom s stopnic, električno, event. souporabo kopalnice, iščem za takoj ali pozneje. — Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Separirana 30». 12013

Prijazno sobico
oddam v središči mesta gospodični. Naslov v ogl. oddelku «Jutra». 11974

Opremljeno sobo
na prestrige, išče absolvent akademik. Ponudbe z navedbo najemnine na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «N. P.». 12060

Gospodična
išče s 1. majem sobo z vso oskrbo. Ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Zračna soba». 12069

Opremljene sobe v Mariboru
Dovoljujem si javiti, da sem kupil hišo v Vojaški ul. št. 18 in Lagunovi ul. št. 8 od gospe Alojzije Kerec — ter se priporočam za oddajo popolnoma opremljenih sob. — Ivan Ukarič. 12039

Sobo
preprosto, a čisto, iščem s 1. majem v bližini glavn. kolodvora za mirno gospodično, čez dan zaposleno. Cenjene ponudbe na oglas. oddelek «Jutra» pod šifro «Čista sobica». 12046

Lepo solnčno sobo
v novi hiši oddam s 1. majem 1 ali 2 osebama. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 11868

Večjo prazno sobo
v mestu, iščem s 1. majem za 2 vse dan odsotni osebi. Ponudbe z navedbo najemnine na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Prosto» na soba». 11877

Opremljeno sobo
veliko in svetlo oddam v središči mesta. Naslov pove oglasni oddelek «Jutra». 11951

Opremljeno sobo
prijazno in lepo parketirano, s električno razsvetljavo oddam 1 ali 2 gospodoma, event. zakonskemu paru brez otrok v Streliški ulici 18/I. 11960-a

Prazno sobo
veliko, s posebnim vhodom, v starj ali novi hiši iščem za maj. Plačam 300 Din. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Tri mesece plačam naprej». 12000

Opremljeno sobo
oddam 2 gospodoma a'i zakonskema brez otrok, ki ste šeg dan odsotna. — Rečka, Slovenska cesta, hiša Doljak. 11938

Opremljeno sobo
s souporabo kopalnice oddam gospodu v Gledališki ulici št. 7/I, stanovanje 6 11945

Pisarniško sobo
lepo, oddam Pojasnila na Kralja Petra trgu št. 8 — parter, levo. 12137

Majhno sobico
oddam gospodu ali gospodični. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 12167

Prazno sobo
lepo, s električno razsvetljavo in direktnim vhodom s stopnic iščem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Prazna soba». 12131

Prazno sobo
lepo, z električno in separiranim vhodom iz stopnišča iščem. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod «Dobro plačam 35» 12139

2 opremljeni sobi
elegantni, s kuhinjo, sobo za služkinjo ter s souporabo kopalnice oddam v mestu. Pismena vprašanja na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Izredna prilika». 12122

Dopisi

Nepozabni Muci!
Za svidenjem dneva težko hrepenim.
Ti k rojstnemu dnevu vse sreče želim
in lepe da imela veliko-nočne bi dni.
Tvoj Ivo vse te Ti iz srca želi.
X X X
Točno se Tvojih sem držal navodil,
ko odšel sem pismo — razočarana sem bil —
Le proti revanži sprejemam vse to,
ob svidenju pevem, bi najprimernejši bo. 12006-a

Ekonom
v najlepši moški dobi, želi znanja s premožnejšo gospodično ali vdovo brez otrok, ki bi imela veselje tudi do gostilniške obrti. Le resne, neanonimne dopise s sliko, ki se vrne, na oglasni oddelek «Jutra» pod «Maksimiljan 42». 11630

Prijateljstva
simpatične, diskretne, starejše dame želi korekten, nesebičen, zanesljiv inteligent. Na željo takojšnja vrnitev dopisa. Zaupanja prosim pod «Nerazdeto 35» na oglasni oddelek. Odgovor zagotovljen. 12055

Gospodična
želi dopisovanja s podurednikom ali obrtnikom. Ponudbe pod «Miadost» na oglasni oddelek «Jutra». 12068

Trgovka
stara 26 let, želi primernega znanja s poštenim značajem in sad 40 let starim državnim nameščencem — najraje železniškim uradnikom. Dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod «Resnost» 11933

«Lepa prihodnjost»!
Obšle pirhov! Ali ste dvignila moje pismo? — Težko pričakujem cenj odgovora radi moje prihodnjosti. — Poudravšek D. B. 12051

XXV.
Mirna, zadovoljna pomnike! Želo dolgčas! Kaako? Moj? Poljubo Tvoj! 12062

Ador!!!
Radostno sledujoč! Ali si name pozabil? Prav srčka no... Tvoja. 12043

Gospodična
z dotoka, izobražena, želi poznanstva z inteligentom. Dopise s polnim naslovom na: Dragica Kirešič, poštno ležeče Šoštanj. 12061

Annemarie!
Vse praznike bom mislil na Te! 12067

2 mlada Slovenca
v Srbiji, želita dopisovati z mladima Slovenkama (od 16—19 let). Dopise s sliko, ki se na zahtevo vrne — na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Rdeči in modri pirhi». 12046

Veseli mladenki
želita spoznati istostaka mladeniča — ljubiteljа narave, v svrho skupnih izletov. Ponudbe pod šifro «Majsko cvetje» na oglasni oddelek «Jutra». 11965

Etamin
Dvignite pismo pod šifro «Mladost». 11971

Inteligent
ki ne smatra ljubezni za igračkanje, ženitve za spekulacijo, naj se oglasi na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Pesimistka» 11967

Mlad gospod artist
želi znanja z gospodično v starosti do 20 let, katera bi imela veselje do potovanja tudi v inozemstvo. Resne ponudbe poslati s sliko pod šifro «Potovanje» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 11963

Tulipan
želi diskretne korespondence trobentice s svoje kamrice pod šifro «Ljubljana ali predmestje» na oglasni oddelek «Jutra». 12140

Lojzeku v Kočevju
želim veselo Velikonočne praznike z željo, da se vendar že enkrat zopet kaj oglasi. Oknata. 9061

Mlada inteligenta
osamljena, išče si ženitve. Dopise pod značko «Veselo srce» in «Solnčni tarok» na oglasni oddelek «Jutra». 12160

Dama
simpatične zunanjosti, velike postave in plemenitega značaja, z samostojnim poljetjem, želi korespondirati s sposobnim, izobraženim, značajnim gospodom, starim 38—46 let. Dopise pod šifro «Razvedrilo v boju življenja» na podružnico «Jutra» v Mariboru. 12164

Kapetan
Slovenec, 32 let star, inteligent — mašano v južnih krajih, išče v svrho ženitve vsled neposnanja tem po tom primerno slovensko dekle, veselega temperamenta in dobre gospodinje. Dopise pod «180.000» na oglasni oddelek «Jutra». 11795

Ženitve

Državni uradnik
išče družico čiviljo v starosti 26—31 let v svrho ženitve. Tajnost zajamčena. Ponudbe pod oglasni odd. «Jutra» pod «srečna bodočnost». 12060

Gospodična
stara 20 let, z boljšo okoliščino, želi poročiti boljšega. Dr. uslužbenca. Reflektira samo na resne ponudbe s slike, ki jo vrne. Tajnost zajamčena. Dopise pod šifro «Fortuna 20» na oglasni oddelek «Jutra». 11907

Preprosta mladenka
premožna, srednjih let, želi poročiti dež. uradnika ali trgovca. Le resne ponudbe s slike, ki se takoj vrne, na oglasni oddelek «Jutra» pod «Primavera 270». Tajnost zajamčena. 11908

Trgovec
star 31 let, srednje postave, mirnega značaja, s staro in dobro vpeljano trgovino, želi poročiti gospodično v starosti do 28 let, z nekaj premoženja, v svrho razširjenja trgovine. Prednost ima trg naobražene. Le resne ponudbe s sliko ter polnim naslovom pod značko «Skrbi za bodočnost» na oglasni oddelek «Jutra». 12049

Višji drž. uradnik
nad 30 let star, dobro situiran vdovec, plemenitega, kremenitega značaja, išče v svrho ženitve znanja s gospodično — (vdovico brez otrok) srednjih let, čednе zunanjosti, blagega značaja, z večjim premoženjem — tudi večjim posestvom na deželi. Polna diskrecija. Resne dopise na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Doktor B.» do 29. aprila. 12152

Glasba

Klavirje
harmonije za obroke in posebno svetovno najboljše Steinway, Hälzel, Bösendorfer, Förster, Stingl originali, ste dobite le v veliki zalogi in izbori stroškovajska in bivšega učitelja «Glasbene Matice»
ALFONZ BREZNIK
Ljubljana, Mestni trg št. 3 (poleg magistrata) 117

Glasovirje in harmonije
ugodnejšem popravljam stro kovno in ceno! Tudi potujem! Naročajte po dopisnici
G. Jurasek, Ljubljana
Wolfova ulica 12. 49

Klavir
dobro ohranjen, poceni prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 12078

Vijolino
dobro ohranjeno, z lepim glasom, kupim. Naslov v oglasnem oddelku «Jutra» 11947

Klavir
dobro ohranjen, prodam. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 12134

2 kontrabasa
¾, zelo dobra, proda za 1000 in 1500 Din Ign. Greselj, Ljubljana VII, Cerneteva ulica štev. 304 (16). 12100

Klavir za vajo
stavim na razpolago. Ponudbe na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Vaja». 9759

Kontrabas
poceni proda Janko Gregore — Ljubljana, Šelenburgova ulica 6. 12160

J. Stjepušin — Sisak
priporoča svoje bogato izbrano strunе partiture, šole in ostale potrebščine za vse glasbila. Odlično se priporoča tudi za naročila izlaških

Cenik franko.

Za zdravje Vaših otrok je Nestléjeva moka za otroke najbolj priporočljiva.

Živali

Nemški ovčar
ki sliši na ime Hajduk, se je zatekel. Kdor ga najde naj ga proti dobri nagradi odda pri g. Miliču, puškarju v Kranju. 11734

2 konja (belca)
1 lincer voz, 2 tetka voza, 2 konjski opremi, 1 slamoreznica naprodaj v Mariboru, Cvetličnа ulica št. 13/II, levo. 12041

Lahkih konj
2 para dirkačev 4 in 5 let starih, odda oskrbništvo Fužina, D. M. v Polju. 11901

Lahkih konj
(dirkačev) 2 para, 4 in 5 let starih, odda oskrbništvo Fužine, D. M. v Polju. 11901

Petelina
velike domače pasme — s blestečim spreminjajočim se perjem in kokatim repom ter 2 kuri kupi takoj učni zavod za nagačenje. — Ponudbe z navedbo kraja in cene je poslati na oglasni oddelek «Jutra» pod značko «Petelin 3». 11921

Psa čuvaja
in mlade pasme proda mesar na Sv. Petra cesti 79 v Ljubljani. 12097

Kanarčki
Prodam nekaj zelo dobrih pevcev, zlahtnih vrvivcev od 250—300 Din — pasme Rüsche ter skoraj nov aparat za učenje mladičev. — Razpošiljam tudi po poštnem povzetju in jamčim, da pride pač živ. — Fr. Golob, gojitelj pravih kanarčkov, Ljubljana, Kranjčeva cesta 8. 2

Razno

Velikocvetne nageljčke
na vrt in okna razpošilja 10 komadov po 20 Din vrtnarstvo Ivan Jemec — Maribor. 12145

Ležalne stole

á Din 160
po povzetju Din 170
nudi
Rudolf Radovan
tapetnik
Krekov trg št. 7.

Vrtnice
visoke in nizke, trajnice, lepotičje grmovje, gomolje, dalije, kane, gladijole, na vadne in dvojnate begonije, amarilis, tuberoze, različne rastline in svetilke za okrasvrtnih gredic, balkonov, dvoran itd. priporoča Ivan Simenc, vrtnar, Ljubljana, Gradišče 12. 11680

Krojači in šivilje!
Kroje (šnite) poljubno in po najnovejši modi izdeluje Knafelj Alojzij, učitelj krojaštva, Ljubljana, Kristijanska ulica štev. 2. 12012

Gumi specijalitete
najfinejše turat 40 Din — Drogerija Kranj 11985

Vulkanizira
vse vrste avtogume kakor tudi
galoše in snežne gumijeve čevlje
Popravljam kolesa in motorje. F. Škafar, Ljubljana, Rimska cesta 11. 13

Kateri trgovec
z manufakturo bi dal agilnemu trgovcu na deželi blago v komisijsko prodajo. Ponudbe prosim na oglasni oddelek «Jutra» pod šifro «Agilen 35». 13074

Vinske sode
100—1000 l samenja sa enovprežen voz
Ivan Drakslar ml., Hrastnik 13045

Rimske Toplice
Slovenija
Radioaktivno termalno kopališče, izvrstno proti revmi, išiasu, ženskim in živčnim boleznim. Pension predsezona 60, glavne 80 Din. Pojasnila daje direkcija. 140

Ruska računala
izdelujem
? 12062

Trasirke
nivelirne letve itd. izdeluje in popravlja po najnižjih cenah Anton Kozina, Kette Murnova 8. 12068

Svetlobne kopije
negativ, pozitiv v vseh velikostih po najnižjih cenah pri Anton Kozina, Kette Murnova 8. 12056

Sopotnika
čez velike počitnice išče sedmošolca na Nemško. — Naslov v oglasnem oddelku «Jutra». 12015

Izvoz in uvoz
lesa in drugega blaga posreduje I. Tomec, 4 rue Borde, Marseille, Francija. 12025

Odeje
bombažaste, svilene in volnene, vata — Izdelovanje, popravila Rožna ulica 19 12100

Zapišite naslov!
Ako potrebujete kaj iz Zagreba privatno ali poslovno, obrnite se z zaupanjem na: Milan Salamun, Zagreb, Ilica 60. 11888

Lažja jetika!
Zavod dr. Pečnik-a za lažjo jetiko, na gori Janina, občina Šečovo, pošta Rogaška Slatina. — Prospekt 3 Din. 8070

Vsakovrstne vožnje
sprejmem po najnižjih cenah. Prevzamem tudi vožnje stavbnega materijala za celo stavbo. — Vinko Krta, Trnovski pristan štev. 22. 8210

Lutke (punčke)
vsakovrstne prevzame v popravilo trgovina Koler, Stari trg 6. 12158

D. M. C.
največje skladišče
SARAJEVO
Prestolonas ul. Petra 28.

Modni salon P. Barborič
Mestni trg 7
priporoča bogato zalogo
svilenih klobukov in slamnikov
od 80 Din naprej do najfinejše izvršbe
Preoblikovanja slamnikov in popravila
točno in najceneje.

Najdebelejša dama
postane vitka — če bode čitala vsem še v par letih — To dosežete z uporabo angleškega radioaktivnega preparata «SANOL» ćudo ki daje moderno ravno linijo! Uspeh zajamčen sicer povrnemo denar! Cena z navodilom franko 95 Din. Uporaba opisana navodilo priložena. Naročila na naslov «Sanitarna» Crikvenica — Primorje

Kr. zemaljsko zdravilišče
Topusko
postaja na Zagrebško-Sisaški progi Caprag—Karlovac. Najradikalnejše toplice v državi. Znamenite mahovne kopeli. Lečenje z elektricitetom. Velika Zanderova dvorana. — Čisti zrak. Krasna okolica. Koncerti vojne glasbe, tenis, plesne prireditve. Indikacije: reumatične bolezni, protin, ishias, neuralgija, bolezni. Sijajni uspehi. Sezona od 1. maja do 30. oktobra. — Državni uradniki, častniki in uniformirani ter njihove obitelji uživajo od 1. maja do 20. junija in od 21. avgusta do 30. septembra 50 % popusta na stanovanju, kopelih in taksah, a od 21. junija do 20. avgusta 50 % popusta samo na kopelih in taksah. Radi velikega navala je potrebno sobe prej naročiti! — Na vsa vprašanja odgovarja uprava najpripravneje. 3071

Izgubljeno

Več denarja
sem izgubil na Celovški c. Poštenega najditelja prosim, da ga odda proti dobri nagradi na policiji. 12116

Naznanilo.

P. n. občinstvu vljudno naznanjam, da sem se preselil iz gostilne »Vitez« na Bregu v staroznano gostilno

„Koroški dom“

katero otvorim

na Veliko soboto

Točil bom vsakovrstna najboljša vina in postregel, da bo vsak zadovoljen. Nudil bom dobra gorka in mrzla jedila po zmernih cenah.

Za obilen obisk in solidno postrežbo jamčita in se vljudno priporočata

Pavel in Marija Jemec.

Za pomladansko in poletno sezijo

pravkar nanovo dospelo in v veliki izbiri v zalogi 3760 a

Pristni holandski, japonski laki
Laki Megerle
Rivalin
Marxovi emajlni laki vseh barv
Marxovi laki za pod
Fritzejevi laki za pod
Prve vrste pasta za pod staropreizkušene lastne izdelave
Dvakrat kuhani holandski pristni firnež
Prve vrste laneno olje
Prve vrste terpentin, francoski, švedski, grški
Klej za usnje, kostni klej itd.
Zajamčeno pristni svinčeni minij
Doma zmlete prve vrste oljnate barve, takoj za pleskanje
Prstene barve vseh vrst in množin
Umetniške in študijske barve tvrdke Schoenfeld in Günthner in Wagner
Slikarsko platno
Šablone
Šolske barve
Prve vrste sadra za zobne tehnike

Velika zaloga:

Čopičev za pleskanje
Zidarskih čopičev itd.
Ščetk za obleko
Ščetk za lase
Ščetk za umivanje
Parketnih likalic
Parketnih strojev
Cunj za pod
Omel z držajem ali brez
Iztepačev vseh velikosti in cen
Predpražnikov
Kokosovih rogoznic
Kokosovih tekačev itd. itd.

Velika izbira toaletnih predmetov po najnižjih dnevnih cenah v

trgovini za barvno in ščetarsko blago
H. BILLERHECKOV naslednik
Fran Weiler
MARIBOR, Gosposka ulica 29.

Pri nabavi novih poslovnih knjig Vam postrežem le s prvovrstnimi izdelki kakor tudi z brezplačnim proračunom

A. Janežič, Ljubljana
Florjanska ul. 14,
knjigoveznica in črtalnica poslovnih knjig.

Srečko Potnik
in drug

parna destilacija esenc, eteričnih proizvodov, eterov ter izdelovanje sadnih sokov itd.
LJUBLJANA, METELKOVA ULICA ŠT. 13

priporoča naravne sadne soke, arome za nealkoholne pijače, sadne etre za kandite, esence za rum in žganje.

Pravi malinovec, limonov sok.

M. Pirc

trgovina z manufakturnim blagom

v Kranju 4099 a

poleg župne cerkve, ustanovljena l. 1863.

Velika zaloga tovarniških ostankov po najnižjih cenah.

Da so naši proizvodi prvovrstni, je **DOKAZ** da so si osvojili v veliki meri svetovni trg tako, da vidite danes kamor prihajate osebne, trgovske dvo, štiri in šest sedežene in tovorne avtomobile od pol do pet tonske ki vršijo na vseh cestah in pod najtežjimi pogoji svojo službo v zadovoljstvo njih posestnikov.

Rezervni deli pri vseh zastopnikih vedno v zalogi. Radi tega se obrnite pred nabavo kateregakoli avtomobila na ZASTOPSTVO

SOC. an. FIAT in SOC. an. SPA TORINO
TRIUMPH-AUTO družba z o. z., Ljubljana

Pisarna in skladišče delov: **Aleksandrova cesta 3.**

Garaže, benzinska pumpa, olje: Celovška cesta 38

Telefon int. 21-87.

Luksuzne tipe:
509 A
503
507
512
519 B

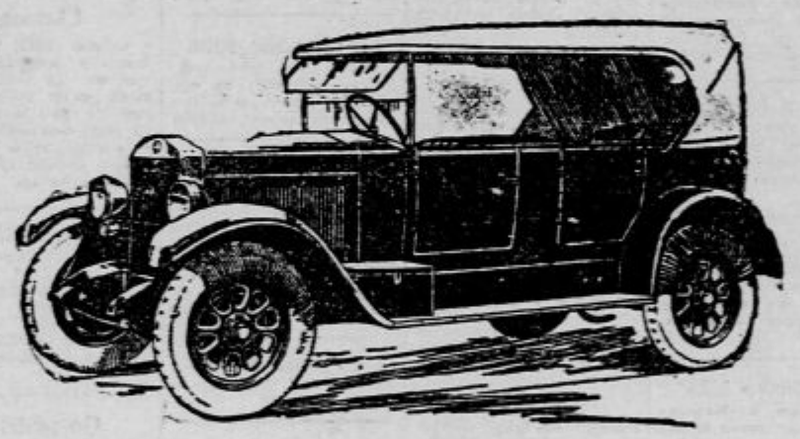

Tovorne tipe:
509 AF
503 F
507 F
25 C-10
30 in 31

Ceniki in ilustracije na razpolago. Priporočila, so nešteti lastniki naših voz.

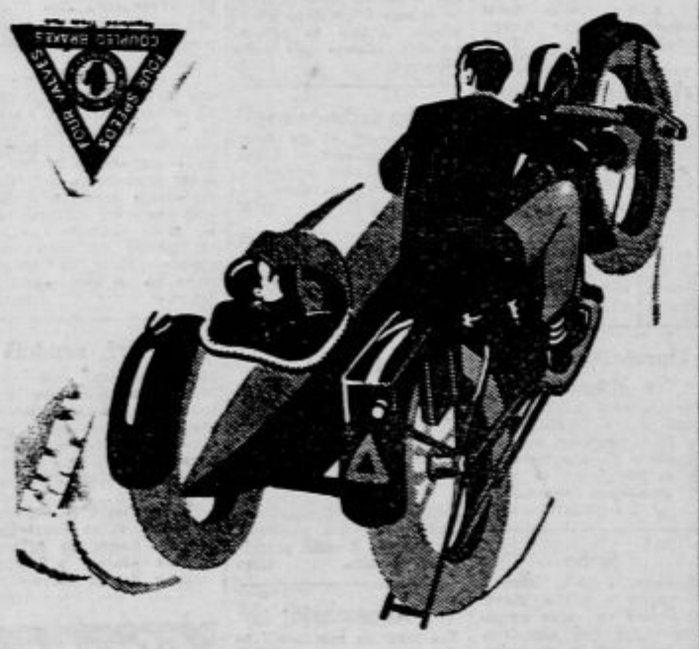

Angl. motorna kola RUDGE-WHITWORTH

4. O. H. V. ventili, automatično mazanje, zamenjalna kolesa

4. hitrosti patent spojene zavore, balon pneumatika 4886 a

Ocarinjeno fco. Ljubljana Din 17.500·—

Generalno zastopstvo **Autozavodi E. ROSA, Ljubljana.**

Na srcu, ledvicah in mehurju bolni

najdejo v

zdravilišču

SLATINA RADENCI

olajšanje njihovih bolečin in **ozdravljenje.**

Najmočnejše naravne ogljično-kisle kopeli

Pitna zdravilna.

Sezona se začne 15. maja.

Pred in po glavni seziji 40% popusta pri sobah!

Najnižje cene! **Zahtevajte prospekt**

Pozor! **Pozor!**

Naprodaj

je radi preselitve v neposredni bližini Ljubljane

eno najlepših posestev

ljubljanske okolice s krasnim razgledom na Kamniške planine.

Vsa stanovanjska in gospodarska poslopja z moderno urejenimi hlevi, lepimi klet mi in vsemi pritiklinami so v najboljšem stanju in ra moderneje urejena z električno razsvetljavo, lepimi sadnimi, lepotičnimi in zelenjadnimi vrtovi, pripadajočimi njivami, travniki in gozdom v obsegu 30 oralov. – Lep gospodarski inventar. 3 8 a

To posestvo je posebno pripravno za vinsko trgovino, gostilno in trgovino, industrijo in trgovino, industrijo, vrtnarijo v velikem obsegu ali pa zbog lepe in mirne lege, čistega zraka brez prahu in izborne pitne vode za letovišče kak sanatorij ali gospodinjsko šolo. Prodajo se tudi samo poslopja z vrtovi brez polja in gozda. — Ugodni plačilni pogoji

Pismena vprašanja glede naslova kraja in pogojev je nasloviti na

Realitetno pisarno „Posest“ Ljubljana, Miklošičeva c.

Srečno Veliko noč

vsem cenjenim odjemalcem.

Ivan Čarman „Doko“

trgovina s čevlji

Prešernova ulica št. 9, dvorišče.

Tovarnica čevljev v Zgornji Šiški.

Knjigarna Tiskovne Zadruge v Ljubljani
priporoča

Dr. Ivana Tavčarja zbrani spisi

Ureduje dr. Ivan Prijatelj.

IV. zvezek: Grajski pisar. 4000. V Zali. Izgubljeni Bog. Broširano Din 84·—, v platno vez. Din 100·—, polfranc. Din 106·—.

V. zvezek: Izza kongresa. Broš. Din 84·—, platno Din 100·—, polfranc. Din 106·—.

VI. zvezek: Cvetje v jeseni. Visoška kronika. Broš. Din 72·-, platno Din 86·-, polfr. Din 92·-

Na drobno. **Brez konkurence** **Na debelo.**

Oglejte si specijalno detajlno in engros trgovino

vrvarskih lastnih izdelkov

Naročila in popravila se točno in vestno izvršujejo!

Prepričali se boste, da je blago napravljeno iz prave dolge konopije, garantirano in sicer VRVI za zvonove, transmisije, dvigala in za telovadno orodje vseh dimenzij. Posebno močne oprti za transmisije (Müllergurten), oprti navadne vseh širokosti, vrvi in mreže za seno, ribje mreže, gugalne mreže (Hängematten), bombaževe mrežice za otroške postelje v vseh barvah, tržne torbice, gnilobasne cevi, štriki za perilo, trtne vrvice, štrange, uzde, špaga dreta, zidarske in tesarske vrvice, trakovi in vrvice za žaluzije. Velika zaloga pravih tržaških bičevnikov, bičev, gož. jermenov, morske trave, žime vseh vrst, konjskih krtač, konjskih odej, nepremočljivih voznih plaht, juta platna, riberic itd. po najnižji ceni.

Specijalno montiranje (šplajsanje)

vrvi za transmisije in dvigala se izvrši solidno in točno.

Prva kranjska vrvarna in trgovina s konopnino

IVAN N. ADAMIČ, Sv. Petra cesta 31.

Telefon 2441

Podružnici: Maribor, Vetrinjska ulica 20, tel. 454 — Kamnik, Sutna 4

Naročila in popravila se točno in vestno izvršujejo!

Naročila in popravila se točno in vestno izvršujejo!

Prostovolja dražba.

Frančiška Cirman razprodaja na Veliki ponedeljek 18. t. m. ob 9. uri dop. travnike ob Glinščici nad Knezovo opekarno pri Kosezah in opoldne svoje gozde pod Toškim čelom, zaraščene s kostanjem in smrekovino. Nato se prodajajo še gozdi od Toškega čela proti Št. Vidu.

V mletev

sprejemam pšenico vagonske pošiljke ter kmetsko pšenico, kakor tudi koruzo. — Imam stalno v zalogi najfinejši koruzni zdrob in koruzno moko po **najnižjih cenah.** — Postrežba solidna. — **Elektrovaljčni mlin IVAN ZAKOTNIK, Škofja Loka** (tik kolodvora. Na Trati).

Ustanovljeno leta 1860.

Ramnoseška industrija

Alojzij Vodnik

Ljubljana

Kolodvorska ulica štev. 28-34

Ustanovljeno leta 1860.

Naznanilo.

P. n. občinstvu iz Ljubljane in okolice vljudno naznanjam, da otvorim poleg že staroznane

gostilne „Pri Florijančku“
na Ježici

na veliki ponedeljek **nov prostoren in moderno urejen salon.** Točim najboljša vsakovrstna vina, postreglo se bo tudi vedno p. n. goste z dobrimi mrzlimi in gorkimi jedili po zmernih cenah.

Pri otvoritvi sodeluje koncertni orkester.

Za obilen obisk in solidno postrežbo jamči in se vljudno priporoča

Anton Štirn in Marija Kahne

TVRDKA

M. JERIHA

Gorenja vas, Ribnica, Dol.

priporoča že sedaj **najcenejše izbire dežnih oblek za birmance.** Kompletne obleke že od 75.— Din dalje. Naročila lahko sporočite po pošti.

TVORNICA BATE

Inž. S. Eskenazi i Co., Beograd

Banatska 8—10

Teleg. Vatafabrika. Telefon 37—71.

Tvornica izdeluje: vse vrste navadne in fine bate za posteljna pregrinjala, bombaževino i. t. d.

Za krojače in konfekcije **gumirane bate v tablicah in zavitkih vseh kakovosti.**

Hidrofilne (medicinske) bate za drogerije, lekarne, bolnice i. t. d.

Vzorci na zahtevo brezplačno!

OCARINJENJE

vseh uvoznih, izvoznih in tranzitnih pošiljk oskrbi hitro, skrbno in po najnižji tarifi RAJKO TURK, *carinski posrednik, Ljubljana, Masarykova cesta* 9, nasproti carinarnice. — Revizija pravilnega zaračunavanja carine po meni deklariranega blaga in vse informacije brezplačno

KONCERT

vsako soboto in nedeljo od 20. do 24. ure.

4644

Točim pristna štajerska vina,
dolenjski cviček iz Gadove peči
dalmatinsko črno liter 8 Din
dalmatinsko belo liter 8 Din

Za obilen obisk se priporoča
gostilna — kavarna
Josip Mahnič
Vodmat št. 15.

Ako imate bolečine

kupite v lekarni ali kaki odgovarjajoči prodajalni »Fellerjev« pravi blagodišeči »ELSAFLUID«. Nadrgnite vsak večer in vsako jutro boleča mesta in strmeli in veselili se boste, kako hitro in prijetno vam Elsafluid ublažuje bolečine. — Če ste zdravi, uporabljajte Elsafluid za grgranje, za umivanje in boste hvaležni ter ostali zvesti Elsafluidu. Dnevno negovanje telesa z Elsafluidom vam kot plačilo prinaša vedro glavo, močne mišice in zdravo spanje. Že naši očetje in dedje so ga uporabljali odznanj in znotraj kot zanesljivo sredstvo in kosmetikum.

Zahtevajte za poizkus povsod izrecno »FELLERJEV« pravi blagodišeči Elsafluid, v poizkusnih steklenicah po 6.— Din, v dvojnatih steklenicah po 9.— Din ali specijalnih steklenicah po 26.— Din, po pošti pride tem cenejše, čim več se naroči naenkrat; z zavojnino in poštnino stane: 9 poizkusnih ali 6 dvojnatih ali 2 specijalni steklenici 61 Din; 27 poizkusnih ali 18 dvojnatih ali 6 specijalnih steklenic 133 Din; 54 poizkusnih ali 36 dvojnatih ali 12 specijalnih steklenic 250.— Din.

Naročila nasloviti različno tako-le:

EUGEN V. FELLER, lekarnar v Stubici Donji, Elsatrg 245 Hrvatska.

Po vseh večjih krajih

države **išče** prvorazredna in dobro uvedena vrdka izkušene, marljive in zaupanja vredne

zastopnike.

Pismene ponudbe na naslov:

4648 Poštanski pretinac 380, Zagreb I.

Parfum
KHASANA
Dolgotrajen

Pesniki davno pesmi so peli
vonju, ki od lepih dam le prihaja,
ki nas z upom novim navdaja,
da vidimo lepoto dam in deklet.
Lepota pa damam prava je dana
kadar uporabljajo dolgo-trajen Khasana

Dr. M. Albersheim
Frankfurt a. M. — London

Ne pozabite na „Khasana Eau de Cologne" prijubljeno osvežujoče sredstvo v lepih steklenicah posebno pripravni za potovanje s čepom za brizganje. 137 a

Za veselo in z malimi stroški zvezano velikonočno vožnjo Vam jamči Peugeot

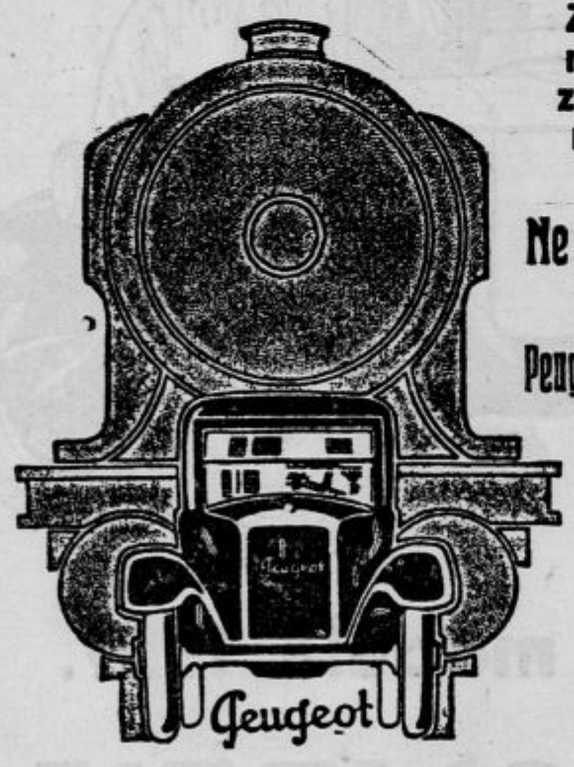

Ne nakup - ampak ekonomičnost obratovanja in vzdrževanja avtomobila je glavno!

Peugeot ima nedosežen svetovni rekord najmanjše vporabe bencina

Železnica: Stroški za 4 osebe na 100 km: III. raz. osebni vlak **Din 138·—**
Avto: 12 HP Peugeot za 4 osebe na 100 km . . . . . **Din 92·—**
vstevši vse stoške za bencin, olje, reparature, garažo, državne takse zavarovanja, in amortizacije. Tovarna Peugeot je dovolila za 10 komadov 12 HP potniških h. davka prostih avtomobilov tipa **1927 specijalne cene** in sicer za kompleten avto z električnim pogonom, razsvetljavo, 5 balonskimi pneumatikami, duco lakirani, tovarniškim orodjem itd. Vporaba bencina **5 lit na 100 km.**

Din 39 800·— franco Ljubljana.

Vse tipe 1927 kakor 12, 24, 35 HP **ter vsi rezervni deli promptno dobavni od tukajšnjega skladišča. — Neštetilugoslovenski Peugeot vozači so najboljša referenca za kvaliteto avtomobilov Peugeot. — Pred nakupom oglejte si naše modele!**
Avtomobili Peugeot: Generalno zastopstvo za SHS, O. ŽUŽEK, Ljubljana, Tavčarjeva ul. 11.

4863a
DUCO-ličanje avtomobilov

Autogarage
JOSIP STUPICA
Slomškova ulica št. 6
Telefon štev. 2526

Ustanovljeno 1852. Ustanovljeno 1852.

Industrija pločevinastih in litografiranih ambalaž

TEODOR KORN, LJUBLJANA
Poljanska cesta št. 8 (prej Henrik Korn)

Krovec, stavbni, galanterijski in okrasni klepar — Instalacija vodovodov — Naprava strelovodov — Kopališke in klosetne naprave — Izdelovanje posod iz pločevine za firnež, barvo lak in med vsake velikosti kakor tudi posod (škatla za konzerve

Vsak zopet lahko spi

v blazinah s finim perjem
ako se obrne na največjo izvozno tirmo Jugoslavije
Braća Holender, Subotica
najcenejše perje in specijalni puh za postelnje odeje.
Zahtevajte ponudbe z vzorcem! 479 a

Najboljše in najcenejše nogavice

kakor tudi vse druge pletenine izdeluje
E. GOSTINČAR STRO NO PLETENJE
Ljubljana, Kette Murnova cesta 16.
Smerca pr Kamniku.

Svetovnoznano in izkušeno kolo znamke Styria na 12 mesečne obroke se dobi samo pri glavnem zastopstvu
ALOJZIJ USSAR
Maribor, Gosposka ulica štev. 20 I. nadstr.

Mesne izdelke

in prekajeno meso vseh vrst najfinejše kakovosti (praški način izdelave) priporoča

Centralna vnovčevalnica
tvornica mesnih izdelkov - Ljubljana
Dolenjska cesta 23 Zeleni hrib
Telefon 164 4733 a
Dnevno sveži izdelki!
Nizke cene. Točna postrežba!

Solicitator

z 26 letno notarsko in odvetniško prakso **išče** primerne službe. Nastop po dogovoru. Naslov se izve pri upravi tega lista.

TOVARNIŠKO ZALOGO

POHIŠTVA

priporoča za nakup in vabi na ogled
ANDREJ KREGAR
ŠT. VID n. Ljubljano nasproti kolodvora Vižmarje.
Zahtevajte cenik

Veletrgovina z drobnim blagom s sedežem v Zagrebu sprejme s početkom junija v Sloveniji pri podrobnih odjemalcih drobnega blaga dobro uvedenega

potnika

Pogoj: znanje slovenščine. Reflektiramo samo na gospoda izredno serioznega in ki razpolaga s la referencami. Ponudbe pod „Stara trdka 32619" na ogl. odd. Jutra.

Predno gradite
VODNO KOLO
ali
VODNO MOC
Zahtevajte ponudbe za
TURBINE
pri F. G. SCHNELLER, ŠKOFJA LOKA
podetje za gradbo vodnih turbin.

PST!

Ne pozabite
pri nakupu spomladanskih oblek, da bodete najbolje in najceneje postreženi v modni trgovini
VINKO SAVNIK, Radovljica

RENAULT

avtomobili
12/18 HP Torpedo 2 sedežni Din 44 000·—.
12/18 HP Torpedo 3 sedežni Din 46 000·—.
12/18 HP Torpedo 4 sedežni Din 48·52.000·—.
22/36 HP Torpedo 4-5 sedežni Din 72-76 000·—.
22/36 HP poltovorni Din 68 000·—.
vse fco. Ljubljana ocarinjeno na podlagi današnjih cen carine in transporta
Dobavlja zastopstvo:
A. LAMPRET
Ljubljana, Dunajska cesta štev 22.
4 01 a

Obleke perilo

in blago za iste kupite najbolje pri tvrdki
J. N. Šoštarič, Maribor,
Aleksandrova cesta št. 13

Ako si želite nabaviti po ceni solidno pohištvo, obrnite se na tvrdko
„LIPO"
tovarniška zaloga pohištva v ŠT. VIDU nad LJUBLJANO,
ki ima stalno v zalogi vse vrste pohištva iz mehkega in trdega lesa kakor:
spalnice, jedilnice knhinje i t. d.
Sprejema tudi vse vrste stavbeno-mizarska dela opreme hotelov, pisarn i. t. d.
Cene konkurenčne. Postrezba točna.
Zahtevajte cenik. Delo zajamčeno.
Izdeluje se tudi po naročilu in načrtih.

Obleke

zenske, moške in otročje, **bluze, krila in plašče** lastni izdelki in dunajski modeli, nadalje **klobuke perilo nogavice, kravate** in vse modne predmete razpošilja po čudovito nizkih cenah veletrgovina

R. Stermecki, Celje št. 20

Zahtevajte takoj ilustrovani cenik z več sto slikami. Naročila čez Din 100·— poštnine prosto. Kar ne ugaja se zamenja ali vrne denar.

FLY-TOX

(Flay-toks)

PREPARAT ZA UNIČEVANJE VSEH ŽUŽELK IN USPEH VEČLETNIH USPEHOV. V MAKEDONIJI ALI BARSKIH KRAJIH VAM SLUŽI FLY-TOX, ON UBIJA KOMARJE, POVZROČITELJE BARSKE GROZNICE IN MALARIJE.

DOBITE GA V VSEH DROGERIJAH IN BOLJŠIH KOLONIJALNIH TRGOVINAH ALI PRI ZASTOPNIKIH DROGERIJ.

T. Subašić i drug
BEOGRAD,
Knez Mihajlova ulica broj 25.

SEDAJ IMATE PRILIKO NABAVITI SI ta najnovejši izredno okusni CHEVROLET

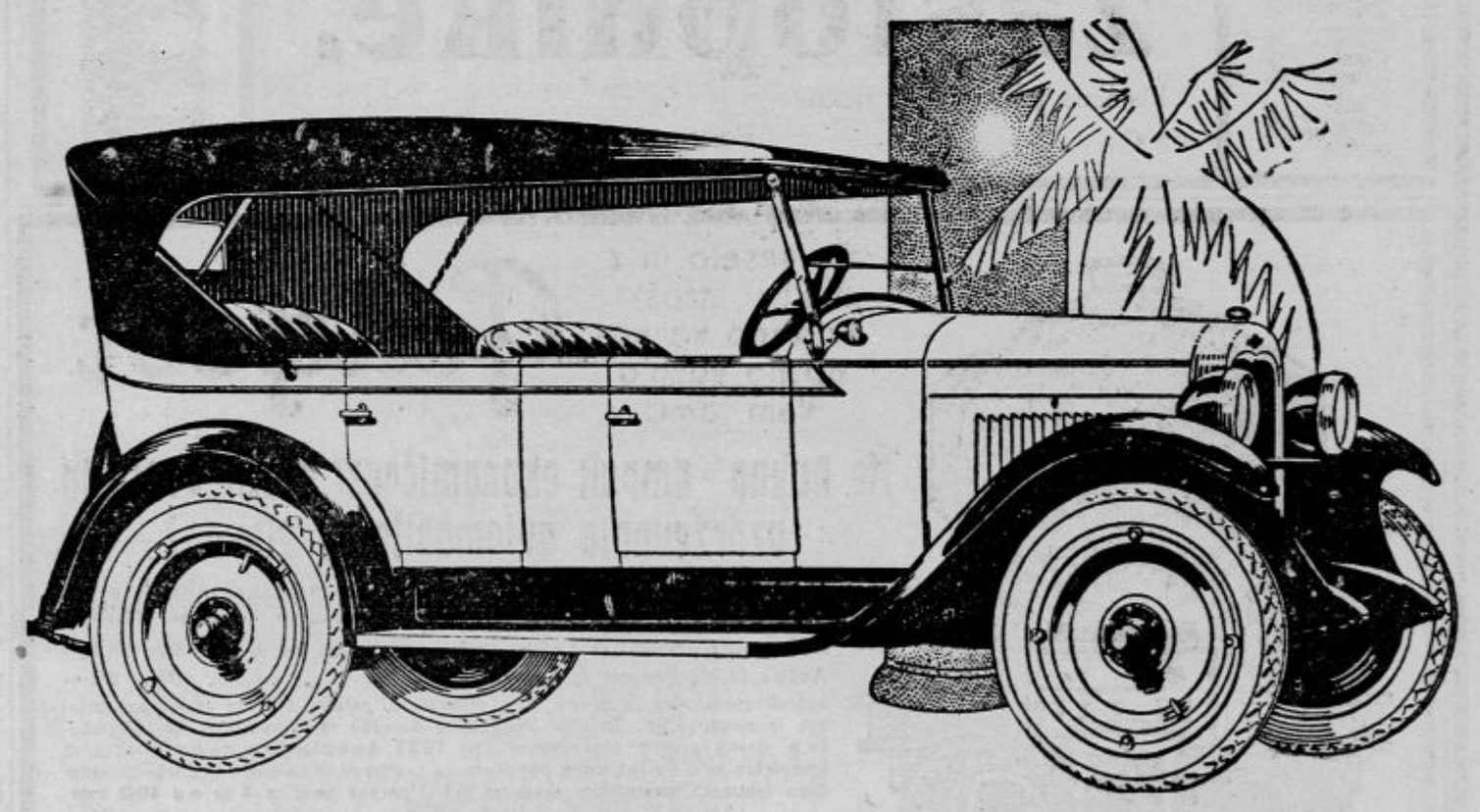

v najlepšem izvodu modela 1927.

DOBAVA PROMPTNA.

Sedaj Vam je omogočeno, da brez velikih izdatkov nabavite avtomobil, kateri ima vse znake lepote velikih in dragih vozov, v stilu otmenosti in elegance pristopen samo onim, kateri so bili pripravljeni plačati mnogokratno večje svote. Danes prinašamo mi CHEVROLET model 1927 in to ne samo najlepši v zgodovini CHEVROLET-a, temveč v vrsti z drugimi avtomobili tako samosvoj v silhueti in tako krasni in trajni DUCO barvi, da smo sigurni, da proglasite CHEVROLET-a najelegantnejšim avtomobilom svoje kategorije.

Samo nedosežni porast popularnosti CHEVROLET-a in racijonalizacija dosežena ogromnim obsegom produkcije — omogočila je prodajo teh dovršenih avtomobilov po tako nizkih cenah

Nove linije karoserije in blatnikov dajo našemu vozu vnanjost, katera je izzvala povsod, kjer se je pokazal, iskren entuziazem.

SIGURNO DELO MOTORJA:

Dovršen je vedno siguren motor CHEVROLET-a z od zgoraj krmarenimi ventili, s svojim sigurnim sistemom hlajenja in elastični prenos moči potom menjanja na 3 brzine.

Dodan je najnovejši A. C. čistilec za zrak in A. C. filter za olje, kateri zasigura dolgotrajnost motorja, bolje obratovanje in večjo ekonomičnost, ker te naprave izključujejo dohod nečistoče v notranjost motorja, katera povzroča razne defekte.

CELA VRSTA NADALJNIH IZPOLNITEV V OBLIKI SE OPAZI TAKOJ. Povdarjamo nekoliko teh novih naprav: Novi, masivni okvir hladilnika, kateri ni podvržen rji — novi blatniki iz enega komada — novi, rekonstruirani reflektorji in svetilke ob strani, — nova in težka stopalna deska — novi nosači za rezervno preumatiko — nova, popolna naprava instrumentov na armaturni deski — ključavnica za volan — Stop signal — nova naprava na tanku za merjenje benzina — etc.

Zahtevajte vse te nove naprave na drugih fabrikatih, pa jih najdete samo na veliko dražjih avtomobilih. — Nekatere od teh naprav so znaki kvalitete najdražjih avtomobilov na svetu. Posetite še danes našega CHEVROLET zastopnika in oglejte si novi CHEVROLET model.

CHEVROLET

IZDELEK GENERAL MOTORS LTD, NEW-YORK.

Preiskusite vse te nove naprave na samem vozu. Prekrasno grajen, ekonomičen, tih in miren v pogonu. Vi bodete ponosni, da posedujete tak avtomobil in morete ga tudi posedovati.

VRLO ZMERNI STROŠKI POGONA IN CENE:

Obratovalni stroški CHEVROLET-a so najnižji od vseh vozov njegovega razreda na svetu. — Cene so mnogo nižje kot bi Vi smatrali za tako dovršen avto, kot je n. pr. naš prvorazredni TOURING, KATERI STANE SAMO DIN 56.000.—, za 1½ tonski TRUCK CHASSIS, ROADSTER, COACH, COUPE, SPORT-CABRIOLET, SEDAN & LANDAU SEDAN izvolite zahtevati ponudbe od našega zastopnika.

CHEVROLET

«AUTO-OMNIA», Beograd, Kr. Aleksandra 11—13.
Sarajevo, Aleksandrova 68.
Podzastopniki: Skoplje, Bitolj, Niš, Mostar, Gruž in Peć.

V. & M. Barešić & Co.
Centrala in glavno skladišče rezervnih delov:
Zagreb, Kukuvićeva ulica 30.
Podružnica: Ljubljana, Dunajska cesta 12.

«VEL-AUTO», Dušan Zečević, Novi Sad, Aleksandrova 6.
Podzastopstvo: Subotica.

Vsi rezervni deli stalno na skladišču našega zastopnika.

Najbolja kvaliteta po najnižji ceni.

GENERAL MOTORS NEAR EAST S. A., ALEXANDRIA.

Urejuje Fran Pus. Izdaja za Konzorcij «Jutra» Adolf Ribnikar. Za Narodno tiskarno dd. kot tiskarnarja Fran Jesenšek. Za inseratni del je odgovoren Alojzij Novak. Vsi v Ljubljani.

PRVA POMLAD

VELIKONOČNA PRILOGA JUTRA

NJ·KR·VIS·PRESTOLONASLEDNIK PETER

MIHA STROJ:
LUJIZA HČERKA
PESNICE LUJIZE
PESJAKOVE
NAR·MUZEJ V LJUBLJANI

MATEVŽ LANGUS: PRIMČEVA
JULIJA Z BRATCEM JANEZOM
FOTO NAR·GALERIJA

JANEZ POTOČNIK: JOŽEF BEN
BARON SMLEDNIŠKI V 12·LETU
FOTO NAR GALERIJA

MATEVŽ LANGUS
DR·CROBATHOV SIN EVGEN
S SESTRO LUJIZO POZNEJŠO
PESNICO L. PESJAKOVO
NAR MUZEJ V LJUBLJANI

HENRIKO LANGUS:
MARIJA KERMAVNER
FOTO NAR GALERIJA

MATEVŽ LANGUS: OTROCI
Z RAKOVNIŠKEGA GRADU PRI
LJUBLJANI

MIHA STROJ: HELENA HČERKA L:
PESJAKOVE
NAR·MUZEJ V LJUBLJANI

LOJZE DOLINAR
GLAVICA

FERDO VESEL
POMLADNA SLUTNJA
LAST IN FOTO NARODNE GALERIJE.

FERDO VESEL
DEČEK S KUČMO
LAST IN FOTO NARODNE GALERIJE.

FRAN KLEMENČIČ
NANDEK

IVAN VAVPOTIČ
DEKLICA S PSOM

IVANA KOBILCA
BREDA

FRAN BERNEKER
FANTEK

MATIJA JAMA
JUŽINA

JUTRO NA BARJU.
FOTO F. KRAŠOVEC.

IZ LJUBLJANSKE OKOLICE.
FOTO F. KRAŠOVEC.

V BOHINJU.
FOTO PROFESOR JANKO RAVNIK.

VEČER NA BARJU.
FOTO F. KRAŠOVEC.

VEČER OB LJUBLJANICI.
FOTO F. KRAŠOVEC.

FOTO ŠTANKO RIBNIKAR

ČEŠNJA V CVETJU

FOTO PROF. JANKO RAVNIK

ORANJE

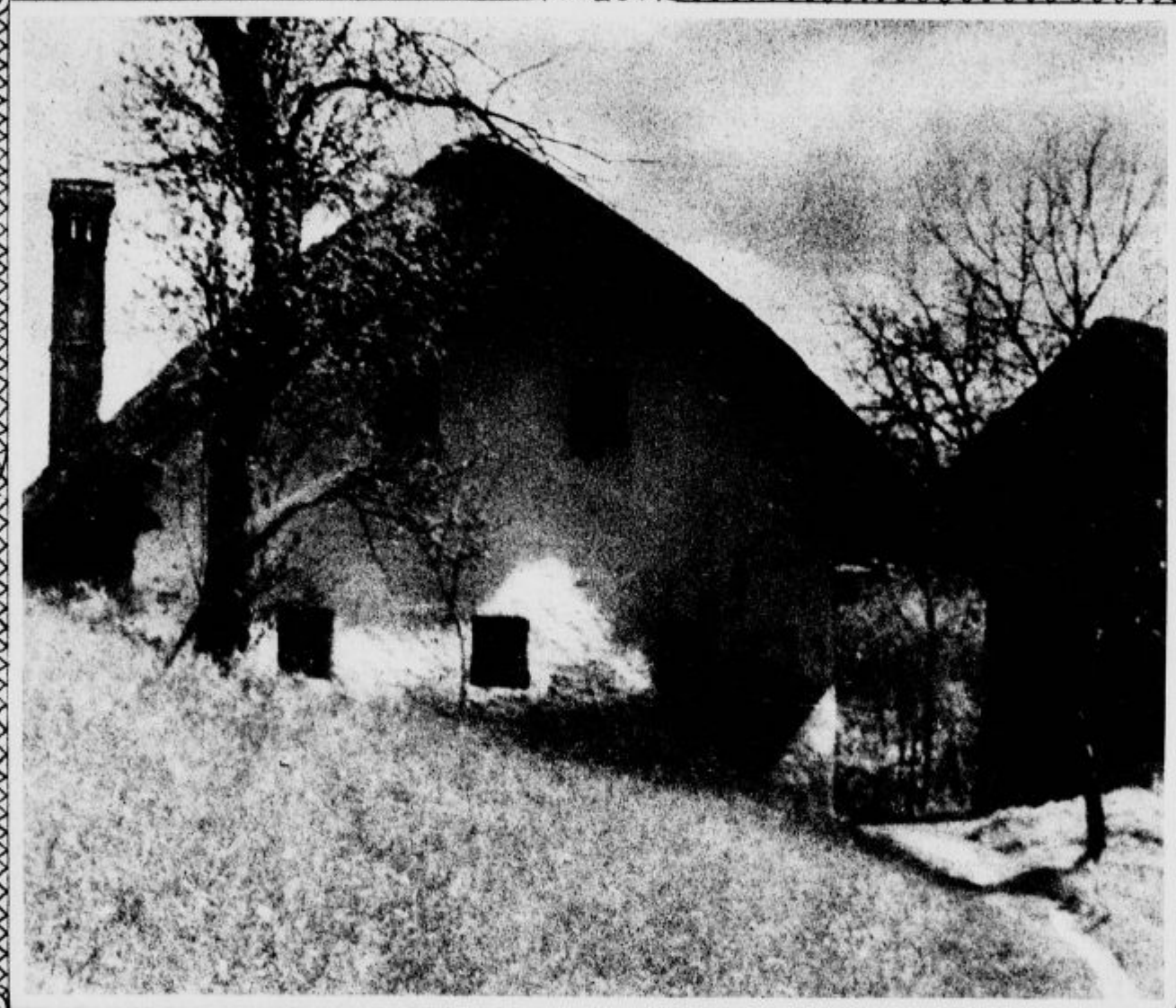

FOTO FR. KRAŠOVEC

HIŠA V SOLNCU

DROBIŽ IZ DRŽAVNEGA DEČJEGA DISPANZERJA V MARIBORU

FOTO FR. KRAŠOVEC
NA SOLNCU

FOTO DANA KURALT
NA VRTU

FOTO A. POGAČNIK
PRIJATELJICI

ATELJE VIKTOR
CVETNA NEDELJA

ATELJE BEŠTER
DOBRO JUTRO

ATELJE BEŠTER
MEHURČKI

ATELJE BLAZNIK ŠKOFJA LOKA
KAKO V ŠKOFJI LOKI BOGA ŠTRAŠE

FOTO ST. RIBNIKAR
NAVIHANEC

FOTOGRAFIJE
F. KRAŠOVCA TER ATELJEJEV:
BEŠTER · GRABJEC · HIBŠER · VIKTOR
IN POGAČNIK V LJUBLJANI.

BELOKRANJICA PRIPRAVLJA PUNČKAM IN FANTKOM PISANKE.

PRI KOČI NA KOVCAH.

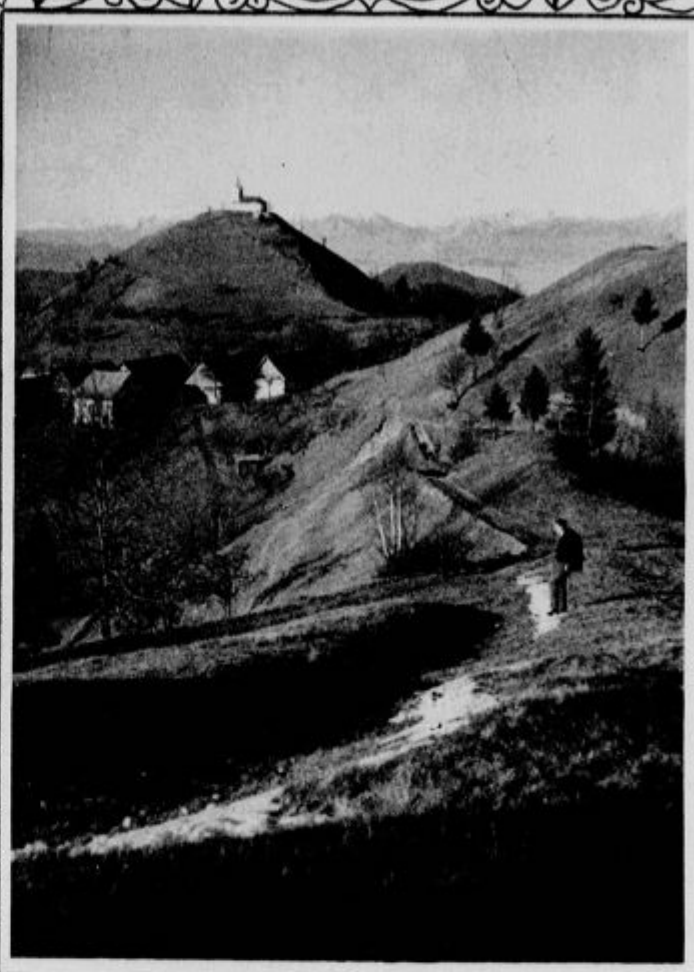

SV. JAKOB PRI SV. KATARINI.

STOŽIČ S KALA.

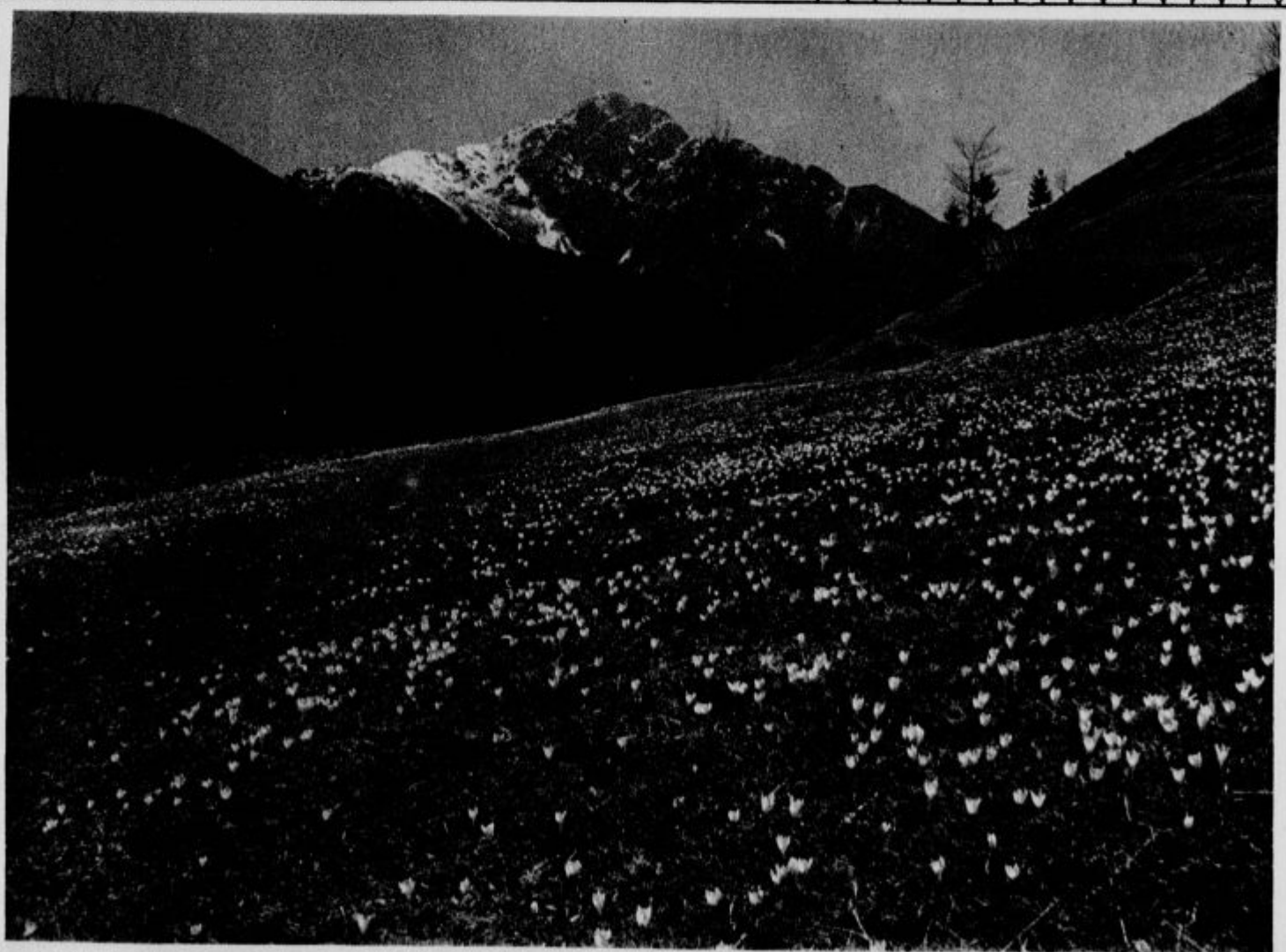

OPREMA IN BAKROTISK DELNIŠKE TISKARNE, D.D. V LJUBLJANI. (PREDSTAVNIK MIROSLAV AMBROŽIČ.)